

ANDĚL STRÁŽNÝ

Časopis pro křesťanskou mládež

—

Redaktor

EMANUEL MASÁK

—

Ročník čtyřicátý pátý

1925—1926

V BRNĚ

Tiskem a nákladem Občanské tiskárny

Obsah.

Básně :

	Strana	<i>Milota Jan:</i>	
<i>Dědinský J. M.:</i>		<i>Milota Jan:</i>	
Jaro běží (s obr.) . .	145	Kůzlátko (s obr.)	46
Rodná chaloupka (s obr.)	237	Záhada (s obr.) . .	216
		Malý Slovák (s obr.)	227
<i>Elpl Eduard:</i>		<i>Orebský J.:</i>	
Zajíc . .	19	Strýček Podzimek . . .	25
Padá listí . .	30	Proč zajíci chodí bosí (se 2 obr.)	89
Bubák (s obr.)	69	Na houby (s obr.)	236
Vánoce	81	<i>Sázavský J</i>	
Jarní	158	Kocourek	128
Koleda	173	<i>Střížovský Fr.:</i>	
Máj .	212	Sv. František z Assisi (s obr.)	97
Prázdniny	239	<i>Stupavský Rud.:</i>	
<i>Grossmannová-Brodská Ludmila:</i>		Matce	1
Pojedeme na cesty	239	<i>Šťastný Boh.:</i>	
<i>Hrubý Bukovec Frant.:</i>		Legenda .	125
Sv. František a ptáci (s obr.)	112	Pod hvězdami	206
<i>Jasnou Boh.:</i>		<i>Uhde J. Z.:</i>	
Na lyžích	135	Já nevím	152
<i>Jelenský Jan:</i>		Večer	238
Micka mazlíček (s obr.)	16		

Povídky, pohádky a legendy :

<i>Dědinský J. M.:</i>		<i>Sahula Jiří:</i>	
O Kulháčkovi 20, 40, 63,	116	Lišáci v pasti	113
Pomoc v nouzi (se 3 obr.)	183	Prozrazené šibalství	159
<i>Dostál Alois:</i>		Voda a led	142
Na laních	195	Dobry strážce . . .	213
<i>Grossmannová-Brodská Ludmila:</i>		Kohout a jezek, Osel a vosa	238
O chytrém a statečném zajičkovi	50	<i>Sázavský J</i>	
Dvě bajky	141	Písek a kámen	237
Zimní růže	174	<i>Valoušek Jan:</i>	
<i>Háj F.:</i>		O dvou bratřích	26
Vzpomínka na roráty	91	Psaní Ježíškovi	93
Školák Kája Mařík	100, 136	Moloděc Míša	122
Kájův Štědrý den	146, 178	O mrskutě	170
Kájův „vembloud“	210	<i>Veselský J</i>	
Kája a Zdeňa	228	Skleněná hora	162
<i>Javořícká Vlasta:</i>		<i>Vévoda Jos.:</i>	
Zoubek		Pan Tvardovský, čaroděj .	2
<i>Milota Jan:</i>		Kovářova dceruška u jesliček	75
První půlnoční	79	V chatě loupežníkův	98
Špendlík a jehla	165	Datlová palma	126

Odkud přišly vlaštovičky	153	<i>Všetečka Fr.:</i>	
Čenstochovský obraz P. Marie	172	Jak se zneprátelila hyena s opicí, kozou a psem	223
Malíř Matky Boží	207	<i>Zháněl Ignát:</i>	
Sv. Antonín káže rybám (s obr.)	220	Dva hovory	68

Články poučné :

<i>Elpl Eduard:</i>		XII. U svatého Otce . . .	190
Datel	138	XIII. V pohřbeném městě	202
<i>Grossmannová-Brodská Ludmila:</i>		XIV. Domů	234
Poučná kapitolka	166	Jindřich Šimon Baar (s obr.) . .	74
Jakého věku dosáhnou různá zvířata	213	František Palacký (se 3 obr.)	194
<i>Masák Em.:</i>		<i>Strýc Vojtěch:</i>	
Petřík putuje do Říma (se 40 obr.):		Koutek pro ruční práce (s četnými obrazy):	
I. Jak se dostal Petřík na pouť	4	Drak	22
II. Petřík v Praze	5	Samohybný kotouč	47
III. Od Šumavy k Alpám	31	Drvaři	47
IV. Krajem, kudy šla válka	36	Skákající veverka	71
V. V Benátkách	54	Kováři	71
VI. Na moři i v moři	82	Cvičenci	95
VII. U hrobu sv. Antonína	86	Kývající oslík	143
VIII. V městě sv. Františka	104	Zobající slepičky	143
IX. Ve věčném městě	129	Klapačka a řehtačka	168
X. Pout do hlavních římských basilik	131	Pálka a hra „pasák“	214
XI. Řím pohanský a křesťanský	154	<i>Šťastný Boh.:</i>	
		Pavel Křížkovský (s obr.)	218

Z našeho mladého světa :

<i>Cechmajstr Jak.:</i>		<i>Mil. A. V.:</i>	
Honzíkův dobrý nápad	167	Dušičkový sonet	70
<i>Cíchová A.:</i>		Ukřižovanému	192
Brok rozhodl souboj (obálka č. 7.)		<i>Novotný Lad.:</i>	
<i>D. J.:</i>		Potrestaný host nezvaný	46
Jarní	192	<i>Pruknér K.:</i>	
<i>Hájek Jan:</i>		Veselá příhoda s naším psem (ob. č. 7.)	
Zlatá svoboda (obálka č. 6.)		<i>Příkryl M.:</i>	
<i>Iljuška:</i>		Náš statečný Barin (obálka č. 7.)	
Kabát a strašák (obálka č. 7.)		<i>Sečka Ant.:</i>	
<i>Jero Ant.:</i>		Co se přihodilo malému nezbedovi	70
Nezbeda	22	<i>Šiška Vl.:</i>	
<i>Konečný K.:</i>		Malý bubeniček (obálka č. 9.)	
Ze školy (obálka č. 9.)		<i>Vláčil Vl.:</i>	
<i>Kubát R.:</i>		Potrestaný pokušitel (obálka č. 9.)	
Hastrmánek, Miláček (obálka č. 9.)			

Bludiště, skrývačky atd. :

<i>Bludiště</i>	24	<i>Žertovné obrázky</i>	72, 120, 216, 240
<i>Skrývačky</i>	48, 72, 96, 144	<i>Hádky a rebusy na obálcích č. 1.—9.</i>	
<i>Zábavný koutek .</i>	24, 48, 144	<i>Soutěž: Která kniha se mi nejvíce líbila v č. 2.</i>	

Obrazy :

110 obrázků a mnoho ozdob.
Dvě zvláštní barevné přílohy.

Fr. Ženíšek: Přemysl od pluhu za knížete povolán.
Ant. Jero: Kalendář.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

Rudolf Stupavský:

Matce.

Matičko milená,
 matičko zlatá,
 duše má na věky
 s Vámi je spjata.

Na Vás já vzpomínám,
 každíčkou chvíli,
 ať se den usmívá,
 ať se noc chýlí.

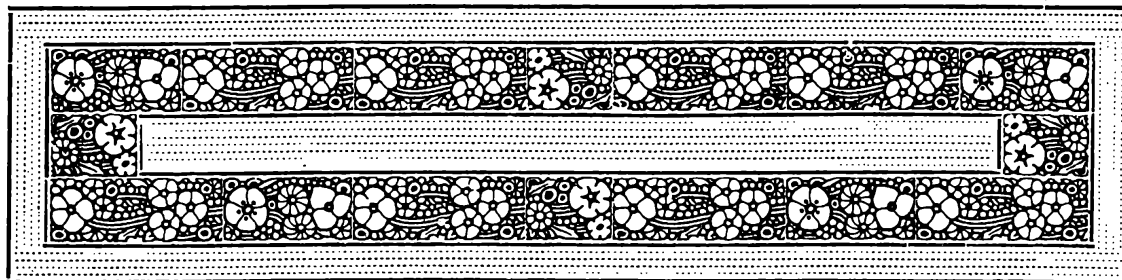
V chaloupku zalétám
 na kraji lesa,
 v okénko nahlédám —
 srdce mé plesá.

Vidím Vás. u večer
 po denní práci,
 kdy se Vám do duše
 tužeb roj vrací.

Do duše tužeb roj,
 radost i žaly,
 vidím, jak oko Vám
 slzou se kalí

Vím já, proč, matičko,
 zrak se Vám rosí,
 vím já, zač bledý ret
 Boha tak prosí

Každá ta slzička
 bláhou mi zvěstí,
 že se to modlíte —
 za moje štěstí!

Jos. Vévoda:

Pan Tvardovský, čaroděj.

polské zemi v městě Krakově žil ve století šestnáctém muž ze šlechtického rodu, pan Tvardovský jménem. Obíral se rád studii věd přírodních, ale se zálibou ještě větší zahloubal se do kouzelnických knih, až se stal daleko široko pověstným černokněžníkem. Ale to bylo mu všecko málo. Chtěl vyniknouti nad všechny ostatní lidi i čaroděje, chtěl zbohatnouti a užívatí všech radostí a rozkoší na světě, na které si možno jenom pomysliti.

Něco takového však podaří se málo komu po dobrém, leda snad ve spojení se zlými duchy. A k tomu se odhodlal i pan Tvardovský. Poblíž Krakova v Krzemionkách, tam zaříkáváním z jedné takové kouzelnické knihy přivolał zlého ducha a zapsal mu krví svou duši, bude-li mu sloužiti věrně po celý jeho život. Jen to jediné si vymínil, že pouze v Římě nabude ďábel práva na jeho duši.

Ďábel s největší ochotou smlouvu přijal, úpis krví psaný dobře si uschoval a nastoupil od toho dne novou službu. Kdykoliv ho Tvardovský zavolał, dostavil se vždy hned k službám a to pokaždé v nějaké lidské podobě.

Panu Tvardovskému nastaly teď zlaté časy. Svými kouzelnickými kousky stal se brzy slavným všude, kamkoliv zavítal, v Polsku i v cizině. Zlato se mu sypalo do měšce, že ho ani nestačil utráceti. Radostí a rozkoší i sebe hříšnějších užíval tou měrou, že se mu na konec počaly omrzovati.

Tak pan Tvardovský čím dál víc zapomínal na Boha, zapomínal na svou duši, zapomněl i na smlouvu s ďáblem. Léta plynula a čas ubíhal jako voda.

Jednou k večeru pan Tvardovský zabloudil do jakési krčmy na samotě u lesa, kdež natrefil několik pozdních hostů, vesele popíjejících. Bezstarostně přisedl si k nim a besedoval s nimi.

V té strhla se venku hrozná vichřice, až se celý dům otrásal, a do jizby vešel muž v mysliveckém obleku. Šel až ke stolu, kde hosté seděli, stanul Tvardovskému tváří v tvář, a s pekelným úsměškem na rtech pravil k němu:

„Pane Tvardovský, čas vypršel! Přicházím si vzít, co mně podle smlouvy patří!“

„Oho, jen zvolna, pane, až budeme v Římě!“ odpověděl Tvardovský.

Dábel se zachechtal.

„Zeptejte se tuhle těch pánů, jak se tato krčma jmenuje!“

„Říká se jí posměšně Řím, druhého jména nemá,“ odvětil ustrašeným hlasem jeden z tázaných.

„Jsem tedy v právu,“ chechtal se dábel na celé kolo, vzal Tvardovského pod paždí a vyšel s ním z jizby ven.

Na střeše ozval se kulich, v lese houkaly uděšené sovy, vichr buřácel haluzemi a před krčmou nastal nerovný zápas.

Tvardovský napjav poslední síly, chtěl se ďáblu vyrvati, smrtelná úzkost ho pojala. Ale všechna jeho námaha byla marná. Dábel ho sevřel do náručí, že se mu zatajil dech, a již se s ním vznášel do výše, vždy výš a výš, až zmizela pod nimi ve tmách země a nad sebou viděli již hvězdy.

A tam nad hvězdami, jaká to jasná záře! Ta vychází ze samého nebe! A jaká přelíbezná hudba a zpěv ztamořtud zaznívá!

Ale záře nebeská zvolna se již vzdaluje, umlká rajská hudba a zpěv, a oni klesají do tmavé hlubiny, vždy hloub a hlouběji, jakoby neměla ani dna. Černá tma roste a houstne každým okamžikem, jen pekelný oheň z očí čertových svítí jim na cestu do hrozného propasti.

Tvardovského srdce sevřela zoufalá úzkost a lítost a bezměrný žal. To krásné nebe, které jen na okamžik a jen zdaleka uzřel, z něhož zaslechl tak okouzující hudbu a zpěv, ztratí nyní navždy a to vlastní vinou! O, kéž by lépe býval živ, kéž by byl zůstal takovým, jakým býval jako nevinný hoch! Jak rád se tehdy modlíval, jak rád zpíval doma i ve chrámě ty krásné písně k Rodičce Boží, k té dobré Matičce nebeské!

A již dere se mu jedna z nich na rty a nad pekelnou hlubinou zaznívají ze stísněného jeho hrdla v zoufalé důvěře lkající slova písně:

Bogurodzica, dziewica,
Bogiem sławiena Maryja!
Twego Syna Gospodzina,
Matko zwolena Maryja,
zyczy nam, spuści nam!

Kyrie elejson!

Twego dzieła Krzyciela, Bożyce,
usłysz głosy, napełń myśli człowiecze!
Słysz modlitwę, jaż nosimy,
to dać racz, jegoż prosimy:
A na świece zbożny pobyt,
po żywocie rajski przebit!

Kyrie elejson!

(Bohorodičko, Panno,
Bohem oslavená Maria,
Svého Syna Hospodina,
Matko vyvolená, Maria,
získej nám, sešli nám!
Kyrie eleison!

Pro Svého Křtitele, Synu Boží,
uslyš hlasy, naplň myslí lidské!
Slyš modlitbu, kterou přinášíme,
to dáti rač, zač prosíme:
I na světě zbožný pobyt,
po životě v ráji přebývání!

Kyrie eleison!

Jako bleskem zasažen dábel rozevřel bezvládně lokty, sotva dozněla píseň Tvardovského, Tvardovský vypadl mu z náruče a dopadl zrovna u samých bran pekla, v němž čert zmizel a které se s rachotem za ním zavřely.

Tam na prahu pekel od těch dob pan Tvardovský nyní sedí a bije se v hříšná prsa, skláněje zkroušeně hlavu do dlaní. Po zapadlých lících tekou mu slzy a ze sivých vousů kanou mu na kolena a on co chvíle jenom ruce spíná a těžce vzdychá bolestí i hořem nad svým dřívějším hříšným životem. Z toho zas chvílemi prozpěvuje třaslavým hlasem hodinky a písně na oslavu Panny Marie a na poděkovanou této dobré Matičce nebeské, že ho, třeba již v posledním okamžiku, zaslouženého pekla uchránila.

Tak činí tam pokání a činiti bude až do posledního soudu, kdy ho Syn Boží přijme zase na milost a uvede do ráje.

Em. Masák:

Petřík putuje do Říma.

I. Jak se dostal Petřík na pout.

dyž odjížděl Petřík z Brna na velikonoční prázdniny do tichého mlýna v rodné vesnici na českomoravské vysočině, ani ve snu mu nenapadlo, že by se mohl ještě letos podívat do slunné Itálie a navštívit věčné město — Řím.

Slyšel ovšem již ve škole a četl také v „Andělu Strážném“ o milostivém létě, jež se slaví každého 25. roku a při němž dosahují zvláštních milostí ti, kdo putují do Říma a vykonají tam předepsané pobožnosti. Mezi cestopisy, které vášnivě rád četl, přišla mu do rukou také kniha o Itálii, znal z obrázků mnoho památných měst a míst v této krásné zemi, — ale že by to všechno mohl shlédnouti vlastníma očima a že by sám mohl vkročit tam, kde se před staletími ozývaly kroky světců a největších básníků a umělců, toho se věru nenadál.

A přece se tak stalo.

Právě na velikonoční svátky dostali doma ve mlýně návštěvu. Přijela tetička z Čech, nejmladší mamincina sestra. Zajížděla k nim pravidelně jednou, dvakrát do roka a vždycky jako by se s jejím příchodem rozsvítilo teplé jarní sluníčko v osamělém, pro děti trochu smutném mlýně: byla taková milá a dobrá, oči její se usmály na každého tak vlídně jako ta modrá obloha o velikonoční neděli a když její drobné ruce pohladily Petříka po hlavě a nenápadně vsunuly mu do kapsy dárek, srdce mu až radostí poskočilo. Věru, dlouho se mu nechtělo skoro ani věřit, že teta Anička je tam v Čechách na Šumavě učitelkou; nemohl si ji představit, že by dovedla udělat přísnou tvář,

vykládat nudně nějaké mluvnické pravidlo, zkoušet úrokový počet nebo se docela rozkřiknout na kluky a hrozit — jen hrozit! — rákoskou

A přece ta roztomilá tetička tvrdí, že jí děti ve škole poslouchají jako pěny. A některé jsou pomalu tak velké jak ona — vždyť už i Petřík ji dorůstá!

Uznala to, když se po šlehačce na velikonoční pondělí ve mlýnici zvážili a změřili. A tehdy právě vyběhla z ní ta podivná otázka: „Petříku, nechtěl bys jet se mnou na pout do Říma?“

Ustrnul ovšem a zadíval se na ni tak vyjeveně, že se mu dala do smíchu.

„Ty koukáš, chlapče, zrovna jako moje slepička doma; když se ve spánku něčeho lekne a otevře najednou oči . . . Ale to přece není nic tak strašného, co jsem řekla: Pojedu letos v prázdninách na pout a vzala bych tě s sebou, když ti ovšem tatínek zaplatí cestu. Víš, obyčejná učitelka nemůže házet tisícovky na dary, ale tatínkova kapsa to lehce snese. Pojď, půjdeme za ním a hned za tepla pěkně ho poprosíme. A maminka nám jistě pomůže . . .“

Tatínek byl ovšem také hodně překvapen a ošíval se trochu, když slyšel, že to bude stát skoro dva tisíce Kč, — ale kdo by odolal pěkným, přesvědčivým slovům a usměvavým očím dobré Aničky, zvláště když se k jejím prosbám přidala brzy i zbožná maminka. Přesvědčila brzy tatínka, že Petřík bude putovat jaksi místo nich, — jak by se mohli na tak dlouho odtrhnout od hospodářství? — pomodlí se tam na svatých místech za ně, přinese jim osobně požehnání sv. Otce — a to nahradí mnohonásobně peněžní výlohy. Ostatně Bůh jim letos žehnal v hospodářství i v živnosti, nestihlo jich žádné větší neštěstí, — proč by tedy neudělali chlapci radost za to, že se ve školách tak dobře učí?

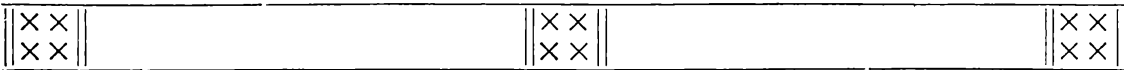
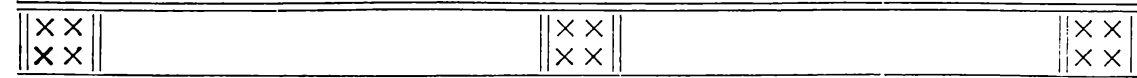
„Bude mít památku pro celý život,“ dodala tetička, spokojena, že to tak dobře dopadlo. . . „Vezmu si ho cestou na starost, a on nám zase pomůže svou latinou, abychom se domluvili s Talijány a nenechali se od nich ošidit. Takový tercián, a k tomu s vyznamenáním, už přece něco dovede, pravda, Petříku!“

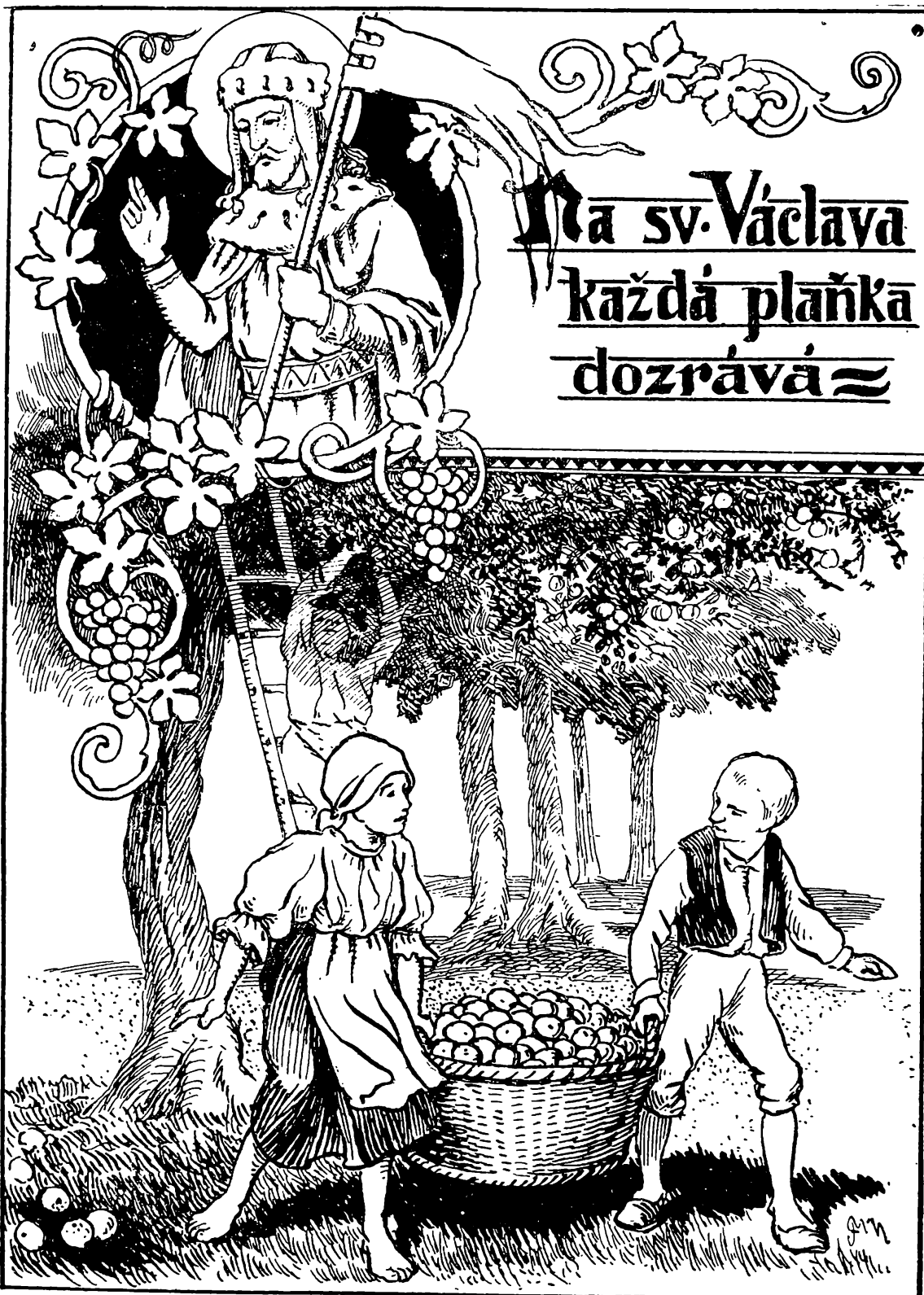
Cítil, že si ho trochu dobírá, ale oplatil jí to jen vděčným úsměvem. Vždyť ví, že jen její zásluhou dostal na letošní velikonoční pondělí takový neočekávaný „mrskut“: pojedě do Říma! Kdyby to byla dovolila, byl by jí hned ruku políbil!

Jaksi veseleji než jindy hučela kola ve mlýně, radostněji svítilo slunce na lukách a bujněji zpívali kosi v zahradě, když si vzpomněl: za tři měsíce budu v Itálii! Tam, kde uzrávají citrony a pomeranče, kde kvetou olivy a volně jako u nás stromy rozrůstají se palmy. A pokleknu na hrobě svého velkého sv. patrona . . .

II. Petřík v Praze.

Poslední týdný školního roku utekly v pilné práci a v různých těch menších školních výletech. S pěkným vysvědčením v kapse spěchal Petřík na prázdniny a začal se hned připravovat na dalekou pout.

Na sv. Václava
každá plaňka
dozrává

Nejvíce starostí měla ovšem maminka. Teta Anička vypsalala jí podrobně, co má Petříkovi nachystat, z Prahy přišlo také tištěné poučení, čeho je třeba — a maminka dbala pečlivě, aby všechno provedla do poslední písmenky. Nezapomněla ani ušít Petříkovi pod vestu tajnou kapsu pro peníze, protože prý v Itálii a zvláště při takových příležitostech je mnoho kapesních zlodějů.

Petřík dělal dlouho hrdinu. Nakreslil si podle mapy celou cestu, kterou mají vykonat, vypsal si z různých knížek, co je na kterém místě zvláště památného, prostudoval důkladně „Průvodce Římem“, který mu byl z Prahy také zaslán, a radoval se, když mu p. farář půjčil dalekohled, aby si mohl cestou vlakem prohlédnout i vzdálenější místa.

Ale jak se blížila stanovená doba, zmocnila se ho přece jakási horečka. Snad to přešlo na něj s maminky, která několikrát zaslzela; když mu skládala do kufříku poslední prádlo a hlavně buchtu, ty dobré moravské buchtu, jakých tam v Itálii jistě neznají a bez nichž by pout nebyla ani poutí. Pak nějaké kyselé bonbony proti žízni a žaludeční kapky. Vždyť prý je tam právě v červenci největší horko! A bude 16 dní z domova, většinou ve vlaku. Bože, kdyby se tak stalo neštěstí a vlak se někde srazil nebo vyjel z kolejí! A pojedě prý se i po moři, což kdyby tak . .

Zase už slzí maminka. Tatínek pobízí, že je čas k vlaku, hartusí, že ještě zmeškají, — ale i jemu hlás jaksi měkne, když maminka nese ještě v kropence svícenou vodu a dělá Petříkovi křížky na čele, na ústech a na prsou . . .

Nezdržel se nyní, také zaslzel, ale zakrývá to, stydí se trochu — student! — za slzy, chápe se kufříku a spěchá ven . . Na dvoře pohladil ještě na rychlo psa Ořecha a když tento radostně zaštěkl, jako by se ptal: „Kam? Kam?“ odpověděl mu: „Do Říma, do Říma!“

Tak odpovídá i několika známým, které potkává cestou na nádraží. Někteří hledí za ním trochu závistivě, jiní prosí, aby se tam pomodlil také za ně.

Za chvíli odnáší jej vlak již k českým hranicím a pak rozlehlou labskou rovinou ku Praze. Časem míhají se mu v duchu ještě uslzené oči dobré maminky, ozve se ohlas posledních napomenutí tatínkových, ale stále více uchvacuje jej živý ruch ve vlaku a zvláště myšlenka na Prahu a další cestu.

V Praze byl Petřík již minulého roku — „se školou“, jak se říká. A přece byl znovu dojat, když uviděl z dálky její krásné panorama. A zvláště když jí pak procházel s tetou Aničkou.

Splnila svůj slib, očekávala ho na nádraží a zavedla do spolku, kde dostali legitimaci a ostatní věci potřebné k pouti a kde také podepsali pasy. Potom ho prováděla městem, zavedla jej i do několika kostelů a upozornila na mnoho památných věcí, kolem nichž by byl jistě prošel bez povšimnutí. Nyní snad po prvé poznával v ní opravdovou — učitelku. A věru, dnes, v jejím osvětlení zdálo se mu všechno jaksi krásnějším a zajímavějším než vloni, když jich běhalo po Praze padesát a když poslouchali výklady dvou učených profesorů . . .

A přece tetička jaksi zesmutněla, když se na konec už za šera zastavili u Národního divadla a rozhlédli se naposled po vltavském

nábřeží a jeho divukrásném pozadí s chrámem sv. Víta. Viděli lidi spěchat do vnitřního města na památné náměstí a věděli také, proč tam jdou: koná se tam dnes tábor lidu, kde rozvášnění řečníci bouří a štvou proti církvi a její viditelné hlavě, čili jak říkají: proti Římu . . .

Stála chvíli zadumaně, pak povzdechla a řekla jakoby pro sebe: „Co by zůstalo z celé té krásy, kdyby tak jednoho dne shodili všechny ty sochy Karlova mostu do vody, chrámy vyhodili do povětří a zničili všechno, co tu vybudovala katolická církev nebo co vyrostlo z katolického náboženství. Trochu starých domů a řady nových činžáků . . .“

„Na ty by se nikdo nechodil do Prahy dívat,“ usmál se Petřík, „těch máme i v Brně dost.“ A už ho jaksi přestala Praha těšit.

„Jsi unaven, Petříku!“ zpozorovala to hned tetička. „A zítra ztrávíme celou noc ve vlaku. Proto se dnes dobře vyspi!“ A zavedla jej na nocleh.

No, nespal moc dobře — jako každý, kdo spí po prvé v cizině a kdo zažil za celý den mnoho nových dojmů.

Když ráno vstával, měl těžkou hlavu. Ale myšlenka, co ho dnes čeká a co by řekla tetička, zahнала brzy únavu. A když pak vešel do kostela u sv. Jindřicha a viděl jej zcela naplněný poutníky, když slyšel jejich nadšený zpěv a pak kázání vůdce pouti, zapomněl na všechno ostatní: na domov i rodiče, na školu i knihy, na všední tram-poty a starosti. Cítil, že jest nyní také jen členem, nepatrným členem této veliké poutnické rodiny, kterou vytvořila jedna myšlenka a jeden společný cíl.

Jsou tedy všichni bratři a sestry. I teta Anička přestává nyní býti tetou a stává se sestrou! Sestřičkou!

Však jí to také řekl, když se s ní po bohuslužbách setkal před kostelem. Připjala mu tam na prsa poutní odznak se slovanskou triko-lorou, kterou mají zanést až tam daleko na jih na znamení, že i slo-vanská srdce planou láskou k sv. Otcí, náměstku Kristovu a nástupci sv. Petra.

„Tož tedy na šťastnou cestu, bratříčku!“ řekla hlasem také trochu rozechvělým.

„A na šťastný návrat, sestřičko!“

Stiskl podanou ruku a pak již s proudem ostatních poutníků spěchali na blízké Wilsonovo nádraží (Pokračování)

Vlasta Javorická:

Zoubek.

a Bohunku přišlo veliké soužení. Rozbolel ji zoubek. Ale jak rozbolel! Nesnesitelné škubání a loupání, bodání a trnutí — až se Bohunce zdálo, že se jí malá hlavička na kusy rozletí. Pláč a nářek její naplňoval celý byt.

Nu, nedivte se, neboť zub, když bolí, dovede člověku připravit nesnesitelnou mukou, a což teprve dítěti. Už vás, milé děti, bolel někdy do opravdy zoubek? Ne-li, tedy nevíte, co je to útrapa.

Bohunka se mohla zbláznit. Mamička jí dávala na něj všechny možné domácí prostředky. Hřebíček a lih, sůl i zrnka pepře, vše nadarmo, ba, čím ho více dráždily, tím více bolel. Od rána, kdy ji chytil, ležela Bohunka v posteli a zmítala sebou. Brzy se zdvihla a dávala si studenou vodu, brzy zas sebou do postele hodila a v poduškách hlavu ukládala. Z toho zase vyskočila a po pokoji pobíhala.

S počátku se jejímu počínání bratříčkové smáli, ale když slyšeli její nářek a pláč, litovali ji a posléze, nemohouce jí pomoci, ven utekli.

Tatínek, vesnický pan učitel, který měl vedle pokoje svoji učírnu, přiběhl za půldne asi dvakrát domů. Bohunka byla jeho miláčkem a její bolest ho také bolela. Ale také ho zlobilo, že její křik jest slyšeti do učírny a vyrušuje žáčky.

Rozhodl se poslati ji s maminkou k lékaři, aby si dala zoubek vytrhnouti.

„Co s ním,“ domlouval jí. „Je vyžraný až běda a jenom ti ústa hyzdí. Vyroste ti za něj nový.“

Ale Bohunka se děsně bála trhání. Jejich služka si dala loni trhati zub u kováře a ten jí ho přetrhl a to pak zkusila! Tvář jí otekla a podbírala se, a Tonča uměla vypravovati celé hrůzy o tom trhání.

Bohunka si představovala, že to musí býti něco příšerného a za nic nechtěla to podstoupit.

„Když si nedáš radit, tedy trp!“ povídal jí tatínek a zase odešel. A Bohunka trpěla, ale ne po tichu. Kdo zkusil více při tom, než maminka?

Bohunka ležla za ní ustavičně, křičela, nožkami bolestí dupala a úpěnlivě bědovala, až už z toho byla chudák paní učitelová jako zpitomělá.

Konečně navečer přišel tatínek s rozkazem: „Okamžitě se oblečeš a maminka s tebou půjde do městečka k lékaři. Snad bys nechtěla celou noc trpět takovou bolest a kdo pak by také vydržel s tebou ponocovat? To by měla maminka pěknou noc!“

Bohunka se děsila a prosila úpěnlivě, že už nebude křičet, ať jí jenom nenutí, že bude tichá, ale zub že si trhat neda.

Krakonoš, ochránce krkonošských hor.

Nu, tak se tedy slitovali a mamička ta dobrá, jak už byla obutá, zase se zula.

Bohunka seděla v koutečku jako oukropeček. Bratří, Jeronýmek a Prokop, ji vyzývali, aby šla s nimi ven si hrát, leč jí nebylo do hry a slzy jí jako hrachy padaly.

Jenom zkuste přemáhati bolest a lkání, uvidíte, jaké k tomu třeba síly. A Bohunka tak sičná nebyla.

Večer zase už kvílela a ať se tatínek sebe více vadi, že ho odpole dne neposlechla, přemoci se neuměla.

„Mohla's mít po bolesti,“ povídal jí, převraceje se mrzutě na posteli, zatím co maminka dávala dceruše v jednom kuse studenou vodu na dáseň. „Ráno půjdeš a dost!“

Věru, teď Bohunka litovala, že odpoledne neposlechla. Jak jí mohlo býti teď už blaze a taková trýzeň není k snesení.

Stěží se dočkali rána a pan učitel si stěžoval, že je mu hůř než za svobodna po plesu, kdy celou noc protancoval. Paní učitelová si nestěžovala na svou únavu, ale litovala dcerušku.

Jenom na snídání Tonči připravila a dala rozkazy k vůli drůbeži a už se strojila s Bohunkou do městečka k lékaři. Bylo to asi hodinu cesty, trochu se zdrží tam, mají co dělat, aby se vrátily do deseti hodin. Paní učitelová neměla Tonču tak zapracovanou, aby se na ni ve všem spolehnouti mohla.

Vyšly tedy. Červnové slunce plýtvalo svojí krásou. Bylo jí plno všude a na keřích, kudy šly, rozkvétaly plané růže.

Býti to jindy, jak radostně by je byla Bohunka trhala, ale dnes neměla pro nic takového ani toho nejmenšího zájmu.

„A nebude to bolet?“ dotazovala se neustále a když se blížily k městečku, prohlásila najednou, že jí zub už nebolí.

„Však on by zase začal,“ naznačila maminka ve strachu, že si ho vytrhnout ani nedá.

A hádala dobře. Jak došly do města, zub jako by uťal, Bohunka ji ujišťovala velmi upřímně, že už jí zoubek nebolí.

Skutečně necítila ho teď ani. Jak přišly, tak se od lékaře zase vracely.

„Jen aby tě zase nerozbolel. strachovala se paní učitelová, „já to znám s těmi zuby. Teď se ti zdá, že jest lépe, ale až dojdeme domů —“

„Ne, ne, mamičko, buď bez starosti, uvidíš, že už ani nemuknu.“

Došly vesele domů. Bohunce bylo do skoku a hned že půjde už odpoledne do školy.

Tatínek však je přivítal mrzutě. „Ano, ano,“ povídal, „teď je dobře, ale počkejte v noci! Budeš-li, Bohunko, dělat rámus, ůř mi, že ti nabiju!“

A netrvalo to ani do noci. V poledne už byla Bohunka jako opařená, oběd jí nechutnal a jedna tvářička, kde byl ten kletý zub, hořela jí jako oheň. Do školy nešla, bolí prý jí hlava, a posedala po dvorečku i povalovala se po pohovce.

Co vytrpěla za to půldne! Stěžovat a plakat se bála a bolest nebyla k vydržení. Paní učitelová viděla muka dceruščina, ale čekala, až se svěří sama.

Konečně však to vydržeti také nemohla a zeptala se soucitně Bohunky: „Vid', zas tě ten zoubek bolí?“

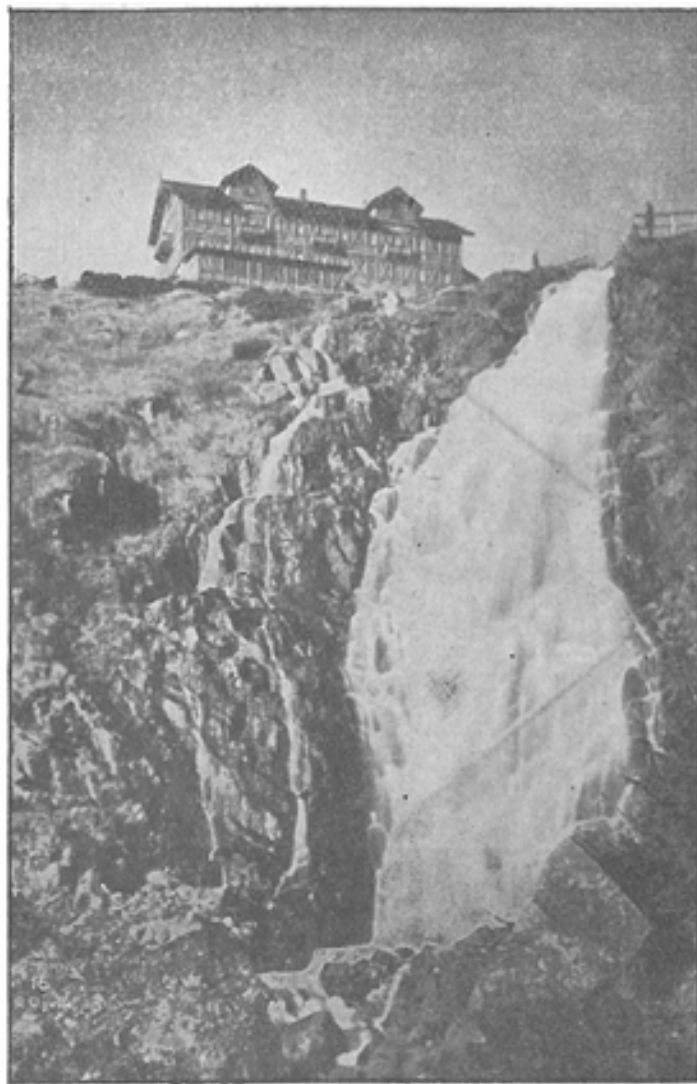
„Ó je — ma — mič — ko —“ zavzlykala Bohunka, „pojďme k doktorovi!“

Tatínek přišel ze školy, když se chystaly. Bohunka vzlykala a maminka se kvapem oblékala.

„Vidíš,“ povídal s výčitkou dcerušce, „že došlo na má slova? A máš tolik svědomí, mamičku tam už po druhé dnes hnát?“

Bohunka klopila hlavičku. „Když to tak hrozně bolí —“

„Dojdu k Procházkovým, dali-li by vám povoz,“ dobrý tatínek se rozhodl a za chvíli už stála před školou vesnická košatina tažená bílým koníkem a paní učitelová do ní lezla.

Labský vodopád v Krkonoších 1284 m nad mořem.

Bohunka už tam seděla s ovázanou tvářičkou a s ní Prokůpek, který to vymohl, že pojede s nimi. Jeronýmek musel dát pozor na husičky, ale měl slíbeno, že mu přivezou čokoládu.

„Ještě asi dva kapesníky,“ vzpomněla paní učitelová, „prosím tě, tatínku, podej nám je!“

„Dovezeš-li zoubek v papíru, dostaneš ode mne pětikorunu,“ vnařil tatínek maličkou, „ale bude-li v puse, nasekám ti rákoskou.“

S takovým požehnáním vyprovodil vozík až za ves a vracel se s Jeronýmem do školy.

Věděl, co to jest trhání zubu, ale chtěl vychovat ze svých dětí silné a odhodlané lidi a také dcerušce uleviti.

Povoz drkotal po silnici mezi kvetoucím obilím a vonící jetelinkou, kolem pestrých mezí a kolem březového hájku. Paní učitelová se rozhlížela kolem a nebýti vzlykotu dceruščina na jejím klíně, byla by měla z té vyjížďky požitěk. Těšila se, až pojedou zpět. Konečně byly v městečku před domem lékařovým. Starý pán byl doma a jak vešly, hned se bodře zasmál.

Byl to pomenší tlustý pán a měl rád děti, za nic jim zúmýslně nechtěl dělat bolest a nemuseli trhat, byl radši, nu, ale teď viděl, že jest zle a proto se zasmál.

„Hleďme Bohunku, ještě ráda si na starého doktora vzpomněla.

Děvčátko se schovávalo za mamičku a zdálo se mu teď, že zub kvapem ulevuje. Zas jako by uťal, toť byl začarovaný zoubek.

Přišla i paní doktorová se svojí dceruškou Mařenkou a vítaly se s nimi — paní doktorová slibovala, že Mařenka ukáže Bohunce všechny hračky, jen až bude zoubek venku.

Lékař si chystal kleště a na Bohunku šly smrtelné úzkosti.

„Mě už nebolí,“ řekla nasměle a prosebně hleděla na maminku

„Ať nebolí,“ rozhorlila se paní učitelová, „bolel by zas a víš, co ti slíbil tatínek.“

Voda tu stála ve sklenici jako křišťál, umývadlo čekalo na krev a chudák mamička se třásla víc než dceruška. Pan doktor čekal s kleštěmi, leč Bohunka se držela křečovitě dveří a ona že tu nebude, že pojedou domů, že si zub ven nedá a ne a ne. Řev její se ozýval široko daleko, když se maminka rozhněvala a násilím ji chtěla ku stoličce dopravit.

Mařenka doktorova se musela až smáti, ač byla stejně zbabělá. přišlo-li na zubní operaci. Takové jsou všechny děti. Marně donesla paní doktorová pérové hračky Mařenčiny, aby je Bohunce ukázala a nějaké mlisky, aby jí mí chudičku navnadila.

Bohunka plakala úpěnlivě a bylo jí k zoufání v malém srdečku. Nikdo tu nebyl, kdo by se jí zastal, všichni chtěli, aby si dala zub ven a také mamička. Byla už celá uplakaná, opuchlá a křikem ochraptělá.

Paní učitelová se hrozně hněvala a také už jí slibovala, že ji už brániti nebude před tatínkovou rákoskou.

Marno vše, Bohunka se nemohla odhodlat. Už jednou seděla na stoličce, ale když se k ní lékař blížil, vyrvala se všem a ta tam, chytili ji až na schodech.

Ale starý ten pán byl přítelem dětí a uměl s nimi, chápal je, rozuměl jim. Byl mírný a laskavý (škoda, že už dávno odešel z tohoto světa) a litoval při tom všem Bohunku, třeba ho velmi omeškala:

Paní učitelová už se doopravdy rozlobila. „Povoz stojí peníze, noc jsme promarnili, ráno jsem se s tebou plahočila a ty nemáš uznání? Pane doktore, zapůjčte mi nějakou hůl!“ a opravdově se rozhlížela, co by na malou neposluchu popadla.

Ale starý pan doktor tomu jinak rozuměl. Také měl děti, ty větší už poslal do světa a Mařenku nejmladší měl mazlíčkem. Donesla ji

Vznik Labe.

vrána velmi pozdě a byla vzácná. Proto měl pochopení i pro druhé a teď zamrkal na parí učitelovou.

„Jděte se, milostpaní, podívat, aby vám neujel ten váš kočí. Dlouho to trvá a mohlo by to být.“

Paní učitelová nevěděla sice, co s tím doktor zamýšlí, ale šla trochu ven. Beztoho byla všecka rozčilená a v pokoji panovalo horko. Venku se již slunéčko zchýlilo k západu a chládek byl příjemný.

Zatím Bohunka s doktorovými osaměla a vzlykala bezradně u okna.

Paní doktorová odskočila. „Dohlédnu si na večeri a ty, Mařenko, dones nějaké ty obrázky, co jich v krabičce máš, dáme je Bohunce domů.“

Jak by byla zazářila očka holčičce při pomyšlení, že dostane obrázky, kdyby nebyla tak zkrúšená. Ale teď ji nezajímalo nic.

Osaměla se starým pánem a šla na ni hrůza. Ale pan doktor měl milý hlas a dobré modré oči.

Přistoupil tak klidně k ní a povídal s vlídným pousmáním. „Ale, Bohunko, to by maminka koukala, kdyby tak byl zoubek venku, než se vrátí. Ona myslí, že pojedete s nepořízenou a kdyby tak si dala říci, vytáhli bychom ho, než se vrátí.“

Bylo to řečeno tak povzbudivě, tak nadšeně a při tom dobrácky, že do Bohunky vjel nějaký jiný duch.

Ani nevěděla, jak se to stalo, že najednou seděla na stoličce a pan doktor lesknoucími se kleštičkami držel neblahý zoubek.

Nu, zabořilo to ukrutně, že Bohunka zavřískla, až se to bytem rozlehlo, ale pak jako by utáhl, bylo po bolesti a jenom slaná a teplá krev plnila jí ústa. Třesoucí se ručkou brala sklenici, až se celá polila

a také po podlaze nadělala mokra. Nemohla trefiti do umývadla, plivala po sobě i po zemi, ale co hlavního, zub byl venku a pan doktor ho vítězoslavně držel v kleštičkách a povídal mu bodře:

„I ty darebáku, přece jsme tě dostali. Vidiš a jaké máš kořeny.“

Bohunce přes všechno třesení očka zářila a se zálibou si prohlížela v papírku zabalený zoubek. Opravdu byl veliký, zpola sežraný a kořeny dva měl rozeklané.

A v tom tu byla paní doktorová, zatleskala rukama a radostným hlasem se obdivovala: „A ten je veliký a Bohunka se odhodlala? To je hodná a statečná!“

Mařenka nesla obrázky a také byla plna radosti.

Zavolali na maminku, která u vrat slyšela ten výkřik a třásla se právě jako Bohunka. Jak ráda by byla tu dceruščinu bolest sama snesla!

Teď přiběhla a tázavě se podívala na lékaře i jeho paní a hned pochopila. Kámen jí spadl se srdce, ulevilo se jí.

Bohunka se jí vrhla vstříc a nesla zub vítězoslavně nad hlavou. „Už je venku, mamičko, už a nic to nebolelo.“

„Pane doktore, Pán Bůh vás pozdrav ještě na mnoho let,“ povídala paní učitelová dojatě, „jak vy to s těmi dětmi umíte!“

Bohunka si nesla obrázky i zoubek a loučila se s Mařenkou, i lékařka řekla „zaplať Pán Bůh!“

A to se jim to jelo domů, už bylo skoro tma a večernice vycházela, chladno je trochu prochvívalo, ale Bohunce bylo jako na kraji v nebi.

Také paní učitelová byla ráda a Prokůpek se radoval, co se vyprocházal po městě, než byl ten zoubek vytržený.

XXXXXXXX

Jan Jelenský:

Micka mazlíček.

(K obrázku na straně 18.)

Naše bílá Micka milá
to je mazlíček,
tuze ráda má ji Míla,
taky Vašíček.

Milka nezkřiví jí vlásku,
stále hladí ji,
Vašík někdy po ocásku
chňapne, škádlí ji.

Micka zato spřede Míle
celá přadena,
Vašíkovi ručky bílé
drápkem znamená.

Vašík pláče, Milka za to
nic se nemračí, —
mezi lidmi nebývá to
věru jinačí!

Někdo pláče, někdo plesá,
každý vinen sám;
vždycky ozývá se z lesa,
jak se volá tam.

Bohumil Šťastný:

První den ve škole.

Malý Jiřík Chudáček tuze se těšil na školu. Hodná jeho sestřička Verunka nestačila mu vykládati, jak je ve škole pěkně, co děti dělají a jaký je pan učitel. Jiříček rád jí naslouchal a vždy roztouženě říkával: „Verunko, ani nevíš, jak se těším na školu!“ Konečně se té radosti dočkal. Časně ráno již doma všecky budil, že musí do školy, že je první den škola. Novou kabelku již měl od tatínka, maminka mu koupila u kupce tabulku s hubkou, kamínek a pouzdra s malovanými ptáčky. To bylo radosti! Když se ráno umyl, pomodlil a posnídal, řekl mamince vesele: „Maminko, ve škole mívají přestávku, to se musí jíst!“

Maminka se usmála, ukrojila velký kus chleba, posolila a vložila do poloprázdné kabelky. Jiříček byl spokojen, že jde do školy jako „opravdovský“ školák a nese si také svačinu. Verunka vedla jej opatrně do školy. Cestou Jiříček sesmutněl a dal se do pláče. „Proč pláčeš, Jiříčku?“ tázala se starostlivě Verunka.

„Já ještě nic neumím a pan učitel bude vyvolávat!“ řekl plačtivě a čistým kapesníčkem utíral si slzičky.

„Neboj se, pan učitel vyvolává jen starší žáky. Ty se budeš teprve učit!“ chlácholila jej sestřička.

Jiříček se utišil. Ve škole, na chodbě, uctivě smekl a očka se mu rozjasnila, když spatřil na stěnách plno obrázků.

„To je náš Buřák!“ zvolal radostně a ukázal na obrázek se zvířaty. „A to je naše husa. . . toto je kohout, tady je prasátko!“

„To je jezevec,“ smála se Verunka, „toho jsi ještě neviděl!“

V tom někdo Jiříčka pohladil po hlavě; byl to pan učitel. Jiříček sebou trhl a Verunka pěkně pozdravila.

„Jak se jmenuješ?“ ptal se pan učitel vlídně, hladě Jiříčka po červených tvářičkách.

„Jiřík Chudáček!“ odpověděl nový školáček a schovával se za sestřičkou.

„Neboj se!“ pravil pan učitel, „vidím, že se budeš rád učit, a pilné děti mám rád!“

Vzal Jiříčka za ruku a zavedl jej do třídy do první lavice. Jiříček nevěděl, kam se napřed podívat; vše mu bylo nové a krásné. Jen se divil, proč jej pan učitel neposadí vedle Verunky; tam by to bylo ještě lepší! Na pokyn pana učitele žáci vstali, pomodlili se a odříkali školní řád, jenž visel na zdi u dveří. Jiříček nerozuměl, co říkají; ohlížel se, zdali taky Verunka říká.

Jiříček byl mamincin miláček. Chvilu seděl tiše, ale pojednou začala se mu očka zalévat slzami a dal se do tichého pláče.

××××××
 × ×
 ×××
 ×
 ×
 ×

××××××
 × ×
 ×××
 ×
 ×
 ×

Micka mazlíček.

×××××××××
 ××××× ×××××
 ×××××× ×××××

„Copak, Jiříčku, se ti stalo?“ ptal se pan učitel. Jiříček dusil pláč a neodpovídal.

„No, pověz mi, co je ti?“

„Mně je smutno po mamince,“ řekl lítostivě a rozplakal se docela.

„Jsi hodný, že máš maminku rád!“ pochválil jej pan učitel. „Počkej, za chvíli půjdeš domů a řekneš mamince, že jsi hodný žáček!“

Laskavá tato slova Jiříčka rozveselila a vděčně podíval se na pana učitele, který dobře znal bolesti prvních žáčků . .

A jakou měl radost, když pan učitel naučil je hned první den říkati:

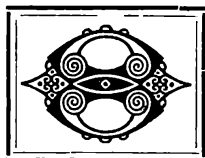
Hodný žáček ráno vstává,
lenosti se nepodává,
pomodlí se, posnídá
a do školy pospíchá.

„Maminko, maminko, já něco umím!“ volal ve dveřích a sdělá-
vaje kabelu chystal se, že to mamince odříká. Podařilo se mu to,
a maminka ho pochválila, že byl ve škole pozorný.

„Maminko, já budu rád chodit do školy!“ sliboval matce. „Vy
mě máte ráda, pan učitel taky, a tak plakat nebudu.“

„A tatínek se taky těší, že budeš hodný a rád se budeš učit!“ do-
dala matka, chystajíc mu něco na posilněnou.

„Budou, budou!“ znovu sliboval Jiříček a rozvykládal se, jak pěkné
to bylo první den ve škole.

Edv. Elpl:

Zajíc.

Starý zajíc hlavou kývl:
Zle je, bratři, věřte, zle!
Obilí již odklizeno,
sedlák seče jetele!

Nikde vůkol skrytu není,
rány znějí, jaký děs!
Hleďte se již zachrániti,
kam kdo můžeš, pozalez!

„Nebojte se!“ odsekl mu
mladý ušák s kuráží.
„Postavme se u vesnice
vždycky jeden na stráži.“

„A když střelci vyhrnou se,
však mi dáte za víru,
přeběhneme všichni honem
do druhého revíru!“

„Výborně, toť rada dobrá,
každý chválí návrh ten,
„budem hlídat našich lánů
každý tedy jeden den.“

Druhé ráno vylosován,
mladý ušák strážcem byl.
Sotva stanul u vesnice,
v druhou stranu pelášil.

Letěl po poli, lučinami,
jak kdyby jej honili,
polekal se, hrdina náš,
když na věži zvonili.

J. M. Dědinský:

O Kulháčkovi.

1.

osamělé chaloupce u lesa zůstávali dědeček a babička. Děda dělal na poli, babička zas měla práci doma. Bůh jim požehnával, ale nebyli spokojeni, že neměli dětí — to je rmoutilo.

Jednoho dne na jaře zabloudil k nim taky nějaký neznámý člověk, snad kořenář, nebo kouzelník, kdo ví, co to bylo.

No, dali mu najísti a nechali ho na noc. On jim všelicos divného vypravoval a oni se mu svěřili, že nemají dětí. Tož ten člověk povídal:

„Já bych věděl pomoc. Mám tady brašnu a v té brašně všelijaké věci, i kouzelný hrášek. Toho byste mohli potřebovati.“

„Tak nám ho prodejte asi půl větele,“ řekl děda.

„Jenom není-li tvrdý na vaření,“ podotkla babička.

„Ten se nevaří, ani nejí,“ zasmál se ten člověk, „to ho musíte naseti a potom uvidíte, co z toho bude.“

Dal jim hrstku toho hrášku a odešel.

Děda nasel hned hrášek do zahrádky a dobře ho roštím přikryl, aby ho holubi nevyzobali. A tak jim vyrostl v zahrádce hrách, ale podivný: měl lístky červené, květy červené a lusky také červené.

A když potom ten červený hrách otrhali a nad kamny usušili, vyškákali z lusků samí malí skřítkové — bylo jich asi sto. A že už tenkrát nic dobrého nedělali, nazývala je babička „hrášky-rarášky“.

Starouškové měli s těmi caparty mnoho starostí, ale také mnoho radosti a zábavy. Děda jim udělal za obydlí pěkný domeček z bezových proutků a babička jim každý den vařila dobrou kašičku s medem a perníkem.

Měli je rádi, ale jednoho dne se stalo velké neštěstí: Babička každého dne, bylo-li hezky, vynášela hrášky na dvorek, aby si na sluníčku pohráli. No a právě toho nešťastného dne, když je nesla na ošatce, přihnal se divoce pan Větrovský, foukl do ošatky, všecky hrášky vyfoukl a odnesl.

Byla to rána pro ubohou stařenku!

Ještě že jim zůstal aspoň jeden hrášek. Ten se totiž schoval do dědova dřeváku. Děda potom, přijde s pole, zul dřevák a hle! Co to z něho nevypadlo?

Hrášek!

Ale v tom dřeváku mu děda nevědomky přišlápl nožičku a tak ubožáček kulhal. Proto mu babička říkala Kulháček.

Nuže, slyšte pohádku o tomto Kulháčkovi, jak šel hledat bratříčky a co se mu divného přihodilo.

2.

Babička nemohla zapomenouti na své milé hrášky, které jí Větrovský tak nemilosrdně odňal. Její srdce, kde dříve bylo dosti místa pro sto hrášků, zelo nyní prázdnotou a jediný hrášek Kulháček, který jí teď z někdejší přečetné rodiny zbýval, nemohl nikterak vyplniti onu prázdnotu, kde bloudily nyní jen stíny smutných vzpomínek.

Jak opuštěný a oškubaný žebrák u cesty vzpomíná v zármutku na své ztracené jmění, tak babička vzpomínala neustále na své nešťastné dětičky a nedala se potěšiti. Avšak i pod popelem jejího zármutku a pod troskami jejího štěstí dřímala jiskra naděje, že je zase uvidí. Říkávala dědovi:

„Vždyť přece nejsou snad mrtvi?“

„Proč pak by byli mrtví?“ přizvukoval děd, aby ji potěšil. „Zajisté že nejsou, pouze se někam zakutáleli — a kdybys jim zas jednou uvařila kašičku a postavila ji na dvorek, kdož ví, nepřišli-li by . . .“

Čtverák děda musil se v duchu sám usmáti svému pošetilemu nápadu, ale chtěl babičku, která viditelně chřadla, vytrhnouti z objetí zhoubného zármutku a k tomu konci ani nevinný žert nezdál se mu nebýti na místě.

„Že mi to už dávno nenapadlo!“ zvolala babička rozveselena.

Vždyť to leží zrovna na dlani a je to tak jednoduché!“

„Právě proto jsme na to hned nepřišli,“ podotkl děda.

Babička skutečně chopila se této myšlenky, jako tonoucí stébla se chytá a jiskra naděje v jejím srdci se rozhořela jasným plamínkem. A taký jasný a veselý plamen praskal a tančil pod plotnou, na níž babička vařila kašičku.

Bohužel marně babička stavěla kaši na dvorek, marně ji líčila na zahrádce, na poli i v hájku a marně volala:

„Hrášci-rarášci, pojdte sem,
nesu kašičku s perníkem,“

nikdo se neobjevoval, kašička pomalu vychládala, až vychladla a drůbež nebo jiní ptáci ji vyzobali.

Babička brzy nahlédla marnost svého počínání, hubovala děda, že si z ní ztropil jen žert a upadala opět do svého zármutku, v němž ani malý Kulháček ji nemohl potěšiti. Byl sice veselý a čiperný klučina, ale pořád stejně maličký a babička už se vzdala naděje, že jí bude někdy v hospodářství nápomocen. Všude jí byl spíše na překážku a pletl se jí pořád pod nohama, tak že ho mohla již stokrát zašlápnouti jako červíčka. Ale babička byla velmi opatrná a nezdvihla ani nohou, jen šoupala je po podlaze a tak se ovšem nemohlo státi žádné neštěstí.

Kulháček, ač jinak veselý šotek, býval někdy také smuten, když babička plakávala, neboť jako smích, tak i pláč jsou nakažlivy. I jemu se časem velmi stýskalo po ostatních hrášcích, neboť si nyní neměl s kým hráti.

„Jak veselé to byly doby, když nás byla plná ošatka!“ říkával a bylo mu náramně divno, kam se jeho bratříčkové najednou poděli. Marně si tím lámal hlavičku a tak se konečně rozhodl, že se babičky na to zeptá.

(Pokračování).

Z našeho mladého světa.

Nezbeda.

Prázdninová úloha poctěná cenou.

Za vesnicí blízko lesa,
tam, kde končí lány,
na doubku si udělaly
hnízdo černé vrány.

Skrývaly je temným listem
před zvědavci kluky,
kteří jako „indiáni“
stříleli naň luky.

Když však luky polámali,
brzy bylo po sporu. —
Začli mladí nezbedové
k hnízdu lézti nahoru.

S šátkem v ruce, pevnou vůlí,
v kapse s kusem rohlíka,
po pořádku vypravili —
umouněnce Frantíka.

Hlavu hrdě nakloněnou,
noha o suk opjata,
lezl malý umouněnc,
v hnízdě tuše vránata.

Ale ani nedomyslíl —
čepka s hlavy spadává
a do vlasů drápy tlačí —
černá vrána krákává.

Rozplakal se malý Franta,
křičí shora: „luky!“ —
ale vidí prchající
všechny věrné kluky.

S úzkostí a velkým strachem
sjel s štíhlého stromu
a jak cítil pevnou zemi,
prýč jen odtud domů.

Jaký však byl jeho zmatek —
o dobrotu drahoty —
matinka když vyčistila
napřed jej — pak kalhoty.

Druhý den, když kamarádi
zvali jej na vránata,
trpce si jim postěžoval:
„Z toho kouká vejplata!“

Ant. Jero, Židenice.

Koutek pro ruční práce.

Milé děti, vítám vás všechny radostně z prázdnin a těší mne, že se vás tolik opět sešlo. Vidím mezi vámi mnoho nových tváří, ale i ty staré známé nemohu dobře poznati. Tváře máte opálené a jaksi jste přes ty prázdniny povyrostly. Tady Karlík vypadá jak Indián! A co pak je to tu za cikánečku? Podívejme se, vždyť je to Lojzička! To jsi, děcko, jistě leželo pořád na sluníčku? Tedy, jak je vidět, šly vám všem prázdniny k duhu: osvěžily jste se na těle a jistě také odpočaly na duchu. Však je toho pro nastávajících deset měsíců školní práce třeba!

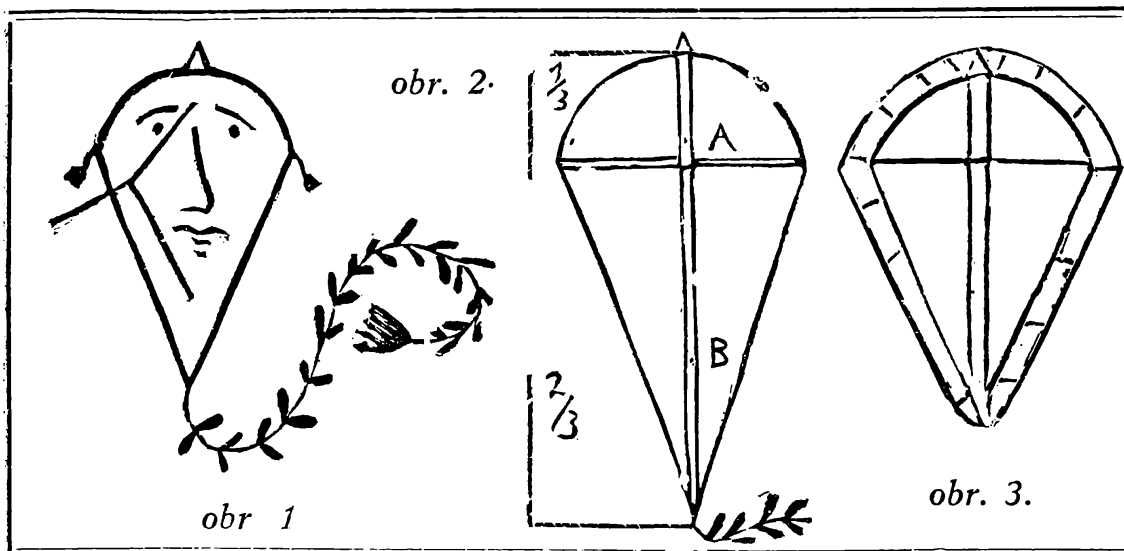
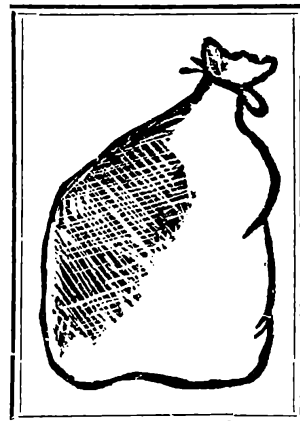
Po školní práci ve volných chvílkách budeme se zase slézat do našeho koutka a budeme „robit“. Co pak to tam, Frantíku, šeptáš Slávkovi? On povídá, že jste nám posledně slíbil, že letos budeme si zhotovovat hračky. To je dobře, Frantíku, že jsi si to pamatoval; já jsem také nezapomněl a přichystal jsem si celý pytel hraček. Tady ho mám sebou.

Pokaždé z toho pytle nějakou hračku vytáhnu a vy si ji zhotovíte. Dnes však mám pro vás připravenou hračku, která se mi do pytle nevešla; zde jest. Jéee, to je **drak!**

Ano, děti, jest to drak, hračka dětí na podzim, kdy ze strnišť fouká svižný větřík, kdy pole jsou již volná, že se můžete po nich proběhnout. A větřík i volnou prostorou potřebujeme, abychom mohli pouštět draka. Nyní si toho draka dobře

prohlédněte z předu (obr. 1.) i zezadu (obr. 2.)

Vidíte, že budeme potřebovati tenkou dřevěnou latku, rákosku, motouz a papír. Dřevěná lačka je asi 2 cm široká, asi 2 mm silná a dlouhá tak, jak velikého draka chceme míti. Na jednom konci (to bude horní konec lačky) ji zařízneme do špičky (dle obr.) a na druhém konci poněkud zaoblíme nebo též zašpičatíme; na tomto konci vyřízneme do lačky zesponu mělký žlábek nebo zarazíme malý hřebíček tak, aby hlavička poněkud vyčnívala. Na horní konec lačky pod špičku přibijeme nebo přivážeme rákosku tak, aby na obě dvě strany byly stejné kusy rákosky; na obou koncích rákosky uděláme mělké zářezy, aby se motouz nesmekal. Potom uvážeme na jeden konec rákosky tenký motouz, rákosku ohneme do oblouku a motouz vedeme k druhému konci rákosky, kde jej otočíme v zářezu a vedeme opět zpět (tentokrát po druhé straně lačky) k prvnímu konci rákosky, kde jej opětně uvážeme, ale zatím neustříháme, neboť budeme jej ještě dále potřebovati. Rákosku chneme tak, aby oblouk činil asi jednu třetinu celé délky draka (viz obr. 2.) Nyní napneme motouz k spodnímu konci

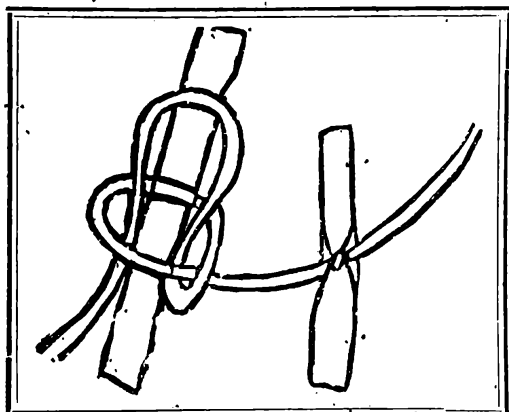

lačky, kde jej vedeme buď vyříznutým žlábkem nebo otočíme kolem hřebíčku; odtud napneme motouz dále k druhému konci rákosky, kde jej přivážeme v zářezu. Tím jsme dokončili kostru draka a nastane polepování papírem. Kostru draka položíme na arch (případně — je-li drak veliký — na dva tři slepené archy) balícího papíru, obkreslíme a vystříháme její tvar tak, aby papír všude o několik centimetrů kostru přečníval. Přečnívací okraje natřeme lepidlem, přeložíme a přilepíme. Při přelepování oblouku musíme papír v nevelkých vzdálenostech od sebe nastříhnouti, aby se dal dobře přehnouti a přilepiti. Viz obr. 3.

Čáry vytečkované značí okraj papíru a nastříhování.

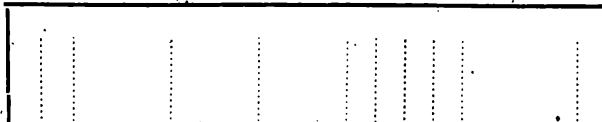
Než nám přilepený papír uschne, uděláme si příslušný ocas k draku. Ocas bude 4 až 6krát delší než je výška draka; záleží na tom, jak těžkého papíru použijeme. Ze šetrnosti použijeme papíru ze starých novin: nastříháme proužky asi 3 cm široké a 15 cm dlouhé. Tyto proužky papíru provlékáme do polovice do oka motouzu a oko táhneme:

Oko na motouzu děláme tak, jako bychom chtěli udělati suk, jenomže motouz neprotáhneme; abychom oko utáhli, musíme táhnouti za oba konce motouzu, jako bychom chtěli oko zrušit, a tím se proužek papíru v oku zachytí. Možno též 2 i více proužků dávat do jednoho oka; pak nebude potřeba dělati ocas tak dlouhý, neboť třebaš krašší, bude dosti těžký. Na konec ocasu připevní se trapez z papíru; dlouhý pruh papíru po jedné straně nastříháme (viz obr.) a pak svineme a připevníme na konec ocasu.

Budě-li drak ve vzduchu dělati přemety, pak je to znamením, že ocas je lehký; tu buď kus ocasu přiděláme nebo uděláme těžší třapec.

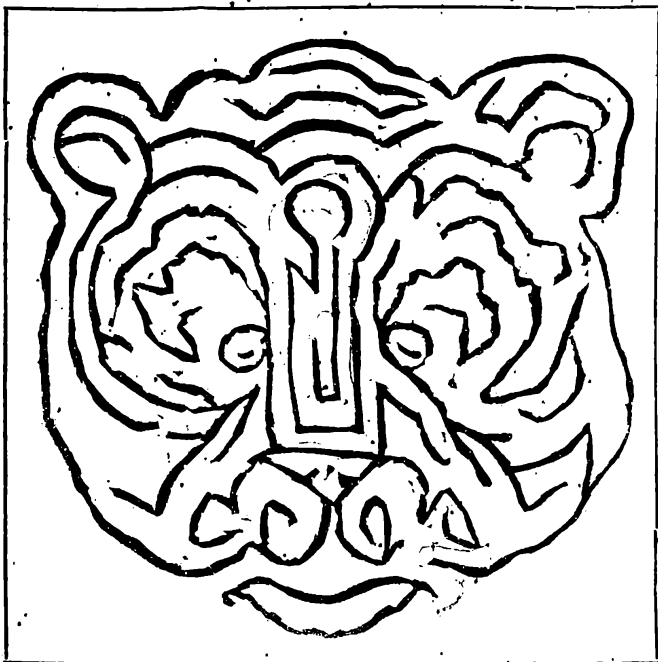
Když jsme připravili ocas na spodní konec laťky, nastane nám práce nejdůležitější: upevnit draka na provázek a vyvážit. Na 2. obrázku jsou na laťce naznačeny dva body (a, b); jeden jest asi v první čtvrtině a druhý v třetí čtvrtině laťky. V těch místech ze

předu draka provrtáme tenkým nebožízkem laťku; dírkou a) ze zadu protáhneme pevný provázek, jež na konci na spodní straně draka zasukujeme, aby dírkou neprošel; nato druhý konec provázku protáhneme z horní strany draka dírkou b) a na spodní straně opět zasukujeme. Provázek bude tak dlouhý, aby od bodu b) dotýkal se horní špičky laťky. Asi uprostřed (něco blíže bodu a) uděláme na provázku oko, na které pak při pouštění draka upevňujeme motouz, na kterém drak vzlétá. Držíme-li nyní oko provázku v ruce, musí býti drak v rovnováze; kloní-li se na některou stranu, znamená to, že ta strana je těžší tu musíme druhou stranu zatížit tím, že na tu stranu ze zadu přilepíme při kraji tolik papíru, až nastane rovnováha. Také možno rovnováhu vyrovnat tím způsobem, že na konec oblouku přivážeme malé třapce z papíru; na těžší stranu lehčí a, na lehčí stranu těžší třapce. Nyní jest drak hotov a máme-li pořádné klubko motouzu, můžeme ihned jíti do polí draka vypouštět. Nezapomeňte draka na přední straně hezky namalovati! Váš strýc Vojtěch.

Zábavný koutek.

Skromné přání. Vlastenka: „Ach, kéž bych byla královnou italskou!“ — Matka: „Proč pak?“ — Vlastenka: „Abych se mohla jednou pořádně najíst pomorančů!“

Dobrák. „Rozdělil ses o čokoládu se sestřičkou, Blažej?“ ptá se teta. — „Rozdělil, tetičko,“ odpovídá Blažej. „Já jsem snědl čokoládu a jí jsem dal papíry s těmi krásnými obrázky. Víš, ona má obrázky ráda!“

Žárlivý. Pepík byl velmi žárliv na svého novorozeného bratříčka. „Podívej se, jaká má náš Jeníček krásná očka,“ pravil mu otec. — „Aby neměl,“ odvětil mrzutě Pepík; „když je má zrovna nová!“

Medvěd jako bludiště.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ

J. M. Orebský:

Strýček podzimek

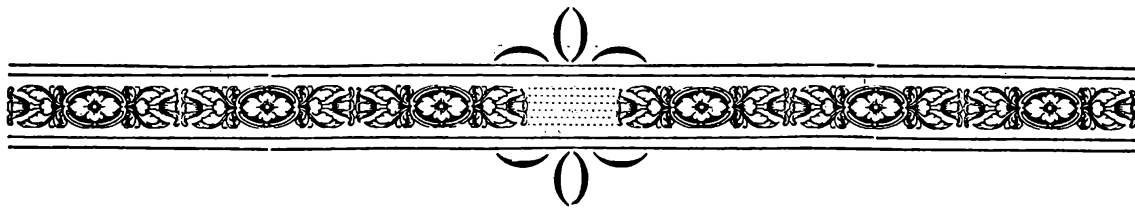
Jak se nebem mlhy valí,
chladný vítr zaduje,
strýc Podzimek v plášť se halí
a již krajem putuje.

Za kloboukem jeřabina,
kráčí s holí široce,
v jedné kapse hrozen vína,
v druhé plno ovoce.

Z pouhé zvůle po lučině
kupky pýru rozfouká,
radost má, když v padolině
puška lovce zahouká.

Z hájů plaší hejna ptáků,
v lese hledá hříbečků,
zastaví se u pasáků,
připálí si dýmečku.

Zajde do vsi ve údolí,
cítí z dálky koláče,
přenocuje někde v poli
v prázdné boudě hlídače.

Jan Valoušek:

O dvou bratřích.

od Malými Karpatami v jednom městečku žili dva bratři, mladší Mečislav a starší Vaňka. Mečislav, že byl chytrý, zdědil chatu s rozsáhlými pastvinami a hloupého Vaňka měl živiti. Za to Vaňka vypomáhal pásti skotinu na vysokých stráních. Vaňkovi bylo často choditi k bohatému bratrovi s prosbou o to, čeho se mu nedostávalo. Mečislav byl však lakomý, takže nedopřál sám sobě pořádně se najísti. Omrzelo jej, že má chudobného bratra podporovati, a proto přemýšlel všelijak, aby se ho zbavil.

„Nemohu mu přece pořád dávatí almužny a živiti jej, konečně bych upadl sám do nouze a kdo by mně potom co dal?“

Co takto uvažuje, jak by bratra učinil neškodným, zašeptal mu do ucha zlý duch: „Učiň z něho mrzáka a soucitní lidé budou jej podporovati. Dostane se mu hojných darů, ze kterých ještě tobě zbude!“

Jednoho dne byl Mečislav k svému bratru Vaňkovi neobyčejně laskav. Když přišel tento o cosi prositi, zavolal jej do komory a řekl mu, aby si vybral, co se mu líbí a čeho se mu nedostává. Vaňka žasl nad laskavostí bratrovou a nedůvěřivě si prohlíží jeho bohatství. V tom učinila se před ním tma a nikdy se nedověděl, co se s ním stalo, jenže pak božího světla už nespatriil.

Na to jej Mečislav ubohého vyvedl z komory na čerstvý vzduch a tento jej s chvatem lapal, jakoby hmatem a čichem chtěl si nahraditi největší dar boží, jehož pozbyl.

Mečislav vzal bratra pod paži a vyšli do polí, až došli na rozcestí, kde říkají na „Stínadle“ Tam pod zpuchřelým trámovím, které zbylo od poslední spravedlnosti, osleplého bratra zanechal svému osudu.

Opuštěný Vaňka hořce si zaplakal a jeho slzy byly do krve zbarveny. Únavou a bolestí, aniž věděl kde se nalézá, usedl na kámen, který nahmatal. Byl to kámen, jenž sloužil odsouzencům za podstavec. Hluboká noc obestírala krajinu a v městě na kostelní věži odbíjely hodiny. Vaňka nemohl bolestí usnouti; počítal je a když udeřila dvanáctá, zachvěl se. Nad hlavou mu cosi zašustělo a jemu se zdálo, že jsou to neobyčejní ptáci, jež znal z hor a kterým říkají krkavci. Vaňka trnul strachy. Snad přiletěli proto, aby ho rozsápali a byl jim kořistí jejich nenasytných žaludků. Avšak ptáci nevšímali si slepce a vedli

svou ptáčí řeč, která Vaňka velmi upoutala, i napínal uši, aby ani jediného slůvka nepřeslechl.

„V nedaleké vsi leží žena sedláka Vasilkova nemocná. V domácnosti hospodaří baba-zařikačka, jež připravuje oběd i večeři a staví-li jídla na stůl, neudělá kříže a nesvolává hospodáře a čeled k modlitbě před jídlem, jak to činila selka dle starého zvyku, ale hodí vždy ve zlosti lžíce na stůl jako na znamení, že je již přichystáno. Uhranula hospodáři, že jí věří, neboť slíbila mu, že tak přivolá příznivou planetu jeho ženě a novorozeňátku. V přístěnku pak leží nemocná. Nikdo ji nepozdraví slovy: Pozdrav Pán Bůh! a jídla jí nepodá. Hospodář bude potrestán, scepení mu všechen ušípaný dobytek a nám se dostane hodů, beztak v těchto krutých časech pro krkavce čím dále řidších,“ vyprávěl dutým hlasem jeden z ptáků.

„Vězte, že několik mil odtud v městě nutno daleko jezdit pro vodu k domácí potřebě. Aby snáze občané mohli dostat vodu, vykopali horníci na náměstí hlubokou studnu, ale nemohouce se dokopati k vodě, ustali v práci. Kdyby však ještě půl lokte hlouběji kopali, vytrysklo by ze země tolik vody, že by se ze studny vylévala a snad město zatopila. Je však od toho lehká pomoc: Z nejbližšího domu přinést peřinu, položit ji na studnu a bujný pramen se upokojí a ve studni zůstane jen tolik vody, kolik občané potřebují. My však toho nikomu nezjevíme, jelikož v rybníce, kde lidé nabírají vodu, by nám odpadly mnohé kořisti, tam utopené,“ pravil druhý pták důrazněji prvního.

Třetí rozhovořil se teninkým hláskem:

„Paní Tadeášová, majitelka vsi Sobotinek, je po mnoho let stížena oční chorobou a neuzdraví se proto, že pod skříní v jizbě přechovává ošklivou žábu, kterou dříve chovala v zahradě a říkala o ní, že je pomocnicí v hospodářství, protože požírá škodlivý hmyz a je prý užitečnější než krkavci. Hany té nestrpíme, dokud žabu nedostaneme do svých drápů.“

„Znám jednu bylinu,“ vmísil se do řeči první, „jež uzdravuje všechny choroby a roste jen na „Stínadlech“. Slepý třeba od narození, potřel-li si s ní oči, hned zraku svého nabude.“

V tom udeřil zvon hodinu s půlnoci, kdy přestává člověk rozuměti ptáčí řeči. Krkavci se rozletěli na všechny strany za svou kořistí.

Vaňka nanejvýš rozradostněn nabytými zkušenostmi, počal kolem sebe hmatati a trhal jednu bylinku za druhou a potíral jimi svoje oči, zlomyslností bratrovou zničené. Chýlilo se již skoro k ránu. Obloha se jasnila na východě sluncem. Vaňka již beznadějně hmatal kolem sebe, až nahmatal jakousi travinu. Rozmačkal ji v prstech a šťavnatým obsahem potíral si oční důlky. Zdálo se mu, jakoby se mu v hlavě rozbřesklo. Potom více a více a pak již viděl šibeniční břevna, pole a vzdálené lesy. Utrhl ještě jednu bylinu do zásoby a radostně se vzchopil.

Rozpomenul se na nemocnou selku. Pojala jej útrpnost a dal se hned na cestu k ní. Když již den ušel a nastával soumrak, dorazil do vsi, jejíž jméno mu znělo v uších, jak je ptáci vyslovili. Ponocný, jenž právě vyšel z první chaty, chtěje nastoupiti noční službu, řekl

dotazujícím se Vaňkovi, že tam ve statku, kde v okně hoří svíce, leží nemocná. Vaňka prosil hospodáře o nocleh.

„U nás bys nepohodlně spal, odporuje hospodář. „Žena leží nemocná, dítě nedá pokoje. Jdi k sousedovi, on nemá malých dětí.“

„Ale já bych raději u vás přenocoval, třeba jen pod lavicí, řekl Vaňka a unaven usedl na prahu a nahlížel do otevřené sednice k loži nemocné. Zavzdychala, z domácích jakoby toho nikdo neslyšel, jedině Vaňka a proto rychle řekl: „Pozdrav Pán Bůh!“

V sednici zaskučel vítr, obrazy na stěně se pohnuly, baba-zařička vyšla ze síně a když spatřila Vaňka, zbledla.

„Zachvátila jsi tento dům a tvá přítomnost neštěstí jemu přinese. Proto ti pravím, opusť tento dům,“ pravil Vaňka hlasem, jakého u něho nikdo neslyšel.

Vaňka byl hospodářem z vděčnosti mnohonásobně obdarován a na přání jeho rozkázal sedlák čeledínu, aby zapřáhl koně a bez prodlení jej zavezl do města, kde nemají vody.

Sotvaže Vaňka dojel do města, aniž by byl dnešní noci spal, přihlásil se u starosty a oznámil mu, že by se pokusil kopati ve studni, aby se konečně městu dostalo těžce želané vody. Představený města domlouval Vaňkovi, že již jiní mistři v studničním umění zkoušeli své štěstí, ale nikomu se to dosud nepodařilo. „Pochybuji, že tobě se to podaří. Zvláště, že vypadáš jako po nemoci.“

Vaňka nedal se odstrašiti, až starosta povolil se slovy: „Za škody a úrazy však neručím ani já ani správa města.“

„Nevadí,“ rychle řekl Vaňka. „Žádám toliko, abyste mne, jakmile vám budu dávatí znamení, vytáhli nahoru.“

Vaňka kopal ve studni celou hodinu, až se objevila voda. Než dal znamení a dostal se nahoru, stoupala voda výše a výše a byla již obava, že se bude vylévati přes srub. Vaňka zaskočil do nejbližšího stavení pro peřinu a položil ji na studnu.

Městská rada za tuto práci Vaňkovi královsky zaplatila. Za peníze nakoupil si Vaňka vůz a koně, chtěje se rychle dostatí do Sobotína, kde leží paní, stížená oční chorobou.

Nemocná slíbila mu velkou odměnu, když jí pomůže. Vaňka vyndal ze zaňadří zázračnou bylinku a podal jí ženě, aby si jí potřela oči. Nemocná tak učinila a hned prohlédla.

„Abyste však i nadále byla uchráněna všech neduhů, nepřechovávejte v jizbě žábu. Jizba je pro lidi a žábu dejte zpět do zahrady, kam jí přísluší.“

„Dravci mi ji roztrhají,“ zahořekovala paní.

„Nic se jí nestane,“ pravil Vaňka. „Každý živočich má pud sebezáchrany a proto se člověk marně namáhá, aby zvrátil takový řád.“

Potom Vaňka jako velmi bohatý spěchal povozem domů.

Když ho uzřel Mečislav, musel mu Vaňka o všem vyprávěti. Tu zahořelo bratrovo srdce závistí, jež byla pobádána ještě jeho ženou. „Bratře, zle jsem ti chtěl učiniti, ale všechno se obrátilo k tvému prospěchu. Udělej mi, co já tobě, a nebudeme si vyčítati.“

Vaňka se zdráhal tak učiniti, ač věděl, že bratr tak chce jen

Už je sluníčko
za vodou.
Lhotěcí ženci z pole jdou.
Paňmámo neste večeri,
už vám jdou ženei do dveří.
Náš hospodář je hodnej pán,
on nám dá nalejt piva čbán.

proto, aby nabyl ještě většího bohatství, neboť nebyl spokojen s tím, co měl, jsa závistivý a lakomý.

Když Vaňka vzpíral se bratrovi vyhověti a vymlouval mu jeho žádost, že kdoví, bude-li tak šťasten, jako on byl, nedal se Mečislav ničím odvrátiti a šel na „Stínadla“, oslepiv se napřed sám.

Opět jako tehdy tlouklo v městě dvanáct hodin. Vzduchem zašuměla křídla ptáků, kteří usedli na zpuchřelém trámovi. Mečislav radostně sebou pohnul. „Už jsou zde.“

Ptáci dali se do rozmluvy a Mečislav jim dobře rozuměl.

„Zle je, bratří. V domě nemocné přišli jsme o bohatou kořist. V městě přišli lehounce k vodě, což si náramně libují, v Sobolíně uzdravena paní a odměnu za všechno shrábl jakýsi ptáček, který nás nejspíše vyslechl a pak sklízel odměnu za naše vědomosti; nám nedostalo se ani ošklivé žáby. Je třeba, abychom se tentokráte před svou poradou trošičku poohlédli.“

Krkavci oblétni šibenici a uzřeli na kamenu sedícího schouleného člověka.

„Aha. Sem, kamarádi. Nemá ještě dosti. Přišel znovu, aby měl ještě více, a chtěl vyslechnouti další naše úmluvy. Zaplatíme mu.“

A než se lakomý Mečislav nadál, slétli se krkavci na jeho hlavu a děsně jej klovali do hlavy a slepých očí, že bolestí zaúpěl a shroutil se k zemi. Nic mu to však nepomohlo. Krkavci neustali, až z lakomce cáry visely.

Takové náhrady dostalo se necitelnému Mečislavovi za jeho závist a touhu po bohatství.

Edv. Elpl:

P a d á l i s t í

Žluté listí padá k zemi
v náruč drahé matky,
jako když se dítě vrací
do rodné své chatky.

Cele zemi zasypalo,
zulíbalo v tváři,
spadlé listí jako zlato
zdá se v slunka záři.

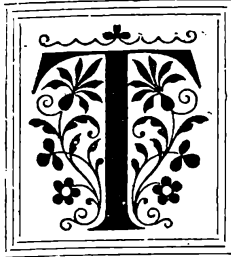
Stulí se pak k zemi úže
v tichý sen a sladký,
až se bílý rubáš snese
na háj, na zahrádky.

A když jaro ozve se pak
skřivánčími hlasy,
kde listí zem celovalo,
vzrostou sedmikrásy.

Em. Masák:

Petřík putuje do Říma.

III. Od Šumavy k Alpám.

o je tedy, Petříku, náš nový domov na 14 dní,“ usmála se Anička, když si podle čísla legitimace vyhledali v dlouhém, rychlíkovém a velmi pěkně vypraveném vlaku přidělené místo. „A vidíš, máš hned štěstí, jsi u okna. Budeš hezky vidět a v noci se ti bude v koutku dobře spát.“

„A to si vylezu raději tady nahoru, tam se budu moci pěkně natáhnout a nemusím se dole krčit. A tebe, tetičko, pustím na své místo —“ sliboval Petřík, rovnaje svůj kufřík i tetin veliký koš. Ale hned vyběhl na chodbičku a se zájmem pozoroval živý ruch na peroně.

Přicházeli stále noví a noví poutníci, hledali na oknech „svá“ čísla a ztráceli se ve vozech. Jiní se procházeli již podél vlaku, hovořili se známými, kteří je doprovázeli, a loučili se. Přišla i celá hudební kapela, postavila se k ozdobené a vyleštěné obrovské lokomotivě — a náhle všechno se jaksi utišilo a od úst k ústům nesla se zpráva: Pan arcibiskup!“

Petřík vychýlil hlavu z okna — a v tom vtiskl mu někdo do ruky malý červenobílý praporek. Současně viděl, jak podobné praporky vyletují již z přečetných sousedních oken a neznámé ruce jimi mávají na pozdrav vrchnímu církevnímu hodnostáři — vznešenému starci vysoké, jakoby prorocké postavy, s hlavou bílou jako sníh. Zamával také praporkem a volal s druhými: „Ať žije pan arcibiskup!“

Doprovázen řadou jiných kněží prošel arcibiskup podél celého vlaku, kynul všude na pozdrav rukou — a již hudba u lokomotivy začala hrát národní hymny.

Byla to dojemná chvíle. Zástupy lidu, známých i cizích, stojí na rozlehlém peroně — a v plně obsazeném vlaku skoro pět set poutníků loučí se vznešenými hymnami s matičkou českých měst a její duchovní hlavou. Petřík při tom mimoděk zalétl myslí až na dalekou Moravu, až do toho mlýna zapadlého v horách a zakrytého korunami olší a vrb, představil si tam maminku a tatínka i mladší bratry, kteří teď jistě naň vzpomínají — a už cítil, že mu oči jaksi vlnou a teplá slza hledá si cesty po tváři. Byl by ji rád skryl a setřel, ale jak se obrátil do vozu, narazil na tetičku.

„Snad nepláčeš, Petříku?“ povídá s úsměvem, ale i ona má oči jaksi zardělé.

Než to trvá jen okamžik. Dává se povel k odjezdu, zřízenci zavírají hlučně dveře vozů, vlakem to trhá — a za chvíli za hudby a zpěvu, mávání praporů i bílých šátků opouští Prahu.

Petřík s praporkem v ruce vešel za Aničkou do svého oddělení. Bylo již naplněno, jen jeho koutek u okna byl volný.

„A, náš mladý praporečník!“ uvítal jej s veselým úsměvem starší pán šedivých vlasů a bystrého, vlídného pohledu. „Právě jsme o vás mluvili a zvolili vás svým vůdcem, když jsme viděli, jak statečně máváte z okna praporem. Tak jej jen dobře opatrujte!“

„Vždyť jsem nejmladší!“ bránil se Petřík všecek uzardělý.

„Právě proto!“ odpovídal vesele starý pán, povoláním lékárník, jak se brzy Petřík dověděl. „Jsme přece v republice. A v mládí je síla i budoucnost. Přijímáte tedy naši volbu?“

Viděl, že se všichni vlídně usmívají a tetička že kývá hlavou. Přijal to tedy jako žert a jen se zeptal, jaké bude mít povinnosti.

„Až budeme v městech,“ vykládal pan lékárník, „budete chodit v čele naší skupiny, abychom se nerozprchli a někoho neztratili. Na nádražích, kde se budeme stravovat, obstaráte nám, čeho bude potřeba; zaskočíte pro vodu k pumpě, kdyby někdo onemocněl, zavoláte lékaře, který jede s námi, zkrátka —“

„Budeš naším vůdcem a tím i služebníkem, skončila to Anička. „A já ti pomohu, aspoň v tom sloužení .“

Petřík zbavil se nyní rychle své prvotní ostýchavosti, jakou pociťoval vždy ve styku s cizími lidmi, a sblížil se brzy se všemi ostatními poutníky. Poznal, že jsou to vesměs dobří, vlídní lidé, třeba jsou tak rozdílni věkem i stavem. A zvláště ho těšilo, že tu našel i krajana — mladého rolníka z Moravy.

Hovořili spolu, ale když viděli, že ostatní vytahují z kufříků různé věci k jídlu, také neodolali. Bylo již po poledni, žaludek se hlásil o své právo a — jak prohlásil pan lékárník — nepovezou přece své zásoby až do Itálie!

Oh, maminciny moravské buchty! Byly už sice trochu zaschlé a otlačené, ale chutnaly teď možná ještě lépe než doma. Nabídl také tetičce. Vzala, ale oplatila hned kusem čokolády, kterou byla hojně zásobena.

A když tak byl upokojen žaludek, věnovali již oba svou pozornost krajině, kterou projížděli. Venku bylo nevlídně, od rána již přšelo a chladné mlhy zahalovaly daleký obzor, ale pro Petříka bylo tu i tak všechno nové a zajímavé. Tetička, která tudý již tolikrát jela do Prahy, upozorňovala jej každou chvíli na nějakou památnou věc. A její výklad doplňoval zajímavě mladý pan farář, bledých tváří a laskavých očí, který seděl naproti Petříkovi a dobře znal celý tento kraj středních a jižních Čech.

Petřík vytáhl brzy svůj zápisník a začal si poznamenávat některé věci z výkladu obou svých ochotných učitelů.

„To budeš mít asi doma přednášku ke kamarádům, usmála se Anička. „Nebo snad chceš napsat nějaký cestopis do vašeho studentského časopisu? Jen o mně tam, prosím tě, nic nepiš! Nechci být zvěčněna v literatuře“

„Tak vysoko já nemyslím, tetičko!“ smál se také Petřík. „Takových cestopisů bylo už napsáno! Ale toto je jen pro mě. Až se vrátím, budu jistě celý rok vzpomínati a těšiti se tím, co jsem viděl a slyšel“

Tak si zapsal něco o městě Benešově, kde byla první zastávka a kde přistoupilo několik nových poutníků, podobně jako později v Táboře a zvláště v Českých Budějovicích. Tam malé děvčátko s kyticí v ruce

Zámek Rožmberk na Šumavě.

vítalo vůdce pouti, vlídného vojenského biskupa, který před chvílí prošel celým vlakem a s každým poutníkem laskavě pohovořil.

Ale více než tato města, jež z vlaku bylo možno jen zběžně prohlédnouti, poutaly Petříka jihočeské rybníky a zvláště pohledy na Šumavu. Teta Anička již dříve, když bývala návštěvou u nich na

Moravě, horovala často o svých rodných horách, a také teď se její oči roznítily, když mohla aspoň z dálky ukázat první vrcholky, ztrácející se v mracích deštivého dne.

„Naše milá Šumava!“ vzdychla skoro zbožně, když se přibližovali k horskému pásmu. „Je nevlídná a drsná za častých letních bouří i v zimních vánicích, ale láká k sobě zádumčivým tichem hlubokých lesů i vonícími pasekami a je vždy drahá a blízká prostému horákému srdci . . .“

„Slečna básní!“ ozval se lékárník. „To je jen Šumava. Jak pak až uvidíte Alpy a Apeniny a celou krásnou Itálii!“

„Těším se na ni,“ řekla prostě, „ale myslím, že se ráda zase vrátím na naši Šumavu. Nad ni přece jen není . . .“

Petřík pozoroval dalekohledem bližší i vzdálenější vrcholky, jak mu je tetička označovala a jak si je vyhledal také na mapě. Z památných blízkých míst, jež našel na mapě, upoutalo jej zvláště starobylé město na levém břehu Vltavy — R o ž m b e r k. Jeho jméno a zvláště jeho starý h r a d vybavil mu živé vzpomínky na tolik historických povídek, jež četl o bývalých jeho slavných majitelích.

Ale nebylo možno déle se při nich zdržovati: všechno ukazovalo, že se již blíží hranice republiky. Uvědomili si to všichni poutníci jasně v Horním Dvořišti, kde naši celníci vykonali celní prohlídku zavazadel a kde se vyměnili také železniční zřízcenci: za chvíli stanul již vlak v první stanici rakouské Summerau a odtud sjížděl zvolna do údolí dunajského.

Za vedení pana faráře vykonali poutníci společnou předvečerní pobožnost, zazpívali na rozloučenou s vlastní cyrilometodějskou hymnu „Bože, co's ráčil“ a pak zase vytahovali poslední zbytky zásob z domova. Mezi tím projeli hlavním městem Horních Rakous. Lincem, kde si všimli zvláště nové, teprve minulého roku dostavěné nádherné katedrály zasvěcené P. Marii. Za šera již vjel vlak do údolí Kremže.

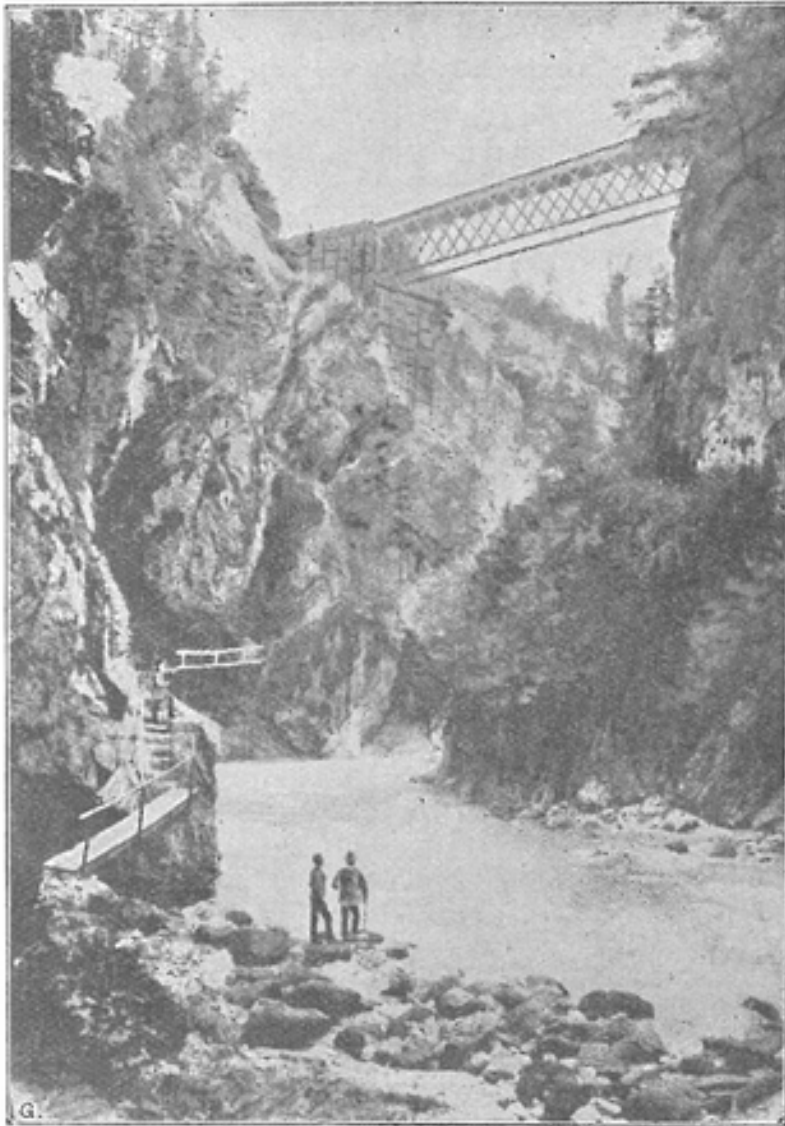
„Tak jsme v Alpách!“ prohodil po chvíli pan farář, když na jedné stanici vyhlédl okrem. „Dávají nám právě příprež, druhou lokomotivu, aby nás vytáhla vzhůru . . .“

„Ale podíváme se na ty pocukrované kopečky až za 14 dní, až se budeme vracet zase k nám,“ dodal pan lékárník. „Pak pojedeme tudy ve dne. Teď se pěkně zabalíme do kabátu, abychom tam navrchu nezmrzli, a uložíme se pomalu ke spánku. Byl bych opravdu rád, kdybych se probudil až v Itálii. Mám strach z této noci. Starý člověk už je zvyklý na to domácí pohodlíčko . . . A, podívejme se na našeho praporečníka! Ten na to kápl!“

Petřík vyhoupl se právě obratně nahoru a urovnával si tam své „lůžko“: ruční tašku pod hlavu a pláštík na sebe. Jeho příkladu následoval i starší moravský krajan. A liboval si to tím více, když potom viděl, jak se dole všichni na lavicích krčí, zavírají zvolna oči, snaží se všemožně usnouti, klímají, ale každou chvíli sebou trhnou, dívají se kolem sebe udiveně rozespálýma očima, zívají a protahují zdřevěnělé údy, aby pak znovu opakovali svůj marný pokus o posilující spánek.

Ani on nemohl dlouho usnouti. Tvrdé dřevo přece jen tlačilo do

zad i do boku. A pak ta nezvyklá hudba: vlak těžce supěl, jak se namahavě vzpínal do kopců, brzdil a zase se rozjížděl, rachotil, když pronikal častými a někde velmi dlouhými tunely. Chvillemi přehnaly

*Železniční most nad rokli řeky Zillice
v Korutanech.*

se podél okna tisíce rozžhavených jisker a za nimi tlačil se až do vozu těžký dusivý dým.

A zase vlak uháněl nějakým údolím, řítit se neúprosně kupředu a pootevřeným oknem vlévaly se proudy čistého, horského, silnou vůní lesů dýchajícího vzduchu.

Tento vzduch opojoval a zvolna uspával i Petříka. Viděl ještě, jak dole pan farář po marných pokusech o spánek vstává, bere do rukou breviář a odchází modlit se své kněžské hodinky na jasněji osvětlenou chodbu. Zahlédl tetu Aničku, jež snad dosud ani oka nezamhouřila, jak je zahloubána do nějakých vážných myšlenek a jen chvílemi se jako ve snu tiše usmívá. Ale pak i na jeho znavené oči snesl se zlehka sladký spánek.

IV. Krajem, kudy šla válka.

Když se Petřík probudil, panoval již ve voze živý ruch. Bylo sice ještě šero, ale všichni uvítali hned první rozbřesky jitra s radostí, že je konec trapné noci, že je možno se protáhnout, dívat se ven a hlavně — umýti se.

„Sláva, zde je pumpa!“ zvolal kdosi, když vlak zastavil na kterémsi korutanském nádraží. A hned všichni vytahovali ručníky, vyskakovali z vozů a hnali se ke zdroji, jenž slíboval zahrnutí všecku únavu a vlíti tělu zase novou svěžest a sílu. Na štěstí objevil někdo ještě druhou pumpu, a tak se za okamžik rozléhalo prázdné dříve nádraží radostným šploucháním a veselým smíchem těch, kteří si pospíšili.

Také Petřík se osvěžil. Byl jako polámaný, když seskočil se svého „lůžka“ a když mu umytá již tetička vtiskla do ruky svůj vlastní ručník; ale studená horská voda vykonala i na něm své dílo: za chvíli seděl již zase u okna na svém místě a pozoroval s novým zájmem ubíhající krajinu.

„Tak uvidíme přece ještě kus Alp,“ řekl radostně, když společně s tetičkou a panem farářem zjistili, kde právě jsou: v Korutanech, v krásném Zillském údolí. Jako v pestrém kaleidoskopu střídají se po obou stranách tmavě zelené stráně s mohutnými skalními srázy a hrozivými stržemi, mlčenlivá jezera i malé vesnice a samoty, malebné zříceniny starých hradů a klášterů, strmé hory i ztichlá údolí, dlouhé tunely a směle budované železniční mosty a oblouky. A nad celou tou krásou klene se už čistá, jasně modrá obloha a po ní vystupuje zvolna nad vrcholky hor — slunce. To milé slunce, které včera tam na severu v Čechách tak úporně se skrývalo za šedé mraky.

„Je vidět, že se blížíme k Itálii,“ poznamenal pan lékárník, když se zraky všech mimoděk obrátily k té zářivé sluneční kouli. „Tam užijeme sluníčka, až nám to nebude ani milé.“

„V půlhodině jsme v první italské stanici — v Trbíži čili Tarvisiu, jak se teď jmenuje,“ dodal p. farář, když si prohlédl mapu. „Ujeli jsme z Prahy již hezký kousek cesty — skoro 700 km.“

Všech se zmocnilo jakési rozechvění, když stanuli na nádraží a když viděli, jak místo rakouských zřízenců ujímají se vlaku zřízenci italští, bedlivě si jej prohlížejí, klepou na kola a procházejí vozy s ozbrojenými muži černých jiskrných zraků, oděnými v černé košile — s pověstnými „fašisty“.

Ale brzy zaujala všechny praktičtější věc: zde v Trbíži byla první společná snídaně a zároveň dostal každý v papírovém sáčku suchý

oběd. Petříkovi nastal úkol, který na sebe vzal. Nu, popletl to trochu, jako skoro všichni ostatní, kteří se nevyznali v novém pořádku. Bylo s tím hodně shonu i reptání, ale na konec dostalo se na všechny, tváře se zase rozjasnily a mnozí začali se živě bavit s přihlížejícími Italy i fašisty.

Zatím upozornil vlídný p. farář Petříka na něco jiného: právě z jejich vozu otevíral se před nimi úchvatný pohled na protější horské velikány. Tyčily se přímo hrozivě hned za tmavě zelenými lesy, jejich ledovci pokrytá temena leskla se teď v ranním slunci, na jejich úbočích v různých podivných prorvách bělal se sníh a celek odrážel se tak ostře od modrého nebe, že dlouho ještě nebylo možno zapomněti na tento krásný obraz .

A přece viděl jich pak Petřík ještě mnoho. Projížděl za Trbíví podél spádné, světle modré řeky Felly úzkým údolím kanálským, které bylo známo již ve starověku jako nejlépe přístupná cesta do Itálie. Divoce rozeklané skály visí tu mnohdy skoro přímo nad železniční tratí, která musí býti opatřena nesčetnými vysokými viadukty zbudovanými přes rokle a ochrannými stavbami proti lavinám a prodíratí se ještě mnohými tunely, než vjede na širokou benátskou rovinu.

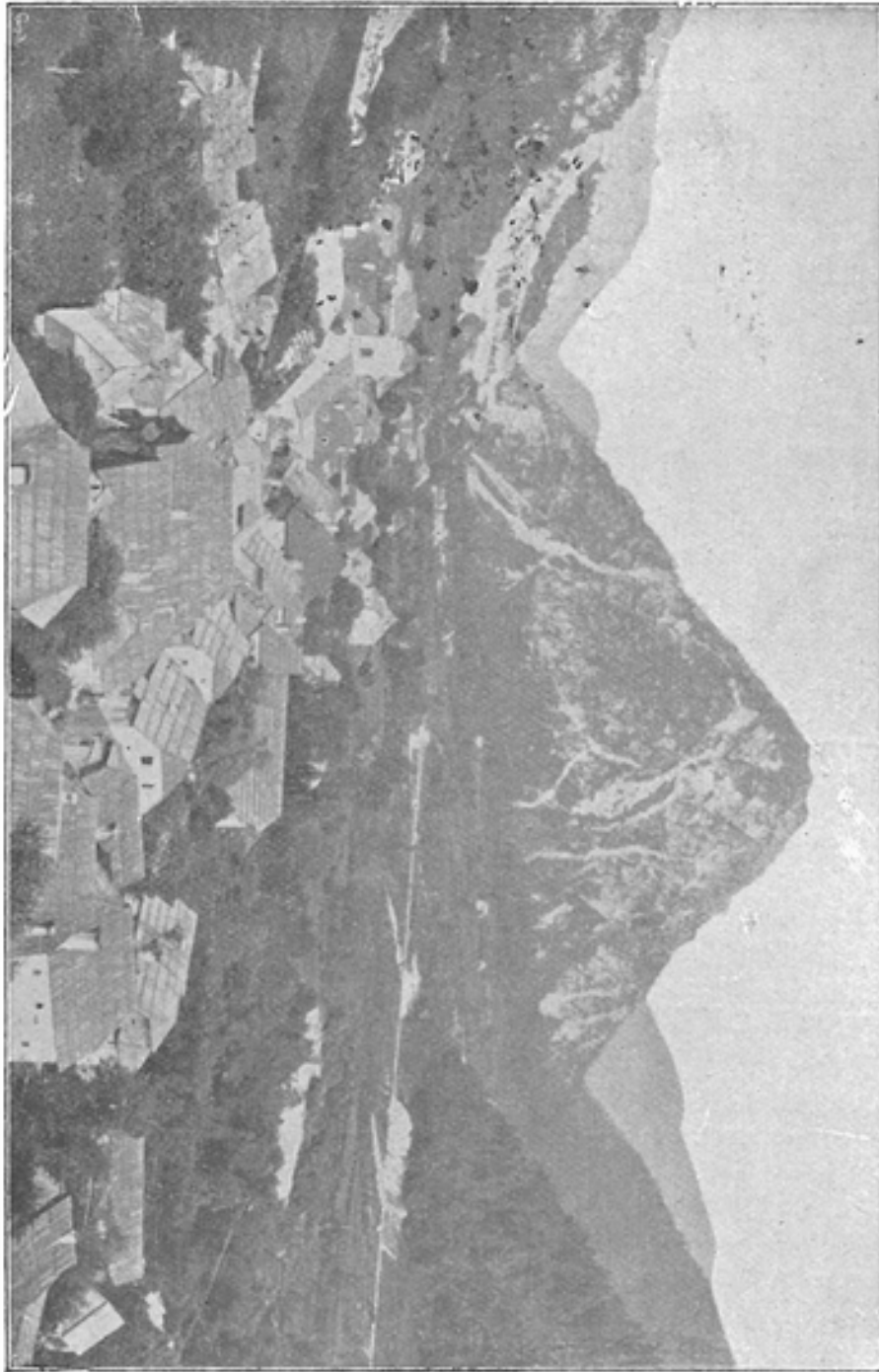
Při této několikahodinové cestě romantickým údolím tísnil se snad všichni poutníci, když vykonali své pobožnosti, u oken. Nebylo možno zůstatí lhotejným k tolika úchvatným obrazům, jež se tu rozvínovaly před dychtivými zraky severanův. Zvolna měnil se celý ráz krajiny i lidí: slovinské a německé obyvatelstvo ustupovalo stále více Italům, mizely domy našeho druhu a objevovaly se vysoké bílé stavby s plochými střechami, s úzkými, proti slunci chráněnými okny, pod nimiž zelená se vinná réva a v zahradách morušové stromy.

A přece vznášel se nad tou krásou jakýsi stín. Petřík vycítil to nejlépe, když naslouchal pozorně i s tetou Aničkou vypravování p. faráře: sloužil tu za války jako vojenský kněz, znal dobře celý kraj a za pomoci podrobné vojenské mapy, kterou si uchránil ještě z oněch dob, ukazoval teď, kde vedla fronta italská a rakouská, kudy prošla hrozná válečná lýtice a jaké stopy zde zanechala. A jeho výklad doplňoval moravský krajan Petříkův, který se tu sám také účastnil krvavých bojů.

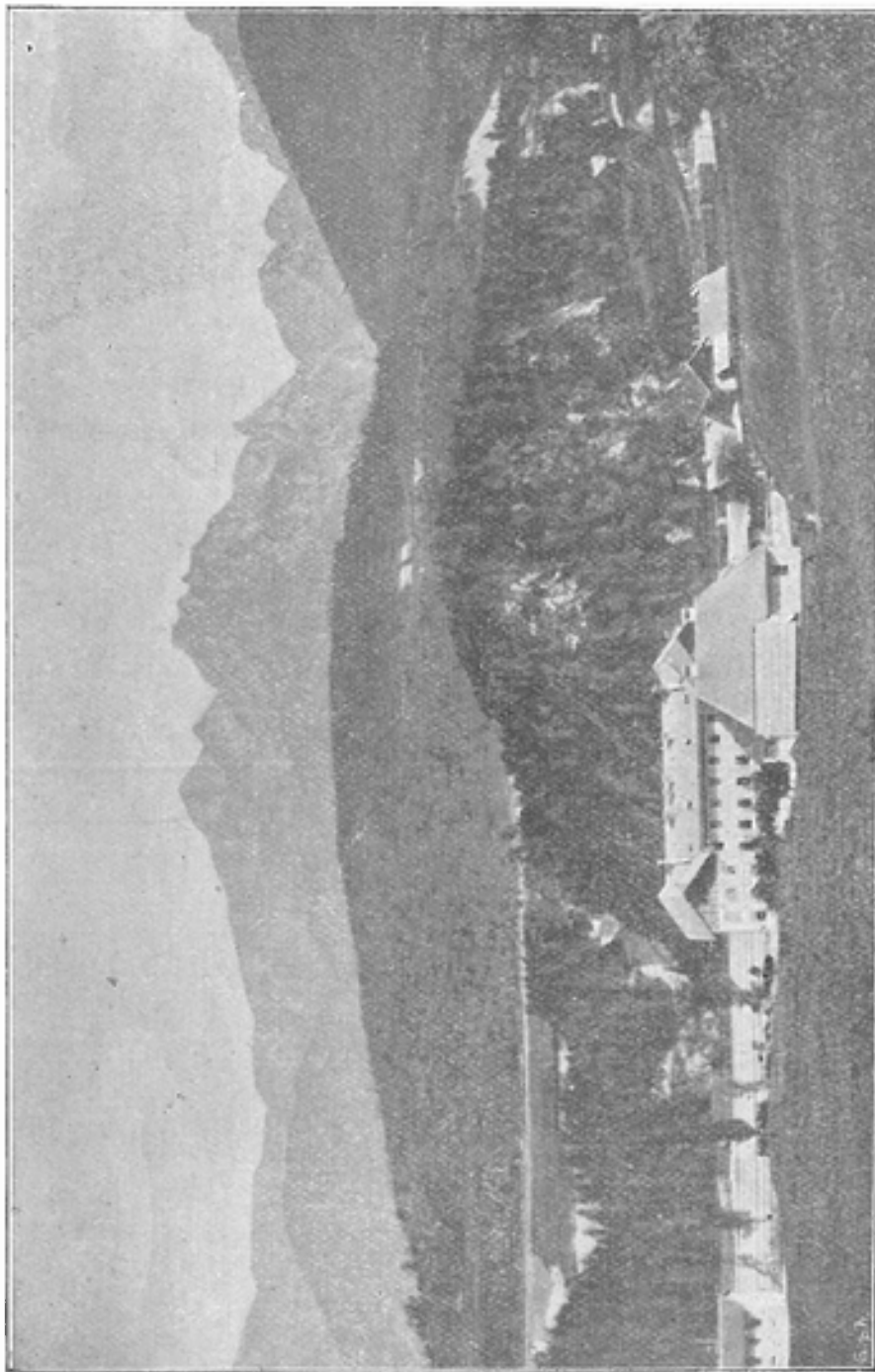
Většina stop jest už zahlazena, rozstřílené vesnice a kostely opraveny, stržené mosty znovu vystavěny, zákopy zasypány a zarostly — a přece v duši Petříkově živě vyvstávaly pochmurné obrazy válečných hrůz a chvílemi se mu zdálo, jakoby z těch holých skal a pod nimi se šklebících roklí i z těch klidných teď nížin a údolí vanuly těžké vzdechy i kletby těch ubohých trpitelů, kteří tam našli předčasný hrob nebo navždy pochovali své mladé zdraví . . .

A tyto vzpomínky ozývaly se ještě daleko v benátské rovině, když s podivem prohlížel stavbu nového železného mostu přes řeku Tagliamento a když pak vlak s neobyčejnou rychlostí uháněl přes řeku Medunu a pak přes Piave, tolikrát jmenovanou našimi vojáky . .

„Nebud' tak smutný, Petříku!“ povšimla si ho i Anička. „Nebo jsi už tak unaven, hrdino? Pohleď, jak se tu slunce radostně směje na zemi, zvláště na ty svěží vinice! A zdá se mi chvílemi, že už cítím

Pohled na Višské horstvo v Korutanech.

Nádraží v Trbizi s pohledem na Manhartskou skupinu hor.

vanout mořský vzduch Vzpomeň si: uvidíme brzy moře a Benátky!
Tož hlavu vzhůru!“

Ano, moře a Benátky! Dvě sladká slova, která zahнала rázem všechen beztak marný stesk, zapudila všechnu únavu dlouhé, 27 hodin trvající jízdy vlakem a vykouzila v duši řadu vysněných obrazů . .

A ke druhé hodině odpolední stal se dávný sen skutečností: v dále zjevilo se moře a z něho jakoby vyrůstala pohádková „královna Adrie“ — Benátky.

J. M. Dědinský:

O Kulháčkovi.

ednoho večera, když babička seděla na prahu, čekajíc, jako obyčejně, na děda, až se vrátí s pole, se k ní přitočil a pravil: „Maminko, kam se poděli moji bratříčkové?“

„Větrovský nám je uloupil,“ odvětila babička.

„Cožpak je to nějaký loupežník?“ ptal se hrášek.

„Ano a veliký lupič,“ vece babička, „uchvátí a odnese, kde jen co může!“

„A kde bydlí, maminko?“ zvědál hrášek.

„Kdybych věděla, synáčku!“ zvolala babička. „Už dávno bych se pustila třeba přes devatery hory, jen abych se opět shledala se svými dětičkami.“

Kulháček se hluboce zamyslel a po chvíli pravil: „Není třeba, maminko, abyste své staré nohy tak namáhala. Já sám půjdu a bratříčky přivedu.“

„Co ti napadá, můj milý broučku,“ zvolala babička. „Na to jsi přece trochu maličký!“

„Ať jsem maličký,“ odvětil hrášek, „ale nebojím se ničeho!“

„Nic nepořídíš, bobečku,“ varovala babička, „spíše někde bídne zahyneš.“

„Odvážlivým štěstí přeje,“ odvětil hrášek a nedal se ničím od svého úmyslu odvrátiti, ani přemluviti nebo uprositi.

3.

S uzlíčkem na zádech, s hrníčkem kaše po boku a s pořádnou lískovicí, kterou mu děda na zahrádce uřízl, vyrazil odvážný Kulháček jednoho letního rána do světa.

Děd a babička ho vyprovázeli a plakali, ale hrášek je těšil, aby se o něj nebáli a vrátili se pokojně domů. On že se neztratí ve světě, třeba svět byl veliký a on jen maličký.

Tož se tedy stařečkové vrátili a hrášek cupal sám a sám po stezičce do světa. Byl vesel a zpíval si: „Když jsem vandroval, muzika hrála —“

A opravdu hrála muzika. Provozovali ji cvrčkové na své housličky, komáři na flétny a čmeláci na basy. Všude bylo krásně a veselo. Květinky u cesty se hráškovi ukláněly a ptaly se, kam jde, a on řekl, že prý jde do světa, „kde růže rozkvétá“

A šel dále a dále, kam ho cesta vedla a nic se mu nepříhodilo. Jenom nějaký mraveček přeběhl mu rychle přes cestu (ale hrášek nebyl tak pošetile pověřčivý, aby si to byl hnedle vykládal jako nějaké zlé znamení), nebo ho potkal nějaký zelenavý svižník nebo střevlík s měděným kabátkem, ale ti se mu raději s cesty klidili, když viděli, jakou lískovici v ruce drží

Když pak se pustil po stezičce přes louku, kobylinky před ním daleko uskakovaly! A což teprve loudavý hlemýžď! Ten když náhodou potkal našeho statečného hráška, jemuž rovného nikdy neviděl, měl opravdu oči na stopkách. Teď však pozor, hrášku! Hle, tam pěkrá zelená žába sedí na látce a ty musíš přes tu látku jít. Hle, jak vyvaluje na tebe své zelenavé oči, jako výdumky. Co si počneš?

Ale hrášek jen zatočil nad hlavou svojí lískovicí a zvolal na žabu: „Nu, brčále, co na mne tak civíš? Dej pozor, ať ti oči z důlků nevyjadnou a — jdi s cesty!“

Žába se tak ulekla, že skočila po hlavě do potoka.

„Všecko je přede mnou v prachu,“ pomyslí si hrášek a vypjav hrdinsky prsa, přešel odměřeným krokem přes látku a statečně kráčel ku předu.

Tak dostal se šťastně přes celou louku a zdálo se mu, že už je ne-smírně daleko. I napadlo mu, aby se trochu porozhlédl, neuvidí-li ještě babiččinu chaloupku.

I vyškrábal se na veliký kámen, jenž se mu zdál býti horou a aj! tam opravdu stála chaloupka a před ní dědeček a babička. Oba si ještě utírali oči.

Hrášek byl tak dojat, že by se byl málem rozběhl zpátky, ale ještě v pravý čas si připomněl, že jde hledat své ztracené bratry. Tím se docela vzmužil, setřel honem slzy, zamával na pozdrav svou čapkou a zazpívav ze všech sil „Mějte se dobře v domě tom“, pustil se statečně dále a to přímo do lesa. Pamatoval si z pohádek, jež babička vypravovala, že každý hrdina, jenž šel do světa hledat štěstí, přišel do lesa a nedomníval se jinak, nežli že les musí býti plný dobrodružství.

Tu si pojednou vzpomněl, že je v tom velikém, tajemném lese sám a sám a začalo se mu stýskati. Aby zapudil tu podivnou tíseň, jal se zpívat: „Já jsem malý mysliveček, sotva flintu nesu —“ V tom zaslechl za sebou spěšné kroky.

„Hoj, tady jde již nějaké dobrodružství,“ pomyslí si a postaviv se stranou, připraven na všecko, očekával, kdo se objeví.

Nečekal dlouho a co se objevilo? Nevelký, černý brouk se žlutým páskem. Běžel, pospíchal a ve svém spěchu byl by snad hráška ani nepozoroval a minul ho, ale hráškovi to nedalo a zvolal: „Kam pak, příteli, kam?“

Brouček se zarazil a pravil: „Spěchám na pohřeb pana Rýska. Uštkla ho zmiš, myslíc, že je to myš —“

„Toť osudný omyl,“ pravil hrášek, „takovému nešťastníkovi je slušno projevit soustrast. Půjdu s tebou.“

„Pojď, ale rychle,“ odvětil brouk, „já jsem hrobařík a s kamarády ho co nejdříve pochováme.“

„Učiníte dobrý skutek,“ podotkl hrášek a cupal za hrobaříkem, až mu uzlíček na zádech poskakoval.

Tak doběhli brzy na písčitou mýtinu, kde ležel nebožtík Rýsek.

Několik hrobaříků již ho podhrabovalo a přichozí dal se s nimi bez meškání do práce. Hrabali, hrabali a rýsek jako nějakým kouzlem pomalu se propadával do země, až zmizel docela. Ještě přihnuli naň trochu písku a hlíny a pak se rozlétli na všechny strany. Bylo po všem.

Hrášek pln lítosti a únavy usedl na kámen nedaleko čerstvého růvku rejskova a přemýšlel o marnosti světa a pomíjejícínosti věcí vezdejších.

„Ano, ano — tak mizí sláva světa!“ povzdechl si a jal se z hrnčičku pojídati sladkou kaši.

Když byl v nejlepší, kde se vzala, tu se vzala, přiletěla pojednou žlutá, štíhlá vos, jež byla ucítila medovou kaši a jala se na hráška dorážeti. Hrášek se sice statečně oháněl svou lískovicí, ale dotěravá vos nedala se jen tak zhoła odbyti. Bál se nejvíce jejího žihadla a proto byl velice rád, když vosu v letu chytil a tak učinil konec tomuto nebezpečnému dobrodružství.

Kulháček cupal dále, umiňuje si, že se bude míti po druhé před vosami a jim podobnými létavci na pozoru. V tom vyrazil z postranní stezičky černý mravenec, všecek uřícen a udýchán.

„Kam pak, příteli, tak pospícháš?“ ptal se ho hrášek.

„Spěchám domů,“ odvětil mravenec, „právě jsem se dověděl, že nepřátelé přepadli naše město.“

„Tedy na obranu vlasti,“ pravil hrášek, „to je velmi hezké od tebe.“

„Činím jen svou povinnost,“ podotkl mravenec.

„I já jsem vždy hotov chrániti kohokoliv proti násilníkům,“ pravil hrášek, „a proto půjdu s tebou. Snad vám budu ku prospěchu.“

„Budiž nám vítán!“ zvolal mravenec a pospíchal dále, že mu hrášek sotva stačil.

Dostihli brzy města, vysokého to mraveniště, jež se již hemžilo statečnými obránci, kteří se šikovali k boji. Okolo mraveniště na rovině stáli v řadách a houfech nepřátelé, červení mravenci, kteří město obléhali. Chystali se očividně k rozhodnému útoku a tak se tedy blížila osudná chvíle.

Hrášek viděl, že každý okamžik je drahocenný a proto se rychle rozhodl. Vzal svůj hrneček a dole před řadami nepřátel natíral medem lupeny a trávu a tu a tam pohazoval i kousky perníku.

Jak to ucítili červení mravenci, pustili se do medu a do perníku a na vojnu docela zapomněli.

Toho použili černí, udeřili na druhé straně mocně na nepřítel a způsobili mu velkou porážku. Když to zpozorovali ostatní červení,

dali se taky na útěk — a tak hrášek zachránil mravenčí město ne svou tělesnou silou, ale svým důvtipem.

Byl ovšem od černých oslavován a skvěle pohoštěn, ale když se ptal po svých bratřích, nikdo o nich nic nevěděl. Poradili mu, aby se zeptal samého pana Větrovského, ten že to bude nejlépe vědět.

Vydal se tedy hrášek na další cestu, a mravenci mu dali průvodčího, jenž dokonale znal všechny stezky v jejich království. Byl to spolehlivý a věrný sluha a dovedl zvětřiti nebezpečí na hony a také se mu vyhnouti, říkáje: „Opatrnosti nikdy nezbyvá a lepší varuj se, nežli neboj se!“

A tak šli, až došli na samé hranice mravenčí říše a nic zlého se jim nestalo. Tu pravil průvodčí:

„Zde začíná pavoučí království. S národem pavouků žijeme stále v míru, proto, přicházejte od nás, nemáš se čeho báti.“

Potom, aby voněl mravenčinou, nalil mu na kapesník kyseliny mravenčí a rozloučil se s ním přátelsky.

4.

V říši pavouků nebylo schůdných cest, protože pavouci po nich nechodili, ani nejezdili, zdržujíce se většinou na stromech a křovinách, kde viselo všude množství pavučin. Ba i po zemi byla napjata vlákna a sítě, což nemálo vadilo volné chůzi. Kulháček se mrzel na špatnou cestu a na nesčetné pavučiny, jež mu bylo stále přetrhávati a již se chtěl vrátiti zpět, když přihnal se dlouhonohý pavouk, řka:

„Stůj, cizince a pověz mi, kdo jsi, odkud přicházíš a kam se ubíráš?“

„Chceš toho vědět moc najednou, noháci, usmál se hrášek.

„Zanech žertů a odpovídej — jsem strážce hranic,“ naléhal pavouk.

„Nu tak tedy,“ pravil hrášek. „Jsem Kulháček, syn babiččin, přicházím z říše mravenčí a jdu sám, nevím kam.“

„Dobře,“ vece noháč, „a co chceš v naší zemi?“

„Hledám škůdce zlého, pana Větrovského,“ odvětil hrášek.

„Zde nebydlí,“ děl pavouk, „ale snad o něm bude něco vědět naše královna — dovedu tě k ní.“

Vydali se tedy hned na cestu, ale krátkonohý hrášek nemohl ani zdaleka stačiti dlouhonohému pavouku-sekáči a tak ho tento musil vzít na záda.

Tak dorazili brzy k paláci královny pavoučí. Byla to skalní jeskyně, cele ověšená pavučinami jako záclonami a tam v ohromné pavoučí síti hověla si tlustá pavoučice, kterou poddaní pavouci musili krmiti nejtučnějšími mouchami a komáry. Pavoučí královna přijala hráška velmi milostivě a blahosklonně ho vyslechla, těšíc se ve svém pavoučím srdci, že si pochutná na jeho krvi. Ale když z něho ucítila ostrou kyselinu mravenčí, přešla jí chuť a pravila:

„Pan Větrovský bydlí hned za tímto lesem na převysoké hoře, kam bys nikdy se nedostal, ale moji letci tě tam dopraví. Doved' ho k nim, noháci!“

Hrášek poděkoval a pavouk noháč ho donesl na mýtinu pod horou,

kde se letci-pavouci cvičili v letu. Hned posadili hráška na lehounké letadlo z pavoučích vláken a již ho větrík unášel výš a výše, až na vrchol hory.

Tam byl překrásný skleněný zámek, jehož otevřeným oknem letadlo vniklo do komnaty a zachytilo se na třpytivém lustru. V tom sále na měkkých polštářích hověl si pan Větrovský a dřímal. Bylť se právě vrátil z daleké výpravy, kde ho zastihl prudký liják. Proto sušil nyní nad kamný svá lehounká křídla a v koutě veliký měch na dělání větru.

Hrášek spustil se po vlákně dolů a prosil Větrovského, aby mu pověděl, kam zanesl jeho bratry hrášky z babiččiny chaloupky.

„Hm, hm, babiččiny hrášky,“ vzpomínal Větrovský.

„Nesla je právě na ošatce,“ pomáhal mu hrášek.

„Ach, už si vzpomínám!“ zvolal Větrovský. „Taková milá, dobrá stařenka, že bych jí nikdy neublížil.“

„A přece jsi ji tak zarmoutil,“ podotkl hrášek.

„Myslíl jsem, že to má smetí,“ vysvětloval Větrovský.

„My že jsme smetí?“ zvolal hrášek uražen.

„No, přehlédli jsme se, co dělat,“ omlouval se Větrovský.

„Máš si pořádně všeho všimati,“ podotkl hrášek.

„No, už se stalo,“ řekl Větrovský, „byl jsem trochu roz dováděn a udělal jsem jen fuk — fuk!“

„Tak, tak — jen do všeho fuk — fuk! Ty myslím nic lepšího neumíš.“

„To jináč není!“ vece Větrovský. „No a potom to letělo až na tuto horu a zde to někde spadlo.“

„Tož se zabili,“ mínil hrášek.

„Nevím, příteli,“ odvětil Větrovský, „ale počkej. Zeptej se na to obra Karambola. Tady níž jest jeho říše. Ten ti poví, kde jsou, ač-li jich nesnědl.“

Hrášek poděkoval a pospíchal dolů k obru Karambolovi, jenž právě ležel před boudou a vyhříval se na sluníčku. Obr pravil:

„Ano, ano! Tvé bratříčky jsem sesbíral tady po skalách a byl bych je hned snědl, jako jahody, ale jsou přece ještě moc malí a tak čekám, až trochu povyrostou. Dal jsem je zatím do starého hrnce, aby mi neutekli a tebe tam dám také.“

„To budu rád!“ zvolal hrášek, (kterému právě napadlo, jak by mohl své bratříčky vysvoboditi) a jal se skákati a tančiti, že se tomu obr až podivil.

„A proč jsi tak rád, červíčku?“ ptal se.

„Inu, přicházím právě rovnou cestou od pana Větrovského, vypravoval hrášek „a ten mi sdělil, že čeká jen, až mu oschnou křídla, potom že přiletí a sfoukne tě i s boudou dolů — — —“

Obr se náramně ulekl. Chopil se oběma rukama za hlavu a zvolal: „Co si nyní počnu? On má na mne zlost a jistě to udělá!“

„Víš co?“ povídá hrášek. „Schovej se do nějaké hluboké jámy, kde by tě Větrovský nenalezl, ale brzy!“

„Máš pravdu!“ zvolal obr a již utíkal odtud jako šílený a skočil nedaleko do propasti

Kůzlátko.

Hrášek, nemaře drahého času, šel do boudy a vyhledal starý hrnek, zavolal na bratříčky: „Počkejte, hoši! Hned budete na svobodě!“

Potom si prohlížel hrnek a shledal, že je na jedné straně puklý. I vzal ostrý kamének a tak dlouho tloukl do pukliny, až udělal otvor, jímž pak bratříčkové vyskákali. Bylo to jásání a objímání!

„Ale teď rychle odtud!“ zvolal hrášek-vysvoboditel a již všichni se kutáleli dolů a nezastavili se až na mýtině u lesa.

Tu se radili, co dále dělati a usnesli se na tom, že se již nevrátí do babiččiny chaloupky, ale zůstanou raději v lese. A tak se i stalo a po čase hráškové proměnili se v lesní skřítky a jsou prý tam dosud.

Jan Milota:

K ů z l á t k o

K obrázku na straně 45.

Mám kůzlátko, mám,
sama popásám,
pasu si je na trávníčku
v pěkném zeleném hájíčku,
mám kůzlátko, mám,
pasu si je tam.

Pas se jenom, pas,
však je krásný čas,
ptáček pje, slunce svítí,
travička je plná kvítí,
pas se jenom, pas,
však je krásný čas.

Hej, kůzlátko, hej,
jen si pěkně hrej,
poskoč si jen tou travěnkou,
já si zas pohrám s panenkou,
hej, kůzlátko, hej,
jen si pěkně hrej.

Pojď, kůzlátko, pojď,
jen se neuhod',
maminka už volá z dveří,
abychom šli ku večeri,
pojď, kůzlátko, pojď,
jen se neuhod'.

Z našeho mladého světa.

Potrestaný host nezvaný.

Prázdninová úloha poctěná cenou.

„Pojďte, kluci, to je rána,
na buku má hnízdo vrána!
Počkáme si, až odletí,
vyberem' pak její děti.“

A když vrána odletěla,
běží rychle tlupa celá
rozpuštěných pánů kluků
shodit vrání hnízdo s buku.

Honzík na strom hned se drápe
a po hnízdu už se sápe.
V tom však vrána přichvátala
a Honzíka přivítala.

„Pěkně vítám“ na něj kváká
a už za vlasy ho kráká,
zobcem do hlavy mu buší,
div nepustí Honzík duši.

A že se mu špatně vede,
rychle s buku dolů jede.
Domů letí jako štvaný,
na polovic oškubaný.

A aby měl víc té psoty,
dostal doma na kalhoty.
Nekazí už hnízda vrání,
má teď rád jen slušné hraní.

*

Když jsem tohle klukům četl,
smáli se, že jsem se spletl,
že prý vrána v jehličnatých
stromech hnízdí, ne v listnatých.

Já však nedám za to halíř,
že si spletl to pan malíř,
když tam vránu vypodobil.
Či snad přece já se zmýlil?

Ladislav Novotný, žák 4. tř. ob. školy v Nebovidech.

Koutek pro ruční práce.

Milé děti! Dni se krátí, slunečko již nehřeje tak jak hřávalo v letě a nebude to dlouho trvat a přijde doba, kdy bude docela příjemno sedět u teplých kamen. Kamna budou sálati milé teplo do celé světnice. A tohoto sálajícího tepla můžeme použítí za pohon pro dvě hračky. Zde mám první: je to

s a m o h y b n ý k o t o u ě .

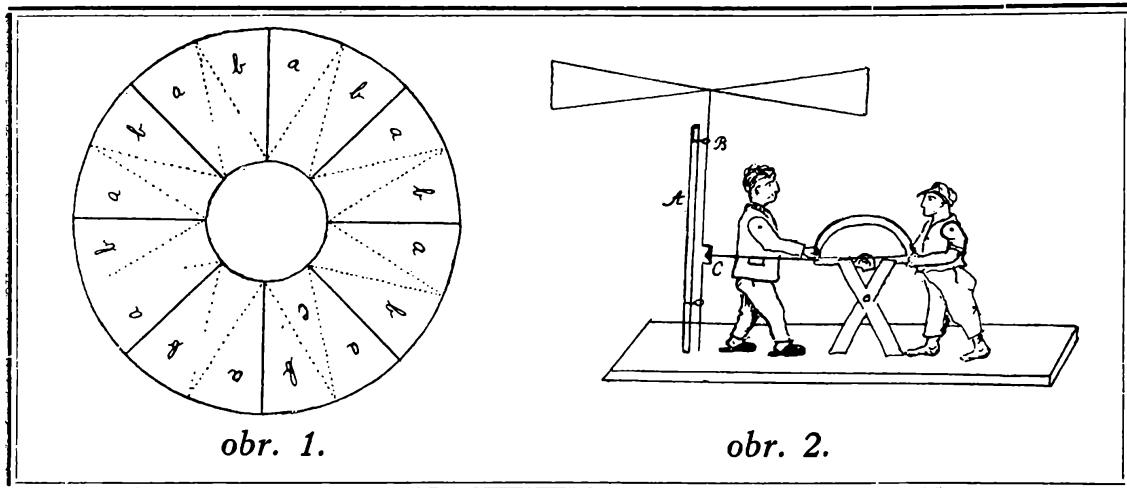
Sestrojení není těžké: z tenké lepenky neb silného kreslicího papíru vystříháme kruh (poloměr asi 8 cm). Tento kruh rozměříme na osm stejných dílů (viz obr. 1.). V každém dílu nakreslíme si trojúhelník; špiče trojúhelníku jest v polovině dílu na kružnici. Nyní čáry silně naznačené prořízneme nebo prostříháme. Na to trojúhelník a) zahneme dolů dle vytečkované čáry a podobně trojúhelník b) zahneme nahoru; trojúhelník c) zůstane v původní rovině. Když jsme to učinili ve všech dílech, protáhneme středem kotouče nit, na kterou pak zavěsíme kotouč nad kamny. Když maminka v kamnech zatopí a kamna počnou sálati teplo, uvede toto kotouč v pohyb.

Tohoto samohybného kotouče můžeme použítí za pohon k druhé hračce, kterou jsem vám dnes přinesl. Jsou to

d r v a ř i ,

kteří budou po celou dobu, kdy se bude v kamnech topit, řezat dříví. Zde je máte: (obr. 2.)

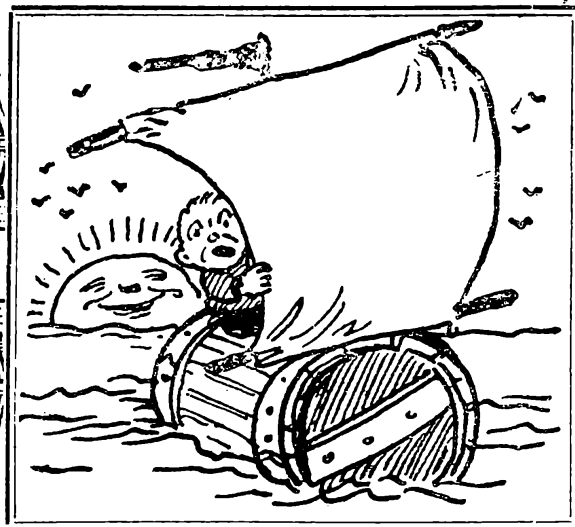
Dobře si hračku prohlédněte! Nejdříve připravíme si jednotlivé její části: Na lepenku namalujeme a pak vystříháme dva panáky; každý má jen jednu ruku, kterou

můžeme vystříhnouti zvláště, a pak ji v rameni k tělu připevníme provázkem. (Na obrázku tečka v rameni naznačuje suk provázku!) Na to vystříháme z lepenky pilku, kterou připevníme každému panáku k ruce. Konečně vystříháme opět z lepenky ležatý kříž s naznačenou štipou dřeva uprostřed. Toto vše připevníme na prkénko, jak ukazuje obrázek. Nyní schází nám ještě pohon, abychom uvedli drvaře v pohyb. Do prkénka zasadíme dřevěný sloupek (A), k němuž připevníme drátem drát (B), který nese samohybný kotouč; drát jest ve výši ruky panákovy zahnut a musí býti od sloupku tak daleko, aby se mohl volně otáčet a svou zahnutou částí nezarážel se o sloupek. K drátu v zahnuté části připojíme opět kousek drátu (C), který spojíme s rukou prvního panáka. Tím jest celá hračka hotova. Postavíme-li ji na kamna, tu teplem se kotouč otáčí a pohybují se i ruce drvařů, kteří napodobují řezání dříví. Panáky a ležatý kříž možno vyřezati též z lupenkového prkénka. Tedy začněte a dejte si na práci záležet!

Váš strýc Vojtěch.

Zábavný

koutek.

Ze školy. Učitel: „Bez kterého tělesa nebeského mohli bychom dříve obstát, bez slunce či bez měsíce?“ — Žák: „Bez slunce, protože kdyby nebyl žádný měsíc, nic bychom v noci neviděli, ale ve dne je beztoho světla dost.“

Neřekl to. Karlík má tři tety: Annu, Marii a Helenu. Teta Helena se ho jednou optala, kterou z nich má nejraději. „Te neřeknu,“ odpověděl Karlík. — „A proč to nechceš říci?“ ptá se teta Helena. — „Protože by ses hněvala ty i teta Marie.“

Malá pisárka. Matka: „Mařenko, co pak děláš u tatínkova psacího stolu?“ — Mařenka: „Píšu psaní Pepíčkovi.“ — Matka: „Vždyť neumíš psát, Mařenko!“ — Ma-

řenka: „To nevádí, maminko. Však Pepíček taky neumí číst!“

Ze školy. Učitel: „Čím je pokryto tělo koně?“ — Frantík: „Houní.“

Malý počtář. Děti si hrají na školu a mají právě počty. Matka jim dává úlchy: „Má-li při hostině,“ praví, „jeden číšník na starosti obsluhu dvou hostů, kolik číšníků musí být na dvacet a jednoho hosta?“ — „Já vím, mami,“ hlásí se malý Frantík, „deset číšníků a jeden pikulík!“

Nezbytná přítomnost. Pan učitel: „Proč přicházíš pozdě do školy, Jirko?“ — Jirka: „Tatínek mne doma potřeboval.“ — Učitel: „Což pak tě nemohl zastat někdo jiný?“ — Jirka: „To nemohl, pane učiteli, dostal jsem výprask...“

SKRÝVAČKA.

Na zimu sbírá v lese klestí,
přijde-li myslivec, důtku
sklidí...
Už je tu! Ale snad bude
mít štěstí,
že ji zde přec jenom ne-
uvidí!

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 45.

1925—26.

ČÍSLO 3.

Na svatého Martina
kouřivá se z komina

FM

O chytrém a statečném zajíčkovi.

Pohádka z Afriky. — L. Grossmannová-Brodská.

Všecka milá lesní zvířátka dočkala se kdysi zlé doby. Dlouho panující vedro a sucho vysušilo studny, rybníky, potoky i řeky. Moudrý slon jako zástupce zvířat svolal do lesa jejich valné shromáždění, na němž by se uradili, co počítí v této těžké době. Bylo nutno hledati pomoci, aby všecka zvířátka smutně nezahynula.

Po dlouhé poradě vzchopila se hyéna a mocným hlasem řekla: „Slyšte! Mám výborný nápad. Ať náš král nařídí veškerým svým poddaným, aby se sešli zde na tomto místě opatření motykami a lopatami. Společně potom budeme všichni kopat a hrabat, zemi odnášet, až vykopeme hlubokou jámu, kde by bylo na dně dosti vody pro nás pro všechny.“

Potěšený král zvířat pochválil hyénu a také druzí se jí podivovali pro její bystrost a velikou moudrost.

I pravil na to slon k hyéně: „Poněvadž jsi tak chytře a moudře promluvila, patří se, abys ty sama s velikým bubnem procházela lesy a při silném bubnování vyvolávala: „Rozkazuje král, byste se zítřejšího rána všichni k němu dostavili se svými lopatami a motykami, neboť budeme kopati velikou vodní jámu, abychom se mohli napítí a zachrániti své životy.“

Chopila se hyéna velkého bubnu královského a neustále bubnujíc procházela s ním po lesích.

Odevšad, ze všech skrýší scházela se zvířata, neboť poznávala rachot královského bubnu a naslouchala hyéně, když hlasitě vyvolávala rozkaz královský. Všichni radostně souhlasili, slibující, že jistě přijdou.

Příštího rána, jakmile slunce vyšlo, veškeří poddaní shromáždili se před obydlím svého krále nesouce lopaty a motyky. Přišli všichni, staří i mladí, velcí i malí. Chyběl pouze jediný zajíc. Král nechal jej k sobě povolati. Když přišel, otázal se ho slon: „Nuže, přítelíčku, což pak tebe žízeň netrápí, že nemáš ochoty nám pomoci?“

Odvážně i směle odpověděl zajíc: „Nepotřebuji vaší vody a proto vám také kopati nepomohu!“

„Dobře,“ odpověděl král, „jsi-li tak pyšný a líný, že nám nechceš pomoci, tož také se s námi vody nenapiješ.“

Potom pustila se zvířátka do práce a zajíc šel domů. Dlouho a namahavě kopala zvířátka, nežli na dně veliké prohlubně objevila se voda, ale do večera byla jáma téměř naplněna, z čehož se všichni velice radovali. Napojivše se do syta, samou radostí pustili se do tanečku, veselíce se až do západu slunce. Potom chopivše své nástroje, chystali se k návratu domů. — Slon je zadržel a řekl:

„Sečkejte ještě, přátelé. Rád bych s vámi promluvil. Víte tc všichni dobře, kterak dnešního rána zajíc odmítal při práci nám pomáhati. Je to prohnaný šibal. Zajisté on někde v úkrytu číhá, až všichni odejdeme, aby se sem tajně příkradl a z naší studny dosyta se napil. Nezasluhuje toho. Proto někdo z vás musí zde u vody setrvat na stráž.“

Všichni s tím souhlasili. Čísi hlas zvučně se tázal: „Kdo se má státi hlídačem?“

„Ba právě,“ souhlasili všichni kolem; „vždyť to nebude lehký úkol již proto, že my všichni víme, jakým je zajíc smělym a prohnaným šibalem.“

Uradili se proto, že z nich bude svěřena stráž pouze tomu nej-
obratnějšímu a nejrychlejšímu zvířátku.

Hned uspořádány závody v běhu, při nichž zvítězila gazela, která proto postavena na stráž. Potom se všichni rozešli a zbyla pouze gazela, střežící vodní jámu.

Netrvalo tuze dlouho a zajíc skutečně se sem připlížil. Na plecích měl zavěšenu velikou láhev z tykve. Již se octl na samém pokraji u vody, tu se na něho gazela osopila:

„Čeho zde pohledáváš? Snad by sis nechtěl nabrati vody, kterou jsi nám nepomohl dobývat? Aní jediné kapky neobdržíš! Já zde hlídám a zakazuji ti přístup k vodě!“

Smějící se zajíc klidně odpověděl: „Proč se tolik dopaluješ, přítelíčku? Já vaší vody nepotřebuji, neboť mám něco mnohem lepšího“

Řekl a důkladně si přihnul ze své láhve. Zvědavá gazela přála si vědět, jaký to jest nápoj? Zajíc ochotně jí podal svou nádobu. Vidouc, že se tam nalézá výborné prosné pivo, zapomněla gazela na všechno kolem sebe a pila, pila tak silně a tak dlouho, až konečně klesla k zemi a upadla v tvrdý spánek.

Na to právě zajíc čekal. Směje se, sestoupil k vodě a do syta se napil i svou láhev si naplnil. Potom lýkovým poutem gazelu pevně svázal a na konec se ve vodě vykoupal. Z radosti nad tím, že se mu jeho šibalství tak podařilo, máchal se a šplouchal tak dlouho ve vodě, až byla úplně zakalena, prozpěvuje si při tom:

„Zde ve vaší vodě zajíček se koupe,
aspoň víte, já že nejsem zvíře hloupé.“

Za chvíli potom spokojeně a vesele uháněl k domovu.

Když příštího dne sešla se zde zvířata, aby se napojila, uviděla, co zde zajíc natropil. Voda byla ještě všechna zakalena a strážce svázaný spal pevně i tvrdě. Probudili gazelu, dotazující se, jak se vše přihodilo. Ale nemohla všechno náležitě vysvětlit. Vypravovala proto, jak se sem za noci připlížil zajíc a jí, gazelu, zajisté očaroval, že usnula. Více nedovedla povědět.

Nyní byl požádán lev, aby hlídal u vody. Vždyť je lev tak silný a mohutný, že jakmile se jen ukáže nebo ozve, tu zajíc hned zapomene na svoji smělost a dá se na útěk. Lev přivolil a když se setmělo, ulehl si nedaleko vody a chvílkami si spokojeně pobroukával.

Sotva se druhá zvířata rozešla, přijechal sem zajíc. Dnes nesl své kopí a byl krásně i pečlivě učesan, jeho srst na hlavě byla zapletena v samé malé copánky. S podivem i se zálibou pozoroval lev ulízaného zajíce, který dělal, jakoby ho neviděl a chtěl kolem vody přejít jakoby mimochodem. Tu otázal se ho lev:

„Kam jdeš, přítelíčku?“

„Jdu na procházku,“ odpověděl zajíc.

„Řekni mi,“ dotazoval se lev dále, „kdo ti tak pěkně copánky zaplete?“

„Nikdo, česám se vždycky sám,“ odpověděl zajíc.

Pochválil lev zajícovo umění a pozoroval vlastní rozčuchanou hřivu; potom několikrát rozpačitě zakašlal a nesměle se otázal: „Jestli pak také mne bys tak pěkně učesal?“

„Ó, rád tak učiním,“ svoloval zajíc; „musíš mně však slíbiti, že se budeš chovat docela pokojně. Nejlépe by bylo, kdybys se na tu chvílku, nežli tě učesám, nechal dobrovolně svázati, neboť tvoje hřiva jest velice rozčuchaná, takže moje práce potrvá delší dobu. Obávám se proto, abys mne ve své netrpělivosti neušťedřil notný záušek.“

Marnivý lev ke všemu svolil. Sám dokonce přinesl silný lýkový provaz a trpělivě si nechal od zajíce svázati přední i zadní běhy. A zajíc provazy utahoval, pokud jen mohl a měl síly. Když konečně silný a udatný strážce svázán ležel zde na zemi, zajíc ho neučesal, ale notně se mu vysmál. Potom odběhl do houštiny, odkud si přinesl ukrytou tam velkou láhev z tykve. Teprve nyní seznal lev, jak byl napálen. Všecek dopálen musil k tomu bezmocně přihlížeti, jak zajíc se přiblížil k vodě, napil se do syta, naplnil si láhev a lev jen mohl zuřivě kouletí očima, když smělý a svévolný zajíc opět skočil do vody, vykoupal se tam a vodu hodně zkašlal. Hněv ošizeného hlídače dostoupil vrcholu, když jako předešlého večera zajíc opět zapíval svoji posměšnou písničku.

Ale co si měl počítí pohněvaný lev? Byltě pevně svázán a ke všemu ležel na pokraji srázu, takže při nejmenším svém pohybu byl by se skulil do vody.

Zajíc, natropiv se dosti neplechy, posměšně přál bedlivému strážci dobrou noc a odjel s lahví plnou vody.

Velice se podivila všechna zvířata, když se druhého dne opět sešla a uviděla svázaného lva. Již nikdo nepochyboval, že je zajíc mocným čarodějníkem, a také lev k tomu obzvláště horlivě přisvědčoval, aby zakryl svou porážku.

Proto si již žádné ze zvířátek netroufalo se přihlásit ke hlídání. Již se počali umlouvati, že ponechají vodu bez hlídače, když tu vystoupila žába a řekla: „Pokusím se o to. A mně jistě zajíc neunikne.“

Smějící se zvířátka rozmlouvala žábě její úmysl.

Než žába trvala na svém, nedajíc se přemluvíti.

I řekl slon: „Tedy dobrá! Pokusiti se o to vždycky můžeš; pochybujeme však, že se ti zdaří to, co nezmohl silný lev a hbitá gazela.“

Ale milá žabka byla dobré mysli a když se večer skláněl, chystala se na hlídku. Skočila do vody, v níž se celá ukryla, že pouze špička nosu jí ven čouhala, a dychtivě očekávala zajíce. Bylo již hodně tma, když se tento opatrně přikradl. Podivil se, že zde nikdo nehlídá. Několikráte kolem dokola oběhl vodní jámu a teprve když se přesvědčil, že zde nikoho není, hupky skočil do vody.

Sotva však učinil několik doušků, žába zakousla se mu do tlamy a pevně jej držela — milý zajíc byl chycen. Ať sebou zmítal všelijak, ať prosil a sliboval, že sem již více nepříjde, žába jej pevně držela a nepustila.

Takto jej držela až do rána.

Když se druhého dne zvířata scházela k vodě, měla velikou radost z chyceného šibala. Rychle byl svázán a zvěst o jeho zajetí letěla ke králi. Za nedlouho se všech stran scházela se sem zvířata, aby byla přítomna soudu nad provinilcem. Soud dlouho netrval. Usneseno jednohlasně, že se zajíc odsuzuje k smrti za to, že neustával kaliti drahou vodu, že očaroval oba bedlivé strážce a že zvířátek si tropil posměšky.

Usneseno rozdrtití jej o veliký kámen nedaleko se nalézající. Zajíc vida, že jde do tuhého, vyžádal si slovo a řekl:

„Drazí přátelé a bratří! Uznávám, že zasluhuji smrti pro své zločiny, ale prosím vás, byste mně splnili poslední přání. Nezabíjejte mne tím kamenem, neusmrtilo by mne to hned a dlouho bych se trápil. Chcete-li mne rychle usmrtit, vymrštěte mne celou silou tam proti tomu kopci termitů (termiti jsou jistý druh cizokrajných mravenců, jejichž stavba dosahuje velikosti průměrného kopce) a bude se mnou konec.“

Zvířata se dala přemluvíti, zavlekla odsouzence před velké a vysoké mraveniště, zbavila jej pout, potom byl veškerou silou vymrštěn proti kopci. Sotva se tak stalo, zajíc se blekurychle vzchopil a zmizel ve mraveništi, odkudž druhým vchodem nepozorován upaloval do blízké houštiny, směje se do vousů svým napáleným soudcům.

Takový to byl chytrý a statečný zajíc!

E. m. Masák:

Petřík putuje do Říma.

V. V Benátkách.

ak se mně zdá, jako bych už zde v Benátkách někdy byl," povzdechl si Petřík, když se po večeři posadil s malou skupinou poutníků před nějakou velkou kavárnou na náměstí sv. Marka. „Všecko je mně jaksi známé, jako bych to už někde viděl“ „Na obrázcích jsi to viděl, Petříku," smála se teta Anička. „A jistě také jsi četl hodně o tomto podivném městě, které nemá na světě podobného. Snils o něm jako o pohádce a teď ji prožíváš ve skutečnosti. Aspoň teď večer...“

Zadívali se všichni na obrovské náměstí, kde právě začínal vířiti pravý velkoměstský život, a snad všem se pojednou zdálo, že se octli skutečně v pohádce: to už ani není náměstí, vroubené po stranách nádhernými paláci, které mají stejnou fačadu a kde prý bydlili spíše nejvyšší úředníci benátské republiky, ale spíše nesmírný divadelní sál, dlážděný mramorem a trachytem, osvětlený tisíci žárovek a šumící proudy lidí snad ze všech koutů světa. A tam v pozadí rýsuje se jako nejkrásnější ozdoba — chrám sv. Marka. Stojí tak už přes tisíc let a dívá se vážně na to lidské hemžení pod sebou. Kdyby tak mohl mluvit, co tu již viděl a slyšel!

Náhle ozvaly se na druhém konci rázné zvuky vojenské hudby. Začínal se o 9. hodině vojenský koncert, na nějž se tak těšili. Asi 60tičlenná kapela hrála úryvky z Wagnerovy opery. Zástupy lidí stále rostly, z postranních podloubí ve skvěle zařízených obchodech zářila světla a různé drahé šperky, i šaty bohatě oděných dam svítily zlatem a klenoty — a k tomu z dálky nesly se teplým italským večerem po krátkých přestávkách stále ty sladké i bouřlivě zvlněné zvuky hudby.

Nikomu z našich poutníků nechtělo se ani odejít, třeba dva obři - mouřeníní či kováři na hodinové věži po boku sv. Marka odbíjeli hlasitě svými kladivy již půl desátou.

„Ti mouřeníní se Petříkovi asi nejvíce líbí," poznamenal s úsměvem p. lékárník, když zpozoroval, jak se na ně dívá při každém bití. „A ve dne ti krotcí a přítulní holoubci před chrámem sv. Marka. Však jste viděli, jak jim hned koupil kornout zrní, krmil je a hladil, když mu sedali na ramena i na ruku. A jeho milá tetička ne nechala se ovšem zahanbit. To je tak něco pro děti, malé i velké...“

„Jen se nesmějte, pane lékárníku," durdila se na oko Anička, „však jste z nich měl sám radost!“

„Měl, kdo pak by neměl rád holoubků? Jen škoda, že zde mají ten nejobyčejnější druh — modrošedé...“

„A co holoubci!“ podotkl p. farář, „těch je tam na Moravě ve mlýně u Petříků také jistě dost. Ale čtyry obrovské koně bron-

z o v é na průčelí sv. Marka — to je přece něco! To neuvidí na celém světě! A k tomu nejméně dva tisíce let staré!“

„Tolik?“ divil se Petřík. „Vždyť chrám byl postaven, jak jsem si poznamenal, teprve v 9. stol. po Kr.“

„Ano, ale koně pocházejí ještě ze starého Řecka, odtud se dostaly za císaře Nerona do Říma, pak do Cařihradu a konečně do Benátek.“

Chrám sv. Marka v Benátkách.

A ani zde nenašly pokoje. Zalíbily se Napoleonovi, který je dal převézt do Paříže. Ale po jeho pádu musily býti zase vráceny tam, kde už za těch několik set let měly domovské právo: nad hlavní vchod sv. Marka. Jsou to teď vlastně jediní koně v celém městě a stojí tam, jak vidíte, tak tiše “

„Však to je právě krásné zde v Benátkách, to konejšivé, blaživé ticho,“ dodala Anička. „Není tu koní a vozů, automobilů a motocyklů s tím protivným hukáním a ošklivým zápachem i s mraky prachu, není tu ani elektrické tramvaje s rachocením a zvoněním na poplach. Místo velkých ulic široké průplavy a po nich plynou tiše parníky a gondoly. Ach, gondoly! Na ty se těším! Zítra večer se na nich projedeme, Petříku, Blaženko!“

S Blaženkou, mladou učitelkou veselé povahy, sprátelila se Anička jako s družkou v povolání již za jízdy a od té doby staly se nerozlučnými. Od ní byl také Petřík pokřtěn novým jménem, které mu již zůstalo po celou pout.

Chodil totiž s nimi odpoledne městem, kde si prohlédli několik stinných kostelů, všimli si různých zvláštností benátských a nakoupili pohlednice, alba i jiné památky. To věděli předem, že se musí v Itálii všude a ve všem smlouvat, protože Talijáni mají ve zvyku určití vždy několikanásobnou cenu. Petřík dělal tlumočníka. Myslíl, že vystačí se svou troškou terciánské latiny, ale brzy poznal, že dnešní Benátčané už nerozumějí jazyku Ciceronovu. A tak nezbylo, než hledati výrazy v malém italském slovníčku, nebo — ukazovati prsty.

Jedno italské slovo se mu zvláště zalíbilo: „Bambino“ — děťátko. Znal je už dříve z četby nějaké povídky, ale když nyní je slyšel z úst benátských matek nebo chův, znělo jaksí zcela jinak, tak mile a sladce, skoro tak, jako když české dítě volá „maminko!“

Když tedy tak chodili po ulicích a uviděli taková malá černoooká a černovlasá stvořeníčka batolit se někde ve špinavém koutku, nebo stát u výkladní skříně — pohladil je po kučeravé hlavičce a opakoval: „Bambino, bambino!“ Některá se usmívala, ale větší často hned využila jeho dobroty, natahovala ruku a prosila: „Un soldo! Un soldo!“

Malí žebráčci! Pokud měl, dával jim drobné penízky, ale pak byl rád, když se zbavil těch dotěrů — útekem.

Obě učitelky se hodně nasmály jeho nesnázím. A zvláště Blaženka. Když se blížilo nějaké takové klouče, upozorňovala Petříka: „Bambino!“ A že se při tom vždy obrátil k ní, povídá se smíchem Aničce: „Mně se zdá, že Petřík již slyší na to jméno Bambino . . .“

A tak mu již zůstalo. Nijak se proto nezlobil. Vždyť je to tak pěkné, sladké jméno. A proti ostatním poutníkům je skutečně dosud jen bambinem, nebo — jak říká zase pan lékárník — Benjamínkem.

Rozhovořili se teď živě o těchto i jiných svých drobných příhodách a zkušenostech v Benátkách. Poznali již všichni za těch několik hodin, že se tu pod nádherným zevnějškem skrývá velmi často bída a špína. Jsou to jen zbytky bývalé slávy. Benátky byly kdysi skutečně královnou Adrie, ovládaly moře, měly ve své moci světový obchod a jejich dožata (vůdcové) svážela sem se všech stran poklady zlata i umění. Z nich žijí Benátky dodnes.

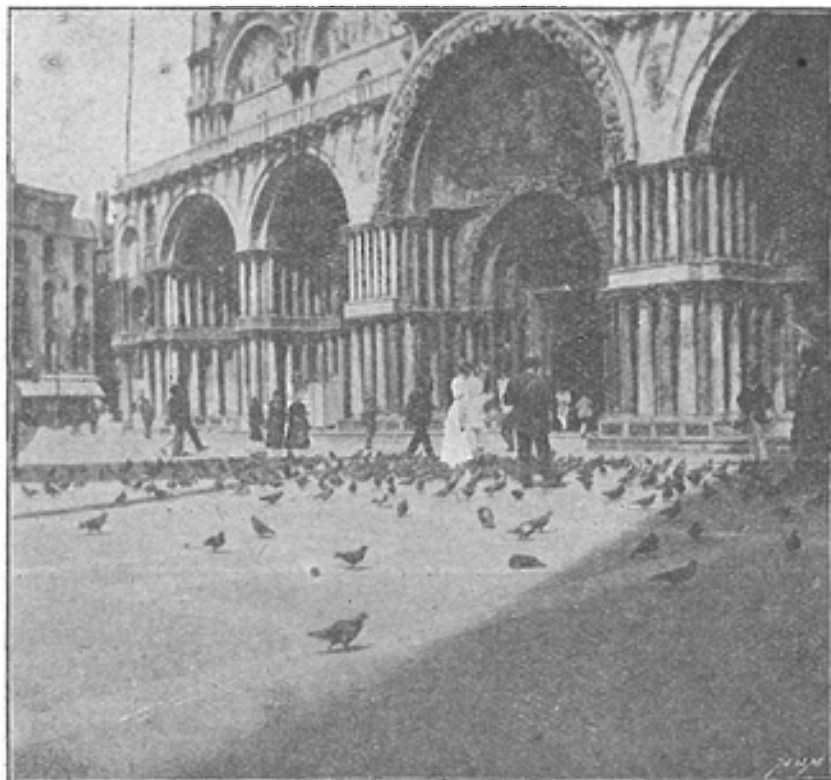
Vzpomněli si ovšem také na dnešní večeři, první opravdu italskou večeři. Věděli již, že v Itálii jest večeře hlavním jídlem, ale přece byli překvapeni, když jim číšníci v hotelu nosili talíř za talířem — většinou však odnášeli je zase netknuty Makarony, polévka, maso, ryby — všechno bylo cítiti olejem, a kdo měl strach, aby si nepokazil žaludek, spokojil se raději se sýrem, houskou a ovocem.

Petřík měl dobrý žaludek a přes výstrahu tetinu nelekl se makaronů ani polenty a pustil se i do ryb. Moravský synek ze mlýna, který od malička lovil ryby a raky, ví přece, jak se zachází s těmito tvory! A zvláště zde v Itálii, kde není ani třeba vytahovati z ryb drobné kůstky.

Mouření na orloji odbíjeli svými kladivy desátou a pan farář vyběhl k návratu. Musí ráno časně vstáti, aby mohl sloužit mši sv., než budou společné poutní bohoslužby. A rád by sloužil přímo zde u sv. Marka, bude-li možno.

„Dovolíte-li, budu vám ministrovat,“ nabídl se hned ochotně pan lékárník. „Je to vždycky moje radost.“

„Také bych rád,“ ozval se Petřík trochu nesměle.

Holubi před chrámem sv. Marka.

„Snadná pomoc! Bude to aspoň slavnostnější, když budeme dva — šedivý Ruben a mladičký Benjamin.“

„A my budeme na vás dávat pozor, umíte-li to lépe než benátští ministranti,“ rozhodla Anička. „A pomodlíme se za ty, které jsme nechali doma.“

Po noci ztrávené ve vlaku spali všichni pevně, ale ráno již o 5. hod. budily je lahodné zvuky nesčetných benátských zvonů, rozléhajících se z více než sta kostelů. A o 6. hodině ubírali se již oba ministranti s panem farářem k pobočnímu oltáři v b a s i l i c e s v. M a r k a.

Prohlédli si ji důkladněji teprve při společných bohoslužbách. Po dlouhé době rozléhalo se tímto památným chrámem české kázání a po něm při mši sv. zvučná píseň „Tisíckrát pozdravujem Tebe“.

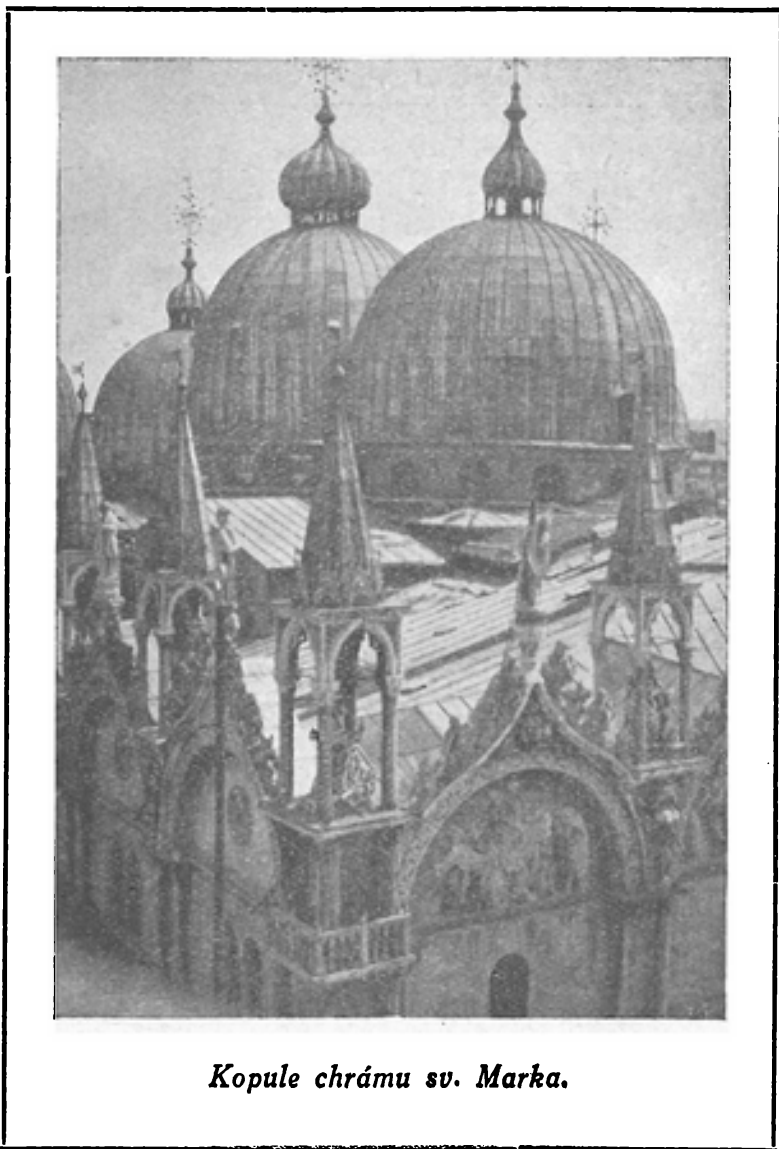
Jako již včera odpoledne při první krátké návštěvě hleděl Petřík i dnes s posvátným údivem na mohutnou stavbu v podobě řeckého kříže, sklenutou do pěti kopulí, dlážděnou porfyrem a jinými drahocennými kameny, ozdobenou více než 200 sloupy s krásnými hlavicemi a zvláště starořeckými mosaikovými obrazy na zlaté půdě, jež představují výjevy ze života sv. Marka.

Mysl jeho byla unášena do dávnověku a bezděky vzpomněl slovanských apoštolů, kteří na své cestě do Říma zastavili se snad i vtomtehdy ještě zánovním chrámě a zde snad konali i bohoslužby. Snad už tehdy dívaly se na ně tyto mosaikové obrazy a slyšely jejich modlitby. V té chvíli opravdu si přál, aby poutníci zazpívali k jejich počtě oblíbenou moravskou hymnu „Bože, cos ráčil...“

Ale nebylo mnoho času na takové úvahy. Hned po mši sv. poutníci se seřadili a ubírali

se za svými prapory [po náměstí sv. Marka. Červencové slunce zářilo již plnou silou, chrám se leskl ve svých jasných barvách, holoubci poletovali nebojácně nad hlavami a kolem stály husté zástupy Benátčanů i cizinců a pozorovaly se zájmem mohutný průvod dalekých poutníků, ozdobených slovanskými trikolorami a mluvících neznámou jim řečí. V předu náměstí stál na vysokém podstavci kinooperatér a „chytal“ průvod do filmu.

Další nedělní dopoledne bylo určeno k prohlídce benátských památností. V menších skupinách, vedených vůdci, rozešli se poutníci po městě, procházeli nejvýznamnější chrámy i musea a umělecké sbírky.

Kopule chrámu sv. Marka.

Petřík se svou skupinkou zamířil prvně k místu, které jej už včera lákalo: ke zvonici čilí kampanile, která stojí v rohu náměstí nedaleko sv. Marka. Věděl o ní již ze své přípravné četby, že původní zvonice, postavená již koncem 9. stol., byla 98 m vysoká a že císař

Napoleon jel na ni koňmo po schodech. Zřítela se však r. 1903 a nová byla dostavěna r. 1911.

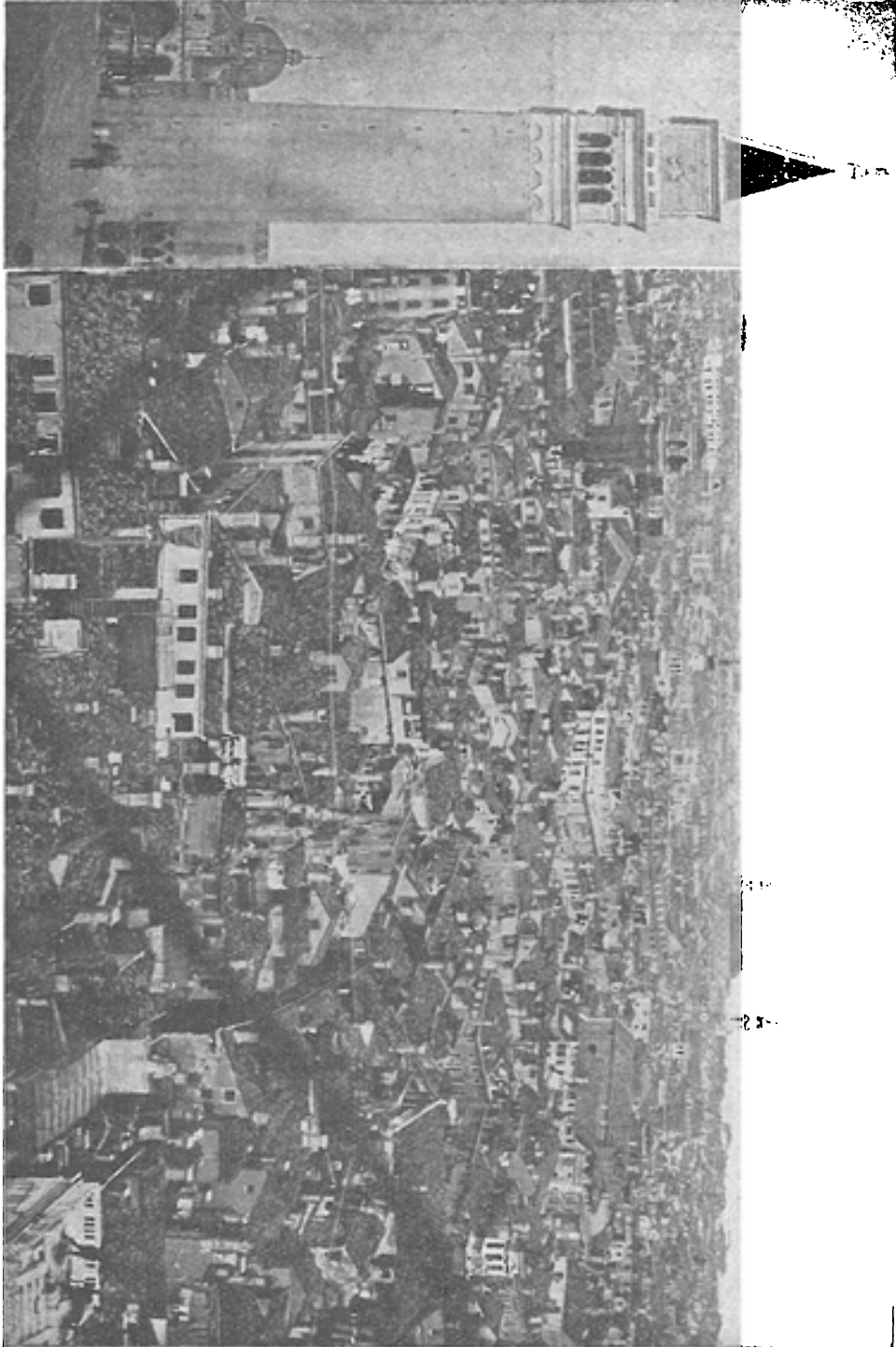
Čtverospřežení bronzové na ochozu sv. Marka. Po straně hodinová věž se dvěma mouřeniny.

Těšil se na rozhled a když je elektrická zdviž za malý okamžik vynesla až na ochoz blízko zvonů, nebyl zklamán. Objevilo se před ním jasně modré moře, jež v dáli splývá se stejně jasnou oblohou, z moře vynořují se ostrovy a zde dole rozkládá se jakoby nové moře: město. Je to nesmírná spousta domů, nad něž tyčí se bane věží a vrcholky několika štíhlých sloupů. Mezi nimi více než 40 náměstí, asi 150 průplavů a skoro 380 kamenných mostů. To všechno spojuje s pevninou onen dlouhý, železný most, po němž včera jeli 10 minut

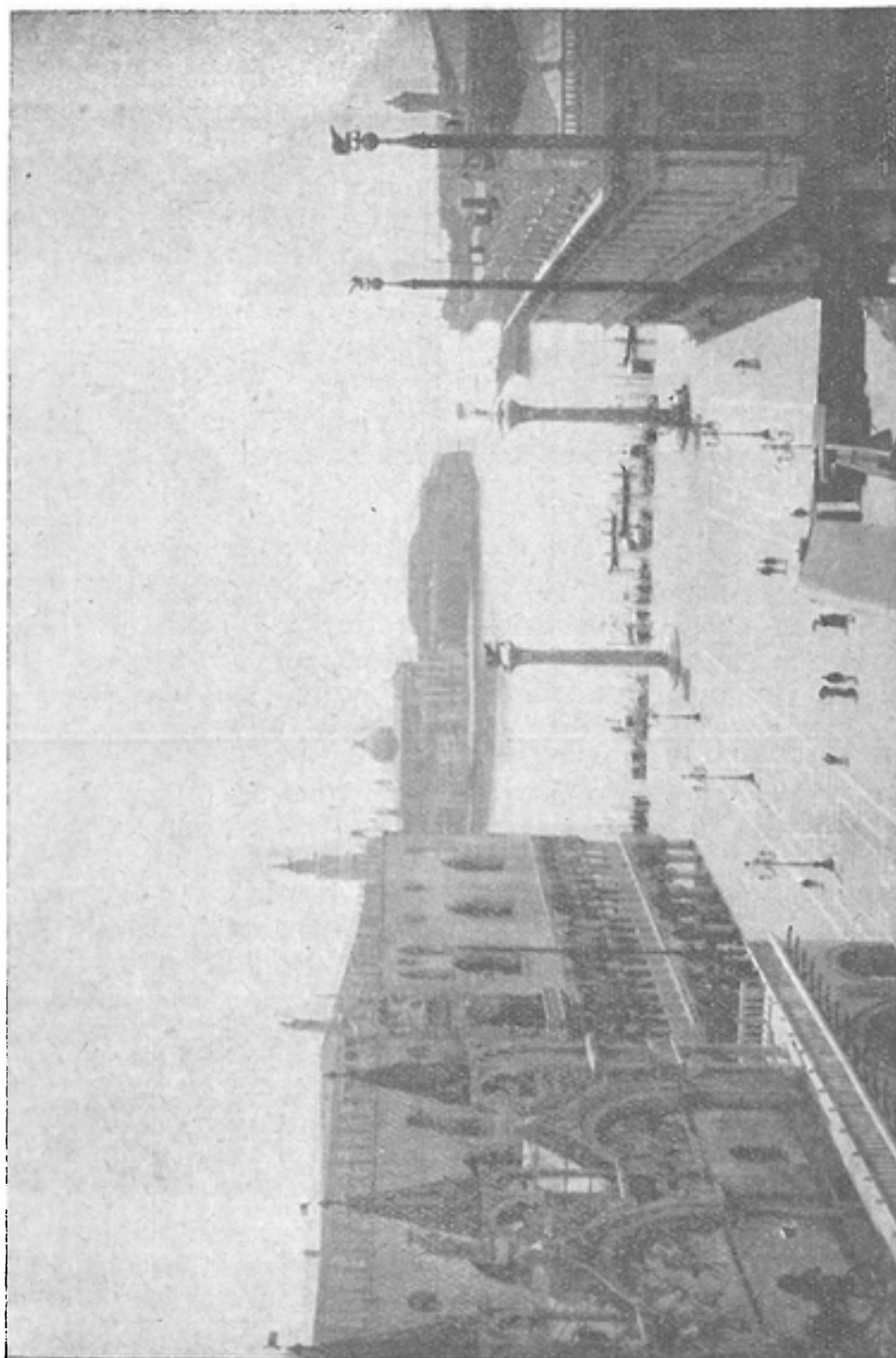
a o němž četl, že má 222 oblouků a že je postaven na 80.000 dřevěných kmenech čilí jehlách.

„A přece zde něco schází,“ ozvala se za ním teta Anička. „Hromada kamení, spousta domů, ale nikde nevidět zelené zahrady ani stromoví, jako v našich městech. Jen někde v koutku krčí se několik oleandrů. A bez stromů, bez květin je všude smutno. Nechtěla bych tu bývat stále.“

Bylo nutno sjetí zase rychle dolů, kde čekaly nové zástupy lidí. Pak nastala pod palčivým sluncem namahavá pouta po náměstích plných pomníků, po chrámech a sbírkách. Za těch několik málo hodin

Nová kampanila (zvonice) s náměstím sv. Marka. — Pohled s kampanilly k jihovýchodu.

Malé nám. (Piazzeta) s příslavištěm v Benátkách. V levo dožeci palác, v pozadi chrám S. Giorgio Maggiore.

nebylo ovšem ani možno všechno si prohlédnout. A všichni spěchali, aby se mohli podívat na konec do jedné z nejproslulejších budov benátských — do dožecího paláce.

Z venku viděli jej ovšem již včera i dnes ráno a podívovali se té neobyčejné stavbě s krásným sloupořadím, s bohatě řezanými oblouky a hlavicemi. A což teprve když vešli nyní na nádvoří s mramorovými stěnami, zdobenými bronzovými sochami a pak procházeli dlouhou řadou sálů opravdu velkolepě zařízených s nespočtenými nástěnnými malbami a obrazy nejslavnějších starých umělců!

Z pozorování vyrušil zvláště naši : kupinu nemilý výjev. V tlačnici, jaká kolem nich panovala v jedné užší síni, přitlačil se k moravskému krajanu Petříkovu nějaký hbitý Taliján a sahal mu do náprsní kapsy, kde tušil peníze. Na štěstí postižený zavčas ucítil cizí ruku, vykřikl — a v tom již jiný moravský krajan, známý sochař, dal kapesnímu zloději takový opravdu slovácky silný pohlavek, že se zapotácel a hned zmizel v davu.

Petřík od té chvíle vyhýbal se všemožně místům, kde se lidé tísnili, a opatrně držel si stále ruku na kapse, kde měl peníze. Bylo toho třeba tím více, když sestupovali po úzkých schodech do bývalých žalářů a mučírén.

Viděl mučírny ve špilberských kasematech v Brně, ale zde se otrásl opravdu hrůzou a zamrazilo ho, když kvapně procházel vedle těchto památek lidské — vlastně nelidské — krutosti a bezcitnosti.

„Kdo by tušil, když se dívá na tak nádherný zevnějšek paláce, že se pod ním skrývá něco tak hrozného?“ pravil k Aničce, když oba stísnění a zamklí vyšli zase na nádvoří.

„Tak to už bývá dost často v životě, Petříku,“ odvětila teta vážně. „Bohatý oděv a krásná tvář zakrývá leckdy bídnou duši. Ale zapomeňme na to a podívejme se raději na toto rozkošné náměstí, proslulou Piazzettu.“

Otevřel se tu před nimi krásný pohled k přístavišti, kde kotvilo množství lodiček a kde se právě chystal k odjezdu velký parník. V jasném, modravém vzduchu vzpínají se do výše dva štíhlé granitové, žulové sloupy. Na jednom je velká socha sv. Theodora s krokodilem, na druhém bronzový okřídlený lev, znak sv. Marka. Oba ty sloupy přivezli si Benátčané jako válečnou kořist před 800 lety a slíbili, že tomu, kdo je postaví, vyplní každé přání. Stavitel však vyslovil hodně podivné přání: aby mezi těmito sloupy bylo dovoleno hráti všechny zakázané hry. Stalo se, ale později byly zde konány popravy odsouzcenců a tak se i hazardní hráči začali tomuto nešťastnému místu vyhýbat.

Ted' za slunného nedělního poledne ozývá se náměstí živým ruchem a šťastným smíchem lidí, kteří se tu procházejí a těší se pohledem na okolní umělecké stavby a na rej lodiček na širokém pruhu moře. A je ted' opravdu těžko si představit, že i zde kdysi tekla pravidelně lidská krev a padaly hlavy pod sekyrou katovou.

Ale nezbyvá než věřit: duši táhnou dosud Petříkovi obrazy oněch hrozných mučírén v protějším paláci a opodál vidí most, po němž byli voděni do žalářů političtí i jiní odsouzcenci. A dodnes zůstalo mostu smutné jméno: Ponte dei Sospiri — most vzdechů.

„To už není pohádka!“ povídá Aniče.

„Proč? I v pohádkách lidé trpí a umírají. Ale teď na to zapomeň, Petříku! Slunce svítí, lidé se usmívají a moře tak rozkošně šumí. Slyšíš je? Odpoledne pojedeme po něm parníkem.“

„A vykoupáme se v moři,“ dodala vesele Blaženka. „Na Lídu, bambino, na krásném Lídu. . . To bude něco jiného, než ve vašem mlýnském potoku, který snad ani není na mapě. . .“

„Oho!“ bránil se Petřík. „U nás je krásně v létě, jen se přijďte podívat. Ale moře, moře — na to se těším! Tedy rychle k obědu a pak na Lídu!“

J. M. Dědinský:

O Kulháčkovi.

II.

Jak obr a Větrovský způsobili velikou bouři, jak hráškové se zachránili a potom se vystěhovali.

1.

an Větrovský ve svém skleněném zámku na vysoké hoře se probudil (bylť po odchodu Kulháčkově si trochu zdříml), protáhl údy, zhluboka oddechl a posadiv se povídá: „Je tu ticho a smutno jako v poušti, žádné zábavy ani potěšení. Vyletím si zas do světa a zabouřím si trochu, a možná, že navštívím paní Meluzinu. Ale dříve se musím podívat na svá křídla.“

Vstal, přistoupil ke kamnům, prohlédl svá ohromná křídla i měch na děláni větru a pravil:

„Měch je v pořádku, ale křídla jsou po té poslední bouři trochu potrhána. Musím je donéstí vílám-švadlenkám, aby to spravily.“

A Větrovský, zabaliv křídla do hedvábného papíru, hodil přes ramena šedavý plášť a pustil se se svým balíčkem s hory dolů. A když byl dole, usedl si na palouku pod dvě mladé osyky při kraji lesa. Ty neustále třepetaly svými lupeny a něco si vypravovaly. Osyky mají celé dny si co vypravovati, ba jeden starý myslivec, který ča. to celé hodiny stával pod osykami na čekané, tvrdil, že i v noci pořád si něco šeptají a ze spaní mluví.

Větrovský nevěnoval s počátku jim pozornosti a pravil sám k sobě: „Musím počkati, až mé víly-švadlenky se samy objeví. Ve dne bych je marně hledal, jsou neviditelné, ale až vyjde měsíc, přijdou sem a budou provozovati své veselé reje.“

A tak čekal, až slunce zapadne a vyjde měsíc, a začal pomalu dřímati. Tu slyší, jak jedna osyka šeptá druhé: „Vidělas hrášky, sestřičko, jak onehdy se kutáleli s hory dolů?“

„Jak bych neviděla,“ odvětila druhá, „vždyť to šumělo jako horská bystřina.“

„A jak se ti líbili?“

„Jsou to roztomilí caparti, a ráda bych je ještě jednou spatřila. Kde jsou nyní?“

„Což nevíš, že se usadili v lese pana Větrovského?“

„Kdo pak ti to povídal?“

„Onehdy přilétli ke mně dva mladí krahulíci a vypravovali si, jak chytře obelstil Kulháček obra Karambola a jak své bratry vysvobodil.“

„Ach, vypravuj mi to,“ prosila družka a první osyka ráda vše dopodrobna vypravovala.

Tak Větrovský poslouchal hovor osyk a dřímota ihned ho přešla, neboť ho to velice zajímalo a také nemálo hnětlo, že se někdo usadil v jeho lese bez dovolení, a zvláště hráškové. Hněval se tím více, že je sám přinesl a zde nasadil. I jal se hned kouti plány, jak by se vetřelců zbavil a poněvadž měl v hlavě jen vítr a nic moudrého mu nenapadlo, rozhodl poradit se s obrem Karambolem.

„Ten se na ně také zlobí,“ povídal si Větrovský, „a bude mi tedy jistě nápomocen, jen nesedí-li dosud v té jámě. To bych chtěl vědět, jen kdybych měl už křídla spravena!“

Byl velice netrpěliv a nemohl se ani dočkati, až vyjde měsíc. Konečně kulatá tvář měsíce vykoukla nad horou a celé okolí zabělilo se její tajemnou září. Kolem bylo ticho, jen chvílemi ozývalo se z lesa temné houkání sovy. Nad rybníkem zdvihly se páry a táhly se pomalu k lesu.

Tu něco v lese zašvelelo, jakoby lehounký vánek proběhl haluzemi a hle, již na kraji lesa objevila se krásná bílá víla a za ní druhá, třetí ..

Stanuly tiše a když kolem nic se nehýbalo, vyskočily víly s veselým smíchem na palouček a řadily se k tanci.

Tu vstal Větrovský a pravil: „Milé víly sestřičky, stala se mi nehoda, křídla se mi trochu potrhala, a prosím vás tedy, abyste mi je trochu vyspravily.“ Víly daly se hnedle do díla: z měsíčních paprsků spletly pevné niti a lesními jehlami sešily otvory v křídlech tak dovedně, že žádné lidské oko by nepoznalo, kde křídla byla porouchána.

Větrovský měl z toho velikou radost, vřele vílám poděkoval, připíal si hned křídla a vznesl se na horu.

2.

Větrovský maje stále na mysli svou pomstu, pustil se nejprve k baráku obrovu. Dveře byly otevřeny, neboť obr ve spěchu zapomněl je zavřít. Větrovský mohl prosmejčiti celý dům a vymést každý koutek, po obrovi nebylo nikde ani památky. Větrovský tedy vyfoukl oknem z baráku a lítal po celé hoře kolem dokola, až konečně našel hlubokou propast, do níž bláhový obr ve svém strachu byl skočil.

„Jsi tam dole, Karambole?“ zafičel Větrovský do jámy.

„Pro pána krále!“ ulekl se obr, „už je tady Větrovský,“ a dušička v něm byla malá.

„Ano, jsem, pane Větrovský,“ koktal z hluboka, „schoval jsem se tady před tebou, abys mne se skály nesfoukl a nezabil.“

„Bláhový obře, kdo pak ti to namluvil?“

„No, ten maličký kulhavý červíček,“ odpovídal obr.

„To si z tebe udělal dobrý den,“ vece Větrovský, „a zatím, co tys tady dřepěl v jámě, čtverak pomohl svým bratřím na svobodu a všichni ti utekli —“

„Ach, ach!“ vzdychal obr z hloubi srdce a bil se pěstí do hlavy. „O ty moje hlavo, prázdná makovice, nač mi sedíš na ramenou a necháš se nositi, když nejsi k ničemu, o hlavo, hlavo, prázdná makovice!“

„Takových je více!“ usmál se Větrovský, „z toho si nic nedělej a vesele vylez z jámy.“

„A nesfoukneš mě dolů?“

Což pak jsi stéblo?“ smál se Větrovský, „ani mi věru nenapadne!“

„Pomoz mi tedy nahoru,“ prosil obr.

„Ale jak? Toho nedovedu,“ odvětil Větrovský.

„Dolů bys mne dovedl shoditi, ale nahoru nedovedeš,“ bručel obr, „takových ie na světě mnoho!“

A škrábal se pomalu po skále nahoru. Šlo to ztuha, ale obr přece konečně vylezl. Když pak byl nahoře, oddechoval jako kovářský měch, ani nemluvě.

Větrovský tedy pravil: „I mne ti šotkové rozhněvali. Považ si! Usadili se bez dovolení v mém lese.“

„Však bys jim povolení stejně nedal,“ zahučel obr.

„To ne,“ odvětil Větrovský, „ale teď jedná se o to, jak je vypuditi nebo vyhubiti.“

„Já bych je nejraději snědl, vece obr, „mám beztoho hlad jako sto vlků!“

„To věřím,“ smál se Větrovský, „když jsi tak dlouho v té jámě se postil, ale té drobotiny bys se beztoho nenajedl. To já ti shodím se skály nějakého tučného berana, co se tamhle pasou, a nebudeš musit nic jiného dělati, než otevřít dole ústa a on ti tam sám vletí.“

To se obrovi náramně zamlouvalo, neboť rád slyšel, že bez práce a namáhání tak lehce přijde k tučnému soustu. A jak by ne? Vždyť je tisíce takových a nejsou ani obři.

Tedy se začali raditi a usnesli se na tom, že způsobí velkou vichřici a bouři a obr že bude při tom vyvraceti stromy.

„Celý les vyvrátíme a všechny šotky zahubíme,“ těšil se hloupý obr.

Potom slíbili si rukoudáním, že o všem, co mluvili, zachovají hluboké mlčení, aby se šotkové nic nedověděli, a rozešli se přátelsky. Větrovský odletěl do svého zámku a obr zalezl do své boudy, kde ohryzoval kosti od poslední své pečeně a těšil se na slíbeného tučného berana.

3.

Tak bylo rozhodnuto o zkáze lesa, aniž kdo měl o tom tušení. Jen maličký sedmihlásek vyslechl vše a letěl zrovna ke svému hnízdu na osyce u paloučku, kde seděla jeho družka, a všechno jí vypravoval.

Jak to slyšela osyka, všechna od hlavy do paty bázní se třesouc,

hnedle to pověděla své sousedce. Ta bez prodlení oznámila vedlejším stromům, jež se ihned žalostně rozšuměly, a tak v malé chvíli vzdychal a bědoval celý les.

I zvířátka lesní se toho dověděla a hned utíkala z vysokého lesa na volná prostranství, mýtiny, paseky a pastviny. Tento rozruch a poplach nešel ovšem pozornosti lesních skřítků, kteří dověděvše se příčiny, jali se ihned raditi, co činiti. Že v lese zůstati nemohou, bylo patrné, ale kam se uchýliti, nikdo nevěděl. Skal a zboženišť v lese nebylo a jinde všude nebezpečno. Kam tedy? Čas kvapil, a dobrá rada byla drahá.

Tu navrhl Kulháček, aby se na čas uchýlili do babiččiny chatrče. „Tam nejen že budem zcela bezpečni,“ pravil, „ale ještě se dobře pomějeme. Také musíte ty milé staroušky varovati, aby nyní nechodili do lesa, a potom, ať si obr a Větrovský dělají, co umějí — nám neuškodí!“

Návrh se všeobecně zalíbil a byl přijat se souhlasem, ba s jástotem, a všichni lesní šotkové se hned sebrali a vydali se bez meškání na cestu k chatrči. Kulháček je vedl, neboť ostatní neznali cesty a byli by zabloudili.

Dědeček a babička byli právě u oběda a chystali se, že jako obyčejně půjdou odpoledne do le a na houby. Babička zrovna toho dne uvařila kaši s medem a perníkem, a tak si při ní vzpomínala na své milé hrášky.

„Zdali pak my ty malé ubožáčky ještě někdy uvidíme?“ pravila a utírala si slzy.

„Proč bychom jich neuviděli?“ opáčil děd, „u Boha není nic nemožného.“

Chvilku bylo ticho, ale potom babička začala opět: „A co pak on dělá náš milý Kulháček?“

„Co by dělal?“ vece děd. „Jistě nějaké čtveráctví.“

„Kdyby aspoň on jedenkrátě nás navštívil!“ zatoužila babička.

„Ale vždyť já jsem tady, babičko!“ ozval se v tom teninký hlásek a Kulháček cupal ode dveří přímo ke stolu.

Stařečkové se nemálo zarazili a hleděli na šotka jako na zjevení.

„I pro pána!“ zvolala babička. „Opravdu jsi to ty, můj milý synáčku?“

„Jsem, jsem, maminko,“ odpověděl šotek.

„A jak jsi vyrostl, kloučku!“ divil se děd.

„To si myslím, dědoušku,“ odvětil Kulháček, „a což teprve, kdybyste viděli mé bratříčky. To jsou vám chlapíci!“

„A prosím tě, synáčku, kde pak jsou?“ ptala se babička.

„Kdepak by byli?“ zvolal Kulháček. „Jsou tady za dveřmi a čekají, pozvete-li je dále.“

„I pro pána, jak pak bychom nepozvali!“ zvolala babička, vyskočila jako děvčátko a otevřela dveře do kořán.

Ale jaké ji čekalo zklamání! Neviděla v sínce ani živé duše, protože skřítkové, majíce čepice na hlavách, byli neviditelní.

„Vždyť tu nikdo není!“ zvolala zklamaně a ruce jí sklesly.

V tom již zvolal Kulháček: „Hoši, čapky dolů! Pozdravte babičku!“

Skřítkové okamžitě sundali čapky, a ejhle! najednou v sínce objevilo se celé hejno drobných postaviček a všichni, křičíce druh přes druh a mávajíce čapkami, pozdravovali babičku.

Babička byla tak překvapena a dojata, že nemohla ani promluvit. Než se vzpamatovala, zvolal děda vesele:

„Hoj! Nestůjte, mládenci, na sínce, pojdte radš do světnice.“

A babička všecka zmatena doložila:

„Jestli vás nožičky bolejí, sedněte na lavice.“

Šotkové se smáli, křičeli hurá! a vyhazovali čapky do povětří. Tak se hrnuli do světničky.

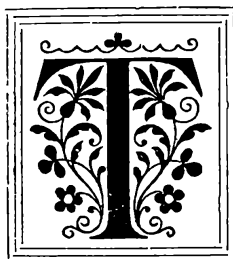
Byli hned pozváni na sladkou kaši a jak náleží si na ní pochutnali.

Ach, bylo to radostné shledání!

Bohumil Štastný:

O p i č k a .

oník Opálkův doma uslyšel, že strýček Jakub přišel v noci domů s „opičkou“. Tak to žalovala sousedka ráno Toníkově matce, když se s ní setkala u pumpy.

Toník nerozuměl, že se tím míní člověk opilý a proto si přál tu opičku uvidět. Rozběhl se dvorkem k strýčkovi a hned ve dveřích prosil: „Strýčku, prosím vás, ukažte mi tu opičku, co jste si včera

donesl z hospody!“

„I ty kluku nezbedný,“ rozkřikl se strýček, „kdo ti to povídal?“

„Tetička vaše to ráno vyprávěla mamince,“ přiznal se upřímně Toník.

Strýček Jakub se zarazil, zamrzelo jej to, ale na Toníka se proto zlobit nemohl.

„Poslouchej, Toníku,“ pravil mu vlídně. „Tetička to řekla žertem, že jsem byl včera trochu opilý, a kdo přijde opilý, o tom se říká, že přišel s „opicí“ domů. Je to škaredé, ale já jsem už starý a mnoho pít nesnesu. Ale dobře, že jsi přišel! Pamatuj si, co ti dnes řeknu: Chraň se, aby tě jednou kamarádi nesvedli a neopili! Opilec se rouhá, protože se snižuje a uráží v sobě obraz Boží! Pamatuj si to!“

„Strýčku, již vím, proč máme ve škole nápis: Chraň se první sklenice!“

„Ano,“ podotkl strýček Jakub, „první sklenice volá druhou, třetí,

a kdo navykl jednou pití, navykne i kouření, chytne se karet, utrácí peníze a je pak nešťastný člověk a trápí druhé!“

Toník vážně naslouchal, a když přišel domů, matce vše vypověděl, jak se šel podívat na strýčkovu „opičku“ a co mu říkal.

Matka se s počátku zlobila, že je Toník zvědavý; ale když zvěděla, že se strýček neurazil a Toníka poučil, byla tomu ráda a pravila: „Toníku, dnešní den si zapiš do svého zápisníčku! Až dorosteš, vzpomeneš si na strýčka Jakuba a jistě se nikdy v životě neopiješ! Když jsem byla jak ty, a chodila do školy, říkával nám starý pan učitel: Kdo se opíjí, duši zabíjí! Kolik chlapců to slyšelo a napísávalo, ale všichni se neudrželi, a proto se z nich stali opilci. Ale ty máš hodného otce a strýček Jakub se opil náhodou, že měl svátek a chtěl, aby byl hodně slavný proto opilcem není!“

Toník svatosvatě matce slíbil, že nikdy jí ani otci neudělá tu hanbu, aby se opil, a zasmál se, když mu matka nakonec řekla pořekadlo:

Třeba malá sklenička,
vylézá z ní opička!

Ignát Zháněl:

Dva hovory.

yl skvostný jarní den. Sluníčko se líbezně usmívalo, radovalo se, že může opět lidi oblažiti svým jasem. U Pavlova stál nedaleko školy, kde se křižovaly cesty, starší pán. Jedna cesta vedla přes most do lesa okolo velké louky. Druhá zabíhala za školou do polí. Tu uslyšel hovor dvou hochů, kteří se právě setkali před školou; každý přišel s jiné strany dědiny.

„Nazdar, Karlíku! Kam jdeš?“

„Dobrý den, Jeníku! Jdu, jak vidíš, do školy.“

„Mně se nelíbí škola, je v ní mnoho učení. Pojd' na louku, tam je krásně, zahráme si na indiány, uvidíš, jak rychle uplyne dopoledne!“

„Děkuji, Jeníku, k večeru se dostavím, nyní půjdu do školy se učit. S Bohem!“

„Jak je ti libo, pro mne a za mne trap se ve škole, já jdu na louku si hrát. S Bohem!“

Po dvaceti letech stál týž pán na témže místě. Byl chladný zimní den. Vychrtlý, bledý, nuzně oděný mladý muž klepal na dveře u školy. Otevřel pan učitel, silný muž zdravé červené barvy ve tváři. Zaslýchl tento hovor:

„Dobrý den, pane!“

„Vítám vás, přejete si něco?“

„Smilujte se nade mnou, vzácný pane!“
 „Jak to myslíte? Čím vám mohu pomoci?“
 „Práci hledám, pane. Budu vám školu zametati, topiti, dříví štípati, vše, co poručíte, udělám!“
 „Umíte ještě jinou práci?“
 „Neumím, pane učiteli.“
 „Proč?“
 „Ničemu jsem se nenaučil!“
 „Jak se jmenujete?“
 „Jeník N.“
 „Pojďte se mnou, Jeníku, venku je zima, mrzne, tu ve škole je teplo. Snad se ještě něčemu naučíte.“ — —
 Vešli dovnitř, pan učitel zavřel dveře do ulice.
 Muž, který prosil o práci, nevěděl do té chvíle, kdo je laskavý pan učitel. Teprve ve škole poznal, že to byl jeho přítel z mládí — Karlík.

Edv. Elpl:

B u b á k

Povídali ondy naši,
 že v komíně bubák straší,
 abych hodný, pilný byl,
 učil se a nezlobil.

Však to bylo včera z rána,
 dosvědčí to brácha Stáňa.
 Škrabot velký v komíně
 slyšet bylo ze síně.

Dušíčka se v těle chvěla,
 kam se odvaha jen děla?
 Kdo to asi jenom byl,
 jenž nás tolik pohusil!

Alžběta však, teta milá,
 v dobré chvílce prozradila:
 Bubák — starý Opletal
 komín z rána vymetal.

Z našeho mladého světa.

Dušičkový sonet.

Zas mrazné větry krajem vanou
a nestaví se u hřbitova,
kde nálada je dušičková,
kde v hlavách hrobů světla planou...

Tam sirotek štká — tam zas vdova,
komusi slzy z očí kanou
tam u pustého hrobu — stranou,
kde svíce koupená plá nová...

Zde otec modlí se a děti. —
Jen modlitbu zříš, pláč; co více?
A různé věnce v divné změti...

Tam čísi ruka dobročinná
na hrobech zapaluje svíce
těm, na něž nikdo nevzpomíná. — —

A. V. Mil., Rad. Svratka.

Co se přihodilo malému nezbedovi.

Malý Jirka neposeda
ničemu on pokoj nedá;
tu ho pálí zralé třešně,
tam zas jiný kousek spěšně
potají nám vyvede.

Jednou také v době ranní
vypátral zas hnízdo vrání:
vejce vybrat, hnízdo shodit,
vrány odtud vyprovodit,
plán má ihned hotový.

Rychle šplhá, čím dál více,
až na vrchol borovice;
Jirkovi to hračka pravá,
leze tak, jak šelma dravá,
oří není daleko.

Radostí si při tom hvízdá,
že již je tak blízek hnízda;
ruku po něm natahuje,
v duchu velmi se raduje,
v tom však běda, běda mu!

Stará vrána přiletěla,
klofla silně jej do čela,
až mu s hlavy hned čepice
slétla s vršku borovice
dolů až na zem.

Jirka s nářkem běží domů,
pochválit se nechce komu.
V duchu však již kuje plány,
jak jen ty proklaté vrány
z hnízda jejich dostane!

Ant. Sečka, Vracov.

~*~*~*~

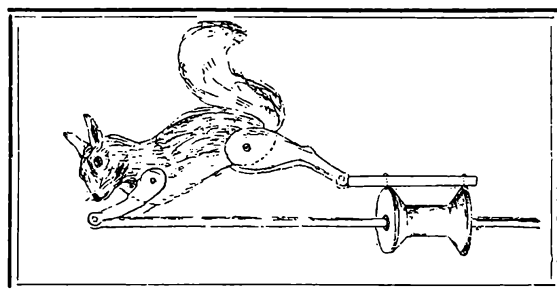
Koutek pro ruční práce.

~*~*~*~

Milé děti! Dnes nastavíme si opět dvě hračky pohyblivé. Těmi z minulého čísla pohybovalo teplo vystupující z kamen, kdežto dnešními musíme pohybovati sami.

1. Skákající veverka.

Jest to známá hračka, kterou možno koupiti na každém jarmaku, ale můžeme si ji udělati sami, bude nás tím více těšiti.

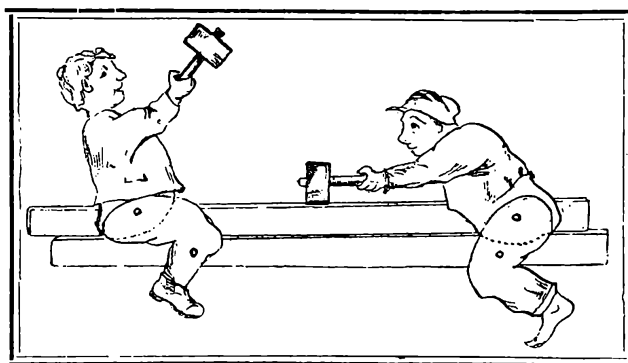
obr. 1.

Obrázek sám nám již povídá, co budeme potřebovati: tenké prkénko, cívku, hůlečky a tenký drátek. Postup výroby bude následující:

Nejdříve vyřízneme z tenkého prkénka veverku a to trup s ocasem zvláště a dva páry nohou také zvláště. Nohy připojíme k tělu drátkem, který na obou koncích několikrát násobně zatočíme, takže vznikne hlavička jako u hřebíka. V nohách a trupu musí se ovšem udělati dírky; kdybychom je vrtali, snadno by se nám prkénko rozštíplo. Proto užijeme jiného způsobu: rozpálíme na jedné straně drát (kterým sestra nebo maminka plete punčochy) a tím pak snadno prkénko propálíme, takže vznikne jemná dírka. Podobně provrtáme i hůlečky. Jedna hůlečka je delší; tuto prostrčíme otvorem cívky a na konec připevníme buď hřebíčkem aneb drátkem přední nohy veverky. Kratší hůlečka přibita jest tenkými hřebíčky na boku cívky a k ní připevníme zadní nohy veverky. Hračka jest hotova. Držíme-li delší hůlečku pod cívkou a smýkáme-li po ní cívkou, skáče veverka a provádí přemety hned hlavou dolů, hned nahoru.

2. Kováři.

Kováře vyřízneme z tenkého prkénka, ale tak, že nohy vyřízneme zvláště, tedy odděleně od ostatního těla. Aby bylo poznat, kdo to je, pěkně je barvičkami namalujeme. Pak potřebujeme dvě čtyřboké latky; na ty připevníme kováře čtyřmi hřebíčky tak, že horní hřebíčky přibíjí k horní latce nohy i tělo, spodní hřebíčky přibíjí k spodní latce jen tělo. Latky jsou volně jedna na druhé. Taháme-li vodorovně latkami za oba konce, tu kováři se střídavě naklání a buší v kovadlinu. Zdraví Vás strýc Vojtěch.

obr. 2.

PONYON

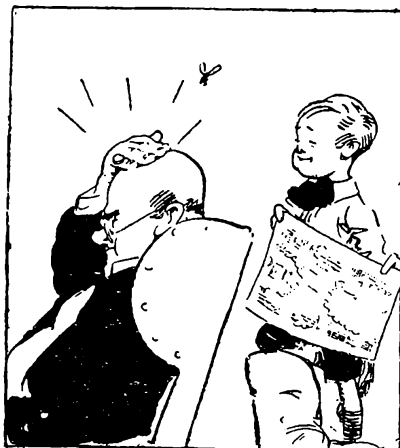
Zábavný koutek.

A-A-A-A

Nešťastná mucholapka.

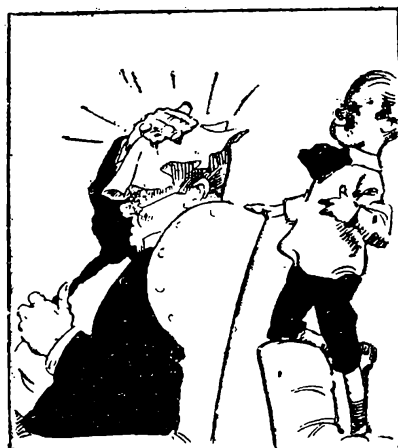
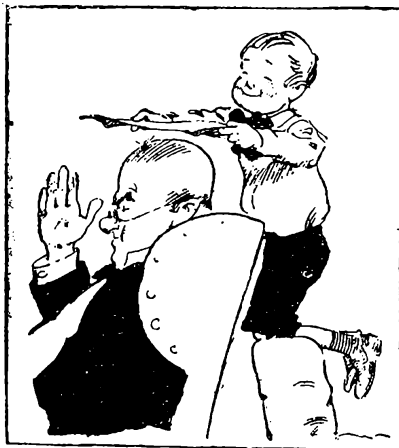
Po obědě tatínek
odpočinku hledá —
jen ta moucha dotěrná
odehnat se nedá.

„Však já ti už pomohu!“
Jeníček se těší,

mucholapku bere hned
a lepí ji k pleši.

Jak mu otec děkoval,
domyslíte snadně —
však našeho Jeníka
dosud svrbí dlaně!

Tlustý pán si z domu vyšel,
za městem se sám jen prochází.

Sám? Ne! Aniž by ho slyšel,
tenký pán jej všude provází.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 45.

1925—26.

ČÍSLO 4.

Jindřich Šimon Baar.

nenadání opustil nás jeden z největších novověkých českých spisovatelů katolických: dne 24. října zemřel raněn mrtvicí romanopisec a povídkář Jindřich Š. Baar. Zemřel ve svém rodišti v Klenči na Šumavě, kde se narodil dne 7. února r. 1869.

Ve svých drobných povídkách, kterých vydal několik svazků pod názvem „Mžikové obrázky“, vypravuje také hojně o svém mládí, zvláště o své zbožné, neohrožené a spravedlivé matce, kterou velice miloval a vedle níž nyní také odpočívá. Vypravuje o své zálibě v knihách a četbě. Zamíloval si zvláště našeho Václava Kosmáka a již tenkrát si umínil, že se stane také kukátkářem; představoval si ho ovšem tenkrát jako skutečného kukátkáře, který chodí po kraji a ukazuje lidem obrázky.

Stal se skutečně nástupcem Kosmákovým. Jako on vyvolil si po studiích kněžský stav a hned také vedle svého povolání věnoval se činnosti spisovatelské. Začal básněmi, v nichž opěvuje svůj rodný kraj, ale pak psal již stále povídky a velké romány. Látku k nim čerpal nejprve ze života kněžského a pak nejvíce ze života lidu v Chodsku. Nejkrásnějším a největším jeho dílem jest široce založený obraz „Jan

Cimbura“, kde jasným slohem kreslí celý klopotný život selského syna, věrného Bohu i rodné půdě, až k blažené smrti. Podobně krásným obrazem rázného chodského sedláka jest jedna z jeho posledních knih „Skřivánek.“

Baar zemřel v nejpilnější práci a nedokončil svého velikého díla. Ale co vykoval, zaručuje mu trvalé místo v českém písemnictví. Při jeho pohřbu bylo nejlépe viděti, jaké vážnosti se těšil ve všech kruzích našeho národa. Svými ušlechtilými spisy, jichž jest velice mnoho a z nichž hojně bylo přeloženo i do cizích jazyků, bude ještě dlouho žíti!

E. M.

Jos. Vévoda:

Kovářova dceruška u jesliček.

Nadešel čas, kdy se měl naroditi Spasitel světa. Tehdy přišli jednoho dne k samému večeru dva pocestní do městečka Betlema a hledali tam noclehu. Byli však oba chudobní a chudáci nebývají nikde tuze rádi viděni. Tak se dělo i jim. Všude je odbyli.

Zašli konečně do jedné hospody, ale tam bylo již tolik nocležníků, že pro ně nezbývalo ani místečka.

I obrátili se smutně až do poslední uličky, která vybíhala už ven do polí. Slyšeli tam ještě kováře kovati, zastavili se tedy u jeho domku a ptali noclehu.

Ale ani zde nepochodili a kovář se všelijak vmlouval, že má mnoho dětí a v domku že je málo místa, že jich tedy nemůže pod střechu přijati. Leda tam kus dále v poli, tam že je prázdný chlév, tam že by mohli přenocovati, kdyby chtěli.

Ubozí pocestní byli rádi, že nebudou musiti nocovati venku pod širým nebem a v chladné noci, i přijali zavděk chudičkým chlévem, ač oba byli královského rodu, třeba že zchudlí. Bylať to Panna Maria a svatý Josef, potomci královského rodu Davidova.

Ale tento opuštěný a chudičký chlév stal se té noci na věky pámatným! O půl noci narodil se tam Panně Marii synáček a to byl již přes čtyři tisíce let očekávaný Spasitel světa, Ježíš Kristus!

Ta nejkrásnější hvězda na nebi zazářila té chvíli nad tímto prostičkým chlévem, ve skále zrobeným, že ji bylo viděti až v dalekých krajinách na východě. A nad okolními polí a luhy vzplanula mimo to celá obloha velikým světlem a v tom neobyčejném světle vznášeli se nad celým okolím chléva zástupy andělů a prozpěvovali:

„Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“

Toto nikdy nevidané světlo na nebi probudilo ze spánku kováře, jenž všecek polekán viděl, že ta nebeská zář snáší se právě tam

k osamělému chlévu na poli. Strachem se třesa, vyběhl z domu a spěchal se tam podívat, co se to tam děje? Sotva však z domu vykročil, zaslechl již i ten andělský zpěv a posvátná hrůza ho pojala. Stěží jenom došel až k samému chlévu, nahlédl dovnitř a zůstal jako omráčen státi. V jesličkách, do nichž se dávalo dobytku seno a sláma, leželo na trošce tohoto krmiva překrásné děťátko, z něhož se linula na všechny strany nebeská záře, a vedle jesliček poznává s hrůzou ony dva pocestné, jimž ve svém domě nechtěl dopřáti noclehu.

„Všecek zdrcen padl na kolena a jal se lítostivě šeptati sám k sobě:

„Dybych já byl věděl, že to Matka Boží,
byl bych jí dal ležet v novém, bílém loži.
Byl bych ji uhostil v té pěkné komnatě,
v té pěkné komnatě na stříbře, na zlatě.
A sám bych byl lehl hlavou na kamení,
hlavou na kamení, nohama do trní.
To bych byl udělal lidům na znamení,
aby Matce Boží dali přelebení.
Včil já nejsem hoden po té zemi chodit,
ale jsem já hoden do ohně mne hodit!“*)

V té však se již sbíhali se všech stran pastýři, kteří ponocovali u svých stád na okolních polích a pastvinách, probuzeni rovněž světlem na nebi a zpěvem andělů. A nad to ještě zjevil se jim jeden z andělů, obklíčený jasností Boží, takže se báli bázni velikou. On však řekl jim:

„Nebojte se! Neb aj, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově. A toť vám bude znamením: Naleznete nemluvnátko plénkami obvinuté a položené v jeslích!“

A pastýři plni radosti opustili svá stáda a běželi k Betlému a spatřivše nedaleko města nevídaným světlem oblitý chlév, zaměřili k němu.

Sotva kovář je zahlédl, vstal rychle a ustoupil stranou, aby mohli vejíti dovnitř. A vidí nyní, kterak vrhají se u jesliček na kolena a klanějí se Děťátku v jeslích. V té však jeden z nich povstává a zachází dál do kouta stáje. A již se vrací a přivádí k jeslím osla a vola, které si tam večer uvázal, aby se mu v noci někam nezatoulali, poněvadž v mládí své bujnosti rádi odbíhali od ostatního stáda. Soucitný pastýř vidí, kterak božské Děťátko v jeslích se třese zimou, proto staví obě hovádka k jeslím, aby svým dechem nemluvnátko zahřívati.

Také druzí pastýři mají soucitná srdce. Vidouce chudobný oblek obou jim dosud neznámých nocležníků, vstávají a vyšedše ze stáje, domlouvají se, čím by který mohl přispěti k jich obdarování a ku přilepšení jim v jejich nedostatku. Kováře, stojícího stranou ani si nevšimli a již odcházejí s chvatem pro dárky, jimiž hodlají obmyslití svatou rodinu.

*) „Moravské národní písně“, Fr. Sušil, 25.

Jeslicky.

Tu vzpomene si kovář, že by též on mohl nějakým pěkným dárkem svou dřívější necitelnost a tvrdost k chudobným těmto lidem pokud možno napravit. Nemešká a již utíká domů. Nejpěknějšího beránka jim daruje a nejteplejší pokrývku vyhledá pro to krásné Děťátko v jeslích!

Co tak spěchá domů, ani si nevšiml, že blízko něho běželo děvčátko, jeho vlastní dceruška, rovnou cestou k osvětlenému stáji v poli. Probudila se také tím velikým světlem na nebi a vyběhla z domu podívat se, odkud to podivné světlo vychází. Nebojí se, její srdcečko je čisté a nevinné. Běží za tím podivným světlem, již doběhla ke stáji, vidí krásné děťátko v jesličkách, vidí jeho milou matičku a vlídného muže, jenž stojí vedle ní, jakoby byl ochráncem obou.

Panna Maria spatří děvčátko, usměje se na ně a volá je: „Pojď jen blíž, neboj se a podej mi to dítko z jesliček!“

Děvčátko počne plakati, neboť ručiček nemá, jsouc od narození hned mrzáčkem: „Kterak ti je podám, když ručiček nemám?“ odpovídá s pláčem děvčátko.

„Sehni se jen a sáhni do jesliček!“

Děvčátko poslechlo, ale sotva se sehnulo k jesličkám, radostí vykřiklo! Rázem narostly mu ručičky, jimi vyzvedlo opatrně božské Dítko z jesliček a podalo je Panně Marii. A ihned jalo se ručkama tleskati a jimi ve vzduchu mávati, jakoby se chtělo znovu a znovu přesvědčiti, je-li tomu tak skutečně, že má nyní ruce jako druzí lidé. Potom se chopilo ruky Matky Boží a horoucně ji líbalo a ručičky Ježíškovy také.

A již se obrací ke dveřím stáje přešťastné děvčátko, musí ven, musí domů, musí ukázati všem, jak veliké dobrodiní jemu prokázala ta dobrotivá Matička toho krásného Děťátka v jeslích!

V té přichází právě její otec, nesa v náručí bílého beránka a bělostnou pokrývku, to nejlepší, co doma našel! A dceruška volá na něho již z daleka:

„Ejhle, otče, mám ručičky, jako jiní, mám nyní čím se modliti a čím pracovati!“

Tak odplatila Matka Boží kovářovi zlé dobrým na jeho dcerušce — bezrukém mrzáčkovi.

J. Milota:

První půlnoční.

Vánoční črta.

ylo po štědrovečerní večeři a ve světnici stál v záři dohořívajících svíčiček skromný vánoční stromek ověšený papírovými řetězy, pozlacenými ořechy, jablky a cukrovím. Na nejvyšším vrcholku pak vznášel se velký, křídlatý anděl.

Děti již byly poděleny svými dárky, první vzrušení již pominulo a každý byl v příjemné a spokojené naladě, v pravdě vánoční. Děti, Jarouš a Mařenka, se obíraly svými hračkami, a dospělí hovořili, vzpomínajíce také těch, kteří ještě loni slavili Štědrý večer, ale letos jich už není.

Malý asi čtyřletý Jarouš, zaslechnuv něco o půlnoční, najednou zvolal: „Mami, já půjdu na půlnoční.“

Poněkud starší Mařenka přivítala jeho slova jásotem a souhlasem, volajíc: „Já taky půjdu!“

„Jen jestli zatím neusnete,“ usmála se maminka.

„O ne!“ zvolala Mařenka. „Já vydržím třeba do rána —“

„— spáti, vid!“ doložil se smíchem strýček Bohuš.

„Ba ne, strýčku!“ bránila se maličká, a Jarouš jí hned přispěl na pomoc, pravě: „Nic se neboj! Já tě probudím, kdybys nakrásně usnula.“

„Neusneš-li sám, prohodil strýček.

„Já nezavru očička a bude to,“ smál se Jaroušek.

V tom Mařenka měla dobrý nápad a hned se s ním taky vytasila: „Strýček nám bude vypravovat nějakou pěknou pohádku a my neusneme.“

„Ano, ano!“ zvolal Jarouš pln nadšení. „Strýčku, vypravuj!“

„Ale o čem?“ usmál se strýček. „Snad o Popelce, nebo o Červené karkulce?“

„To my už známe!“ pravil Jaroušek.

„Tedy snad o Perníkové chaloupce?“

„To není hezké,“ mínila Mařenka. „Mně by se potom zdálo o tom ošklivém dědkovi.“

„Tak počkejte!“ zvolal strýček. „Už to mám. Budu vám vypravovati něco vánočního, a sice: jak jsem byl po prvé na půlnoční.“

Děti souhlasily a strýček Bohuš jal se vypravovati:

„Byl jsem ještě malý chlapec, takový asi, jako tuhle Jaroušek a chtěl jsem také pořád jíti na půlnoční. Škemral jsem tak dlouho, až dobrá maminka, na kterou vždy jen s láskou a vděčností vzpomínám, svolila, abych šel tedy s ní. Tatínek sice namítal to a ono, ba tvrdil, že do půlnoci budu dávno v limbu, ale já si umínil, že neusnu, a taky jsem to dokázal.“

Snad toho byla příčinou veliká radost, že po prvé půjdu s maminkou na půlnoční, co přemáhalo moji ospalost. Představoval jsem si, že o půlnoční to bude v kostele krásné jako v pohádce. Má obrazotvornost mi malovala obrazy plné tajemného kouzla: ohromný chrám ozářený tisíci světly, v jichž záři leskly se sochy a obrazy svatých, zářící oltář plný květin, k tomu krásný zpěv na kůře a velebnou hru na varhany.

Všecko jsem to byl již jednou viděl a slyšel, ovšem ve dne. Jak asi krásné to musí býti v noci vánoční!

Tyto myšlenky mne tak rozjařovaly, že jsem neměl na spaní ani pomyslení, a tak přišla konečně chvíle, kdy mne maminka začala oblékati do svátečních šatů. Nyní jsem měl už vyhráno!

V malé chvíli vyšli jsme potom z domu. Myslil jsem, že v noci musí býti venku tma, ale přes to jsem se nebál, neboť s maminkou byl bych šel třeba v noci kraj světa.

Zatím však k mé veliké radosti bylo venku světlo skoro jako ve dne. To dělal hodný měsíček, který na modré hvězdnaté obloze krásně svítil a rozléval svoji bledou záři po ulicích a střeších domů.

Také v oknech bylo skoro všude viděti světla a lidé chodili po ulicích jako ve dne, spěchající na půlnoční jako my.

Bylo to docela veselé a mně bylo volno a radostno u srdce. Zvláště se mi líbil jasný měsíček, a pořád jsem se cestou po něm ohlížel.

V tom rozhlaholily se zvony na vysoké věži chrámové a jejich lahodné zvuky, rozlévající se kolem, nesly se do dálky jako zpěv. Mně se aspoň zdálo, jakoby ty zvony byly živé a zpívaly.

Mocně pohnut vstupoval jsem skoro s bázni do chrámu. Bylo tam opravdu všude plno světla a plno lidí. Já pak, drže se maminy ruky, jsem cupal tiše při ní a byl jsem velice rád, když mne posadila do lavice a sedla si vedle mne.

Teď teprve jsem si mohl všecko jak náleží prohlédnouti a věru, div jsem oči nenechal na veškeré té kráse. Zvony pořád ještě zněly a do kostela hrnuli se noví a noví lidé. Ačkoli jich všude už bylo plno, přece panovalo úplné ticho, rušené jen kroky přicházejících, neb tlumeným zakašláním.

V tom ozvaly se na kruchtě varhany. Mocně a velebně rozlehl se chrámem jejich hlas a vše jakoby náhle ožilo. Světlo jasněji zazářilo, postavy a obrazy svatých zdály se oživovati, a tu vpadly do zvuků varhan lahodné hlasy tisíce lidí — zpívali píseň vánoční. I moje maminka zpívala.

Byl jsem jako okouzlen a naslouchal jsem téměř bez dechu, ani se nehýbaje.

Jsa celou duší ponořen v naslouchání nábožnému zpěvu, ani jsem snad sám nevěděl, že jsem se také dal do zpěvu s ostatními.

Neznal jsem tenkrát ovšem ani jediného slova z oné nábožné písně — byla to tuším „Narodil se Kristus Pán“ — ale přece jsem zpíval a zpíval, a Bůh zajisté porozuměl i zpěvu mému, z dětského čistého srdce vytrysklému, jak stojí psáno v Písmě svatém: „Z úst maličkých připravil Jsi Sobě chválu.“

Tenkrát jsem toho ani netušil, ale později vždycky o Vánocích jsem si vzpomínal na ta slova a na svůj zpěv; neboť i já jsem tenkrát zpíval slávu boží. A to je nejkrásnější vzpomínka na moji první půlnoční.“

Strýček Bohuš umkl a zrakem, v němž zářilo blahé pohnutí, pohlédl na děti. Ale ty měly již očka zavřená — spánek je přes nejlepší jejich dobrou vůli přemohl.

„A co se dále stalo?“ ptala se matka.

„Nic,“ odvětil Bohuš. „Jen tolik vím, že druhého dne maminka s uspokojením pravila tatínkovi, že i já jsem v kostele zpíval, a že z toho měli oba radost. Já pak jsem se rovněž radoval, že to milé rodiče tak těšilo.“

Edv. Elpl:

V á n o c e

Na střeách, snětích used' sních,
na oknech ledné květy,
a přece doba nejkrasší
velebně krajem letí.

O vánoce, o vánoce,
májem jste v zimním čase,
vy mladost v duši vléváte
ve věčné svojí krásě.

Veselé písně vánoční,
trubky tón čistý — tklivý,
nám živě staví před oči
děj zašlý, pohnutlivý.

Jak v prostých, chudých jesličkách
leželo nebes dítě,
a každý s dárkem k Ježíšku
přichvátal na úsvitě.

Jak mocní králi zdaleka
přišli se klanět Jemu,
když zárná hvězda na nebi
je vedla ku Betlému.

O vánoce, vy nejkrasší
jste v roce celém svátky,
neb radost, blaho vnášíte
do paláce i chatky.

Em. Masák:

Petřík putuje do Říma.

VI. Na moři i v moři.

Petřík dostal se tedy až do moře. Ovšem jen na krajíček, ale přece mohl mluvit skoro o štěstí, protože mnohým a mnohým spolupoutníkům se to nepodařilo.

Krásné nedělní odpoledne vylákalo snad polovici obyvatel a jistě všechny cizince z rozžhaveného města na ostrov Lido. Parník za parníkem a všechny zcela přeplněny, dopravovaly tisíce lidí k proslulým mořským koupadlům, vzdáleným asi čtvrt hodiny plavby od Benátek.

Pro tolik lidí nejsou dosud ani na Lidu zařízení. A tak se na jednu před našimi poutníky zavřela pokladna, kde se vydávaly lístky na kabiny, a pokladník prohlásil tvrdě: „Occupato!“ Obsazeno! Až prý za dvě hodiny . . .

Za dvě hodiny! To bude 5 hodin, a po 6. hodině musí býti již v Benátkách, kde bude večer slavnostní průvod.

Petřík a všichni postižení sesmutněli. Chodili sem a tam a dívali se s terasy na spousty lidí, hemžících se na pobřeží.

„Opravdu jako lidští červíčky se to batolí a hraje si to na krajíčku obrovského moře!“ poznamenala Anička. „Jak je zde člověk nepatrný, maličký a bezmocný! Kdyby se tak moře doopravdy rozehrálo, stačila by jedna velká vlna a smetla by všecko.“

„Však jsou tam stále dva lodníci na lodičkách, upozorňoval Petřík. „Dávají jistě pozor, kdyby se někdo topil, aby ho vytáhli. A tam jsou drátem ohraničena místa, kam se smí asi plovat. Pak už začíná hloubka. Oh, aspoň na půlhodinky kdybychom se tam dostali! Být u samého moře a nekoupat se v něm, toho bych si nikdy neodpusť.“

Přece se koupali. Přišel náhodou nějaký krajan usazený v Benátkách a přilákaný českým hovorem. Domluvili se brzy. Zmizel na okamžik v kanceláři a za chvíli odváděl již naši skupinu ke kabinám.

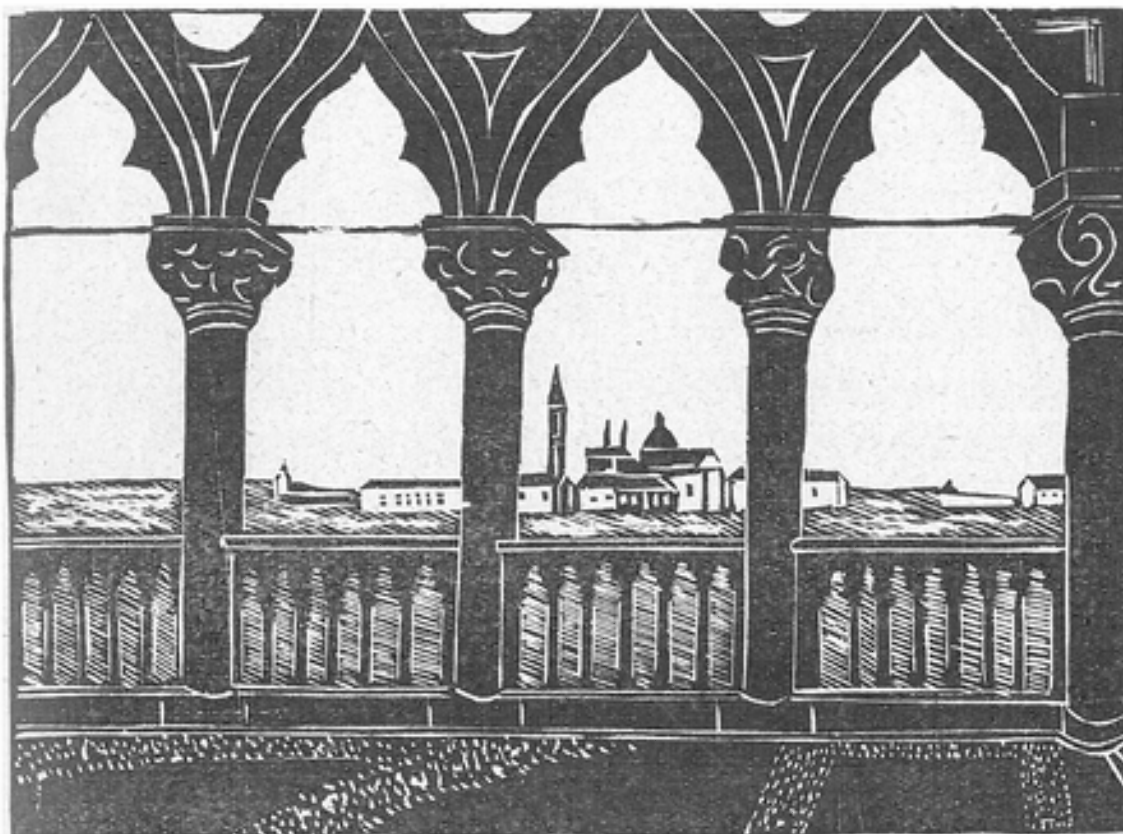
Za několik minut byl Petřík v moři.

Synek ze mlýna, který vyrostl u vody, ba jak lidé říkali: „z vody“, — cítil se tu ve svém pravém živlu. A jaká je to voda! Vlažná, a přece tak příjemně osvěžující svými rozčechranými vlnkami a jakými silnými parami, které z ní neviditelně vanou. Zdá se ti, že vidíš až do hlubin jako průhledným zeleným sklem — a nevidíš-li, cítíš na dně ten jemný písek, jenž ti uniká mezi prsty, cítíš, jak tě dole unáší a nadzvedá jakýsi utajený proud, a ploveš-li chvíli dále až k ohraničujícím drátům, kam nedoléhá již tolik smích a výskot ostatních koupajících se, slyšíš určitě tiché šumění čistých vod, jako by to ne-smírné moře oddychovalo pravidelně a lehounce ze sna.

Teprve k páté hodině jako by se probudilo: nastával příliv, tichá.

hladina se zvolna rozehrávala a za chvíli pěnily se již na ní bílé hřebenaté vlny. Petřík vystavil jim svá prsa, nechal se jimi šlehat a nic si z toho nedělal, když mu slaná mořská voda vstříkla několikrát do úst, ba jednu chvíli nějaká zvláště silná vlna převalila se mu znenadání i přes hlavu...

To právě odpočíval klidně po delší plavbě a pozoroval pestrý život na pobřeží. Sta lidí a zvláště dětí povaluje se tam v písku, nechávají se opalovat horkým sluncem nebo sbírají škeble a jiné drob-

Pohled na průplav a ostrov sv. Jiří z dožecího paláce v Benátkách.

Dřevoryt Ant. Jera.

nosti, jež tu vyvrhlo moře. I docela maličká „bambina“ batolí se na kraji vody, křičí pronikavými hlasy, jak to snad jen v Itálii umějí, stříkají po sobě a smějí se. Jen jeden drobounký chlapeček pláče, bojí se, když vlny narážejí již daleko na pobřeží, ale bystrá maminka nedbá jeho pláče, chytla jej pod pažičky a ponořuje celého do vody

„Musí zvykat!“ myslí si Petřík. „Snad bude z něho jednou námořník, opálený, statný a veselý, jako jsou tam na těch lodičkách“

„Bambino!“ ozval se pojednou s nedaleké terasy veselý hlas slečny Blaženky. Obrátil se tam a uviděl obě věrné družky oblečené již a připravené k odchodu.

„No, Petříku, tobě se nechce z vody?“ zavolala Anička, osvěžená a usměvavá. „Už jsi tam dvě hodiny!“

„To není možno!“ lekl se Petřík. „Že by to tak rychle uteklo?“

Vždyť se to zdá jako chvílka . Rozhlédl se a viděl ze známých již jen p. lékárníka, jak splachuje se sebe písek.

„Je to rozkoš, Petříku, pravda?“ chválil si starý pán. „Kdybychom tak mohli vzít aspoň kousek toho Lída s sebou do Prahy! Ale teď už musíme jít, abychom nezmeškali pobožnost.“

„A nezapomeň se opláchnout sladkou vodou tam za kabinami!“ připomínala ještě Petříkovi starostlivá teta. „Roste ti na zádech sůl .“

Poslechl a za chvíli seděl již s ostatními na terase, vypil sklenici minerální vody, pokochal se naposled pohledem na širé moře, na němž se ještě v dálce jako podivní ptáci míhaly bílé plachty lodí, a pak již spěchali k parníku. Neradi se loučili s krásným ostrovem, kde nyní teprve začínal největší ruch a život, ale povinnost poutníků volala je do Benátek.

Bohužel Petřík s Aničkou ani se již nedostali do přeplněného chrámu, kde konal pobožnost vůdce pouti p. biskup za účasti samého p. kardinála benátského. Litovali toho tím více, když druzí potom s nadšením líčili nevídaný u nás mohutný průvod s hořícími pochodněmi, svícemi a prapory, jehož se zúčastnilo kromě nesčetných družiček v dlouhých bílých závojích také studentstvo a katoličtí skauti.

Když stáli u kostela obklopeného zástupy lidu, dala se s tetičkou do hovoru nějaká přívětivá starší paní benátská. Bylo to pěkné domlouvání! Petřík sebral všechny své vědomosti z latiny a pomohl zodpovědět některé dotazy. Kdo však ví, zdali paní z jeho výkladu pochopila, kde je Československá republika a Praha? — to se přesvědčil ještě několikrát, že Talijáni jsou velmi slabí v zeměpise a pořád myslí, že jsme Francouzi . . . Ale přes to ona paní prosila tetičku, aby jí poslala z domu pohlednici, a slíbila, že učiní podobně. Napsaly si navzájem i adresy.

Po večeři dostal se Petřík ještě jednou na moře — vlastně jen na jeho část: na široký benátský kanál.

Náměstí sv. Marka, přes něž musili zase projít, je nyní znovu překvapilo. Poskytovalo dnes zcela jiný obraz než včera: bylo přeplněno lidmi tak, že doslovně byla hlava na hlavě a že jen s největší námahou prodírali se zástupy lidu. A jací jsou to dnes lidé! Každou chvíli vybuchují v takový jásot a křik, že snad i ten bronzový lev sv. Marka musí se pohnouti údivem.

Co se stalo? Koná se veřejně tah dobročinné státní loterie. Když je některé číslo vytaženo, zahlaholí trouby a rozzáří se žárovky, oznamující výsledek zástupům. Ty čekají zde trpělivě a dychtivě, aby pak jásotem oslavily šťastné výherce . . .

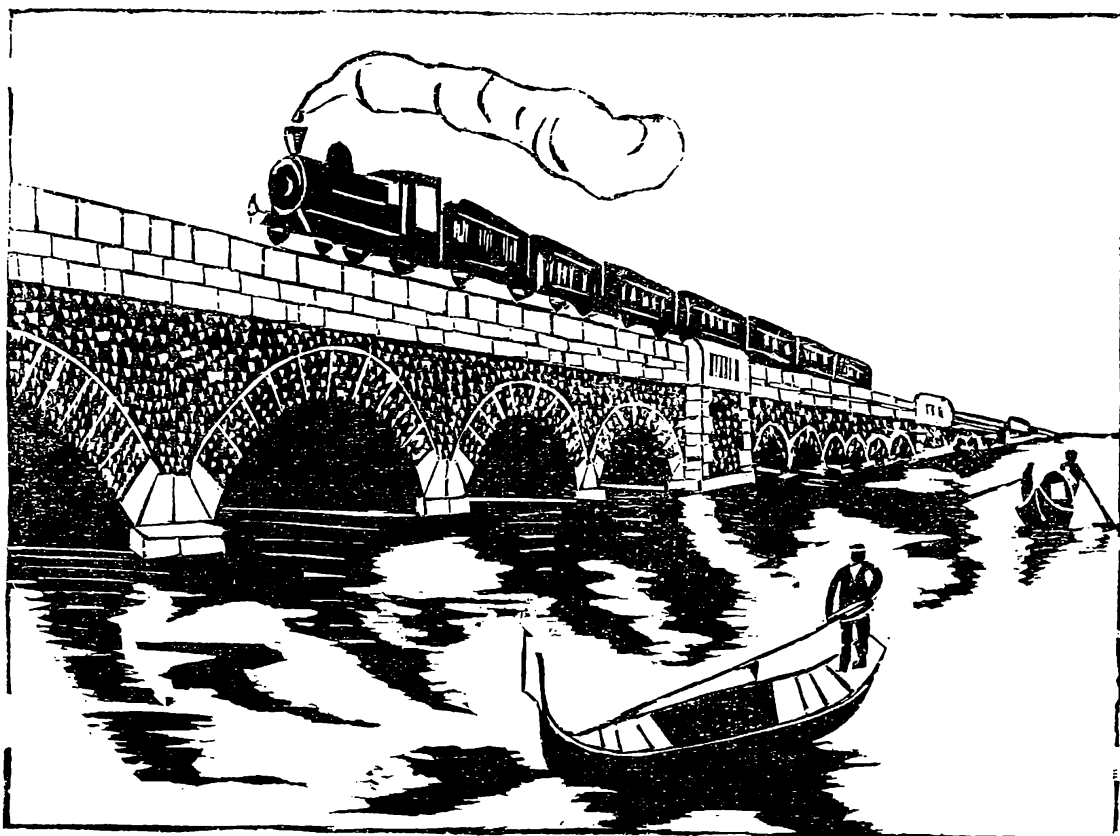
„Že se jim chce tady tak dlouho stát a křičet!“ divil se Petřík.

„Jiná země, jiný lid,“ odpověděl mu p. farář. „U nás vydrží lidé zase dívat se na kopanou celé hodiny a kolikrát při špatném počasí a při surové hře. Přejme tedy i Talijánům té radosti a pojďme ke gondolám. Petříku, prapor vzhůru, ať se udržíme pohromadě a neztratíme někoho!“

Bylo toho nyní skutečně potřeba. S praporkem nad hlavami vztyčeným prodíral se Petřík zástupy a ukazoval tak druhým cestu

k nábřeží. Bylo nyní opravdu pohádkově osvětleno a s několika míst zaznívala veselá hudba.

Vybrali si brzy gondolu, smluvili cenu s gondolierem a za chvíli kolébali se již zvolna vedle řady jiných lodiček po tiché zadumané hladině průplavu. Vesla narážela lehounce a pravidelně na vodu, z dále zářila světla benátských ulic i pestře zbarvených žárovek na nábřeží, jako v divadle zaléhala sem hudba a zpěv, a zase bylo tichounko, jen voda tajemně šuměla a na tmavém nebi probleskovaly

Železniční most spojující Benátky s pevninou.

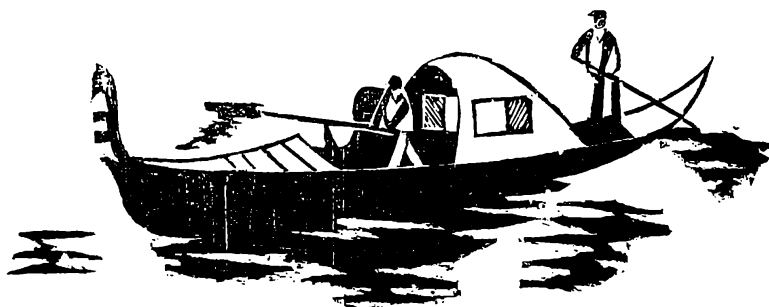
Dřevoryt Ant. Jera,

hvězdy . Opravdu, nikomu nebylo do řeči, každý se ponořil do svých myšlenek a oddával se krásné chvílce snění . . .

Uplynula ta hodina skutečně jako chvílka. Petřík skoro podezřival gondoliera, že je ošidil a zkrátil — než se nadáli, vracel se s nimi k přístavu .

Městem víril dosud nejživější ruch. Ba viděli, že celé rodiny benátské teprve nyní vycházejí z domů a jdou užít vlažné noci. A co bylo Petříkovi zvláště podivno: malé děti, které u nás tuto dobu již dávno spí, jdou s maminkami, které nesou v náručí i nemluvnátka. Po desáté hodině v noci.

„Nahradí si to ve dne, kdy je horko uspí, vysvětlovala mu to Anička. „Ale my musíme ráno už o 5. hod. vstávat, odjedeme časně z Benátek, a proto půjdeme jako pořádní lidé spát. A bylo by také

Gondola v Benátkách.

Dřevoryt Ant. Jera,

opravdu škoda kazit si velkoměstským ruchem krásné dojmy dnešního večera na moři.

„A stejně krásného odpoledne v moři!“ doložil Petřík a usmál se při té vzpomínce. Už dávno mu nebylo tak lehce a blaze.

VII. U hrobu sv. Antonína.

Sv. Antonín, vrstevník sv. Františka z Assisi, je takový milý světec. Rodem Portugal, působil nejvíce v Itálii, kde proslul zvláště svými kázáními i svou divotvornou mocí. A jeho sláva pronikla k nám: není skoro chrámu, kde by nebylo jeho sochy neb obrazu, a na místa jemu zasvěcená lidé odedávna již rádi putovali. Kdo by neznal Úprkovu „Pout u sv. Antoníčka“ a který brněnský student neputoval by několikrát k menší, ale útulné kapličky sv. Antonína v nedalekých lesích?

Byl tam i Petřík. A proto se nyní těšil, že jedou do města, kde světec dotrpěl a podle něhož dostal své jméno, že poklekne ve chrámě, který ukrývá jeho slavný hrob.

A přece se neubráníl jakémusi stesku, když se v pondělí časně ráno loučil s Benátkami.

Poutníci sedí již zase ve „svém“ vlaku, který na ně po dva dny čekal, hlídán fašisty, na benátském nádraží. Jedou zase po onom dlouhém železničním mostě a hledí zpět ke spící dosud „Královně Adrii“. Věže chrámů a střechy paláců lesknou se v ranním slunci, i ta zelenavá hladina moře září pod jeho paprsky, ale za chvíli ztrácí se již město v dálce a mizí i pruh moře. Vlak žene se plným úprkem zase po pevnině.

Petřík smutně si povzdechl a podíval se na tetu Aničku. Byla také dojata, ale usmála se hned povzbudivě.

„Za hodinku jsme, Petříku, v Padově u sv. Antoníčka! Víš, co ti maminka doma připomínala?“

„Abych se tam u jeho hrobu pomodlil za našeho dědečka Antonína a abych jí odtud donesl obrázek na památku. Však jsem si to i napsal doma . . .“

Pozorovali chvíli zajímavou a úrodnou krajinu, kterou projížděli, ale při tom bezděky naslouchali vzpomínkám ostatních poutníků na Benátky a zvláště na poslední noc, rušenou komáry, hlukem v protějším hostinci a hlavně kočkami.

Petřík všiml již si ve dne, že kočky jsou v Benátkách vedle holubů snad nejoblíbenějšími tvory. Nebylo skoro ulice, kde by ně-

*Sv. Antonin Paduanský s Ježíškem.
Dle staré olejové malby fotografoval Jos. Vévoda.*

jaké nespatriil. A nejsou to naše drobné milé kočky, s nimiž si děti tak rády hrají, ale zrovna jacísi kočičí obři. A což teprve v noci! V zákoutí před hotelem, kde naše skupina spala, měly kočky snad nějaký sněm nebo schůzi: sešly se ve velikém počtu, sotva utichl hluk v hostinci, a začaly hned debatovat, hádaly se a křičely, řvaly a pištěly, až povstala na konec všeobecná rvačka. Rozprchly se teprve, když nějaký poutník všecek už znervosnělý hodil mezi ně dvě láhve od vína. Však už také svítalo

Petřík podíval se na p. lékárníka a poznal hned z jeho úsměvu, kdo jim pomohl od kočičího koncertu . . .

Než se nadáli, vlak se zastavil. Byli v Padově, krásném starobylém městě, slavném svou universitou, arcibiskupstvím, četnými památkami, ale nejvíce — sv. Antonínem.

Šli k nádhernému chrámu světce puł hodiny celým městem v mohutném průvodu za zpěvu písně „Tisíckrát pozdravujem Tebe“ Na ulicích zdobených pěknými podloubími byl už živý ruch, dělníci a úředníci spěchali za svým povoláním, množství lidí jelo na kolech — ale nebylo snad mezi nimi člověka, který by nebyl před průvodem smekl.

„To u nás v Praze je jinak“ vyslovil p. lékárník, co napadlo v té chvíli asi všechny poutníky.

Než brzy již zcela je upoutal krásný gotický chrám sv. Antonína, zbudovaný před 600 lety a ozdobený později kupolemi dle východního slohu. I Petřík hleděl naň s podivem a s tím větší úctou vstupoval po vykonané poutní pobožnosti do kaple, kde je hrob světce a kde jest uloženo i množství vzácných památek po něm. Lidé v zástupech si je prohlíželi a snažili se aspoň rukou dotknouti zadní mramorové desky oltáře. Učinil tak rovněž a když se kaple skoro vyprázdnila, poklekl s tetou, aby se nerušeně pomodlil podle přání maminka za jejího otce.

S vedlejšího obrazu hleděl na ně v té chvíli i český světec, jenž před staletími také putoval do Říma, aby tam došel klidu — sv. Vojtěch.

Když koupil Petřík obrázky a pohlednice, prohlédl si v městě ještě několik chrámů a památných budov, náměstí i pomníků. Byl rád, když s p. farářem objevili zvláště pomníky dvou nejslavnějších italských básníků: Danteho a Petrarky a konečně i pomník rodáka padovského, proslulého starořímského dějepisce Tita Livia, o němž už věděl, že jeho spisy bude čísti za dva roky na vyšším gymnasiu.

Zatím co oba luštili nápisy na pomníku Liviově, Anička hleděla směrem, kde kynuly kupole chrámu sv. Antonína.

„Není to zvláštní?“ řekla pak zamyšleně. „Tento dějepisec se zde narodil, spisy jeho se trápí dosud studenti všech národů, a přece o jeho pomníku a o jeho rodném domě skoro nikdo neví. A sv. Antonín přišel sem vlastně jen ukončit svůj mladý život, nic nenapsal, žádné budovy nepostavil, netoužil po slávě, — a přece on nejvíce proslavil Padovu, k vůli němu sem spěchají každoročně tisíce poutníků, jeho jméno je známo a ctěno u všech křesťanských národů a nad jeho hrobem vznáší se jeden z nejkrásnějších chrámů. .“

Petřík bezděky vytáhl z kapsy koupené obrázky a zadíval se na jeden, jenž se mu nejvíce líbil: sv. Antonín tiskne k sobě malého Ježíška, jenž se k němu vine, a hledí na božské Dítě s nebeskou přímo láskou i pokornou úctou.

Pan farář vzal od Petříka obrázek a podal jej Aničce: „Zde máte nejlepší důvod jeho posmrtné slávy.“

Pod obrázkem bylo jediné slovo: „Il Santo“ — „Světce“.

J. M. Orebský:

Proč zajíci chodí bosí

Dokud pořád leto bylo
za pradávné doby,
neznali ni zajíčkové
kruté zimy zloby.

Nevěděli, co jsou mrazem
rudé ruce, nosy,
a rok celý v zlatém věku
běhávali bosí.

Ale zlatý čas ten minul,
přišly mrazy, sněhy,
až zajíčkům namrzaly
uši nebo běhy.

V teplém pelíšku si hovět
nelze po den mnohý,
a jak vyjdeš, už tě zebou
holé, bosé nohy.

Stěžoval si na tu svízel
Zajíc Ušákovi,
ten po vážném přemýšlení
na to jemu poví:

„Věřu, nutno odstraniti
poměry ty palné,
svolat zajíce je třeba
do hromady valné.“

Stalo se, a starý Ušák,
vousy sobě hladě,
jal se takto hovořiti
valné ve hromadě:

„Milí přátelé a bratří,
posluchači draží,
dříve bylo pořád teplo,
teď nás zima mrazí.

Mrznou ruce, mrznou uši,
mrznou taky nosy,
nejvíc na nohy to zebe,
protože jsme bosí.

Bosí pak jsme pouze proto,
že nám schází boty,
které bychom obuli si
do té zimní sloty.

V této době každé dítě
snadno porozumí,
že nám třeba obuvníka,
jenž šít boty umí. “

„Sláva! Výborně a brávo!“
znělo kolem svorně.

„Kde však vezmem obuvníka,
jenž umí šít škorně?“

Na to starý Ušák čekal,
hned se k slovu hlásí,
a zajíčkům vypravuje
následovně asi:

„Jednou v zimě sněhu bylo,
padal kolik neděl,
sahal až po samé okno,
u okna já seděl.

A tím oknem tenkrát pilně
na ševce jsem koukal,
jak on sedě na verpánku,
dratev smolil, soukal.

Krájel kůži podle míry,
přiřezával, tahal,
vpravit pěkně na kopyto
velmi se namáhal.

Sešival a do podrážky
floky vrátil čile,
podpatky dal — boty byly
hotovy té chvíle.
Netušil, že všechno vidím,
venku temno bylo,
a tak odkoukal jsem jemu
celé jeho dílo.
Znám to dobře. Zhotovím vám
boty, pantoflíčky,
i střevíce z jemné kůže
jako rukavičky.“
„Sláva! Výborně a brávo!“
všichni zajásali,
a hned od Ušáka mistra
brát si míru dali.
Jeden chce mít shrnovačky,
druhý zase šimy,
třetí botky šněrovačky —
je to svízel s nimi.
Zaječice lakové prý
střevíčky by chtěla,
mladá plátěné zas bílé,
by je na ples měla.
Nestačil šít starý mistr,
a že nebyl drahý,

zaječí rod, starý mladý,
obut chodil záhy.
Teď jim bylo hej, i sněhem
v botách šlo se statně,
bohužel, že v běhu, skoku
vedlo se jim špatně.
A tu náhle byly hony!
V ráz tu psů je čtvero:
Zajíce už polem honí
Chňap, Lap, Bosák, Nero.
Těžko v botách utíká se,
mnohý zajíc padá.
Oj, tu věru nad zlato je
dobrá rada drahá.
Zajíčkové utíkají,
broky kolem fičí.
„Chraňte kůži! Shodte boty!“
starý Ušák křičí.
Zajíčkové těžkou obuv
odhazují v plese,
a pak jako vítr zmizí
v houštinách a v lese
Od té doby žádné boty,
neb takého cosi,
neobují zajíčkové —
raděj chodí bosí.

F. Háj:

Vzpomínka na roráty.

esta z Vranic do Hraniček přeskočila se v létě jako strouha. Prohonilo se pár motýlů, natrhala se náruč chrp, vlčího máku a koukolu, zaklepalo se na okno kostelníkova domku, ten je otevřel, květy rozdělil do vysokých váz a každému svěřil dvě. Řídících Lojzíkovi dal jednu a do druhé ruky veliký klíč od sakristie:

„Tys největší, dej na ostatní pozor! Pěkně vázy rozdělte, já za vámi přijdu. Pamatujte, že budete v kostele, ne na návsi!“

Špatně chodil, belhal se za dětmi pomalu. Děti, jimž v čele šel Lojzík, velice vážně zamířily ulicí ke kostelu. Mohlo být lákadel sebe více, mohly to být vábné rybníčky po dešti zahražované, nebo si hraničtí mohli hrát v parčíku na „raubíře“, vranické děti odolaly všemu pokušení a nesly rozkošně srovnané polní květy do kostela. A věru, nikdy kostelník nehuboval, když za nimi se přibelhal. Ony dobře věděly, kde jsou a dorozumívaly se jen posuňky a po špičkách chodily.

Jinak bylo v podzimu. Těžké mlhy zavalily lesy, květů cestou nebylo. Tenkrát chodily děti mrzutě a poklesle.

Ale stulil se první sníh na nízké chaty, zakvílela první vichřice do komínů a vranické děti ptaly se den ze dne: „Už brzo budeme chodit na roráty?“

Vytahovaly se sloupky, zpěvníky staročeských zpěvů, tatínek, maminka, děda i babička vytahovali salupy, mastili vysoké boty, proklepávali beranice, až přišel den před prvními roráty.

Od rána mračilo se nad vrchy. Oblaka visela nízko, že se zdálo, rukou jich dosáhneš. K třetí hodině odpoledne začalo sněžit, jinak než před čtrnácti dny, kdy sněhové vločky na slunci se rozplývaly. Začalo sněžit po „horsku“, na tvrdě umrzlou zem a hustě. Tenkrát řecli staří:

„Zítřka na první roráty! V osm ať jsou všichni na kuti, časně se musí vstát!“

A zrána o páté ani skoro nikdo děti budit nemusil, jak čerstvé byly. Tatínek vyšel z jizby, vrátil se za chvíli plný sněhu:

„Nepřestalo. Musíme dětem vyšlapávat cestu!“

Skoro z každé chaty vynesla se veliká lucerna, kterou nesl ten, jenž měl nejbezpečnější boty, ostatní za ním do jeho stopy, pokud možno, vyšlapovali. Staří nesnídali, ale děti dostaly do hliněných misek ohřátou praženku. Vždyť už v Hraničkách zůstanou ve škole.

Rozbíhaly se matné lucerny z vranických chat, rozbíhaly se i od Lochkova, Pečic, Vejřína, Skalek a všechny klikatými cestami spojovaly se v jedné vedoucí k hraničskému kostelu. Měkký, skoro se zdálo, teplý sníh zapadal v „rorátníky“. U kříže před kostelem počkali ti, kteří přišli dřív a pokud jediné světýlko, které někdy z nejvzdále-

nější vesničky se opozdilo, nedošlo, potud vranický pouťový zpěvák nevyšel. Až už kolem kříže celý zástup vyrostl a kolkolem byla tma, vykročil starý Pilnař.

Hraničský kostel byl prostorný a krásný. Ale snad nikdy nebyl tak krásný jako o rorátech. I na postranních oltářích bylo rozsvíceno a jak přespolní vešli, zanotil Snobek, zase hraničský předzpěvák, spolu s Pilnařem některou hodně starou z kancionálu, z něhož mladí ztěžka už čtli. A potom zase pan řídící Kříman spustil: „Ejhle, Hospodin přijde!“ Sloupky, svíčky a svíčky poskakovaly plaménkem po lavicích.

Skončena i oběť nejsvětější. Ke konci zanotil pan řídící: „O Trojice nejsvětější“, a venku pořád ještě byla tma a sníh padal. Vyšli už všichni z kostela, školáci políbili ruce rodičům a pomalu odcházeli ke škole.

Tam sotva papír pod třískami v kamnech chytal. Než oni už si oheň obstarali a školník říkal: „Půl práce mám, jak „rorátníci“ přijdou.“

Rozfoukali, přiložili a když městské děti se zíváním vcházely, posmály se venkovské děti stranou: „A my už od pěti vzhůru a ne-zíváme.“

Přišel konečně pan učitel, pomodlily se a den plynul, jak když nad vranickým potokem vázka přelítne.

Doma děti nesměly jen se hrudovat, sáňkovat, klouzat. Toto! „Vyštuchaly jste se po cestě dost,“ řeklo se a ony skutečně jak přišly, sekaly klest, pomáhaly řezat, vody nanosily a byly při tom zdravé, čilé, hodné.

Děti, na rorátech jsou čím dál vzácnějším zjevem. Jsou líné vstát, mrzí je to. Jejich dušičky jsou jaksi příliš brzo všeho omrzelé. Poesie rorátů, času tajuplného očekávání příchodu zaslíbeného Messiáše, nedotýká se radostně jejich srdcí. Jsou lhostejné. To pravé, šťastné, křepké dětství jakoby už dávno kdesi pohodily.

O, děti, buďte dlouho dětmi! Přijde doba, kdy smutně budete se ohlížet po rychle mizící mladosti. S hrůzou poznáte, že jste do svých duší nenaschránily ničeho, čím byste si život v dobách, kdy život začne bolet, vyzlatily.

Shromažďujte vzpomínky, vznešený pel, kterým Hospodin zkrášlil všechny doby církevního roku, ale dobu vánoční nejvíce, a nebudete nikdy chudými v duších svých!

Jan Valoušek:

Psaní Ježíškovi.

Bětuška, osmiletá dceruška předměstského chudého tkalce, nemohla dnes nijak usnouti, ač její četní sourozenci již dávno chrápali spánkem spravedlivých. Je zlatá neděle před Vánocemi a Bětuška byla za prací s matinkou ve vnitřním městě a spatřila tam takové bohatství a krásu, až se jí dech zatajoval. A to prý všechno má Ježíšek připraveno pro lidi, aby si připamatovali Jeho narození. Když byla již skoro v polospánku, zase se probudila, ne však vzpomínkou na věci ve výkladních skříních, které se jí tak nesmírně líbily a její malý rozumek až po mátlu, že neměla klidného spánku, ale slovy ustarané matičky.

„Již druhou noc jsi nespal, milý Vojtěchu,“ pravila manželka tkalcova. „Či snad se chceš docela zahubiti? Jak bych byla nešťastná, kdybys ještě onemocněl.“

„Upokoj se, má drahá Anežko. Dnes večer půjdu časněji na lůžko. Doufám, že dohotovím kus a ráno jej můžeš zanésti do továrny. Peníze za práci nás zase na několik dní zachrání před nejhorší nouzí.“

„To arci. Ale tvé zdraví! V sednici je chlad jako v ledovém sklepe — hu — až mne mráz obchází. Včera jsem spálila poslední zásoby a nemohu ti ani večeri ohřáti.“

„Nic nevadí, milá ženo. Vždyť i tys včera dlouho po půlnoci šla spáti. Ve dne jsi byla za výdělkem, v noci potom spravuješ to, čeho v domácnosti potřeba. Jindy to jinak bývalo,“ posteskl si tkalec. „Také jsem pracoval, ale měli jsme dostatečnou výživu a ty jsi se mohla věnovati dítkám. Nešťastné stroje, vytlačily nás na nejobyčejnější práci, která se málo platí, ale času k ní neměří.“

„Vojtěchu, to všechno ještě mě tak nermoutí jak to, že budou brzy Vánoce a já žádnému z vás nemohu učiniti potěšení a radost. Pamatuješ, co jsme se vždy natěšili. Podárky byly sice skrovné, ale větší radosti snad neměli nikde, jaké jsme o Štědrém dnu my vždycky zakusili. Jsou to následky malého výdělku, a proto jsme nuceni obmeziti se na nejnnutnější. Ach, ubohé děti. Vedle hladu, jež jakžtakž zaháníme, jsou tu ještě jejich srdečka, která také něco žádají. Jak smutně pohlízejí na tisíce věcí za výkladními skříněmi, jež jsou všude vystaveny k prodeji za vánoční dárky. Ubožátka, vědí, že tentokráte nic nedostanou. Ty větší snad si dají říci a spokojí se, ale ty maličké ještě nepochopí. Barušky je mi nejvíce líto.“

Matka dala se do štkání a zahořekovala.

„Anežko, neoddávej se přílišně zármutku. Pamatuj, aby se děti nevbudily, když teprve před chvilkou usnuly. Ten, jenž na naše bedra

břímě uložil, jest ještě dosti mocen, aby nám je zase odebral a s Jeho pomocí snad ani tak zle nebude.“

Přívětivá slova manželova přinutila matku, že setřela s oka svého slzu, neboť si vzpomněla, že svým nářkem drásá ještě více jeho srdce.

Celou tuto rozmluvu rodičů vyslechla Bětuška. Nechápala všeho, ale tolik poznala, že jí ani ostatním dětem nemohou dáti na Vánoce dárků. Nemohou-li však rodiče, proč by nepomohl sám Ježíšek, o kterém se učí právě ve škole a ke kterému se často modlí.

„Ano,“ rozhodla se Bětuška, „napíše mu psaní a sama ho poprosím . . .“

Na druhý den vystříhla jednu stránku ze sešitu, jež měla na písemné práce pro školu, a stále cosi potajmu kutila, nikomu se však nesvěřila.

Náhoda jí přála. Matka šla s hotovou látkou do továrny a otec neměl času starati se o Bětušku; byl rád, že píše pilně úlohu. A ona zatím psala:

Milý Ježíšku!

Jsem velice zarmoucená. Slyšela jsem v noci maminku plakat, protože je chudobná a nemůže nám dětem udělití nijakých dárků na Tvoje narození. Velebný pán říkává, že Jsi bohatý a že dáváš rád těm, kteří potřebují a Tebe prosí. Bětuška též Tě prosí a spoléhá se na Tvou dobrotu. Já Ti povím, čeho my nejvíce potřebujeme. Oba bratříčkové nemají botů, Kačenka nosí košilky jen co zbudou ode mne a maminka pro Kačenku je přešije. Mne arci také zebe v nohy, když jdu do školy, ale to nic neškodí. Přála bych si panenku, třeba již ne novou, od nějakých bohatých dětí, jak maminka říká, že tyto je odkládají, třebaže jsou ještě pěkné. Osvětlený stromeček byl by velmi krásný, ale my smíme míti světlo, jen když tatínek pracuje. Uvidíš, že Bětuška Tě bude vždy milovati a na Tebe vzpomínati.

Bydlíme v Boční ulici, v levé jizbičce pod střechem.

Tvoje poslušná

Bětuška.

Bětuška psaníčko opatrně složila do čtverce, aniž by hledala jakou obálku, a připsala: Milému Ježíškovi. Když šla do školy, hodila je do nejbližší schránky.

Od té doby Bětuška na všechny ty překrásné věci, jež k vánočním svátkům byly v městě vyloženy, hleděla s pokojným srdcem. Důvěřovala pevně, že ona, bratří a maličká Kačenka přece také dostanou dárek. Žádnému však svého tajemství nesvěřila.

Potají pokukovala po matince a bylo jí nesmírně líto, když ji viděla stále zarmoucenou, ale bála se oznámit jí, co učinila, protože by potom snad její psaníčko k Ježíškovi nemělo žádoucího účinku.

Štědrý večer se poznenáhlu blížil, nouze a bída zůstaly nezměněny, ba ještě se den ode dne zvětšovaly.

Bětušce se zdálo, že celé město s dalekým předměstím je jakoby obestřeno tajuplnou krásou, která ozařuje domy a lidi tam žijící. Všude je zřítí spěch a shon, lidí po ulici chodí daleko více než jindy a jsou všichni obtěžkáni balíky, v nichž se skrývá mnoho tajemného. K tomu

všemu předposlední den padal sníh, jenž zasypal zčernalé střechy a zkrášlil ulice. Okna obchodních domů vrhají světla daleko na sníh a ten se třpytí, jakoby byl poset miliony drobounkých perel.

Ten večer, na nějž čeká chudý jako bohatý, znenáhla se ztišil a jen jeden opožděný chodec obtížený balíky kráčí ulicemi a čte nápisy nárožní. Konečně se zaradoval: „Zde to bude!“

Dům nebyl ozářen jako jiné a jakási stíněnost zde vládla. Pozdní chodec stoupá po vyšlapaných schodech. Všude ticho, jen tam kdesi v posledních dveřích slyší zpěv: „Narodil se Kristus Pán...“

Chvilí naslouchá. Lehce přitlačil na kliku. Dveře povolily — vešel. Ve světnici spatřil, jak muž a žena mlčky zírají do dohořívající svíčky a děti kolem nich dozpěvují poslední slova: „... nám, nám, narodil se“.

Jen osmiletá dívenka nedočkavě pohlíží ke dveřím, líčka jí hoří nedočkavostí. Ani dost málo nepochybovala, že Ježíšek pošle, oč ho prosila.

V tom vstupuje pozdní chodec doprostřed jizby a klade balík na prázdný stůl. Z náprsní kapsy vyndává složený list a podává jej hlavě rodiny se slovy:

„Od Ježíška!“

A než se udivení vzpamatovali, příchozí odkvapil.

Otec Bětuščin rozevřel složený arch a s hrůzou poznal Bětuščino písmo, v němž žádá Ježíška o dárky. Dole pod jejím jménem bylo připsáno pevnou rukou: „Ježíšek hodným dětem jejich přání vyhovuje.“

„Kdo ti poradil, abys psala Ježíškovi?“ ptá se matka.

„Maminečko drahá, odpust mi! Když sis tatínkovi v noci stěžovala, nespala jsem a bylo mi tě líto. Proto jsem se rozhodla napsati Ježíškovi, aby vás potěšil.“ Bětuška zaslzela.

V balících bylo nejen to, čeho Bětuška žádala, ale mnohem více. Bylo pamatováno i na tatínka a maminku a nescházela ani nová panenka pro Bětušku.

„Klekněte si, děti,“ řekla matka vděčně, „a vroucně proste Ježíška, jenž se smilovává nad chudými, aby nám požehnal těchto darů. Budiž mu za to věčná chvála!“

Koutek pro ruční práce.

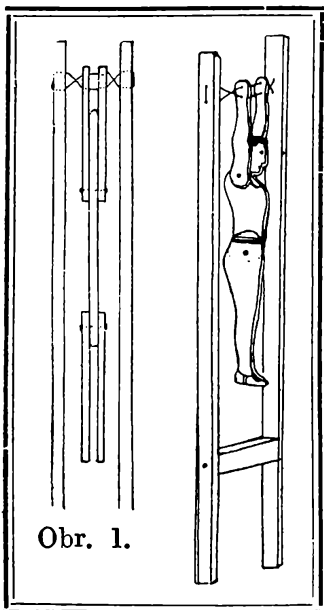

Milé děti, jest vám jistě známo, že tělocvik rozumně prováděný prospívá našemu tělesnému zdraví. Nuže, bude zdravé i pro naše panáky, které si vyřezáme, když si zacvičí. Ukáží vám dnes dva takové.

1. Cvičenec, konající přemety.

Cvičenec, vyřezaný z tenkého prkénka (lupenkového), skládá se: z trupu s hlavou, z dvou rukou a dvou nohou. Ruce a nohy, aby zůstaly pohyblivé, připevní se k trupu tak tenkým provázkem, jako jsme učinili v 2. čísle u dřvařů; dírky se propichují rozžhaveným drátem (viz č. 3. „veverka“). Pak připravíme cvičenci nářadí: dvě delší postranice z tenkého prkénka spojíme asi v jedné třetině od zpodu příčkou

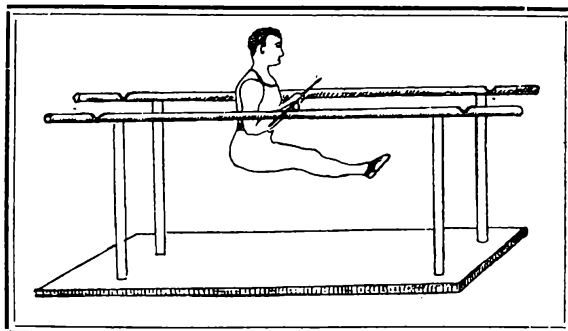
(přibijeme ji hřebíčky). Při délce postranic musíme vzíti ohled na délku cvičence se vzpaženými pažemi; jinak by se zarážel o příčku při svých přemetech. Délka příčky jest 2—3 cm. Na konci rukou cvičencových a na horním konci postranic propíchneme po dvou dírkách pod sebou asi $\frac{1}{2}$ cm vzdálených. Na to pověsíme cvičence provázkem, na nářadí jak nám ukazuje obr. 1.: provázek provlékneme horní dírkou levé postranice; odtud do obou spodních děrek v rukou, pak opět do horní dírky pravé postranice; odtud vedeme provázek do spodní dírky pravé postranice, pak oběma horníma dírkama v rukou, pak provlíkneme spodní dírkou v levé postranici, načež oba konce provázku svážeme. Stlačujeme-li pak konce postranic pod příčkou, dělá cvičenec až krkolomné přemety.

Obr. 1.

2. Cvičenec na bradlech.

Obrázek povídá nám skoro vše:

Sestavíme si tedy nejdříve nářadí: bradla na podstavci; žerdě mají u konců zářezy, aby cvičenec nevypadl. Cvičence vyřízneme v celku a rukama právě v těžišti prostrčíme drát neb tenkou hůlčičku. Položíme-li cvičence do bradel, aby se drát opíral o žerdě, a strčíme-li do jeho nohou, dělá kotoule až do zářezu; bradla třeba však mírně skloniti.

Dovedli byste takové přemety a kotoule, jak dělají vaši panáci?

Požehnané svátky vánoční vám přeje

strýc Vojtěch.

Skrývačka.

Dvě starší paní na
procházce
hovoří o svých starostech.
Kýs tlustý pán se raděj
ukryl,
by neslyšel jich bolný
vzdech.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 45.

1925—26.

ČÍSLO 5.

Sedmisté výročí smrti sv. Františka z Assisi

chystá se oslaviti r. 1926 celý křesťanský svět. „Anděl Strážný“ přináší tímto číslem první skromnou kyličku pokorné úcty a lásky ke hrobu velkého světce.

Sv. František při pŕlnoční u prvních jeslíček.

Fr. Střížovský:

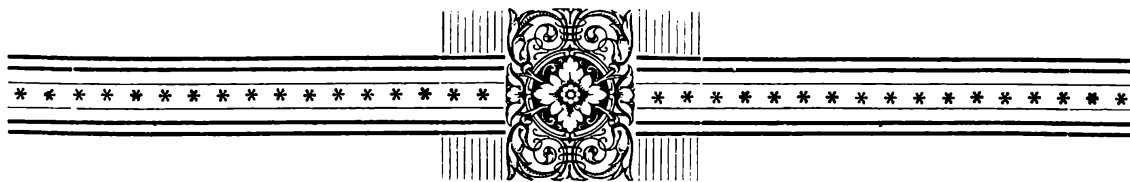
Sv. František z Assisi

Ježíš tebe k srdci vine,
lásky Boží Cherubine,
svatý Františku!
Tys byl jeho bratr pravý,
proto tebe s kříže zdraví,
svatý Františku!

Světlem vál dech jara nový,
když se sytil tvými slovy,
svatý Františku!
Lidé Krista poznávali,
v srdcích zrodit se Mu dali,
svatý Františku!

Tělo halil's hrubým šatem,
ale duši ctnosti zlatem,
svatý Františku!
Dítkem stal ses pro Ježíše,
abys došel Boží říše,
svatý Františku!

Kéž jsme všichni syny tvými
čistými a pokornými,
svatý Františku!
Potom dá nám Ježíš nebe,
obejme nás jako tebe,
svatý Františku!

Jos. Vévoda:

V chatě loupežníkův.

esta ze Svaté země do Egypta vede velikou pouští, ve které již Israelité po čtyřicet let se zdržovali, když je Mojžíš vyvedl z otroctví egyptského a je vedl do Zaslíbené země. Touto pouští ubírala se též Svatá rodina, prchajíc před králem Herodesem. Zde ovšem nepotřebovala se již obávati ukrutného krále, sem už nesahala jeho moc, ale cíhali tu jiní nepřátelé, loupežníci, dravá zvěř, žízeň a hlad.

Svatý Josef, unaven namahavou chůzí podle osla, jehož vedl a na němž seděla Rodička Boží se svým synáčkem, pohlížel starostlivě do dálky před sebou. Slunko již se sklánělo k západu. Kde budou dnes přenocovati? Aspoň nějaké křoví kdyby našli, aby jim poskytlo útulku.

A skutečně, pustina začíná se před nimi trochu nížiti, a po chvílce přicházejí do táhlého údolí, zarostlého křovím.

„Tu bude jistě někde také trochu vody,“ zaradoval se v duchu a zamířil doprostřed křovin.

„Budiž Bohu chvála, že nás sem vedl! Zde si odpočineme,“ pravil svatý Josef nahlas.

„Jak dobrý jest k nám Hospodin!“ přisvědčila svatá Panna, sestupujíc s oslátku. Spatřivši pak trochu trávy u jednoho kře, posadila se do ní a zvala synáčka na klín, aby si trochu pohověl. Svatý Josef uvolnil osla, aby se mohl popásti.

Poodešel s ním jenom několik kroků, když v té před svatou Pannou rozhrnulo se křoví a z něho vystoupil muž divokého vzezření s obuškem v ruce a s dýkou za pasem.

Byl to náčelník lupičů v této krajině. Zahleděv se ve tvář Matce Boží a jejímu synáčku, zůstal jako přimrazen státi, jeho divoké vzezření zkrotlo a pojala ho jakási nevyslovitelná hrůza, že se sklonil až k zemi a bojácně se tázal:

„Krásná paní, co tu hledáš?“ Řekl to tak měkce, že se ani nepamatuje, kdy naposled mluvil s někým tímto způsobem.

„Chceme tu přenocovati,“ odvětila laskavě svatá Panna.

„Zde bývá v noci chladno a padá studená rosa. Pojď se mnou, v mé chatrči se můžeš lépe vyspat.“

„Dobrý muži, Bůh ti to odplatí!“ přijímala Matka Boží s povděkem jeho pozvání na nocleh.

Svatý Josef, jenž přikvapil, spatřiv loupežníka, ochrániti své panské choti a božského dítěte, nechtěl zprvu ani svému sluchu věřiti, že by loupežník mohl míti s nimi takovou útrpnost.

Loupežník, uzřev cizince, uklonil se hluboce též před ním a pravil: „Budiž i ty vítán pod mou střechou! Ale pojďme již. Vidím, že potřebujete odpočinku.“

„Půjdemě rádi. Požehnání Boží budiž s tebou i se všemi tvými!“ pravil svatý Josef, šel pro oslátko, naložil na ně tu trochu, co měli s sebou a následovali loupežníka, který je vedl křovinami ke své chatě v houští.

Nemálo zaražena uvítala žena loupežníkova cizince, chovajíc malé dítě v náručí. A sotva její muž odešel obstarati něco k jídlu pro příchodí, přistoupila k neznámým nocležníkům a pravila plna úzkosti:

„Dobří lidé, zachraňte se a pospěšte rychle odtud! Můj muž je náčelníkem lupičů a zabije vás, až budete spáti.“

„Upokoj se a neboj se o nás, Bůh sám nás chrání,“ těšila polekanou ženu svatá Panna.

Po chvílce vrátil se loupežník, nesa džbán mléka, chléb a kus sýru.

Když pojedli, prosila Matka Boží ženu loupežníkovu o trochu teplé vody, aby mohla svého synáčka před spaním vykoupati. Ochotně vyhověla žena její prosbě, a vidouc v koupelce krásné a zdravé to cizí dítě, pohlížela smutně ke kolébce, kde leželo její dítě, samý hnisavý vřed po celém těle.

Svatá Panna viděla ten její smutný pohled a pravila k ní vlídně:

„Podej mi to své dítě, ať se vykoupou spolu.“

„Ach, to nelze! Vidíš přece, že mé dítě je jeden vřed a tvé tak zdravé!“ povzdechla ubohá matka.

„Jen mi je podej,“ přikazovala svatá Panna.

Strachem se třesouc podala jí žena loupežníkova své neduživé dítě. Panna Maria je vzala a položila do koupelky vedle svého synáčka. Ale sotva se ponořilo dítě loupežníkovo do vody, vředy rázem zmizely, rány po nich se zacelily a tělíčko dítěte bylo čisté a zružovělé, jakoby nikdy nebylo bývalo nemocné.

Loupežník div leknutím a radostí neoněměl. Padl na kolena, poznávaje, že se to tu stal s jeho dítětem zázrak, svědomí se v něm hnulo a začal hořce plakat. Také jeho žena plakala radostí a líbala svaté Panně ruce.

Když se oba trochu utišili, chtěl loupežník zlatem a stříbrem se odvděčiti těmto cizím dobrodincům, ale Matka Boží se obrátila k němu a vážně promluvila:

„Čiň pokání, a co jsi uloupil, navrať, víš-li, komu co z toho patří. A kde nevíš, rozdej chudým!“

Sotva domluvila a své dítě z koupelky brala, nový div! Její dítě promluvilo k druhému:

„Jako jsme se dnes spolu koupali, tak také jednou spolu zemřeme!“

A splnilo se věrně, co synáček svaté Panny předpověděl. Loupežníkův syn neřídil se, když dospěl, dobrým příkladem svého otce, který se dal opravdu na pokání, ale prchl z domova a spolčil se s lotry. Byl však ještě s jedním dopaden a odsouzen k smrti. Ukřižovali ho po pravici Ježíše Krista.

Zde, když visel a viděl, jak slunce se zatmělo, jakmile Ježíše ukřižovali o polednách, když slyšel, jak s rachotem pukaly skály, uvěřil v něho, že je Synem Božím, a svých zločinů lituje prosil ho:

„Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!“
 I řekl jemu Ježíš: „Dnes ještě budeš se mnou v ráji!“

Také voda z koupelky Ježíškovy zůstavila po sobě památku. Žena loupežníková vylila ji ráno po odchodu Svaté rodiny do zahrádky před chatkou. A hle, vyrostly tam byliny tak libovonné, že dala se z nich připravovati vzácná a vonná masť. Rostly pak a rozmnožovaly se každým rokem, a masť z nich prodávala se i v samém Jerusalemě.

Touto masťou drahocennou pomazaly zbožné ženy, které provázely Pána Ježíše na Kalvarii, jeho mrtvé tělo, když byl s kříže sňat, nežli ho položili do hrobu.

F. Há j:

Školák Kája Mařík.

I.

Maminka Káji Maříka chystala svého nejmladšího synka k zápisu do I. třídy obecné školy. Tatínek, hajný Mařík, byl vysoké postavy, silný v ramenou, měl dlouhý šedivý plnovous. Pobízel:

„Tak už, maminko, abychom vyšli; hodinu cesty máme, ať včas ještě dojdeme do kostela.“

Maminka Káju pokřičovala a posledně ho napomenula:

„Kájo, buď hodný, nezlob a zastav se u tety Albiny, aby si přišla pro tu husu! Každého pozdrav! A ne, abys rukávem utřel nos! Máš v kapsičce šátek. A už s Pánem Bohem jděte!“

Nechtělo se Kájovi. Do dneška vyrůstal na samotě, v lese, v zahradě. Protože byl nejmladší, maminka prominula mu víc než ostatním. Tatínek byl skoro celý den v lese, a Kája, když slyšel, že musí do školy, zavrtěl kučeravou hlavičkou a řekl rozhodně:

„Ba ne, mami! Já do školy nepůjdu. Nemám na to kdy!“

Trvalo dlouho, než Kája pochopil, že musí. A když řekla maminka: „Za týden půjdeš,“ ohrnul červený rtík a usmál se:

„Jeje, za týden, to je ještě doba! Mami, to je asi jako rok?“ A vyběhl do lesa.

Ale týden se překlónil jako hodina a dnes tedy přišel den, v němž Kája vyšel s otcem do školy. Jediné, co ho utěšovalo, byly kapsičky, které mu maminka na bundičce i v kalhotkách ušít musila. Liboval si: „Tatínku, to už jsem jako velkej pán. Mám sto kapes.“

„Sto?“ ptal se otec. „Máš tři.“

„A to je víc než sto, tati?“

„Počkej, tomu se ve škole naučíš!“

Kája poskakoval vedle tatínka a zdál se býti vedle jeho vysoké, statné postavy jako hříbeček pod doubkem. Jenže nebyl tak nehybný jako hříbeček.

Jak se ukázala věž myšovského kostela, zastavil se Kája:

„Tatí, já tam přece nepůjdu! Pojdte, vrátíme se! Mamince je bez-toho doma smutno. Já tam ve škole nevydržím sedět.“

„A to by tak bylo, Kájo! Jen pěkně pojd! Nic se neboj! Kdyby se ti ve škole nelíbilo, nesu panu učiteli zázračnou masť. Tou tě pomázne, a hned se ti bude ve škole líbiti.“

„Masť, tatí? A kde ji máte?“

„Pod kabátem, synáčku, tu nesmí ofouknout vítr.“

Sezváněli do kostela, když vcházeli oba na náměstí. Kája znal v městě jen kostel, kam ho někdy v neděli vzali rodiče s sebou. Pod kostelem znal krámek tety Albíny, pekařky.

„Hezky si narovnej kapsy a pojd! To budou koukat kluci, že už máš kapsy.“

Kája se usmál: „A což kdyby věděl tatínek, že mám v každé kapse něco? V jedné malou žabičku, tu zelenou, v druhé ve škatulce pár chlu-patých housenek a v třetí na bundičce — střevlíky.“

Usmál se blaženě a vcházel s otcem do kostela. Tam bylo plno dětí. U mřížek se jich jen hemžilo. Hajný postrčil Káju mezi ně, sám sedl do první lavice: „Musím dát pozor na tcho našeho divocha.“

Po mši sv. šli do školy. Mařík představil Káju:

„Prosím, vedu synka k zápisu. Karel Mařík se jmenuje, ale Kája mu říkáme. Neuměl vyslovit Karel. Když o sobě mluvil, říkal vždycky: ‚Já Kája‘, a už mu to zůstalo. Prosím pěkně, pane učiteli, je to dítě lesa, já skoro pořád mimo domov, divoch je to. Aby s ním něco pořídili, masť jim na něj nesu,“ a vytahoval zpod burnusu hned tři pěkné svižné proutky.

„Snad toho nebude třeba,“ usmál se pan učitel, jemuž se čiperný Kája s velkýma, černýma očima na ráz zalíbil.

„Bude, bude, pane učitel. Jen masti nešetřejí! U nás v lese dost jí roste.“

Po zápisu napomenul Káju a odcházel.

Kájovi se zatím ve škole náramně líbilo. Sedl na vykázané místo a rozhlížel se třídou.

„To je to tu velké,“ myslil si, „jako celá naše hájovna. V prostředku kříž jako u nás doma, obrázky — moc hezké obrázky.“

Pan učitel píše, pořád píše, najednou vstává a ptá se: „Kdo pak z vás se umí modlit Otčenáš?“

Kája vyskočí: „Já, a taky ‚Věřím v Boha‘ a ‚Zdravas Královno‘, ‚Andělíčku‘, a já, pane učitel, umím modlitbiček — vo co, že jich ne-umíte tolik jako já?“

Pan učitel se usmál a počítal zdvižené ruce: „Tedy všichni. Do-bře. Pomodlíme se!“ A modlili se „Otčenáš“!

Potom už musilo býti ticho, a to se Kájovi nelíbilo. Chvilí poslouchal, ještě chvíli se rozhlížel a najednou si vzpomněl, že ještě dnes neviděl ani jednu veverku, ani jednoho králíka. Vzpomněl si také, že ta-tínek přinesl panu učiteli lískovky. Tamhle ležely na skříni zcela tiše, však kdyby je vzal pan učitel do ruky a někoho s ní šlehl, panečku, to by bylo zpěvu! Doma taky mají na almárce jich zásobu. To byla ta masť! O tu moc nestál. Té je doma dost. Péťa, pes honící, také jistě ho hledá. Nic platno, musí domů. Smáčkli v ruce čepici a jako šipka z lavice.

Útulna „Maměnka“ na Radhošti.

„Kam pak?“ zavolal pan učitel.

„Už mne to tu mrzí. Musím domů! Nemám kdy.“

Dveře se za ním přiklaply, a než se pan učitel za ním rozběhl, byl už Kája v druhé ulici. Nejdřív utíkal, pak šel poklusem a za městem zmírnil krok.

„Měl jsem vyřídit tetě, aby si přišla pro husu. Musím se vrátit!“ Rozhlédl se opatrně. Nikdo za ním nešel. Vzal to čerstvo ulicí ke kostelu. Otevřel dveře u krámků tety Albíny, zvonek zadrnčel, to byla krása! Co se tatínka naprosil, aby taky koupil zvonek nade dveře, nic platno!

Otevřel a zavřel dveře několikrát a kochal se v libém znění zvonku. Vyšla teta:

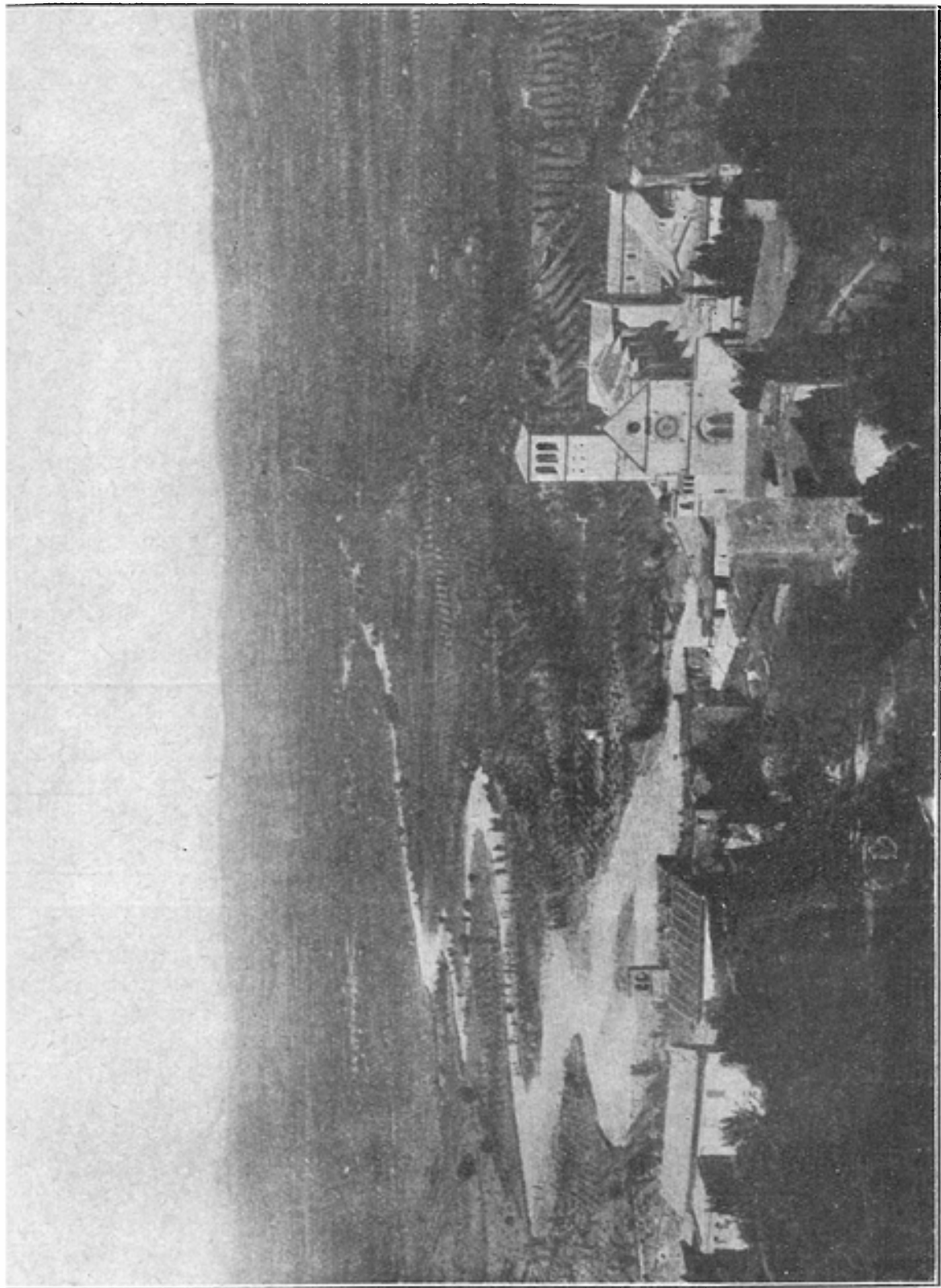
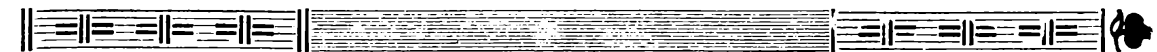
„Pěkně vítám, školáčku, to jsem si hned myslila, žes to ty. A to vás brzo pan učitel pustil!“

Kája se zarazil: „Ba ne, teta, on nás nepustil, já šel sám. A máte si přijít pro tu husu!“

„Tak ty jsi utekl, no, to je pěkné! Tak jen běž a vyřiď, že v neděli přijdu!“

Kája vyšel. Ani housku nedostal a pomalu vlekl se domů. To byl první den jeho školy.

Pohled na Assisi.

Em. Masák:

Peřík putuje do Říma.

VIII. V městě sv. Františka.

věží ráno uvítalo poutníky znavené celonoční jízdou vlakem. Otevřenými okny vanul do dusných vozů příjemně čerstvý vzduch prosycený vůní lesů a niv. Včera projížděli krajinou vysušenou sluncem, vroubenou skalnatými, rozprýskanými vrchy a zašedlými, jaksi smutně dolů shlížejícími městečky, zato dnes zíral na ně odevšad milý, vodami a dešti hojně zavlažovaný kraj, zdobený nesčetnými háji oliv a moruší, modřínů i fíků, kaštanů i ořechů, akácií i pinií.

„Sladká Umbrie! Kraj svatého Františka!“ zašeptala tiše Anička, že ji Petřík sotva zaslechl. Seděla ve svém koutku u okna a hleděla snivě na bílá města rozběhlá po horských svazích a hned zase skláněla hlavu k neveliké, v bílém pergamenu vázané knížce. Byla to jediná kniha, kterou si vzala na cestu: „Poutníkova kniha z františkánské Itálie“ od dánského spisovatele Jana Joergensena.

Sáhla k ní už včera odpoledne, když opustili Padovu a ujížděli k Bologni, kde měla býti krátká zastávka u hrobu sv. Dominika, zakladatele řádu dominikánského a druhá sv. Františka.

Právě na pout k sv. Františku připravovala se touto knihou. Jedou přece do města, kde stála jeho kolébka, kde prožil největší část svého života, kde odevzdal Bohu svou svatou duši a chrámu zanechal své tělo. Jedou do Assisi, malého města, jež jméno světcovo proslavilo po celém světě snad ještě více než Padovu jméno sv. Antonína . .

Petřík zatím prohlížel mapu a litoval hlasitě, že projedou tolik slavných míst jen mžikem nebo docela v noci. V Bologni, kde jsou přece proslulé šikmé věže, budou sotva dvě hodiny a Florencie vůbec nevidí . . .

„Nemusíme všechno vidět,“ usmála se Anička jeho starostem. „Nesjeme přece obyčejní výletníci nebo turisté, kteří hledají zábavy. K nám pout, chceme se pomodlit na posvátných místech, uctíti velké světce a načerpat u nich nových povznášejících dojmů. Doma zapomeneme na všechny obtíže, i na dnešní vedro a žízeň, které nemůžeme uhasit, a budeme vzpomínati jen na to krásné a radostné. Hleď, tento dánský spisovatel, který byl dříve protestantem, napsal celou knihu o svých dojmech v Itálii, vlastně jen v Assisi a v těch místech, kde stála noha sv. Františka. A zítra budeme choditi po nich i my . . .“

Petřík nevěděl dosud mnoho o sv. Františku, vždyť je tolik světců toho jména, že si je člověk tak snadno splete. A zvláště student, který má jiné starosti než čísti životy svatých . . . Ale rád teď poslouchal, když se teta rozhovořila o „Chudáčku z Assisi“, jak se sv. František rád nazýval. Na dotvrzenou dala mu také přečísti některá místa z „Poutníkovy knihy“. Nechápal dosud všeho, ale cítil, že z knihy mluví

opravdový věřící básník. Poddával se brzy jeho vlivu a začal se také těšiti na Assisi, na město velikého světce, který celým srdcem miloval Boha i přírodu, bratrsky se skláněl k lidem i zvířatům a zasvětil svůj život kázání lásky a chudoby.

Proto také nyní za časného jitra, když ostatní poutníci většinou ještě odpočívali na tvrdých lavicích, stanul u okna vedle Aničky a pozoroval se zájmem jaksi svěže zelený kraj pozlácovaný prvními paprsky vycházejícího slunce: U m b r i e, kraj sv. Františka A když

Ulice v Assisi.

pak o 6. hodině stanul vlak na malém nádraží assiském, dal se s radostným srdcem a za zpěvu mariánské hymny na cestu k nejbližšímu památnému místu — k malému, podlouhlému domečku, zvanému „Porciunkula“, prvnímu to nepatrnému kostelíčku sv. Františka, kde založil s několika druhy svůj řád.

Nyní ovšem klene se nad ním veliký a krásný chrám „Panny Marie Andělské“ s pěti loďmi a s obrovskou kupolí.

S úctou krácel Petřík po mramorové, bílé a růžově zbarvené dlažbě chrámové a dojat poklekl vedle tety na prahu prostého, více než 700 let starého domečku. Vzpomínal, co četl včera v „Poutníkově knize“, že jej sv. František vystavěl vlastníma rukama a že poblíž je tu cela,

kde světec zemřel, louče se dojemně se svými bratřími, nedaleko pak růžová zahrádka s obzvláštními, krvavě kropenatými kři — tam se sv. František vrhl kdysi do trní, aby překonal pokušení svého těla. A zrovna nad domečkem vznáší se do výše ona velikánská kupole, která ku podivu zůstala neporušena, když se r. 1832 zemětřesením zhroutila všechna klenutí dlouhých chrámových lodí i dvě řady silných pilířů.

Po společných bohoslužbách a kázání prohlédl si Petřík s tetou celý chrám a zašel i do sakristie koupit nějaké obrázky a památky domů. Překvapilo ho nemálo, když uslyšel z úst mladého františkánského mnicha, který mu podával bílý papírový sáček, česká slova: „Kvítky z růže!“

Nezdržel se a zeptal se ho: „Vy umíte česky?“

Mnich se na něho vlídně usmál a zavrtěl hlavou. Porozuměl patrně jeho udivené otázky, neboť latinsky odpověděl, že umí česky — jen právě ona dvě slova. Zato se dorozuměl Petřík svou mateřštinou s jiným klášterním bratrem, který prodával pohlednice, obrázky a růžence: byl to Slovák, jež asi touha po sv. Františku zavedla z daleké vlasti až sem, ke službě u prvního františkánského kostelíčka

„Hleď, teto, co je zde automobilů!“ zajásal skoro Petřík, když vyšli ze světlého chrámu na uprášenou silnici. „Ty všechny čekají na nás. Pojedeme nahoru do města jako velcí páni!“

„Raději bych šla pěšky!“ schladila hned jeho radost Anička. „Podívej se, jak se zdvihají kotouče prachu nad silnicí. A pak je to takové divné: do města Chudáčka Františka jet v automobilech! Oloupí nás tím o mnoho poesie.“

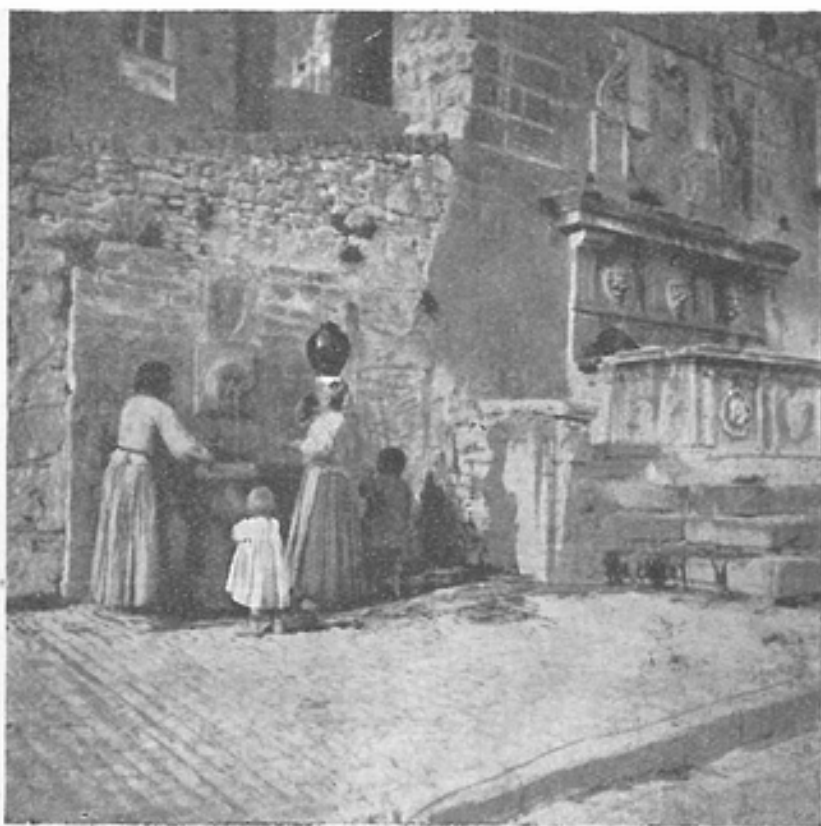
Ale nebylo jiné pomoci, nechtěli-li zmeškati. Posnídali rychle a za chvíli je unášel automobil k rodišti i hrobu sv. Františka — do A s s i s i. Opravdu, teď se to ani Petříkovi nelíbilo. Mračna bílého prachu kroužila před nimi a jen zvolna se rozplývala v horkém již vzduchu a zasypávala nemilosrdně v širokém okruhu všechny ty krásné a vonné olivové háje . . .

Zato jak mile bylo nahoře! Dozněl hukot automobilů, a hned jakoby se octli v novém světě. Vlastně v takovém zachovalém koutku starého světa, kde každý dům, každá ulička přenáší nás daleko do minulosti, kde všechno dýchá takovou domácí srdečnou prostotou středověku a všechno živě upomíná na toho, jenž před více než 700 lety zde pobíhal jako čiperný italský hoch, občas tu i bouřil s veselými druhy a pak procházel zde bos ve svém hrubém šatě opásaném provazcem a mluvil tak jímavě o lásce a chudobě Kristově, že ho poslouchaly i štěbetavé vlaštovky a nerozumná zvířata. . .

Petřík vystupoval zvolna s tetou a její družkou po zvláštních schodovitých, mnohdy až příkrých uličkách i náměstích a pozoroval se zájmem život na nich. Není tu hluku, jenž v jiných městech tak dere nervy, není tu také oné všetečné zvědavosti, s jakou jinde pohlížejí na cizince: lidé dívají se na ně vlídnými, usměvavými pohledy, jakoby je tak beze slov pozdravovali, a konají dále své práce v útulných podloubích i přímo na ulicích. Tam u s t a r ý c h s t u d e n osvěžují se studenou, v Itálii tak vzácnou vodou a odnášejí ji ve velikých kamenných

džbánech, postavených přímo na hlavě. Jinde se celá rodina odstěhovala do stinného koutu, ženy šijí a děti černých očí a vlasů se bez ostychu živí nějakým ovocem. Oslík zapřažený do malého dvoukolového vozíku stojí trpělivě na prudkém slunci, podřimuje si a čeká klidně, až bude jeho pán hotov se svým nákladem . . .

A čím výše vystupují, tím krásnější rozevívá se před nimi rozhled po celém okolním kraji. Nesmírná rovina jako zelené moře ohraničené horami září nyní v plném slunci, ale i ty daleké černé lesy i ty blízké

Staré studny na ulici v Assisi.

olivové a morušové háje jakoby byly opředeny zvláštním jemným kouzlem, jakoby se v nich věčně obrazilo to čistě modré a vlídně usměvavé nebe.

„Zde jistě často stával sv. František!“ zvolala Anička, když se bezděky všichni tři zastavili před Novou Branou a zahleděli se dolů. Viděli nyní tak jasně chrám Panny Marie Andělské, kde byli ráno, a představili si živě, jak před věky stál tam jen onen malý domeček „Porciunkula“, začátek celého díla sv. Františka.

A za okamžik vstoupili tam, kde to dílo vyvrcholilo a kde našlo odpočinek i smrtelné tělo světce: do chrámu sv. Františka.

Jsou to vlastně d v a velké prostranné chrámy, vybudované nad sebou na svislé skále a vyzdobené krásnými malbami, řezbami i mosaikami.

Po prohlídce sestupují po tmavých schodech do třetího nejspodnějšího chrámu: toť h r o b s v. F r a n t i š k a. Posvátné, silnými železnými mřížemi ohraničené místo, kde panuje hluboké ticho, kde umlká každé lidské slovo a prchá každá světská myšlenka. Všechno vybízí zrovna k modlitbě. A věčné lampy za rudými skly připomínají tak živě Světlo, jež světec miloval a jemuž se teď těší . .

Dojati vyšli z tmavého chrámu zase na malé náměstí před rozsáhlým františkánským klášterem, vyzdobeným množstvím velkých pilířů. Mlčky, ponořeni do svých myšlenek, navštívili kostel sv. K l á r y, duchem spřízněné družky, pomocnice a těšitelky sv. Františka. Prohlédli při tom i klášter klarisek, kde jest uloženo mnoho památek na oba tyto světce, zvláště velký kříž, s něhož mluvil Spasitel k sv. Františku, a pak psaný breviář, z něhož se světec modlíval své řeholní modlitby. A sestoupili pak i dolů do krypty, kde je hrob sv. Kláry. Ani sedm století nedovedlo zničití jejího těla: za křišťálovou deskou viděli všichni zřetelně její odpočívající postavu ozářenou voskovou svící . .

„A teď ještě k sv. Damiánu!“ rozhodla Anička, když pozorovala, že někteří poutníci unaveni ubírají se již dolů k čekajícím automobilům a že také Petřík se tam ohlíží.

Nelitovali této malé zacházky po rozkošné cestě vroubené olivami. Ba Petřík se zrovna zaradoval, když tam objevil i dvě — jabloně. Kdož ví, jak se dostaly až sem mezi ty vonné dcery teplých krajů, ale všichni je uvítali jako milý pozdrav dalekého domova.

„Kdyby tu tak bylo několik panenských nebo našich návinných jablíček, co máme tam u nás za stodolou!“ zatoužil Petřík upřímně, „To by bylo něco na žízeň!“

Bohužel, jabloně neměly letos ovoce, podobně jako olivy. Když byly v květu, něco prý na ně přišlo, a tak tu stály sice bujně zelené ale přece jen smutné a opuštěné jako matky zbavené svých dětí . . .

Byli již u sv. Damiána, malého kostelíka, který sv. František znovu vystavěl vlastníma rukama. V malém klášteře při něm vybudovaném žila později a také zemřela sv. Klára. Všechno je tu zachováno v prvotním stavu, jak bylo za jejího života, všechno svou prostinkou chudobou připomíná tak dojemně oba světce.

Vlídný františkán zavedl je i do maličké zahrádky. V ní kdysi — vykládal — dala sv. Klára postavití slaměnou chýžku, když se světci rozbolavěly oči a skoro již neviděl, aby tam měl lepší pokoj a odpočinul si . . Tam také nedlouho před smrtí vytryskla z jeho duše ona proslulá „S l u n e č n á p í s e ň“, která vyjadřuje nejlépe jeho povahu a která nadchla již tolik básníků celého světa, aby se pokoušeli o její překlad.

„Letos v září uplyne právě 700 let od té chvíle,“ poznamenal pan farář, který se zase připojil k našim poutníkům. „A budoucího roku oslaví jistě celý svět 700. výročí smrti sv. Františka . . “

Anička zatím vytáhla z „Poutníkovy knihy“ bílý lístek hustě psaný jejím svérázným písmem. Byla to „Slunečná píseň“ přeložená do češtiny K. Dostálem-Lutinovem.

Byla by si ji přečetla nejraději zde, v té maličké klášterní zahrádce,

kteřá viděla tehdy světce skoro slepého a těžce nemocného a přece opo-
jeného radostí ze života a naplněného vděčností k Tvůrci za Jeho dary,
ale nebylo možno se tu zdržovati. Učinila tak teprve, když vystupovali
zvolna po svahu zase nahoru k bílému městu vyrůstajícímu z bílých
skal: Četla polohlasitě:

*Dvojilý kostel a klášter sv. Františka v Assisi.
Pod ním světcův hrob.*

Nejvyšší, Všemohoucí
a dobrý Pane můj!
Jen Tvá je chvála vroucí
a každý dík je Tvůj.

Ba, člověk není hoden,
by Tebe jmenoval,
ach, dovol, abych Tvými
Tě tvory zbožňoval.

Zvlášť Sluncem, bratrem krásným,
jenž přináší nám den,
halí se pláštěm řásným,
jsa Tobě podoben!

I Lunou, sestrou tichou,
jež září na náš sen,
hvězdami, jež jdou za ní,
buď, Otče, veleben!

Buď chválen sestrou Vodou,
jež je tak stydlivá,
tak pokorná a vzácná
a všechněm prospívá!

Buď žehnán bratrem Ohněm,
jenž plaší černou noc
a radostně nám září
a chvátá na pomoc.

Náměstí Piazza před dómem v Assisi.

Buď chválen matkou Zemí,
jež nosí, živí nás
a rodí těžké plody
i květy zářných krás.

Buď chválen bratrem Větrem
a Vzduchem, Oblaky,
Východu plápoláním,
Západu zázraky!

Žehnán buď sestrou Smrtí,
jíž nikdo nevyhne —
o, toho nerozdrtí,
kdo věren vůli Tvé!

Buď žehnán všemi těmi,
kdož nepřátelům svým
pro Tebe odpouští
s úsměvem laskavým.

Kdo snášejí svou slabost
a tiše v bolu jdou —
ti budou odměněni
Tvou rajskou korunou.

O chvalte mého Pána
pokorou každý den —
i z večera i z rána
Bůh budiž veleben!

Ani Petřík neodolal dojmu této prosté a přece hluboké básně. Snad více než obsah působila na něho vzpomínka na jejího původce, jehož socha kynula jim opodál s náměstí před dómem. Představil si jej nyní živě, a v té chvíli se mu zdálo, že jaksi přívětivěji svítí polední slunce na rozžhavené obloze, dojemněji šumí skloněné větve oliv a radostněji zvoní celý tento rozkvetlý kraj písní nesčetných cikád: všechno

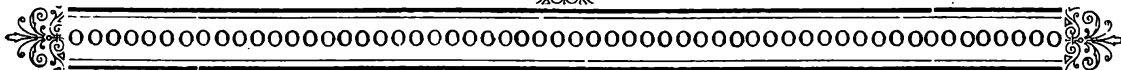

Sv. František káže zvířatům.

v krásném souladu velebí svého Tvůrce Pána, jemuž se zde i lidské srdce cítí tak blízko, tak důvěrně blízko .

Zastavili se v stinném zákoutí, aby se naposled rozhlédli s této výše po kraji sv. Františka. Z dálky, s druhé strany města, dolétl protivný zvuk automobilů odvázejících poutníky k nádraží. Za chvíli dojde i na ně, na poslední z posledních . . . Je jim těžko vysloviti, co cítí nyní v duši. To dovede jen básník. A tak otevírá Anička ještě jednou „Poutníkovu knihu“ a opakuje tichým hlasem poslední slova její úvodní básně:

Bud' veleben, Pane, za všecku italskou zemi,
za málo, co mi je známo, za mnoho, po čem toužím!
Jak skřivánek povzlétá pod nebe bělomodré,
vznáší se duše má vysoko, výš a výše,
odpočívajíc ve vzpomínkách, nadějí okřídlena —
Bud' veleben, Pane, za skřivánka bratra
a za duši mou, která skřivánkem k nebesům stoupá!

Frant. Hrubý-Bukovec:

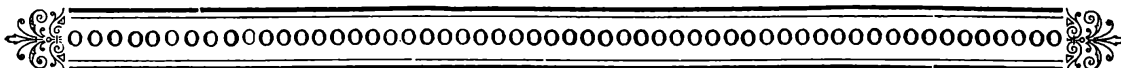
Svatý František a ptáci

Šel svatý František rozlehlým lánem,
jen bratří skrovný hlouček kráčel s ním,
modlitbou ranní rozmlouvali s Pánem
a chvály Bohu pěli s plesáním.

Tu ptácat mrak se nesl slunným ránem
nad hlavou světce, do zpěvu vpad' jim —
(To radost špatná hostu na nezvaném!)
než František děl s lehkým usmáním:

„Vy, bratří ptáčkové, teď buďte zticha,
až dokončíme svoje modlení,
pak zase chvalte vy svým zpěvem Pána!“

A nerušeně chvála Bohu vzdána.
Tu kynul světec, a to znamená
hned rozvázalo ptákům hrdla tichá.

Jiří Sahula:

Lišáci v pasti.

Oldřich a Karlík Kutílkovi byli bratří nepokojní jako kůzlata a chytří jak kolčavky. Neminulo týdne, aby nespáchali nějakou nezbednost. Druh naváděl k roz-pustilostem druhu. Byli-li trestáni, poplakali si, ale vždycky jim brzy otrnulo; vymýšleli různé skota-činy, když měli ještě pruhy na zádech.

Když na zahradě počalo ovoce zráti, panímáma Kutílková důtklivě varovala synky, aby netrhali dřívě, pokud se jim nedovolí. Otec přísným hlasem připomínal, že zvláště jest potřebí šetřiti vzácné hrušně ve středu zahrady. „Z toho stromu očesám všechny hrušky sám,“ prohlásil důrazně. „Ať mi ani na jedinou nesáhnete! Raději hlídejte, aby cizí ruka chamtivá nezačala řídit v ko-runě některého stromu!“

Hoši sice ještě neslyšeli přísloví, že zapovězené ovoce nejlépe chutná, ale opakování přísného zákazu zvyšovalo silně laskominy nezbedných neposluhů. Mohutná, košatá hrušeň připoutávala tím více jejich pozornost, čím slibněji její plody žloutly.

Za krásného letního odpoledne pokoušel na zahradě starší Oldřich mladšího Karlíka: „Hochu, teď se můžeme mítí dobře. Tatínek s ma-minkou jsou na poli, až u lesa — babička spí. Včera jsem tuhle snědl jednu spadlou hrušku. Ta ti byla jako med.“

Karlík polkl dvakrát toužebně na prázdno, jak by již ochutnával. Ale přece byl trochu na rozpacích. „Hm, tatínek každý druhý den strom obhlíží,“ prohodil opatrně. „Možná, že potom pozná, které větvi uleh-čeno. Jistě by pak s námi bylo zle.“

„Nedělej ze sebe strašidlo,“ vece pohrdavě smělejší Oldřich. „I kdyby poznal, že ubylo, svedlo by se to na cizího vetřelce. Ostatně na-trhám z každé větve několik hrušek, aby oškubání nebylo hned nápadno. Ty stůj dole a dívej se jako ostříž, neblíží-li se někdo.“ A již šplhal smělý pokušitel na strom.

Karlík mlčel. Sbíral hrušky padající na hromádku. Již bosé nohy Oldřichovy sestupovaly na nejširší mohutnou větev, když se ozval z Karlíkových úst poplašný signál: „Babička, babička!“

Starší hoch pružně seskočil a obrátil oči ke dveřím chalupy. Sta-řenka šourala se zvolna o holi zahradní cestičkou přímo k hrušni. Ol-dřich rychle něco bratříčkovi pošeptal. Karlík běžel naproti k shrbené babičce, aby provedl pořouchlou hru. „Podívejte se, podívejte,“ uka-zoval, „jakou hromadu nejlepších hrušek včerejší vítr sklátil!“

„Ach, ty víchřice tady nejednou natropily mnoho škody,“ doklá-dala babička, nepřemýšlejíc mnoho o tak nápadném nahromadění ovoce v trávě. Měla na mysli jinou věc. „Jdu, chlapci, na mateřídoušku, pelyněk a potočník,“ sdělovala. „Zatím tedy dávejte pozor, aby se k nám nevloudili zloději.“ A již se její vetché nohy šinuly dále.

„To jsme se chytře vysekali,“ šklebil se Oldřich. Ale Karlík se trochu kabonil: „Zmíní-li se babička tatínkovi, vklouzl bych nejraději do sklepa.“

V Oldřichovi také trochu píchlo. Ale těšil: „Vždyť babička sotva co o zákazu ví. Jest silně nahluchlá, často podřimuje. Ani se nepamatují, že by se nám bylo zapovídalo v její přítomnosti. Jest ostatně velice staříčká; co teď vidí, na to za chvíli zapomene. Teď rychle s hruškami do světnice, aby neviděl ještě někdo jiný! Jdi pro větší šátek!“

Když Karlík přihopkoval z chalupy se šátkem, hrušky rychle sebrány a odneseny do chalupy. Hoši hryzali jako o závod a libovali si.

„Hm, než se vrátí babička, budou všechny hrušky v nás — a rodiče přijdou snad ještě později,“ těšil se Oldřich. „Ale musíme se dívat přeče k oknu. Není nad opatrnost!“ V tom mu sousto uvázlo úlekem na jazyku. „Jemine, Karle, tatínek!“

Mladší hoch vytřeštil oči a celý zbledl. Opravdu se otec blížil právě zahradou. Již byl u vzácné hrušně, zvedl oči ke koruně a bral se dále, aniž se zračil na jeho tváři jakýkoli podiv.

Hoši se tetelili jako rákosí v přívalu velké vody. Vždyť i samého Oldřicha opustila rozvaha. Aby zastřeli svou nepravost, bylo nutno jednati rychle. Otevřena trouba, všechny hrušky tam ukryty — a pak rychle zavřena v nejvyšší čas. Sotva hoši od kamen odskočili, již tu byl otec; šel k poličce, vytáhl jakási lejstra, sedl ke stolu a velice pozorně četl. Hoši se chovali tiše jako ovečky. Vzali knihy a četli také. Zachvíli vyňal pantáta z poličky arch bílého papíru, malou lahvičku a pero. Namočil, napsal dvě slova, zachmuřil se a podíval se na lahvičku proti světlu. „Karle, půjdeš pro inkoust a poštovní známku!“ rozkazoval. Chlapcům se prodloužil obličej. Oldřich otevřel leknutím ústa dokořán. Vždyť nyní bylo zřejmo, že se tatínek tak hned ze světnice nehne. A což, kdyby brzy přišla i maminka? Sklonil se znovu ke knize. Ale písmeny mu poskakovaly před zrakem jako škodolibí raráškové. Jako temní sýčkové rojily se mu hlavičkou pochmurné myšlenky. Kéž by se otec vzdálil jen na pět minut! Tu by bylo možno přenést nepoctivou kořist na půdu. Ale takhle? Každou chvíli někdo z rodičů může nahlédnouti do trouby. Na čele Oldřichově vystával pot. Řekne-li se otci, že ty hrušky trhal cizí nezbeda a že byv překvapen uprchl, hned tu budou dvě otázky: kdo jest tím zlodějem a proč tajně hrušky zasantročeny do trouby.

Karlík na cestě ke kupci v duši bědoval, že žádná výmluva nepomůže, otevře-li někdo z rodičů troubu. Jak by tatínek uvěřil, že jsou hrušky padané? Vždyť právě tyto mají nejsilnější stopky. Zeptá se, proč nepadaly jiné? Již v této chvíli svrběly chlapce vlasy, svrběla záda. Skoro jisto, že to pochutnání přijde draho!

Když Karel doma položil lahvičku na stůl, sedl zase ke knize. Otec při psaní několikrát se na synky ohlédl. „Takhle vás mám, chlapci, rád,“ pochválil je. „Jindy povykujete, výskáte, vřeštíte. Vždycky jest lépe pilně se učit, než vymýšlet uličnictví.“

Těžko si dovedl vysvětliti, proč výřečnost hochy dnes opustila. Bylo mu trochu nápadné a skoro podezřelé, že se tváří synkové tolik pokorně, vážně a svatě jako vtělené ctnosti.

Zvonička na Radhošti pod sněhem.

V tom vkročila matka: „Musím, tatínku, dnes uvařiti večeri trochu dříve, protože na mne před večerem čeká ještě starost v poli.“

„Dobře tak,“ přisvědčil otec. Chlapci na sebe pohlédli kradmo — zoufale. Oldřichovi vstaly na hlavičce vlasy jako hřebíky. Karlíkovi drkotaly zuby.

„No, že vás taky jednou vidím chovat se pořádně!“ divila se matka, řezajíc dračky „Hodným dětem všecko nejlepší, ale na rozpustilce metlu!“

„Dnes se už chlapci dlouho pilně učí,“ pochvaloval pantáta. „Jen aby vytrvali v dobrém! Hrušky na mém tolik oblíbeném stromě skoro už dozrály. Zítřka si každý utrhnete po patnácti, ale pod mým dohledem, abyste větve nepoškodili.“

V chlapcích píchlo znovu. Nejraději by se byli viděli někde v lesích v hluboké jámě. Když oheň v plotně hučel, provinilcům bylo tak, jakoby byli nataženi na skkřipci. Hrdla se jim stahovala úzkostí. V troubě ozýval se slabý sykot, sladká vůně dýchala do světnice. Otevřely se dveře, babička se přiběhla s ranečkem a rozkládala svoji rostlinnou kořist na lavici u kamen.

„Co tu tolik voní jako v sušárně?“ ptala se překvapeně.

„A něco syčí v troubě,“ dodávala matka. „Nic jsem tam nedávala. Snad je to voda.“ Otevřela troubu a lahodná vůně vyrazila ven na jednu. Překvapující pohled! Pantáta vstal.!

„To jsou ty hrušky,“ ozvala se babička, „o kterých jste, chlapci, řekli, že spadly, vidíte!“

Teď už příšerné tajemství trouby bylo zcela odhaleno. Snadno zjištěna i odpolední lež Karlíkova, našeptaná od Oldřicha.

Hříšníci pochopili, že by každá lež a výmluva byla marná. Proto prosili s usedavým pláčem za odpuštění. Lišáci byli v pevné pasti. Když začal pantáta trestati, křičeli ještě více.

„Tenhle pelyněk byste měli mítí k večeři místo hrušek, chaso zbujnělá!“ podotkla matka.

Když se otec poněkud uklidnil, poznamenal: „Pamatujte, že každá trouba je velmi hloupá a proto mnoho prozradí!“

Druhý den si hoši řekli, že ve světnici za úzkostlivého, třesavého čekání zkusily jejich dušičky víc, než když na ně padla ruka spravedlnosti. Lstiví lišáci byli potrestáni tolik, že nezapomněli dlouho. Jejich chytrost je šeredně zradila. Od onoho trapného večera byli hodnější.

J. M. Dědinský:

O Kulháčkovi.

IV.

dyž stařečkové měli tak vzácnou a milou návštěvu, nemohli ze zdvořilosti odejít a musili si hleděti hostů, což velmi rádi a ochotně činili.

Děd „mládence“ bavil, aby jim nebyla dlouhá chvíle, a babička honem vařila a smažila, zadělala na koláče a připravovala kávu se smetanou.

Hráškové se zatím uvelebili, jak se dalo: někteří seděli u stolu, jiní na stole, někteří na posteli, jiní pod postelí, někteří dědovi na klíně, jiní zas na rameně, někteří na lavici, druzí zas pod lavicí nebo na kamnech a na peci.

Kaše byla dávno snědena. Tož přinesl děda milým hráškům veliký hrozen vína, na nějž se sesypali jako vosy. Každý se snažil uchvátit největší zrnko a byla z toho mela, že děda měl strach, aby si mládenci neublížili, ale dobře to dopadlo a žádnému se nic nestalo.

Co hráškové-raráškové si pochutnávali na vinných zrnkách a ssáli z nich sladkou šťávu, povšiml si čiperný Kulháček, že na lavici stojí košík, který si babička brávala do lesa na houby, a povídá: „Dědečku, vy chcete jít dnes do lesa?“

„Chtěli jsme jako obyčejně,“ odvětil děda, „ale když jste přišli k nám, zůstaneme doma, abychom náležitě oslavili naše shledání.“

„Dobře uděláte, dědečku,“ odvětil Kulháček, „neboť v lese bude teď nebezpečno.“

„Proč?“ divil se děd. „Což tam jsou dravé šelmy?“

„Nejsou,“ řekl šotek a jal se vypravovati, co zamýšlí obr Větrovský a doložil: „Proto jsme z lesa odešli a hledáme ochrany ve vaší chaloupce.“

Děd pokyvoval svou sivou hlavou a řekl: „Dobře jste udělali. Zde jste v bezpečí a můžete tu zůstat, jak dlouho chcete.“

„Třeba do smrti,“ doložila babička.

„Počkáme zde, až přejde ta bouře,“ dí šotek, „potom se vydáme na dalekou cestu k Dračím Horám vyhledat si nová bezpečnější sídla.“

„Chcete nás opět opustit?“ zvolala babička.

„Zůstaňte u nás,“ dodal děd.

„Není možná,“ odvětil Kulháček.

„Aspoň ty, milé dítě,“ přerušila ho babička.

„Já zůstanu,“ odvětil šotek, „se svou kulhavou nožičkou nemohu se vydati na tak dalekou cestu.“

Tím se stařečkové spokojili a potom nastalo veselé a hlučné hodo-
vání. Jedli, pili, zpívali i rozprávěli a byli veseli, nestarajíce se ani za-
mák o to, co se venku děje.

V.

Zatím nastala noc a byla velmi tmavá. Měsíc nesvítil a černé mraky visely nad krajinou. A tuto noc právě vybrali si obr a Větrovský k provedení svého černého úmyslu a zkázonosného díla.

Dlouho bylo ticho, nikde se nic nehýbalo, ba jakoby ani nedýchalo. Najednou nad horou něco zasvištělo jako peruti obrovského ptáka, ale opět to utichlo. To Větrovský se právě snesl se svého zámku dolů k obrovi, aby ho probudil. Brzy potom ozvaly se temné rány, dunění a hučení. To obr otvíral těžké závory své boudy a bručel nevrle, že byl ze spánku vyburcován a musil vstávat.

Teď právě se někde za horou zablesklo — to obr rozžehl svou jiskro-
sršivou pochodeň. Uplynulo zase několik vteřin a náhle zaduněla temná
rána, až se to po horách a lesích rozléhalo. To obr odvalil právě balvan
a vytáhl z tajné sluje své hromové kladivo. A nyní ohnivou pochodeň
v levé a hromnou palici v pravé ruce hnál se obr velikými kroky přes
balvany a skákal dolů, až celá hora duněla a se chvěla. Současně vzdu-
chem to znova zasvištělo, až se rozšuměly lesy. To Větrovský zamával
perutěmi a předhoni obra, letěl před ním, drže v obou rukou svůj
ohromný měch a foukal, co měl síly. Teď se opět zablesklo až zrak pře-
cházel a celý kraj se mžikem ozářil. Současně ozvala se prudká rána,
až se hora otřásla. To obr právě zamával svojí pochodní a udeřil kla-
divem do skály.

V okamžiku oba bouřliváci přihnali se dolů, vrhli se na běžující les a nyní to šlo ráz na ráz: Větrovský letě napřed vyrážel ze svého měchu tak prudký vítr, že se stromy až k zemi ohýbaly, větve praskaly a kolkolem lítaly. Obr pak žena se v patách za ním, mával bez přestání svou plamennou pochodní, až jiskry na všechny strany jako ohniví hadi lítaly a stromy zapalovaly. Při tom třískal hromovou palicí na všechny strany, přerážel stromy a svýma těžkýma nohama je z kořenů vyvracel. Z toho povstal příšerný hukot, šum a praskot, pláč a nárek po celém lese, až hrůza poslouchati.

A bouře zuřila dále, les hořel a na konec spustil se takový liják, jakoby z tisíců konví voda šplýchala.

Boží dopuštění!

VI.

Bylo po bouři a nastal opět překrásný letní den. Slunce stálo nad lesem a ozařovalo všecko tu spoustu. Stromy pokáceny a roztrženy, větve zuráženy a rozházeny po celém lese, všude plno trosek, opálených stromů a keřů, černých uhlů a šedého popele, z nichž ještě místy vycházel dusivý kouř a těžký zápach.

Oba stařečkové stáli před chaloupkou a hleděli na tu zkázu těžce zarmoucení a majíce oči naplněny slzami. Kolem nich stáli všichni lesní skřítkové a plakali také, vidouce, jak jejich krásný zelený domov byl zničen a obrácen v prach a popel. Nyní teprve pochopili, jak děsnému nebezpečí unikli a poznávali, jak je nutno, aby si vyhledali bezpečnější domov.

Proto se rozhodli, že hned se vydají na cestu ke Dračím Horám, poděkovali dědovi a babičce za všecko a rozloučili se s nimi. Bylo to těžké loučení a babička všechny slzy vyplakala, ale nemohlo býti jinak.

Stařečkové hodně daleko své dětičky vyprovázeli a potom se s Kulháčkem navrátili domů.

Tu pravil Kulháček: „Milý děde a babičko, netrapte se a nermuťte pro mé ubohé bratříčky. Ti si brzy vyhledají nové bydliště a budou se míti lépe než tady. Ale poslyšte, co vám povím. Moji bratříčkové našli zde v lese veliký poklad a z vděčnosti vám ho darovali. Mně pak nařídili, abych vás k pokladu tomu dovedl. Je pod starým dubem na hrázi rybníka ukryt. Musíme ho však co nejdříve vyzdvihnouti, neboť bouře, jež v noci tak strašlivě řádila, vyvrátila také onen starý dub a poklad je nyní vydán v plen každému, kdo přijde a objeví jej.“

Když to děd uslyšel, velmi se zaradoval, vyskočil na nohy a zvolal: „Pojďme a pospěšme, nežli někdo jiný poklad najde a odnese!“

Ale babička povídala: „Co pak nám je poklad platen, když naše dětičky jsou ztraceny a já jich už vícekrát neuvidím!“

„Zanech marného bédování,“ pravil děd. „Co tam, to tam, pro to hlavy nelam. A nyní vzhůru, ať nezmeškáme a nepřijdeme pozdě. Každý okamžik je drahocenný a může nás státi veliký poklad!“

„Ach, ty lakoto!“ zvolala babička. „Což nevíš, že pro zlato slzy tekou a peníze že jsou smrt?“

„Doufám, že Bůh nám je požehná,“ odvětil děd, „neboť nebude na nich lpěti hřích ani vina.“

Tu babička si dala přece říci a vydali se bez meškání na cestu.

Kulháček běžel s mošinkou napřed, za ním děd s velikým pytlek přes rameno a konečně babička s nůši na zádech.

Když po obtížné cestě lesem konečně dorazili na hráz, spatřili, že dub byl opravdu vyvrácen a pod jeho vzhůru trčícími kořeny, ejhle! se něco v černé zemi blýskalo. Bylo to zlato.

Nabrali si, co mohli unést a pospíchali domů. Jen Kulháček zůstal pořád pozadu. Byl si vzal do mošinky zlatý peníz a nemohl to unést, protože zlato je velmi těžké. Tož ho babička posadila navrch do nůše a tak dorazili šťastně zpět do chaloupky.

Byli potom bohatí a vedlo se jim dobře. Vesele žili, vínečko pili, a na hrášky-rarášky rádi vzpomínali.

Z našeho mladého světa.

Která kniha se mi nejvíce líbila. a proč.

I.

Přečetl jsem již dosti mnoho knih a poznal jsem, že každá kniha skrývá v sobě něco, čím může k sobě připoutati čtenáře. Jsou to zejména knihy zábavné a poučné. Každá dobrá kniha mimo to má povinnost u čtenáře vzbuditi určitý názor a jisté poučení. Podle obsahu se mi vždy líbí knihy ze života venkovského a zvláště horáckého. Jakousi takovou ideální knihou jest dílo K. V. R a i s e „Z a p a d l í v l a s t e n c i“. Kniha ta se mi líbí nejen svým dějem, nýbrž i svou srdečností a prostotou. Spisovatel jistě dílo toto napsal s vřelou láskou a citem. Chod celého děje jest velmi krásně podán. Poznáváme z něho život učitelů a kněží v minulém století, poznáme život podkrkonošských horalů, poznáme velkou lásku všech k českému jazyku. Kniha sama dostala svého patričního názvu. Nejhorlivějšími z tamějších vlastenců byli nadučitel Čížek se svým pomocníkem Čermákem a farář Stehlík. Vidíme jejich čisté snahy po obrození mateřského jazyka, jemuž hledí zajistiti místo, jaké mu náleží. Poznáme tu i duši lidu, který má pochopení pro jejich snahy i přes úsměšky cizinců. Kniha taková, myslím, je jistě krásná a doporučoval bych ji každému našemu čtenáři. — A n t o n í n S e č k a, studující V. b) tř. reál. gymnasia v Kyjově, Morava.

II.

Četl jsem již mnoho knížek od různých spisovatelů, ba některé jsem četl několikrát, buď pro krásný sloh neb pro zají-

mavost, ale nejvíce se mně líbí spis J. Š. B a a r a „C i m b u r a“. Baar nám líčí vše živě a předvádí nám jednotlivé osoby v tak živých barvách, že se ihned vžijeme do děje, ať otevřeme knížku kdekoliv. Zvláště nás děti to zajímá, ať to již je pantáta „Skřivánek“ nebo „Paní Komisarka“, neboť v každé té knížce nadaný spisovatel velice dobře vystihuje jak povahy tak i různé zvyky nejen lidí dospělých, ale zvláště nás dětí. Každý sáhne rád po „Cimburovi“ i kdyby jej již několikrát četl, neboť se mu stane hrdinou a velkým cílem a jistě každý chlapec by chtěl býti tak silný jako byl Cimbura. Baar píše nejen poučně, ale také zábavně a sloh jeho jest každému přístupný. Velký i malý se rozveselí veselými příhodami pantáty Skřivánka, neb při příhodách Hanyžky a Martina Kliky ve spise „Paní Komisarka“ si vzpomene na své neštěstí neb štěstí. Směle můžeme statečného „Cimbura“ přirovnati k oblíbené „Babičce“ Bož. Němcové. — F r a n t i š e k Č e r v i n k a, stud. v arcibiskupském gymnasiu v Praze-Bubenci 299.

III.

Z knih, které jsem přečetl, nejlépe se mi zamlouvala kniha „R o b i n s o n K r u s o e“ od anglického spisovatele Daniela Defoe. Knihu tuto přečetl jsem již několikrát a vždy, kdykoliv ji vezmu do rukou, přečítám ji znova. Kniha tato učí mne vážiti si rady a napomenutí rodičů a vždy jich býti poslušen. Neuposlechnutí jich mohlo by mně někdy také snad způsobiti těžkou ránu v mém životě. — B o h u s l a v A n t o n í n, žák III. tř. gymnasia v Brně.

IV.

Ve svém mladém životě dostala jsem knížečku, v níž byly nejen pouhé obrázky, ale i začáteční verše. Když jsem začala navštěvovati školu, dovolila mně maminka odebírat časopis pro školní mládež „Anděla Strážného“. Teprve nyní jsem poznala, jak poučnou a krásnou knihou je „Anděl Strážný“. Začala jsem číst články „Káče všetečka“ a „Honza orangutan“. Po přečtení vykládala jsem podle svého obsah těchto článků. Mamince se to velice líbilo a již předem mně dovolila dále odbírat tu poučnou knížku „Anděl Strážný“. — Vlasta Zavadilova, žákyně IV. b) obecné školy v Bohuňovicích.

V.

Po přečtení této otázky rozhodl jsem se napsat také něco ze svých čtenářských zkušeností. Nejvíce se mně líbila kniha „Robinson Krusoe“ z toho důvodu, že Robinson prožil tolik dobrodružných chvil na osamělém ostrově. Ačkoliv jsem ji již mnohokrát četl, přece ji vždycky se zájmem pročítám. Rád čtu ještě mnoho jiných, zejména „Anděla Strážného“, kterého odbírám a rád si pročtu a na každé číslo již s toužebností čekám. — G. Kosík v Brně.

VI.

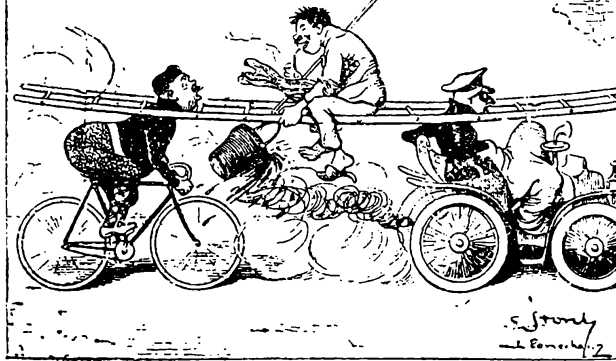
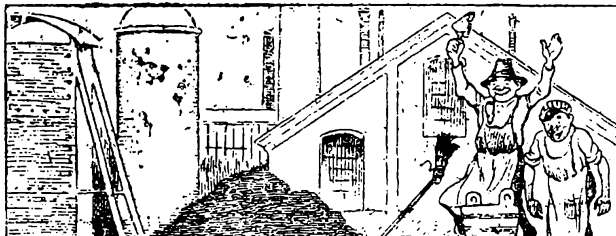
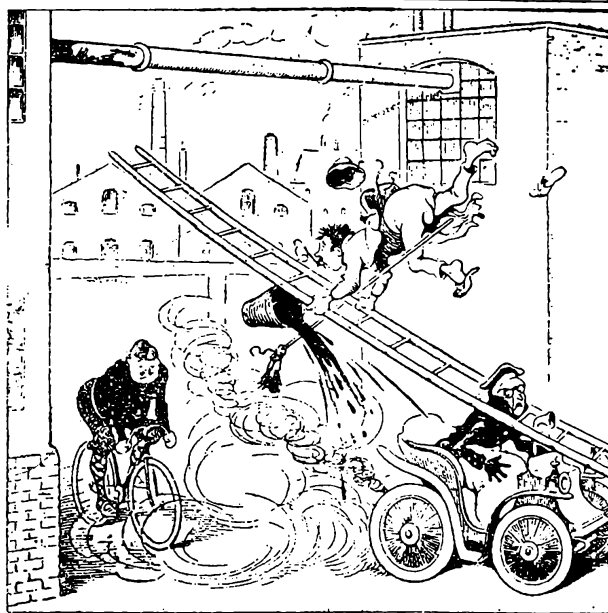
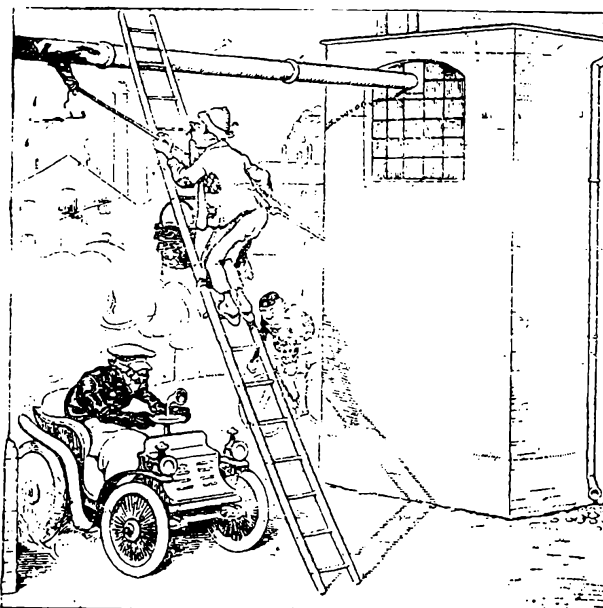
Nejlépe se mi líbí kniha „Srdce“. Toto krásné dílo vykouznil svým perem veliký spisovatel italský Edmondo de Amicis. Popisuje v něm svou vlast tak krásně, že každý se nad tímto dílem pozastaví. Líčí své mládí, kdy počal si jako žák psát svůj deník, až do stáří, kdy stal se slavným spisovatelem. Líčí zde krásně touhu po matce. Četl jsem tuto knihu již několikrát, čtu ji znovu a znovu s novým nadšením. — Drtil Ferdinand, žák III. tř. měšť. školy, Brno.

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.
Vydává svým tiskem a nákladem
Občanská tiskárna v Brně.

Jak malíř Drahouzal lacino cestoval.

ANDĚL STRÁŽNÝ

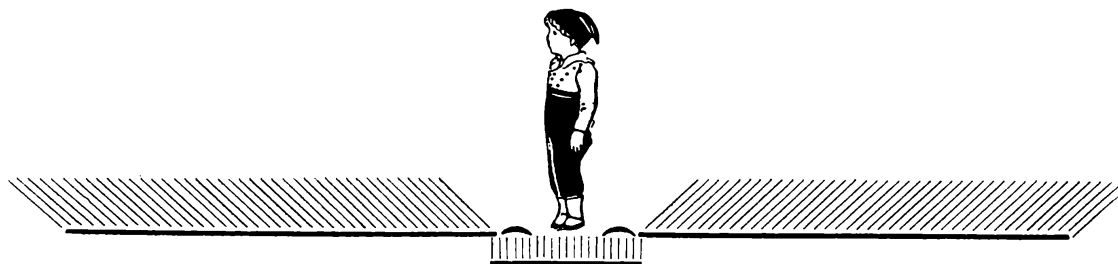
ROČNÍK 45.

1925—26.

ČÍSLO 6.

Na našem dvoře — i v zimě — všechno krákoře.

Jan Valoušek:

Moloděc Miša.

íša byl malým Sibiřanem. Měl tatíčka a mamičku, dva starší bratry a menší sestřičku Zinečku. A když tatíčka vzali na vojnu daleko, kde slunce zapadá, a bratří šli za nucenou prací k železné dráze, jež protíná Sibír od Uralu po Vladivostok, zastával je v domácí práci. Krmil koně, skotinu vyháněl na step a za vsí zapaloval od zimy nahromaděnou mrvu, aby kouřem odehnal dotěrné komáry, kterých na miliony obletuje sibiřská stáda.

Sibiřské děti jsou také dětmi jako všude jinde na světě, ale Miša byl hrdinou. Neznal mnoho jiných lidí kromě rodičů, sourozenců a daďu Kosty Štěpánoviče Kriškova.

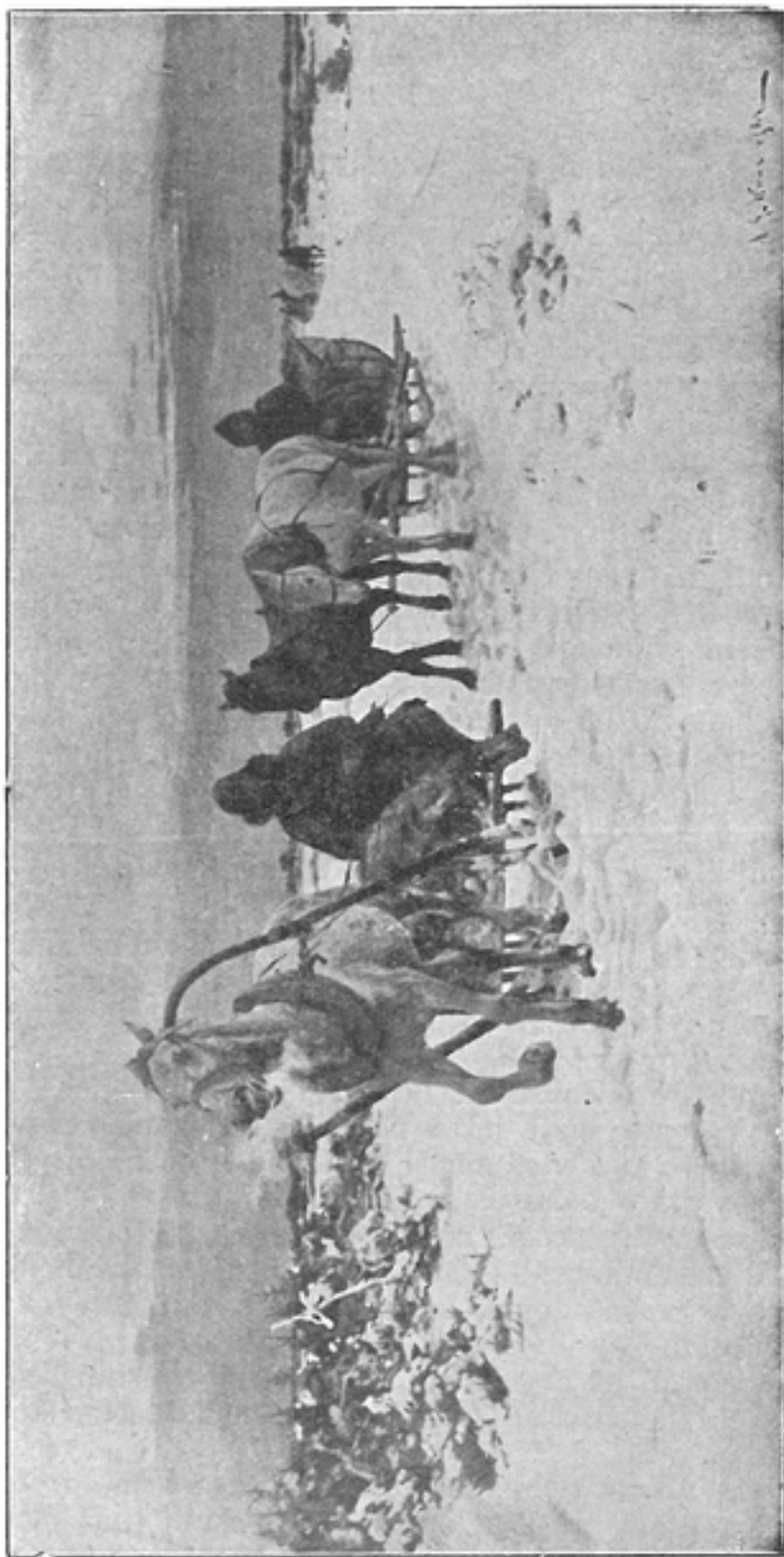
Sibír má v létě i za zimy své krásy. Proto nepocítil jiných tužeb, než proháněti se na koni po stepi a v zimě uháněti nesmírně krásnou plání, jež se za jasného dne třpytí miliony jakoby sněhových perel.

Jednoho dne řekla matka Feodora desetiletému Mišovi: „Zapřáhneš koně do saní, oblečeš otcovu šubu, aby ti nebylo zima, a zajacháš daleko od naší zájemky k železné dráze na rozjezd „Zimovku“, kde pracuje Vasil a Peťa. Aby nestrádali zimou a hladem, naložím do saní chléb, máslo, něco čaje a sáček s pískovým cukrem na slazení čaje.“

Miša chápal důležitý úkol svého poslání. Vždyť ještě nikdy nebyl dále než v cerkvi v nedalekém městečku, kam také otec občas zajížděl za dřevem, by nakoupil potřebných věcí pro domácnost.

Zdálo se mu, že slova matčina z něho dělají muže, a tvářil se proto neobyčejně vážně. Z toho jej vytrhla pětiletá Zinečka, jež žádoula, aby jí vzal s sebou, aneb jí přivezl platoček (kapesník) a malovaný čajník. Miša jist své důstojnosti s úsměvem pohlédl na Zinečku a slíbil jí obě: kapesník i čajník, a tím ji upokojil, že upustila od prvního přání.

Potom již ostrojil koně, zapřáhl do saní a matka uložila v košatinu chléb a různé potraviny. Na rozloučenou Mišu ještě pocelovala a dala mu příkaz, aby na noc zajel v zájezdni dvůr mužíka Kalimova ve vsi Nakimovo. Miša třikrát se uklonil čelem k chatě, ruce přeložil křížem, jak to činíval tatíček a na chvíli se zadumal jako k modlitbě. Na to se vyhoupl do saní a klusem vyrazil ze vsi.

Na saních po zasněžené ruské pláni.

Do dálky i šíře se prostírá nedozírná zasněžená step. Vše přikryto bílým příkrovem a jen oasy bříz a jakési křoviny vrboví podle zamrzlých jezer je občas zřítí.

Míšovi koně znali cestu, kudy se ubírat. V rychlosti jakoby se ani nedotýkali země. Sibířský huňáč zavalitého těla bez odpočinku kluše 30—40 verst a je mu jen hračkou taková dálka.

Míša, schoulený v saních, sledoval zpod přivřených víček kraj vůkol sebe, zdali odnikud nehrozí nebezpečí. Často d'ada Košta Štěpanovič Kriškev vyprávěl u nich v teplé jizbě, jak smečka hladových vlků běžela mu za koni, ale on se vždycky ubránil a zahnal je zpět do stepi. Také mlsný medvěd, když jej hlad dohání, přichází toužebně ke vsi a hledá v ohradě díru, aneb i plot přeskočí. Po takové návštěvě obyčejně schází něco ze skotiny.

„Ale, což o to,“ pomyslně si Míša. Maně zabořila se jeho pravice do košatiny, jakby si na cosi velice potřebného vzpomněl.

„Charašo. Matička nezapomněla mi dáti tatíčkův topor (t. j. sekyrka na dlouhém držadle), vložila mi ji do saní, abych měl čím rozbíjeti lebku nějakému vlku, který by mi chtěl učiniti návštěvu.“

Krátký zimní den schyloval se ke konci. Míša pocítil nepokoj. A také koně jako by věřili nebezpečí. Stríhají ušima, nozdry rozšiřují a bez pobízení přidávají do klusu. Míša rozevřel přivřená víčka, chránící oči před sněhem, dopadajícím naň z kopyt. S hrůzou seznal, že z březového háje po levé straně cesty vyřítili se dva jakoby potulní psi, kterých na Sibíři běhá spousty, a zamířili přímo k uhánějícím saním. Míša strojil se k obraně. Topor sevřel do pravice a na koně promluvil.

„Hoj, siváci! Kdosi nás stihá, vězte, jakoby tatíček vás vedl k vítězství. Odolejte!“

Ruský kůň, hovoří-li naň laskavě jeho pán, buď vítězí aneb umírá s tím, kdo jej laská. O tom vyprávějí Záporožci a kozáci, kteří se svými věrnými druhy vrhají se do bitev a ve smrti ještě se objímají. Radost i bolest je jim společná.

Míša pozoroval vzdálenost mezi saněmi a vlky, jejichž rysy již rozeznával. Vždyť doma mají ještě několik koží z těch nevítaných hostů. Vzdálenost se víc a více menší, vlci budou co nejdříve u saní, neboť koně jakoby již v běhu ustávali.

A náhle se zastavili docela. Žádná pobídka, ani laskání Míšovo nepřimělo jich k dalšímu běhu. Vlci byli u saní v okamžiku. Míša povstal v saních a topor napřáhl k ráně. Koně dali hlavy k sobě a připravili se k útoku.

Vlci jakoby sehráli již nejednu bitvu, opatrně zmírnili běh, obešli kruhem, jakoby chtěli užítí lsti. Koně věřili nebezpečí a točili své zadky k obraně.

Snad chtivým vlkům nebyl malý Míša postrachem, proto chtěli napadnout koně z prava i z leva. Avšak prvý skok, jímž měl náručního koně zakousnouti, se vlkovi nezdařil: kůň jej dobře mířenou ranou omráčil a odhodil do sněhu a Míšův topor ostřím dopadl na jeho hlavu. Druhý vlk vida, že je osamocen, dal do zaječích.

Spocení koně sami o sobě dali se do dalšího běhu a v malé chvíli byli v Nakimovo.

Na druhý den ráno jel Míša směrem k Zimovce za bratry. Vasil a Peťa pochválili hrdinného Míšu a radovali se, že po delší době uviděli opět kousek domova. Vzpomněli matky, otce na vojně, jakož i malé Zinečky. Míša projevil přání Zineččino.

„O, my nezapomněli,“ zvolali bratří Míšovi, „ale je vojna: čajníky podělili vojáky a místo kapesníků natkali rubášků. Štěstí nám však přálo. Moskevská bohatá paní přijela ve smutku do Zimovky a Peťa jí ze staniční vodoohřívárny přinesl horkou vodu na čaj. Za služby podarovala Peťu kapesníčkem a malovaným čajníkem v upomínku na svoji zvěčnělou Soničku. Pro Míšu přidala sinný rubášek a mamiče kaloše. My věděli, Míšo, jak těžko by ti bylo přijeti bez dárku.“

Od těch dob již nebyl Míša malým Sibiřanem, ale chrabrým mladcem.

Bohumil Štastný:

Legenda

Za onoho času kdysi
krácel Petr s božským Mistrem.
Kraj byl chudý, kam jen přišli,
a ku městu cesta dálná.

„Pane, jed' bych!“ Petr začal,
když už dlouho mlčky krácel
za svým Mistrem, který v duchu
modlil se a zemi žehnal

Obrátil se Pán a řekl:
„Petře, málem zapomněl bych,
že den celý kráčeli jsme
o hladu a žízni v slunci

a si klidu nepopřáli.
I já pojisti už toužím,
ale nevím, kdo nám dá co?“
Zamyslil se nad tím Petr. —

„Tamhle, Pane, dým se točí!“
zvolal; rukou ukazuje
k břehu řeky, rybářská kde
krčila se chatrč nízká.

Zaměřili v onu stranu.
Chudý rybář chudé krmě,
nevečeřev, rozdál hostům,
ku městu je vedl ještě,

šťasten pak se vrátil domů.
„Pane, nikde nedali nám
kouska jídla s takou láskou
jako tento rybář chudý !

Vzpomeň naň a požehnej mu!“
„Staň se, Petře!“ vece Mistr,
krok svůj svatý pozastaviv:
„Ve dnech postů, odříkání,

kdy se duše tuží, čistí,
na památku mého postu
volno budiž ryby jísti!“

Jos. Vévoda:

Datlová palma.

va nevítané a neodbytné průvodce měla s sebou Svatá rodina na útěku do Egypta: byl to hlad a žízeň. Nuceni voliti nejkratší cestu, aby nebyli dostiženi pochopy Herodesovými, ocitli se brzy svatý Josef s Pannou Marií a s Ježíškem v hořejším výběžku pouště arabské, která se prostírá jihozápadně od Svaté země a zabíhá až do východních končin Egypta samého.

Krajina ta není úplně pustá, jak si obyčejně poušť představujeme. Občas, v měsících zimních, stahují se nad ní mračna a na vyprahlou půdu spouští se prudký liják, který napojí na krátký čas potůčky a studánky. Ale již po několika dnech zmizí tyto vody a poušť je zase úplně suchá.

A přece i tato krátká sprcha postačí, že zazelenají se sem a tam tak zvané oasy čili kousky úrodné půdy, které se dají obdělávati a kde roste i užitečné stromoví.

K takové oase dospěli jednoho dne za poledního vedra ubozí uprchlíci. Věru, že ubozí! Hladem a žízní a únavou již takřka zmírali! Kořínky byly již druhý den jejich jedinou potravou. Ale smíloval se nad nimi dobrotivý Bůh a jeho anděl vedl je na toto místo, kde jim kynula záchrana.

Když spatřili z daleka již koruny hloučku vysokých palem, nechtěli zprvu ani svým zrakům věriti. Snad je to klam, vzdušný přelud, jenž povstává ve vzduchu odrazem slunečních paprsků od horké písčité pláně. Ale čím blíže přicházeli, tím zřetelněji poznávali k nemalé své radosti, že je to skutečnost.

„Chvalme Hospodina, neboť dobrotivý jest,
a na věky trvá milosrdenství jeho.
Bloudili jsme po poušti bez cesty,
lačněli jsme a umírali žízní,
a umdlévala v nás duše naše.
I volali jsme k Hospodinu v soužení svém,
a hle, On vytrhl nás z úzkosti naší!
Proto dobrořeč duše má Hospodinu,
chval a vyvyšuj na věky jméno jeho!“

Tak děkovala Bohu svatá Panna a svatý Josef šeptal zbožně každé slovo po ní.

I sestoupila potom s Ježíškem s unaveného oslátka, které jalo se ihned pochutnávat sobě na vydatné pastvě pod palmami. Několik kroků opodál našel svatý Josef pod velikým kamenem ukrytou malou studánku.

P. Ježíš pracuje v dílně.

Občerstvili se z ní všichni, i oslátku dostalo se píti, kolik chtělo. Žízeň uhašena, ale hlad ozýval se dále. A hle, jedna z palem, ta nejvyšší, skrývala pod vějířovitou korunou svých dlouhých listů chumáče zlatohnědých zralých datlí, visících dolů jako veliké hrozny. Jak lákalo to chutné, medově šťavnaté ovoce! Ale ztepilý strom je tak vysoký, až dvanáctkrát vyšší než dospělý muž, a kmen jeho bez haluzí, bez větví až k samé koruně, pokrytý jen drsnou korou. Bez cizí pomoci nelze se vyšplhat ke koruně a datlí natrhati.

„Co teď? Tak svrchovaně potřebný pokrm šťastně nalezen, ale jak jej dosáhnouti?“

Svatá Panna pohleděla s důvěrou k nebi, a jakýmsi tajným vnutím posílena, obrací se k datlovému stromu a praví: „Milá palmo, vidíš naši nesnáz! Skloň korunu svou k zemi a podaruj nám svého ovoce!“

V tom okamžiku ohýbá se již štíhlý kmen palmy jako oblouk níž a níže, až se jeho koruna dotýká samé země.

Údiv a radost zároveň zračí se ve tváři svatého Josefa. Přistupuje rychle blíž a trhá žádoucí plody datlové oběma rukama. Když obral poslední, vyšvihla se palma do výše a narovnal se jako ostatní její ztepilé družky.

„Ušlechtilá palmo, budiž požehnána mezi všemi stromy a sladkým svým ovocem sytiž miliony po všechny věky!“

Tak děkovala jí Matka Boží a vyprošovala jí požehnání nebes.

A vyslyšel Bůh její prosbu. Žehná datlové palmě hojně až podnes, a strom ten je pravým požehnáním obyvatelstvu těch krajin, kde roste a se daří. V Arabii, Syrii, v Egyptě, v jižním Alžírsku na okraji africké pouště Sahary, na ostrovech Kanárských, v Západní Indii, v Jižní Americe.

Ona část Arabie, kde palma datlová zvláště dobře se daří, slove „Šťastnou Arabii“ Arabové sami zovou ji svojí „matkou“ a „Královnou oasis, která smáčí své nohy ve vodě a hlavu zvedá do ohně nebes.“ Ano, vypravují o ní dokonce, že ji stvořil sám Allah (Bůh) z hlíny, která mu zbyla, když byl k obrazu svému stvořil člověka.

J. Mil. Sázauský:

Kocourek

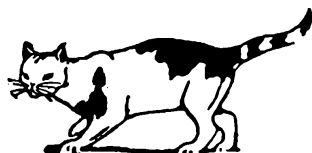
Kocourek je na pavlači,
hledí, jak se venku mračí —
v tom začalo sněžit.
Co to? Jal se diviti.

„Pobězte sem všecy kočky!
Co to padá?“ Sněžné vločky,
„Ne — toť asi bílý květ,
se stromů ho vítr smet.“

Kdopak, macku, tomu věří?
Je to jistě bílé peří,
jako když jsem cíchu kdys
roztrhla — to koukal bys!

„A když je to peří bílé,
lehnů si já na ně čile!“
Běžel kocour po sněhu,
záblo ho to do běhů.

Hleďte,hleďte, co se děje?
Leh' si kocour do závěje! —
Potom seděl u kamen,
ohříval se celý den.

Em. Masák:

Petřík putuje do Říma.

IX. Ve věčném městě.

onečně! Na sklonku pátého dne, kdy vyjeli z Prahy, měli naši poutníci dospěti k cíli své pouti. Měli vstoupiti na místa, kde se odehrávalo tolik jednání světových dějin za dob pohanských i křesťanských, stanouti na půdě posvěcené stopami tolika světcův a prosáklé krví nespočetných mučedníků. Měli vejíti do města, kde už skoro dvě tisíciletí sídlí viditelná

hlava naší církve.

Proto není divu, že už od chvíle, kdy sedli v Assisi po obědě do svého vlaku, všecka jejich mysl se upínala — k Ř í m u.

První pozdrav věčného města přinesla jim skupina českých bohoslovců, kteří studují v t. zv. „České koleji“ v Římě, ale v horkých prázdninových měsících se zdržují v městečku T r e v i. Čekali již na nádraží s praporem a když vlak zmírnil svou prudkou jízdu, zapěli českou národní hymnu a s radostným úsměvem ve tvářích živě vítali poutníky-krajany z daleké vlasti.

Ani Petřík nelenil: vytáhl svůj praporek, mával jím na pozdrav a volal po studentsku: Na zdar! Teprve když zmizeli s dohledu, slyšel, jak teta Anička za ním lituje bohoslovců:

„Chudáci! Mají teď radost, když nás vidí, ale za chvíli budou tím více tesknit po domově. Nechtěla bych být na jejich místě — tak daleko od vlasti a stále v takovém nesnesitelném vedru. Ti si nemohou asi udělat pohodlí, jako ty, Petříku! Jsi bez kabátu, bez límce, a přece celý upocený, opálený a uprášený, hůře než kdybys pomáhal doma ve žních nebo při mlácení! A jen vodu stále sháníš! Kdyby tě tak viděla maminka!“

„Však ostatní nevypadají lépe,“ pohodil Petřík hlavou. „Do Říma přijedeme už skoro večer, a zatím se všichni někde umyjeme a upravíme, abychom nedělali Čechům hanby . . .“

Pravda, bylo času dost. A přece než se nadáli, projížděli již krajinou, která je známou předzvěstí Říma: C a m p a g n a. Jednotvárná, tesklivá rovina, posetá malými pahorky, pastvinami, poli i močály. Daleko široko není lesa, ba skoro ani stromu — jen místy z vysušených močálů kývají na pozdrav vysoké stromky eukalyptové, podobné jasanům. Neviděti měst ani vesnic, jen tu a tam krčí se o samotě malá dělnická chata nebo hostinec. Na pahorcích pasou se stáda ovec a koz, jinde se objevují buvolí a mezci, nad močály vyletují hejna vodního ptactva. Jen v dáli na obzoru se zdvihají horská pásma: Apeniny, hory sabínské a albánské.

„Zde bych nechtěl bývat!“ řekl i Petřík, upravený již a umytý, ovívaje se praporkem. „Všecko je tak vypráhlé a vypálené sluncem

a někde jako by se vypařovala ze země zrovna nějaká síra nebo kyselina. Divím, se, že právě zde stavěli tak velké město! Vždyť je tu smutno jako na poušti . . .“

„Je!“ souhlasila Anička. „Ale snad i to je dobré; po takové poušti tím více potom překvapí nádherné město. Zde se má člověk trochu připravit na ten dojem a sebrati se na mysl . . .“

Petřík zatím ozbrojil oči kukátkem a hleděl napjatě směrem, kam uháněl závratnou rychlostí vlak.

„Už ji vidím!“ vykřikl pojednou radostně. „Věž sv. Petra!“
Srdce mu rychleji zabušilo. A cítil, že oči mu jaksi vlhnou

Basilika sv. Petra v Římě.

Nestyděl se za své slzy. Zahlédl je i v očích tety Aničky. A nebylo snad nikoho, kdo by nebyl v této chvíli rozechvěn a dojat. A zvláště když bylo viděti už i pouhým okem obrovské město i s kupolí sv. Petra a když se rozlehla vozem první sloka papežské hymny: „Tam, kde strmí církve týmě, v staroslavném, věčném Římě . . .“

A ještě jednou toho večera zaslzely Petříkovy oči. Poutníci opustili na šest dní svůj vlak a shromáždili se před nádražím. Kolem nich proudily davy v nejpestřejší směsici národů i stavů, hučela elektrická dráha, zářila světla obloukovek a vířil celý život velkého světového města. Pět set našich poutníků zdálo se tu jen malým hloučkem. A přece mnozí lidé, ač jistě vidí skoro denně dosti takových výprav, se u nich na okamžik zastavovali a prohlíželi si je, cizince, jakoby se ptali: Odkud, ze které země jste? Kde je váš domov?

A tu pojednou z řad poutníků jakoby zazněla odpověď. Tam u vchodu trval již chvíli nějaký šum, jehož si Petřík s počátku nevšímal. Teprve později se dověděl, že to přijel papežský vyslanec se

svou družinou uvítat poutníky. A po vzájemném pozdravu začali zpívat nejprve nejbližší a za okamžik již všichni národní hymnu „Kde domov můj...“

To byla ona odpověď rostoucím zástupům diváků: „Země česká domov můj!“ Sotva ovšem rozuměli, ale každý poutník jistě v této dojemné chvíli živěji než kdykoliv jindy si vzpomněl na vzdálenou domovinu. A mnohý snad si teprve nyní jasně uvědomil, jak je přece jen malá, maličká ta naše země a my že jsme v tom moři lidstva a v té směsi národů jen nepatrnou kapkou .

Tak vstoupil Petřík do věčného města. Neuviděl z něho večer

Pohled z kopule na náměstí sv. Petra a na Řím.

mnoho, ale učinil si aspoň jakousi představu o jeho velikosti, když je elektrická dráha rozvázela do vykázaných bytů. Zdálo se mu, že jedou dlouho, nekonečně dlouho: s oslnivě osvětlených náměstí do dlouhého tunelu, z rušných ulic do tichých sadů — a zase nová náměstí, nové ulice i sady — a všude plno lidí a světla, nádhera, šumu a ruchu .

Byl věru rád, když se konečně posadili k pozdní večeři ve zcela novém a pěkně zařízeném hotelu „Adriana“. Zde měl býti po šest dní jejich nový domov. A tím milejší, že byl skoro ve stínu mohutné kupole sv. Petra.

X. Pout do hlavních římských basilik.

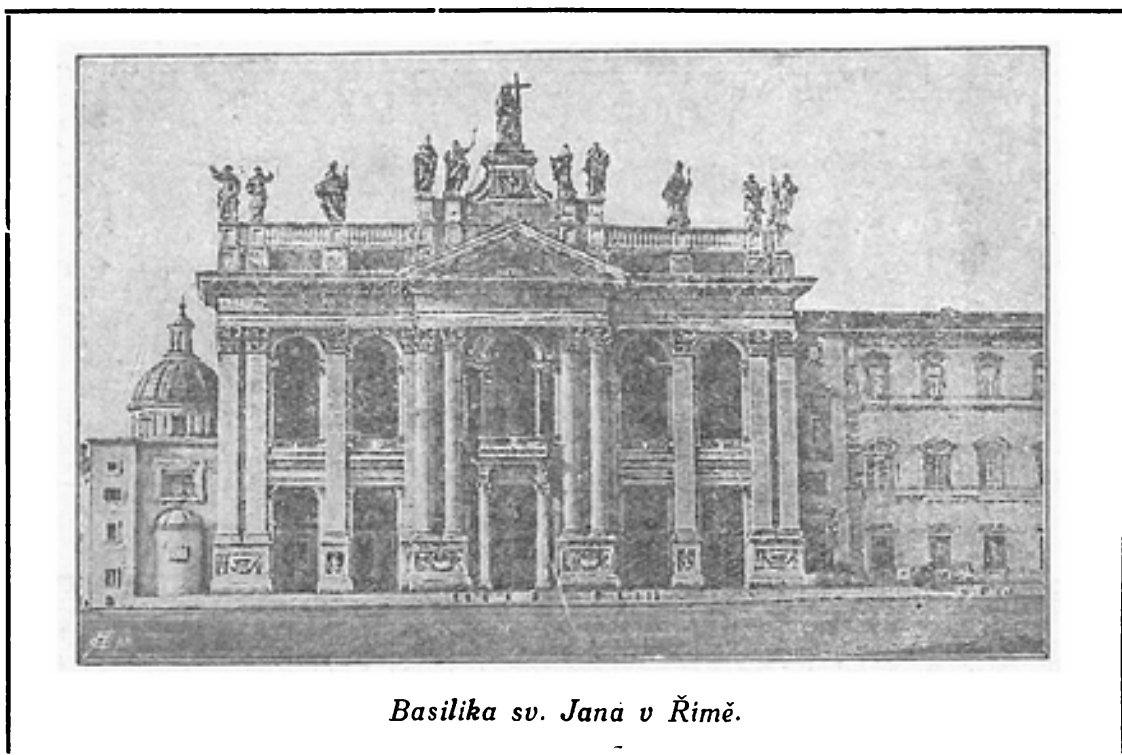
Ještě než začala společná pout ke čtyřem hlavním chrámům římským, vypravil se Petřík s Aničkou i s četnými jinými poutníky na blízké náměstí sv. Petra, aby si předem sami prohlédli nejpamátnější

místo křesťanského světa. Bylo teprve šest hodin, a přece slunce pálilo již jako u nás o polednách.

Petrík byl trochu zklamán, když plni očekávání stanuli na kraji náměstí a po prvé pohlédli na stavbu tak dobře jim známou z obrázků : **C h r á m s v. P e t r a**.

„Představoval jsem si to všechno větší,“ řekl tiše.

Ale brzy umkl. Jak se přibližovali, teprve poznávali, jak všechno vyrůstá před nimi do obrovských zrovna rozměrů: prostranné náměstí, na něž se vejde hodně přes půl milionu lidí; kolem něho s' obou stran čtyři řady sloupů — celkem 284 a 88 pilířů — mezi nimiž se může

Basilika sv. Jana v Římě.

i jezdit; dva krásné vodotrysky, jejichž proudy padají s výše zase dolů přes dvě veliké žulové mísy, a uprostřed obrovský, z jednoho kusu tesaný obelisk, pocházející ještě z dob egyptských faraonů, později němý svědek muk prvních křesťanů v cirku Neronově.

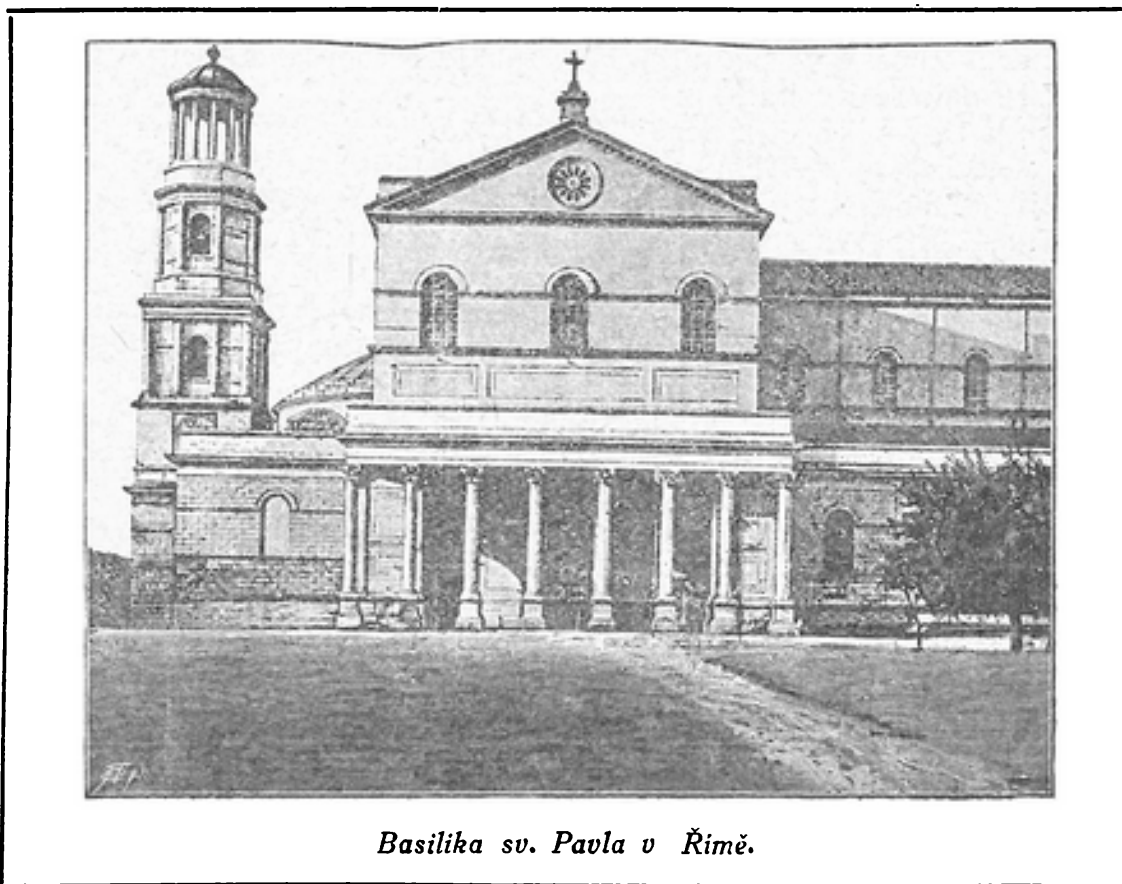
Mlčky vystupovali po širokých schodech vedle soch sv. Petra a Pavla ke chrámu. Ohromná stavba s kupolí strmící vysoko k nebi je skoro omračovala. Rozhlédli se odtud po náměstí, kde se teď lidé ztráceli jako drobné černé tečky, a vešli do předsíně, která už sama je vlastně velkým kostelem, vyzdobeným četnými uměleckými sloupy, sochami a mosaikovými obrazy. Pět bran v jedné řadě vede odtud do pětilodního chrámu, mezi nimi i ta, která se otevírá jen každého 25. roku v „milostivém létě“ — „svatá brána“.

Stanuli na prahu jako ohromeni velikostí a velebností, jaká tu na ně hleděla se všech stran. Se zatajeným dechem kráčeli po lesklé mosaikové dlažbě střední lodí až k t. zv. „konfessi“ před hlavním oltářem.

„Hrob tvého patrona, sv. Petra,“ upozornila Anička Petříka. Dojati poklekli oba vedle řady jiných poutníků u mramorového polokruhovitého zábradlí, kolem něhož hoří ustavičně v pozlacených lampách 89 světel, aby se pomodlili na místě, jež kryje ostatky prvního z apoštolů.

Nebylo ovšem možno prohlédnouti si dnes všechny poklady stavitelského, sochařského a malířského umění, které tu nahromadili papežové za celé věky. Přicházeli sem potom skoro každého dne a seznamovali se zvolna podle průvodní knížky s jednotlivými díly.

Ale již hned napoprvé upoutaly je dvě sochy: černá socha sv. Petra,

Basilika sv. Pavla v Řimě.

který je tu vypořádán, jak sedí na bílém biskupském stolci a dává požehnání. Tuto sochu ulili již v 5. století ze sochy pohanského boha Joviše Kapitolského a křesťané měli ji v takové úctě, že líbali vždy nohu světce: miliony úst za těch 1500 let vyhloubilo silně i tento tvrdý kov . . . A blízko vchodu zastavili se v kapli, kde se vznáší na oltáři krásná socha Matky Boží bolestné: vytvořil ji mladistvý, teprve 24letý umělec Michel Angelo, který vybudoval také velkolepou kupoli svatopetrskou.

Tam se setkali se svým známým p. farářem, jemuž se poštěstilo, že mohl sloužit mši sv. právě u oltáře sv. V á c l a v a. Hned je tam také zavedl. A ukazuje velký obraz „dědice české země“ vykládal, že oltář zbudoval jeden olomoucký biskup a Karel IV. pak obdaroval.

„Tak přece nevypadal sv. Václav!“ vrtěl Petřík trochu hlavou. „Tady se podobá spíše nějakému starověkému římskému císaři“
„Inu, maloval to Taliján,“ usmál se p. farář, „jmenoval se, tuším, Caroselli, a ten ještě neznal sochu Myslbekovu, ani obrázky Alšovy, Mánesovy a jiných našich umělců. Představil jej tedy podle svého názoru. Ale je to jistě zvláštní, že náš sv. kníže je jediný ze všech panovníků, který se dostal na oltář do hlavního chrámu celého křesťanstva! Pak se říká, že prý Řím je nepřitelem českého národa! Všimněte si potom venku v předsíni, že tam stojí sochy císaře Konstantina a Karla Velikého: dále do chrámu jich nepustili, ačkoliv se jistě velice zasloužili o církev“

Zastavili se u nich jen na okamžik, protože dole na náměstí řadil se již průvod českých poutníků, aby zahájil předepsanou poutní pobožnost. Přidali se k nim.

Byla to pobožnost značně dlouhá, ale dojemná. Mohutnými prostorami vechrámu rozléhaly se známé české písně a modlitby jaksi velebněji než kdekoliv jinde, zvláště ve chvíli, kdy u oltáře sv. Václava zazněly naše posvátné staročeské hymny „Svatý Václave“ a „Hospodine, pomiluj ny.“

Elektrická dráha zavezla pak poutníky ještě do tří nejstarších chrámů čili basilik, od sebe značně vzdálených, kde se pobožnost opakovala.

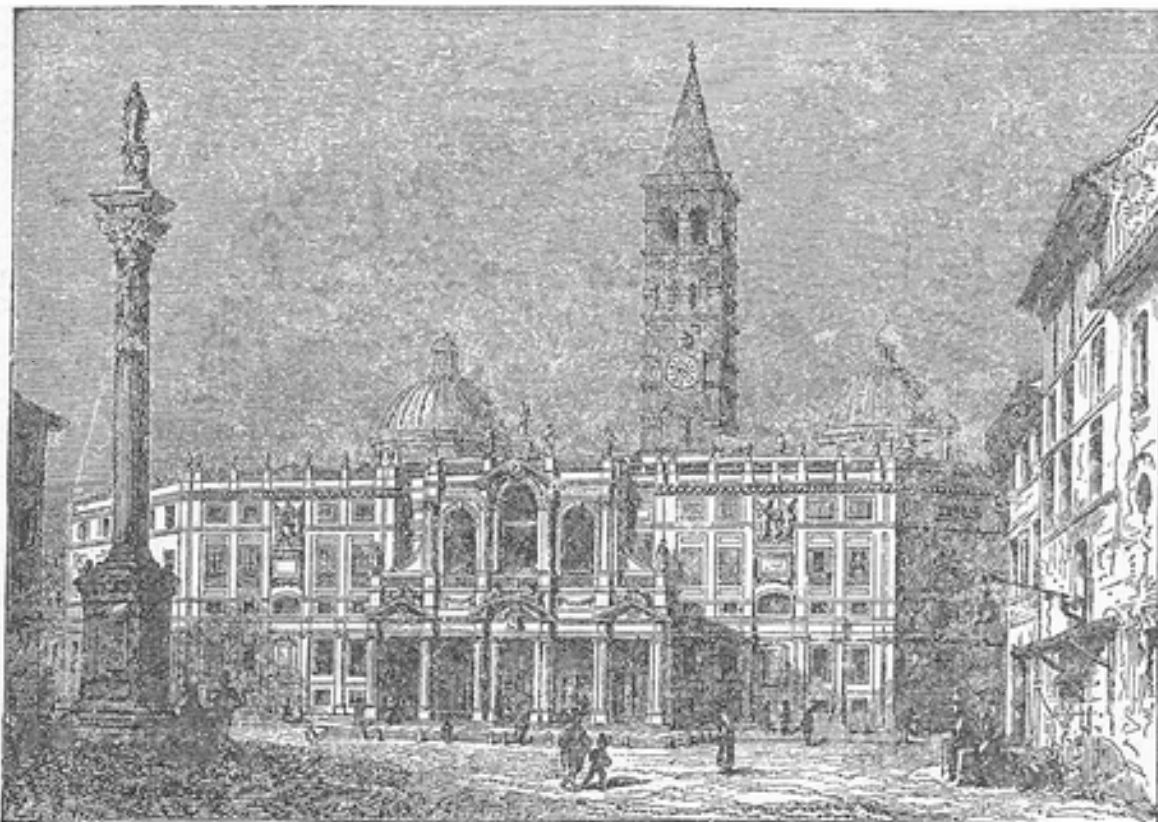
Je to basilika sv. P a v l a, zbudovaná nad hrobem Apoštola národů a vynikající zvláště nádhernými sloupy, mramorem obloženými stěnami i vzácnými podobiznami papežů. — Pak basilika sv. J a n a v L a t e r á n ě, první to křesťanský chrám v Římě, postavený Konstantinem a vyzdobený množstvím vzácných památek i obrazů.

Petříka zaujala nejvíce basilika P M a r i e S n ě ž n é, nazývaná také „u jesliček“, protože se tam uchovávají jesle betlemské. Jest rozčleněna 32 skvostnými sloupy z bělostného mramoru na tři lodi. Se stěn střední lodi hledí na nás 27 mosaikových obrazů, dosud velmi svěžích, třeba starých již — 1500 let. Na ně právě upozornil p. farář Petříka, když si po skončené pobožnosti prohlíželi chrám.

„Tyto mosaiky viděly už sv. Metoděje: v tomto chrámě totiž naši sv. apoštolé zpívali slovanskou mši svatou před papežem, který se chtěl přesvědčiti, hodí-li se slovanský jazyk k bohoslužbám. A jak víš, dojali svým zpěvem sv. Otce tak, že hned povolil slovanskou bohoslužbu.“

S opravdovou úctou hleděl Petřík na starověké obrazy, které byly tak šťastny, že slyšely a viděly — sv. Cyrila a Metoděje!

Ještě živěji mu je připomněl jiný chrám, v němž naši poutníci při své třetí pouti po římských basilikách mohli vykonati předepsanou pobožnost: c h r á m s v. K l e m e n t a, kde je h r o b s v. C y r i l a. Jsou to vlastně tři nad sebou postavené kostely, z nichž dva nejstarší jsou pod zemí. V prostředním byl pochován sv. Cyril vedle ostatků sv. Klementa, které našel u Černého moře a které přinesl na Moravu a pak i do Říma. V horním chrámě je zasvěcena sv. Cyrilu a Metoději krásná kaple, postavená r. 1886 papežem Lvem XIII. a slavným charvatským biskupem Strossmayerem a vyzdobená třemi vzácnými obrazy ze života obou apoštolů.

Basilika P. Marie Sněžné v Římě.

Petřík v tomto útulném chrámě na chvíli opravdu zapomněl, že je v cizině, ve velikém světovém městě. Zde nezevlovali všelijací zvědaví turisté, nebylo zde ani poutníků z jiných národů: s kazatelny hovoří nadšeně český kněz o slovanských apoštolech, jejich obrazy hledí vlídně se stěn kaple a chrámem zní velebná cyrilometodějská hymna „Bože, cos ráčil před tisíci roky“ Opravdu, jakoby byl o pouti na našem milém Velehradě!

Teprve, když vyšli ven na náměstí sluncem až do běla rozžhavené, uvědomil si, kde je.

V Římě!

B. Jasnov:

Na lyžích

Jaká to rozkoš rozjet se krajem
přes hory doly na lyžích!
Nad hlavou modré nebe se klene,
sluncem se třpytí bílý sních.

Jak se to dýchá ve svěžím vzduch !
Široký obzor všude zříš.
Radost ti plane v duši i v očích,
cítíš se zase Bohu blíž !

F. Háj:

Školák Kája Mařík.

2.

e školy šel Kája k domovu čím dál pomaleji. Neměl žádné radosti. Myslíl na tetu. Jak mu to řekla? Že utekl? Ale ne, on neutekl, jen už ho to ve škole mrzelo, proto šel.

Když ho to už mrzívalo pozorovat ptáky a ve-verky v lese, šel domů. A když ho doma omrzelo stavět ze špalíčků od strýčka truhláře, šel do lesa.

Dnes ho to omrzelo ve škole, tak šel domů. Sedl si na pařez a zamyslíl se. Sáhł po žabičce do kapsy, byla tam. Zatřepal krabičkou se střevlíky, byli tam. I housenky byly na svém místě. Vida! Ani to klukům nemohl ukázat. Neměl kdy. Pořád pan učitel něco povídal. Že ho to také nemrzí. Vytáhl ve škole jednu škatulku s brouky, maličko ji otevřel a přistrčil pod nos té holce, co před ním seděla. Ale ta vypískla, a pan učitel uhodil rukou do stolu a zavolal: „Ticho!“

„Inu, hloupá holka! Holky jsou všechny hloupé,“ myslil si Kája. Když byl ještě malý, říkával mamince: „Mami, kdybych tak měl sestřičku!“

A maminka odpovídala: „Nedopouštěj Pán Bůh! Ta by od tebe zkusila!“

Ale od té doby, co už je velký, protože má kapsy, nechce o sestřičce ani slyšet. Beztoho byla byla zívna tak hloupá, jako pánovic Zdeňna. Pánovic, to byla lesmistrovic.

Když vzácná paní — tak se jí říkalo — pro něj poslala, že je Zdeně smutno, aby si šel s ní hrát, byl z toho rámus. Vzácná paní dala mu svačinu — panečku, ještě teď se Kája ulizoval — to nebyla praženka ani káva, kterou maminka vařila jen v neděli. Bylo to husté, sladké, hnědé. Zdeňna řekla, že je to „čikuláda“, tu by pil hned. A k tomu dostal takové vykládané koláčky. Zakousl se do nich, ale jen se to drobilo. Takové maminka nedělá. A když se hezky najedl, řekla vzácná paní:

„Jděte si na zahradu a hraj si se Zdeňnou!“

Tak šli a Zdeňna si sedla pod strom. Kája vytáhl několik krabiček zpod bundy. Tenkrát ještě neměl kapes. Do klína naložil jí housenky a ty malé žabičky, co jich je plno po dešti. Zdeňna začala ječet a křičet, vzácná paní běžela do zahrady, a on druhým východem k lesu. Přišel domů a řekl:

„Já už nechci sestřičku. Bála by se housenek a brouků jako Zdeňna.“

Maminka spráskla ruce: „Tys dal Zdeničce housenky a žabičky? Což kdyby z toho dostala psotník? Ne počkej, jestli bude vzácná paní žalovat!“

Hřbitov v Benátkách.

„Co pak tu děláš, Kájo?“ ozval se za ním hlas. Kája sebou trhl a obrátil oči po hlase:

„Hele, strejček hajnej z Loškova! No jo, já byl ve škole, strejčku.“

„A že vás tak brzo pan učitel pustil? Náš Vašek ještě doma není. A šli jsme přece ráno před vámi.“

„Vašek tam ještě sedí, ale mne už to mrzelo, tak jsem šel domů.“

„Á,“ hvízdal hajný, „to se nesmí, Kájo! Škola není les ani hajnovna, abys mohl se zvednout a jít, kdy chceš. Tam musíš sedět, pokud

vás pan učitel všechny najednou nepustí. To budou doma mít malou radost. Kdybych teď potkal někde Vaška, dostane pár přes záda, víš? A musí zpátky. No, opatruj tě Pán Bůh!"

„Dejž to Pán Bůh!“ vzdychl Kája, a najednou ho pařez páčil, a on vykročil k domovu.

Široká lesní klenba se před ním otevřela. Už byl v „jejich“ lese. Znal každý strom. Tamhle na těch pařezách za pár dní porostou václavky. Tamhle se červenají mochomůrky, rád by je nakopl, ale tatínek se vždycky moc zlobil, když tak Kája udělal, a zakázal mu to. Panečku, ty by se rozstříkly! Má dnes cvočkaté boty.

Přiloudal se k hajnovně. Pes se k němu rozběhl, div ho neporazil. Ale maminka vyšla a podivila se:

„Ty už jsi tady? To je brzo! Poslouchej, neutekl jsi ze školy?“

Kája zůstal stát u plotu a myslil si: „Ta naše maminka všechno uhádne. Včera byl u dolů, přinesl domů boty plné červené hlíny, a maminka hned uhodla: „Tys nepásl, tys byl v dolech.“

„Tak co, školáku,“ zahřměl nad ním hlas, který nejmíň čekal, hlas otcův. „Tys utekl, co?“

Ani sám Kája neví, jak se dostal za plot, a kdeže hned byla pohotově ta oblíbená tatínkova mast, a už měl výslužku pod zády: „Aops po druhé neutíkal!“

A aby smutku nebylo konce, řekl tatínek: „Maminko, dnes dostane Kája k obědu jen malý kousíček rozpíčku!“

Rozpíčky! Dnes mají rozpíčky! Ty jsou ještě lepší než „čikoláda“. Maminka do nich dává trnková povidla, říká, „u nás to tak dělají“. Křupou jak lískové oříšky. Kája dostal vždycky dva. Byly veliké jako točenice, ale on oba zmohl. Dnes však tatínek řekl:

„Dostane jen malý kousek!“

S tatínkem nejsou žerty, to je jisté. A maminka bez tatínka ničeho neudělá, to ví dávno. Třeba by ráda poslední sousto od úst utrhla a dala, když řekne tatínek: „Nedáš, maminko!“ nedá.

„To jsem mohl raději v té škole zůstat,“ myslil si Kája. „A ona to přece nebude jen legrace.“

„Škola není les ani hajnovna,“ řekl strýček hajný.

Kája na dvakrát zakousnuv se do kousku rozpíčku umiňoval že už víckrát ze školy neuteče.

Edv. Elpl:

D a t e l .

ylo to v únoru o pololetních prázdninách. Strýček můj, bodrý myslivec, slíbil mi, že pozve mne k sobě, budu-li míti pěkné vysvědčení. Podmínce té jsem vyhověl a proto, když se ukončilo vyučování, místo k rodičům, kteří mi tento výlet dovolili, odjížděl jsem vlakem do stanice, odkud za malou hodinku pohodlnou cestou dostal jsem se ke svým příbuzným.

Byl jsem žákem první třídy gymnasia a měl jsem tedy velikou radost, že jsem ve škole dobře obstál a větší radost ještě z toho, že mi bylo dovoleno samostatně zajeti si na návštěvu. Když se mi dostalo pochvaly a odměny od dobrého strýčka, slíbil mi tento, že mne vezme s sebou na druhý den do lesa, abych viděl, jak vypadá to v něm v zimě. Vysoký, borový les táhl se od myslivny do mírného návrší. Po večeři odebral jsem se na lůžko. Spal jsem, jako by mne do vody hodil. Brzy ráno budil mne strýček jasným hlasem: „Miroslave, vstávej, doprovodíš mne po našem revíru!“

Uposlechl jsem vyzvání strýčkova. Po snídani vydali jsme se na cestu. Přešli jsme pěkný díl lesa, když pojednou strýček mne upozornil, abych se podíval na dva velké černé ptáky, kteří šplhali po kmeni borovice jako veverky. Učil jsem se ve škole o šplhacích a hned jsem uhodl, že to budou datlové. Strýček mi vyprávěl: „Ano, jsou to datlové, kteří jsou lesu velmi užiteční. Jako lékař proklepává nemocného a hledá klepotem onemocnělé místo, tak i oni klepou na kůru a hledají, kde strom napaden je nepřáteli, kteří jej hubí.“

Pozoroval jsem chvíli zvláštní tyto ptáky. Hlavičky jejich byly při šplhání poněkud odchýleny a ocas přiléhal ke stromu, jakoby se pták o něj opíral. Při každém poskoku zdvihli obě nožky zároveň a pak zatkli ostré drápky do kůry.

Strýček mi potom vysvětlil, jak má datel nohy ke šplhání zařízeny. Na každé má totiž po 4 dlouhých prstech, které jsou opatřeny ostrými drápy. Dva z nich jsou obráceny do předu a dva do zadu. Dlouhá pera klínovitého ocasu mají pružné ostny, o něž se při šplhání opírá. Nelze ani říci, jestli ptáci sedí, nebo visí. To však dlužno zjistiti, že se pohybují po kmeni s takovou bezpečností, jako děti, hrající si na trávníku před chaloupkou.

Šplhajíce, ťukají silnými, rovnými zobáky do kůry, až se to lesem rozléhá.

„A čeho tím ptáci docílí, že do kůry tepou?“ otázal jsem se strýčka lesníka. Ten podíval se na mne velkýma, modrýma očima a vypravoval se zájmem o životě ptáků.

„Klepáním vyplašují hmyz, který se pod kůrou usadil. Stromy mají mnoho nepřátel, kteří o zdraví jejich usilují. Velikým nepřítelem stromů jehličnatých je vosa pilořitka. Ta snáší do kůry vajíčka, z nichž vylíhnou se beznohé larvy. Těmi již mnohý zdravý strom zahynul, neboť zavrtávají se až na 20 cm hluboko do dřeva.“

Jiným nepřítelem lesa jsou larvy lykožrouta, které způsobují na jehličnatých stromech pravou pohromu. Také larvy tesaříka a roháče dělají si chodby pod kůrou. A na tyto nepřátele má spadeno náš datel. Poznává místo, kde malí tito škůdcové jsou ukryti. Nevypudí-li je údery na kůru, pak tesá do dřeva, až třísky lítají. Vydlabav otvor, vniká svým tenkým, lepkavým, dlouhým jazykem do všech skulin, takže mu neujde ani brouček, ani larva, třeba zalezla do nejdlehlější chodbičky a zákoutí svého obydlí pod stromovou kůrou.

Přítomnost hmyzu ve stromě poznává datel pronikavým zrakem, jemným sluchem a bystrým čichem. Tím, že zničí škodlivý hmyz, je datel lékařem lesa a náleží mu od nás lesníků všechna chvála. Je

pravda, že sice působí částečnou škodu otloukáním a odlupováním kůry, požíváním semen jehličnatých stromů, ale to nedá se srovnati s užitkem, který lesům přináší. Datel vyhledává stromy ponejvíce již hmyzem napadené, které by stejně za nějaký čas uschly.

Po stránce povahové je datel pták čilý; plachý, veselý a těkavý. Nerad sdružuje se s jinými, nejraději bývá sám. V okrsku, který sobě oblíbil, nestrpí jiného soka, ba žehrá i na vlastní dorostlá mláďata.

V zimě, když nedostává se mu potravy, zalétá až k příbytkům lidským, na zápraží a pod okna dobrých lidí. Hnízdo zakládá si datel na zpuchřelém stromě 15 až 25 m vysoko nad zemí. Tam, kde je ve stromě vypadlý suk nebo ztrouchnivělý zůstatek větve, dlabe si díru vejčitou, asi 40 cm dlouhou s kulatým otvorem. Datlové hnízdí v dubnu. Ve hnízdě snese samička 3 až 5 vajíček, bílých jako porculán. Samec a samička vysedí je střídavě. Vylíhlá mláďata jsou nevzhledná, hlav nemotorných a zobáků tlustých. A jak se jim v té prostranné komůrce líbí! Podlaha v ní je prohloubena a drtinami vystlána, stěny vyhlazeny. Takové důkladné obydlí vytrvá datlovi po celý život, nebo dokud stromu nepodetnou.

Datel je pořádným řemeslníkem. Silným zobákem tesá do dřeva, jako tesař svojí širočinou, až rány lesem se rozléhající prozrazují jeho přítomnost. A co více! Datel je i výborným muzikantem! Nemá sice zpěvného ústrojí, kterým by jako jiní ptáčkové vyluzoval líbezné tóny, on je hudebníkem zvláštním, který umí to, čeho jiní nedovedou. Te-paje do větví, vyluzuje z nich dle délky, tloušťky a suchosti rozličné zvuky, jako mnohý umělec varietní, který tlukotem do sklenic různé velikosti a nestejně vodou naplněných hraje jako na cimbál.

Ke konci povím ti ještě příhodu, jak datel postrašil holčičku, která ubírala se k našemu hajnému se vzkázáním od příbuzných. Miluška, tak se jmenovalo děvče, šla lesní cestou, která vedla tímto bořím. Pojednou slyší klepati, jak když někdo zaťuká na dveře. Všecka ustrašena dívala se kolem, co to? Za chvíli zaklepalo to opět a opět, několikrát za sebou. A přece nikoho v lese. Vzpomněla si na vypravování o lesních pannách, o vodníku a lesních mužích a nevěděla, co činiti. Bledla, chvěla se a oči zalévaly se jí slzami. Co tak stála, zaťukalo jí to přímo nad hlavou. Miluška podívá se vzhůru a vidí ptáka ťukati zobákem do kůry. Teprve nyní poznala, jak byla pošetilou, že se tak bála.“

Bylo již hezky po poledni, když jsme se vrátili do myslivny. Vy-cházka se mi líbila a vypravování o datlu, ochránci lesa, utkvělo mi v paměti. Žel, že pololetní prázdniny tak brzy se skončily a já po-spíchal do města s opravdovou touhou v srdci strýčka zase co nejdříve navštívit a s ním v lese život ptactva a zvířat pozorovati.

L. Grossmannová - Brodská:

Dvě bajky.

I. Květiny přirozené a umělé.

lyly kdesi na hřbitově vedle sebe dva hroby. Po májové slavnosti sešlo se u nich několik dětí. Některé ozdobily hrob zemřelé sestřičky kyticí a věncem z čerstvých vonných květů; druhé daly babičce na hrob květiny umělé, vyrobené z pestrého papíru.

Když zlaté slunečko za poledne nejvýše na oblohu vystoupilo, vzduch se oteplil a květiny na hrobě vadnoucí klonily své hlavičky. Pouze květiny umělé skvěly se dále ve své pestré svěžesti. Vidouce, jak ve slunečním parnu květiny vadnou, jejich papírové družky řekly posměšně:

„Toť vaše krása a vůně dlouho nepotrvala! Zahynete ještě do večera a z rána bude z vás hrstka suchého listí. To my máme větší cenu nežli vy, křehké chudinky, nám neuškodí slunce ani vítr, my zůstaneme stále tak pěkné jako jsme nyní.“

Zaslechlo tato hrdopysná slova usměvavé zářící slunečko a povědělo to bílému obláčku. Obláček pověděl to bratříčku mráčkovi a tento opět svému velkému bratru, černému mraku. Pluly mraky, aby se podívaly na oboje květinčky, jimiž byly hroby okrášleny. Velký mrak při tom ukryl zlaté slunečko.

Počalo pršet. A pršelo celý večer a celou noc.

Když potom za jitra slunečko opět prokouklo na nebi, spatřilo, že prve vadnoucí přirozené květiny vlahým deštěm občerstveny stkvěly se v plné kráse a svěžesti, kdežto z květin umělých zbyly po dešti pouze rozmočené cáry.

II. Dvě nádoby.

Na polici v komoře stály vedle sebe veliký hliněný hrnec a dřevěná nádoba, která se takto hrnci posmívala:

„Kdyby tebe někdo s police shodil nebo z rukou upustil, stane se z tebe hromádka střepů! Za to já jsem pevná, bytelná. Na mne se může hospodyně ve všem spolehnouti, že se neroztluku; nemůžeš se mně proto rovnati, ty hliněný tvore!“

Tu milý hrnec řekl moudře a rozvážně:

„Mluvíš velice bláhově! V nás obou stejně se voda udrží, když je do nás nalita. Ale mne může hospodyně postavit na plotnu sebe více horkou, vydržím to, a pokím se ve mně uvaří. Ale tebe tak dát na ohniště, dřevěná nádobo, ihned se v kousky rozsypeš a uhoříš.“

A dřevěná nádoba zahanbeně mlčela.

Jiří Sahula :

Voda a led.

dyž se řeka pokryla ledem, bědovala : „Jsem nyní v zajetí velice tísnivém. Povol mi poněkud, mrazivý lede, aby můj proud se poněkud uvolnil; vždyť takto přebytek mé vody se ztrácí přes břehy do šeredných bažin. Nechť se valí mé proudy bujaře a jásavě jako v létě řečištěm!“

„Nepovolím,“ odvětil pyšně tvrdý led. „Teď jsem pánem v řečišti já sám. Moje síla mohutní den co den. Mohu tě brzy v řečišti spoutati tak, až svůj běh zcela zastavíš.“

„Nemluv tolik pyšně,“ domlouvala voda. „Možná, že se osud obrátí a kdo teď silný, stane se brzy malomocným.“

„Nebojím se, nesmiluji se,“ odmítal pánovitě led znovu. „Raději svou sílu zdvojnásobím, abys poznala moc mou nejen ty, ale i pevná země.“

Smutně šplounaly vlny ujařmené. K jaru však slunce hřejivě oslabovalo kůru ledovou, která brzy praskala. Voda ucíivši uvolnění, napjala ruče své všechny síly, ulamovala kusy ledu, jež buď hnala vpřed, anebo vyhazovala na pokraj břehu. Mstila se otrokáři svému velice bouřlivě.

„Což nemáš se mnou, sestro, žádného smilování?“ hořekoval nyní led prosebně.

„Hle, již odplavují mé proudy tvoji pýchu,“ hučela voda vítězně. „Nyní ses ocitl zase v moci mé.“ A rozbíjela tyrana nápirem ještě mohutnějším.

„Běda, zapomínáš, že tvoříme živel sourodý,“ úpěl zoufalý led.

„Proč jsi na to zapomněl v strohé zimě?“ tázala se voda, „když jsem sama byla pokornou prosebnicí? Přece však tě nebudu sužovati tak dlouho jako ty mne, osvědčíš-li dobrou vůli. Jsme-li dětmi jedné matky, spojme se, splyňme a plujme dále jako jedna síla.“

„Ano, splyňme, buďme jedno!“ souhlasil sklíčený led již nyní odevzdaně. Roztavil se rychle, takže vodní proudy burácely triumfálně.

Nebudiz nikdo pyšný na svou sílu a neutiskuj toho, kdo za krátký čas obdrží nad tebou vrch! Tuhé spory plodí hrozná neštěstí, ale svorná vůle dává sílu obrovitou.

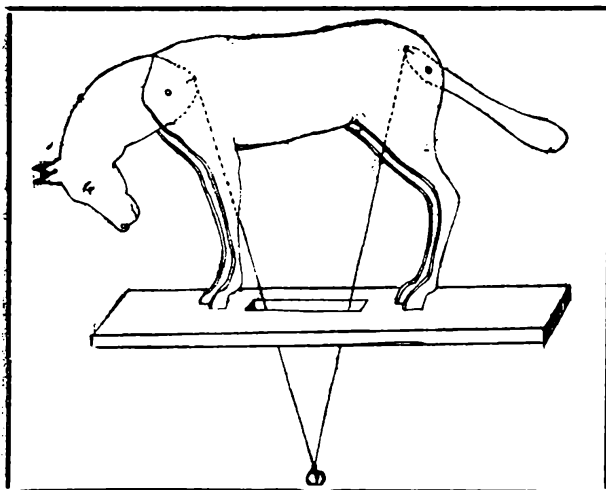

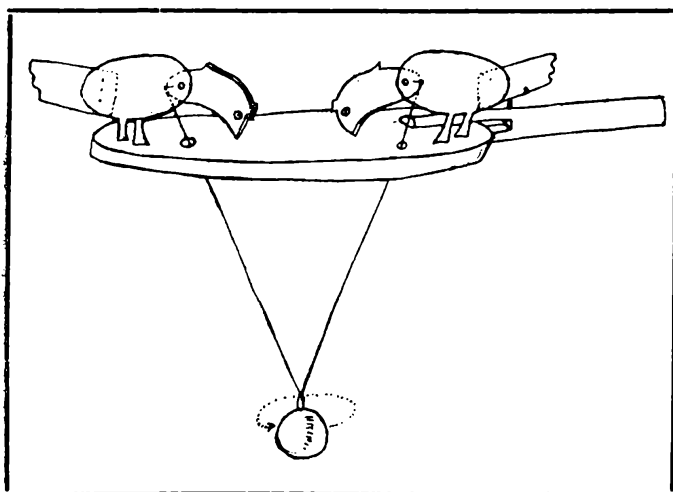
Koutek pro ruční práce.

Kývající oslík.

mohli použití provázku a na obou stranách udělati pořádný suk. Dříve však než připojíme hlavu a ocas k trupu, připevníme pomocí malého hřebíčku k hlavě i ocasu silnou niť, jak viděti na obrázku. Konečně upevníme hřebíčky nohy osílka na podstavec (hřebíčky zatlučeme ze spodu podstavce), který má uprostřed otvor v podobě obdélníka. Tímto otvorem prostrčíme obě niti (od hlavy a od ocasu) a zatížíme je nějakým těžším předmětem, případně těžší kuličkou. Nyní, když budeme kývati kuličkou, bude oslík kývati hlavou a ocasem. Podobně zhotovíme si

zobající slepičky.

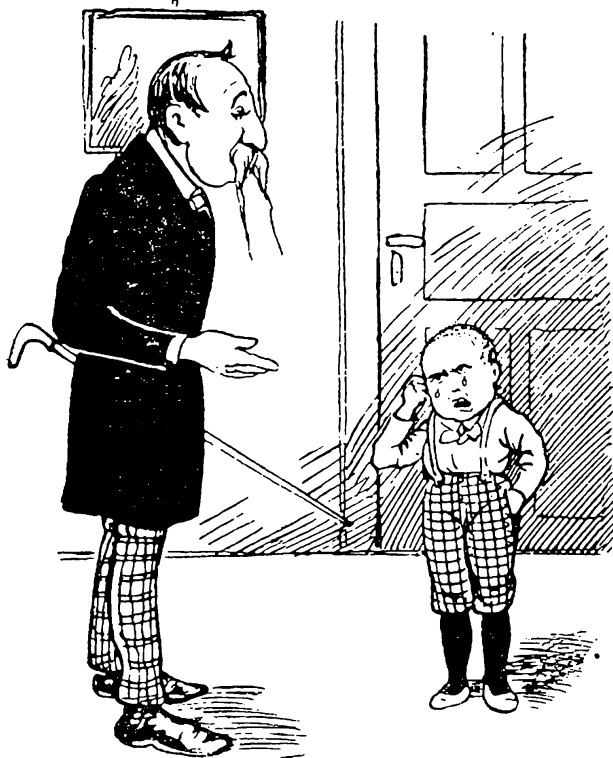
Na obrázku jsou na podstavci dvě slepičky, můžete jich však umístiti více, pokud ovšem nebude jedna druhé překážeti. Postup práce je podobný jako u osílka; rozdíl jest ten, že u slepičky je ocas nepohyblivý: tedy jej mezi obě tělíčka přibijeme, kdežto hlavu upevníme na drátek neb provázek, aby se mohla pohybovati. Vyřízneme tedy pro každou slepičku dvakrát elipsovité tělíčko i s nožkami, mezi obě tělíčka vložíme pak hlavu, k níž připevníme opět na hřebíček silnou niť, a ocas, který přibijeme. Takto zhotovené

slepičky rozestavíme a připevníme na kruhový podstavec s rukovětí; před každou slepičku vyvrtáme v podstavci otvor, kterým protáhneme niť od hlavy slepičky. Pod podstavcem pak všechny niti spojíme a zatížíme koulí neb jiným vhodným předmětem. Aby slepičky zobaly, dáme zatěžkávací kouli pohyb kruhový, držíce podstavec za rukovět.

Zdraví vás všechny

strýc Vojtěch.

Zábavný koutek.

Co se stalo Karlíčkoví.

Karlíček: „Ho, ho, ho...“ —
 Strýc: „No, co pak se ti stalo,
 Karlíčku?“ — Karlíček: „Tetička
 mně udělala co dělá se svým pejs-
 kem.“ — Strýc: „No a co?“ — Karlí-
 ček: „Ho, ho, ho... Umyla mě,
 učesala a dala mně pusinku. Ho, ho,
 ho...“

Skrývačka.

Tento muž jen na obchody myslí,
 za město když kráčí zadumán.

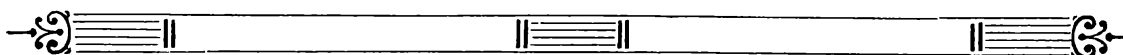
Neslyší, že za ním někdo přišel:
 mladý, štíhlý, vyšňořený pán.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 45.

1925—26.

ČÍSLO 7.

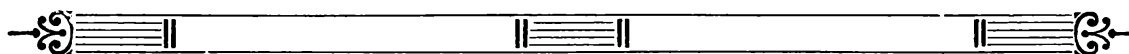
J. M. Dědinský;

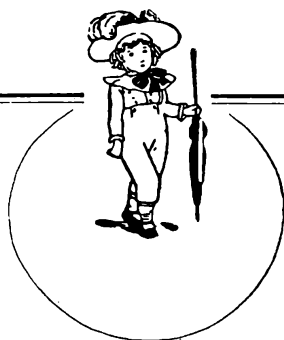
Jaro běží

Jaro běží polem čile
Vstávejte vy, kvítky milé !
Jaro běží do lesa,
každý ptáček zaplesá.

Jaro běží po rybníce,
vzbudí vlnek na tisíce,
jaro běží kolem chat :
„Pojďte, děti, ven si hrát !“

Jaro běží ke hřbitovu,
po špičkách jde kolem rovu,
šepce, jak by větřík vál
„Vy tu spěte sladce dál !“

F Háj:

Kájův Štědrý den.

Kája už pochopil, že škola není les. Co ve škole ho zachytlo, bylo náboženství. Pan farář vykládal jim o ráji, o Bohu, o stvoření světa, a Kájovy oči nespustily se jeho rtů. Už mnoho z toho doma slyšel, ale takhle pěkně nikdo to povědět neuměl jako pan farář.

O andělu strážném slyšel, jak Bůh každému člověku jednoho posílá, aby ho chránil zlého, a ten anděl že se usmívá, když jsme hodní, a pláče, když jsme zlí. A tu se hlásil a řekl panu faráři:

„Prosím, teta hajnejch říká, já že mám dva anděle strážné, jinak že už dávno bych si byl někde zlámal vaz.“

Pan farář se jen maličko usmál a odpověděl:

„To ty asi moc zlobíš!“ Měl rád Kájů, protože překvapoval jasným úsudkem.

Když jednou pan farář byl ze školy na rychlo odvolán k nemocnému, byla místo něho tu hodinu od pana řídícího poslána jeho dcera loni z ústavu vyšlá a dosud bez místa. Ta se Kájovi nic nelíbila. Ohrnul rtíky a řekl si v duchu:

„Kdepak holka, to nic není. Vlasy má ustřižené jako kluk, sukně má. Ta nám asi toho moc nepoví!“ Zlobil se, že musil pan farář přerušit zajímavý výklad, ale čekala ho veliká radost.

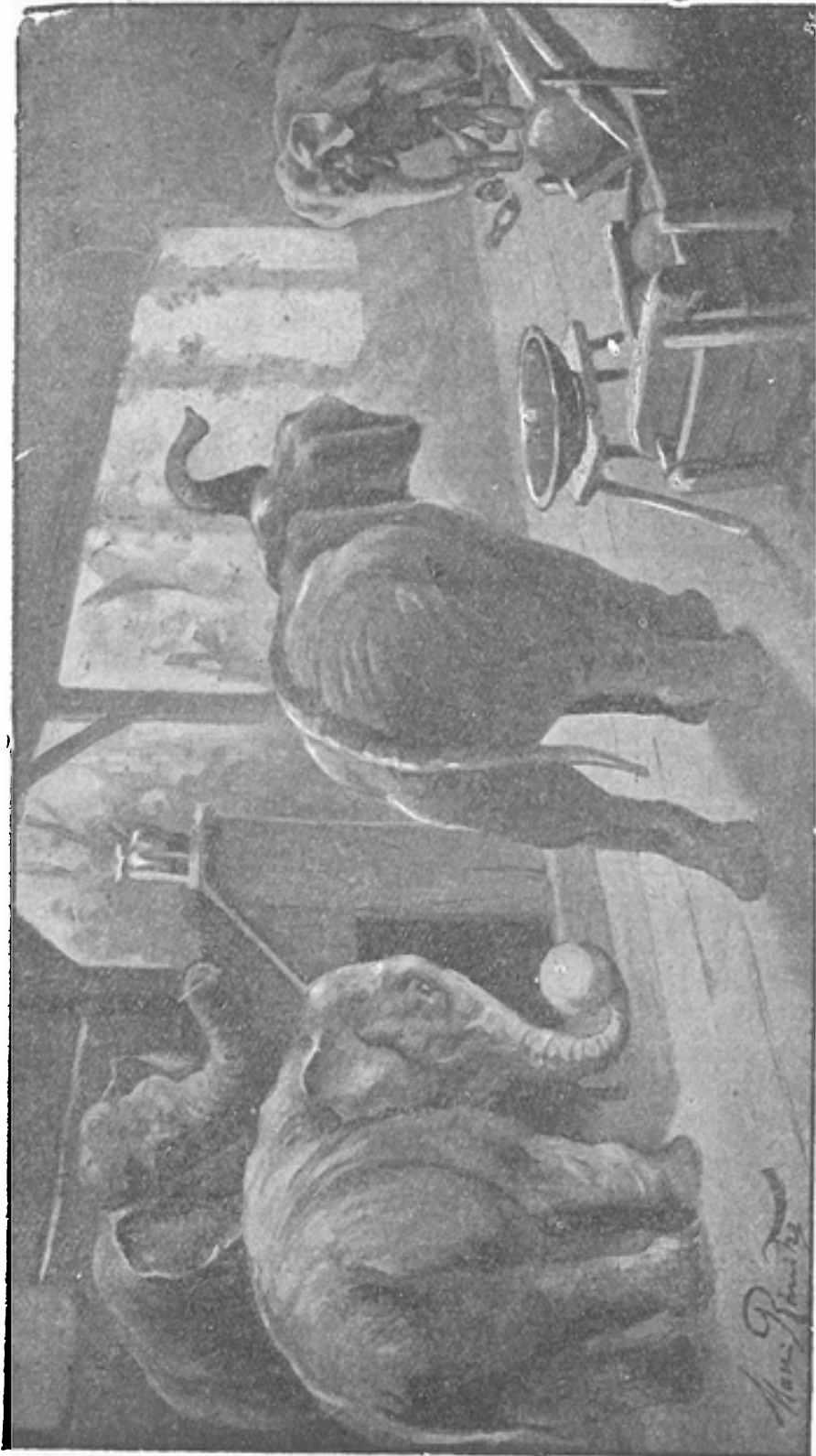
Pan farář se vrátil. Nesl do školy i velikou brašnu a dokončil hodinu v klerice. Tenkrát se zdálo Kájovi, že pan farář je tím nejvznešenějším a nejkrásnějším člověkem na světě.

Byl „s Pánem Bohem!“ Kája ví, co to je.

Jednou maminka zle stonala. Také u nich byl pan farář a šel tak, jakby svatý s oltáře sestoupil. Doma měli vydrhnutou podlahu, a tatínek přinesl z lesa zakrslé, ale pěkně zelené smrčky, postavil je do koutů světnice, stůl přikryl jediným bílým ubrusem, nad kropenku dal svazek žitných klasů, zapálil na chodbě „františka“ a řekl Kájovi:

„Pan farář přijde s Pánem Bohem.“

Tenkrát také měl tuhle brašnu, a dnes visela na hřebíku u dveří. Když je pan farář po hodině ze školy vedl, zavěsil ji na ruku. Kája se k němu přiblížil a zašeptal:

Stoní domácnost.

„Prosím, já bych tu brašnu nesl, ju?“

Pan farář mu ji svěřil a Kája se nadnášel, pár kroků před ním šel a u kostela se zastavil. Pokřižoval se, jak maminka ho učila: „Když jdeš kolem kostela, smekni, pokřižuj se a pomysli si: „Jdu kolem domu Božího, ve svatostánku Kristus přebývá a žehná těm, kteří kolem kostela jdou.“ Pokřižoval se, čepici smekl a dvěma kroky byl u dveří chrámových. Zaklepal ohnutým ukazováčkem, a pan farář se zeptal:

„Proč klepáš, Kájo?“

„Myslím si,“ odpověděl Kája, „že tady zvoníte.“

„Tady ne, hochu, jdi ještě chodníčkem tam k těm vratům!“ Na faře dostal Kája od matky pana faráře jablíčka a buchtu, a od pana faráře obrázek anděla strážce. Ten den už odpůldne ve škole nebyl. Uháněl domů, a cestou tisíc myšlenek hlavičkou se mu honilo:

„Pan farář nezůstává v kostele. Pan farář má maminku jako já. Mám obrázek a jablíčka a buchtu.“ A tohle všechno vykřikoval už za plotem jejich dvorku. A tenkrát nikdo nehuboval, že na odpolední školu zapomněl, protože všichni chápali, že pro Kájovo srdíčko bylo to mnoho radostí, kterých dnes se dočkal.

Kája přišel po čase domů velmi zamyšlen:

„Co říkáte, mami, nadělí Ježíšek nebo nenadělí? Já bych rád u jesliček našel foukací harmoniku a tahacího panáka; jak se potáhne za špagátek, on roztáhne ruce i nohy.“

„To bys, hochu zlatý, musil moc poslouchat,“ mínila matka.

A Kája poslouchal. Šel se ptát tatínek do školy. Samou chválu slyšel. O různém nevinném čtveráctví Kájově ani se pan řídící nezminil. Pan farář řekl přímo:

„Dobře ho vychováváte, k Bohu vedete; nezarmoutí vás.“

Přišel tatínek domů, usmíval se promrzlými vousy a snášel s půdy jesličky. Ještě pár figurek vyřezal a přidal, a teď už Kája večer modlil se u jesliček. Když se domodlil, ještě přidával Kája dva Otčenášky. Jeden na to, aby dostal foukací harmoniku, druhý, aby Ježíšek tahacího panáka přidal.

Ve škole, v kostele, doma všude bylo znát, že je před vánočními svátky. Pan řídící s nimi zpíval koledu:

S jedné strany chvojka,
s druhé borověnka,
pásli ovce pastuškové,
jedli kaši z hrnka.

Kája se hlásil:

„Prosím, já také umím koledu.“

„Zazpívej tedy!“ řekl pan řídící.

A Kája, čistým jasným hláskem zpíval:

„Vzhůru, bratří, vstávejte
a svá stáda shánějte!“

a zpíval, a všichni tiše poslouchali. Starý pan řídící ve vzpomínkách viděl se v kostelíku rodného městečka, když byl takovým hošíkem jako Kája. Tenkrát také zpíval s ostatními tuhle koledu.

Kája po první spustil druhou a třetí, a za dveřmi už stál pan farář, který šel učit náboženství, a také poslouchal a také vzpomínal, protože to, co Kája zpíval, byly prastaré koledy z Kutnohorska, jeho rodného kraje a tady je zpívat nikde neslyšel. Když Kája začal ještě „Radostnou novinu“, už pan farář neodolal, potichu otevřel, aniž ho kdo zpozoroval, a pan řídící právě začal tiše druhý hlas, a pan farář třetí. Kája v tom nadšení ani si toho nevšiml. Až když skončil a kolem se rozhlédl, uviděl pana faráře a honem řekl:

„A jeje, důstojný pán už je tady. Pochválen Pán Ježíš Kristus! To to uteklo s tím zpíváním.“

Když přišel Kája domů, řekl:

„Maminko, dnes to bylo ve škole jako v kostele. Zpíval pan farář a pan řídící.“

„To věřím, vpadla mu do řeči matka, „to jsou zpěváci!“ — „a já, maminko,“ dodal Kája.

„Ty? No, pěkně začínáš lhát! S tebou by zpíval pan farář a pan řídící, to zrovna!“

„No, už je tomu tak, maminko, a mám hrozný hlad.“

Ale i maminka se dověděla, že skutečně Kája zpíval, a řekla mu: „Povídala Cilka Novejch, že's opravdu zpíval. Vidíš, křivdila jsem ti.“

„To je tak, mami, když se nevěří vlastním, ale cizím.“

V kostele stály jesle — učiněný zázrak. Hvězda nad nimi se třpytila.

„Ta, panečku,“ tvrdil Kája, „je opravdovsky zlatá. Vždyť se svítí jako zlatá miska, když ji pan farář na oltáři v rukou překládá. A pastýřů a zvířátek“ a Kája nestačil doma povídat.

Už i doma bylo cítit, že se blíží velký svátek. Maminka vydrhla obě světlice, tatínek donesl choje, všelijaké kornoutky teta hajnejch přinesla, jen před Kájou se nic nedělalo.

Maminka zapoměla na pár hrozinok do vánočky. Pověřila touto důležitou posilkou Káju. Zavázala mu do cípku kapesníčku korunu a poručila:

„Koupíš u Štulce za korunu hrozinky, ale ne abys je ujídal po cestě! To víš, že bych to poznala.“

Kája šel do školy jako král do boje, který si umínil, že vyhraje. Ani se na hrozinky nepodívá! Ani kornoutku neotevře! Dá si jej v krámu převázat. Hrozinky! Už se ani dobře nepamatuje, jak chutnají! Bodejť, už ví! Tenkrát na faře dostal buchtu s hrozkami — maminka to řekla — ale, panečku, ty sládky! Jako když do medu kousne. Každá byla jako malinká třešinka. Kája spolkl sliny. Však se ani nepodívá.

Po vyučování rovnou namířil k Štulcovi, dobrému známému tatínka:

„Tak pochválen Pán Ježíš Kristus, pane Štulc, že tatínek s maminkou pozdravují, abyste poslal za korunu hrozinky.“

Štulc se usmíval. Měl Káju velmi rád:

„Ty už sám nakupuješ? Podívejme se!“ A vážil hrozinky. Kája se pozorně díval:

„Jsou nějak scvrklé, pane Štulc!“

„Ty nabydou v těstě, Kájo, ale ne abys je po cestě snědl!“ Dař mu kornoutek a sáhl rukou do zásuvky: „Tu máš na cestu, hrozinek jsem ti přidal,“ v Kájově čepici zabělalo se burskými oříšky.

„Tak zaplať Pán Bůh a s Pánem Bohem!“ Oříšky dal do kapsy, kornout držel v ruce. „To je toho málo za korunu, a to ještě pan Štulc přidal.“ Vstrčil kornoutek do kapsy a vzal si oříšek. „Vida, je tu jedna hrozinka, tu si sním.“ Překousl ji ve zdravých zoubkách a nechal ji chvíli ležet na jazyku.

„Panečku, to je dobrota! Ten pan Štulc má časy. Může jíst celý den hrozinky. I v pátek.“

Byl už u lesa. „Jen jestli se v kapse nezmačkají! Musím se podívat!“ Kornoutek byl pomačkaný. Srovnal jej a zvolnil krok. „Jednu by si snad mohl vzít a sníst. Kolik pak asi pan Štulc přidal? Snad pět! To jistě. Vezme si dvě. Jak to řekl? „Přidal jsem ti.“ Ne mamince, jemu přidal. To si smí vzít.“ Rozbalil kornoutek a vzal si dvě hrozinky. „Inu, bude se učit panem Štulcem a bude jíst celý den hrozinky. Je jich do vánoček škoda. Rozběhnou se tam jako nic. Ještě by si mohl vzít tři.“

A než přešel lesem, scvrkl se kornoutek žalostně na polovinu. Lekl se. Už je zle! Už to maminka pozná! Co teď? Rozběhl se zpátky a rovnou k Štulcům, slzy v očích:

„Pane Štulc,“ ale ten tu nebyl, a příručí ho odbyl, ač se chtěl kající vyznat.

Vyběhl z krámu. Kdo by mu dal pár hrozinek, aby byl zas kornoutek plný? Tenkrát měl tu buchtu z fary. Dlouho se nerozmýšlel. S pláčem vběhl po schodech k farské kuchyni. Pozdravit zapomněl, zaslzené oči otočil po matce pana faráře. Zapomněl, jak ji má pojmenovat, a vzlykavě prosil:

„Teta, prosím vás, dejte mi pár hrozinek! Já jich nesl domů za korunu a trochu jsem jich snědl. Moc bych doma dostal. Já vám to oplatím, až budu mít.“

Vlídná stařenka se usmívala, pohladila Káju po kučeravých vlasech a řekla:

„Dám ti, hochu, ale nikdy už nebuď tak mlsným!“

„Ba ne, tetá,“ řekl ještě Kája v pláči.

Štárá paní vzala heboučký, bílý sáček, naplnila jej hrozinkami, pomačkaný, z pola vyprázdněný kornoutek mu vrátila.

„Ty si dojez, a tohle dej mamince a přiznej se!“

„Tak Pán Bůh naděl stokrát víc!“ A jen se mu hlavička mezi dveřmi zatřásla. Běžel k domovu a v ruce tiskl bílý sáček.

Maminka už čekala, a metla ležela vyzývavě na stole:

„Kde máš hrozinky?“

„Tady, maminko,“ a položil na stůl sáček.

Mátka se spokojeně usmála:

„Ten ti dobře navázil.“

Kája se měl přiznat, ale metla ještě ležela na stole, a maminka měla tolik práce. Nechá to až po svátcích.

Ráno o Štědrém dnu nalila maminka jen tak dva hltý kávy do hrnečku a řekla: „Dnes se musíš postit, abys viděl večer zlaté prasátko!“

P. Ježíš uzdravuje slepého od narození.

A Kája se opravdu postil a pozoroval tatínka, jak z kůry cosi vykrajuje, přirezává, kolem otvory jako hrášky dělá. „Vida, má to podobu prasátka, ale zlaté to není,“ pomyslíl si.

Maminka prala houby, vařila krupky, chystala „kubu“ U jesliček

bylo celý den světélko. S večerem, když už Kájovi kručelo v útrokách, otec rozsvítil, nad lampou podržel to z tmavé kury vyřezané prasátko, a na stropě skutečně ukázalo se zlaté.

„To proto vidíš,“ podotkl otec, „že jsi se postil. A teď povečeříme, a potom se smíš podívat vedle do jizby k jesličkám.“

Pomodlili se, a Kája pořád viděl zlaté prasátko, jak se mihalo na stropě.

Nejdřív jedli „kubu“, potom přinesla maminka vdolky a na talíři „muziku“: uvařené sušené švestky, hrušky, čtvrtky jablek i pár třešní. I pár jablíček a ořechů přidala, ale Kája už jen se díval po druhých dveřích. Konečně směl vejít. Oči mu svítily. Ano, u jesliček ležela foukací harmonika a tahací panák. Hned klekl a modlil se a potom teprve zkoušel harmoniku.

„Panečku, ta byla ještě lepší než hrozinky. A panák, jak se za motouzek zatáhlo, rozhazoval ruce i nohy a dokonce i hlavou točil.

Než byl čas jít na půlnoční, nedal obojí z ruky. Když nenatahoval panáka, zkoušel harmoniku. Ale když řekl tatínek: „Je čas vyjít,“ vklouzl do kabátku, a srdíčko mu zabouchalo:

Co chtěl, oč prosil, dostal. A přece hřešil. Hrozinky napolo snědl, slíbil se přiznat, ještě tak neučinil, ale hned po svátcích všechno mamince poví.

J. Z. U h d e :

Já nevím...

(Věnováno chrámu Sv. Petra v Brně.)

Já nevím, když mně někdy je tak smutno,
tak bolno u duše, tak teskno, rmutno ..

Já nevím, co mně vždy tak mocně pudí
v to tajuplné, slavné chrámu šero

— to nelze říct, to nemůž' vypsát pero —
vždy jako šíp to protkne mojí hrudí

Tam v posvátném tom temném šeru chrámu,

kde okna září v barvách drahokamů,

kde tiše šerem svítí svíček záře,

kde kněz mši svatou slouží u oltáře,

kde kadidla dým povznáší se výše,

kde posvátnou vše tajemností dýše ..

tu srdce mé tak mocně vždycky buší

a jakýs' pocit štěstí padne v duši.

A nevím proč — ať je mně jak chce bolno,

to jedno vím, že duše v této chvíli

se vznáší výš, ku jasnějšímu cíli

dál touží spět, ke krásnějšímu místu,

a ještě dál, ba k samému až Kristu —

A tehdy je mně lehce tak a volno !

Jos. Vévoda:

Odkud přišly vlaštovičky?

horké Afriky, ze země egyptské, kamž utekl se svatý Josef s Pannou Marií a s Ježíškem před králem Herodesem, přišly k nám vlaštovičky

Zde usadila se svatá rodina v jedné krajině blízko řeky Nilu, kde žilo již od dřívějších dob mnoho uprchlíků židovských. U některého z krajanů našli přístřeší a živili se poctivě, jak mohli. Svatý Josef konal te-
sařské práce, Panna Maria předla.

Ježíšek, když počal již choditi, hrával si jim u nohou. Malé děti z blízkých domků brzy se s ním seznámily a přicházely si pohrát s ním.

Jednou hráli si venku na břehu řeky Nilu, hnětouce z černého bláta říčního roztodivné věci. Jedni všelijak zkroucené hady, jiní kravičky o čtyřech nohách se dvěma růžky na hlavě, jiní zase různé ptáčky, lepíce jim na boky z listí křidélka.

Také Ježíšek měl již hezký řádek malých ptáčků nadělaný. Pojednou poklekl vedle nich, sepal ručky a hledě k nebi šeptal jakousi modlitbičku. Potom vstal a požehnal ptáčky, urobené z hlíny.

A div divoucí! Od země vzneslo se hejno krásných ptáčků černě lesklých, jakoby opálených tím horkým sluncem africkým, bříska bílá a hrdélka tmavorudá, to že snad v té hlíně nilské, z níž pocházeli, zaslzla sem tam kapka oné krve, v níž proměnily se kdysi na rozkaz Mojžíšův všechny vody egyptské.

A vesele švitoříc vznášelo se to hejno černých ptáčků, prvních to vlaštoviček, vždy výš a výš, zaměřilo na sever k blízkému moři, letělo dál a dál, až zmizelo v modravé dálce docela.

A s vlaštovičkami o závod letěly teplé větry od jihu, jejich dechem tály ledy a sníh, potůčky hrčely s hor a skokem vrhaly se do řek, řeky se vzdýmaly a hučely, valíce se k moři, slunko se smálo na celý svět, louky, luhy, lesy, pole a nivy se zazelenaly a vítaly ty dosud nevidané ptáčky, kteří přinášeli s sebou jaro.

A od těch časů opakuje se to rok co rok, neboť vlaštovičky, odletěvše na podzim do svého původního domova do Afriky, přezimují tam v teplém podnebí, a když slunko počne vystupovati výše a zvítězí nad zimou, pospíchají ihned s větry o závod do severnějších krajin zvěstovati všude toužebně očekávanou zprávu, že přinášejí nové jaro!

Em. Masák:

Petřík putuje do Říma.

XI. Řím pohanský a křesťanský.

zpomíná-li nyní Petřík na pět dní prožitých v Římě a zvláště vypravuje-li o nich svým přátelům, bývá často na rozpacích. Viděl tolik památných věcí, navštívil tolik starých i novějších nádherných chrámů, prošel tolik obrazáren, museí a různých sbírek, že má z toho všeho skoro zmatek v hlavě.

Ale přece některé dojmy vtiskly se mu do duše tak silně, že jich nezapomene snad po celý život. A rád je prožívá vždy znovu, když někdy po práci vezme do rukou obrázku, alba a pohlednice, které si v Římě koupil, probírá se jimi za večerního ticha a vrací se vzpomínkami na místa, kudy chodil před několika měsíci — v palčivém žáru italského slunce. Ani se mu skoro nechce věřit, že prý i tam teď mrzne a sněží.

Jak se asi bělá nyní pod sněžnou pokrývkou hrdě k nebi se zdvi-
hající **A n d ě l s k ý h r a d**, blízko něhož bydlili a chodili denně ke chrámu sv. Petra, kdysi hrob císaře Hadriana, nádherně ozdobený mramorem, později nejsilnější pevnost celé říše a státní vězení. Je tedy zasypána sněhem i velká bronzová socha archanděla Michala se skloněným mečem, postavená na vrcholu hradu na poděkování za odvrácení moru, zasněženy jsou i pěkné sochy andělů a apoštolů s nástroji utrpení Páně na „Andělském mostě“

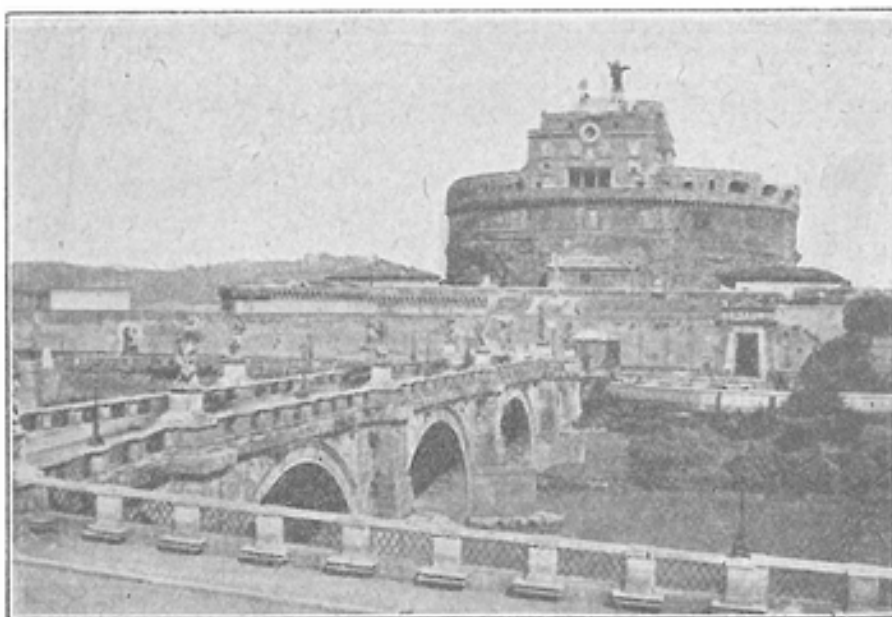
A pod ním řeka Tiber. Zamrzla? Oh, těch několik stupňů zimy jistě nestačilo, aby překlenulo její široký proud aspoň tenounkou vrstvou ledu! Ostatně: římsští hoši jistě ani neumějí bruslit

Pohled na bývalý hrob pohanského císaře vyvolává bezděky v Petříkovi vzpomínky na řadu jiných památek starého Říma. Zůstaly z nich většinou jen trosky, ale tyto trosky mluví dosud. Mluví ke studentu, který se učí dějinám oněch dob a čte spisovatele, kteří žili snad v oněch nádherných palácích, chodili do chrámů a procházeli se po náměstích, plných pomníků a soch i vítězných oblouků. A hovoří tím více k duši křesťana, který vidí opodál obrovské trosky jiného pomníku, — pomníku bojů a utrpení, ale i vítězství křesťanské myšlenky nad starým pohanstvím.

Přišli k těmto zbytkům starého Říma jednoho pozdního odpoledne, když dříve prohlédli několik významných chrámů, zvláště chrám a klášter jezuitský, kde žil a studoval a kde jest i pochován sv. Alois.

Petřík byl ještě zabrán v hovor s Aničkou, když se před nimi pojednou otevřel pohled na **F o r u m R o m a n u m**. Znalí je z obrázků, a přece stanuli překvapeni. To je tedy ono proslulé náměstí, které bylo kdysi středem veškerého veřejného života římského! Zde se konaly sněmy, trhy a schůze, zde se přinášely oběti bohům, zde se

rozhodovalo často o osudech světové říše i podmaněných národů. Teď tu stojí jen zříceniny chrámů a senátorských paláců, zbytky rozlehlých síní a chodeb, pohozeny leží tu již celá staletí kusy sloupů, hlavic a jiných ozdob, jak byly vykopány z rumu, a mezi nimi běhá bez ostychu množství koček . . . Podvečerní slunce sklání se zvolna na sousední vrch, bývalý slavný kapitol, a ozařuje i mohutné zčernalé stavby několika vítězoslavných oblouků, jež si postavili císařové na památku svých vítězství, zvláště proslulý o b l o u k T i t ů v, zbud-

Andělský hrad v Římě.

vaný r. 70 po dobytí Jerusalema, a oblouk Konstantinů v oslavující jeho vítězství nad Maxentiem r. 312.

Celé Forum Romanum — toť jen veliký hřbitov zašlé světské, slávy . . .

A poblíž zdvihá se již ona mohutná stavba, o níž Petřík a snad každý křesťan tolikrát již slyšel a která od svých obrovských rozměrů dostala i své jméno: K o l o s e u m. Divadlo, kde se konaly hry gladiatorů a zápasy se šelmami i umělé námořní hry a boje. Arena, kde brzy v proudech tekla i krev nesčetných křesťanských mučedníků

Pohnut stanul Petřík se svou skupinou poutníků úvnitř Kolosea a rozhlédl se po několika patrech bývalých sedadel, chodeb a podloubí. Jak to tu vypadalo před 1800 a více lety! V hledišti nádhera a rozmařilost, zde dole bolestná muka a stony umírajících. Tam divoké výkřiky rozvášněného římského lidu, jehož se sem vešlo pohodlně přes 80 tisíc, zde na písku prosáklém krví jen tichá modlitba posilující statečnost mučedníků . . .

A krev těchto zdánlivě poražených stávala se semenem nových křesťanů. Bývalé nádherné divadlo zpustlo, Forum se svými pohan-

skými chrámy a císařskými slavobranami leží mrtvo v rozvalinách, rozpadla se moc starého Říma, který tak dlouho a tak tvrdě ovládal svět — a vedle něho vyrostl nový křesťanský Řím.

Rostl pomalu a těžce — jako všecko, co má přetrvati věky.

To si uvědomil Petřík zvláště druhého dne, když jeli v povozech navštívit k a t a k o m b y. Kolikrát již slyšel a četl o těchto posvátných místech, kde první křesťané pochovávali své zemřelé a kde se shromažďovali v dobách pronásledování ke společným bohoslužbám na hrobech mučedníků — a přece když nyní s tenkou svíčkou v ruce

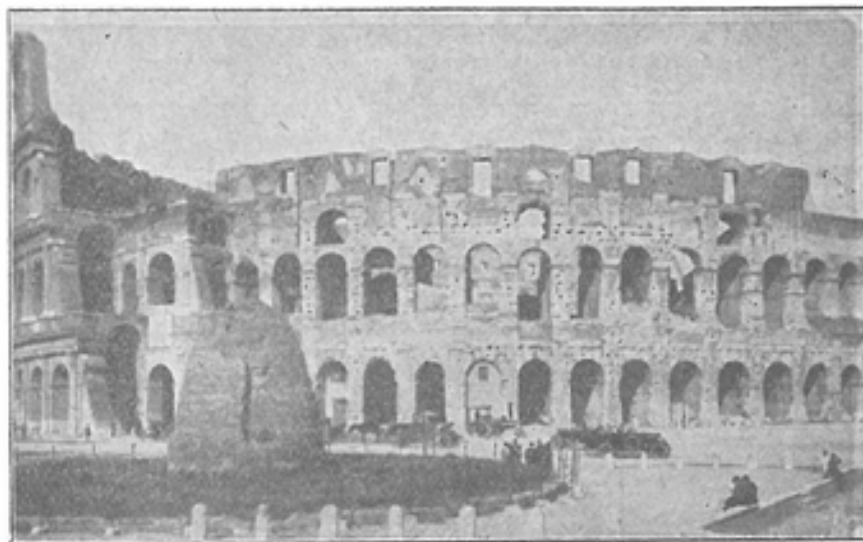
Forum v Římě: Trosky chrámu Saturnova.

sestupoval za druhými úzkou chodbou do podzemí, bylo mu, jakoby se octl náhle v novém světě. Zachvěl se chladem, který tu vanul z nízkých černých stěn a z nekonečně dlouhých, stále se zaplétajících uliček i širších prostranství tohoto podivného města mrtvých.

Ale brzy zvykl chladnu i temnotě a sledoval pozorně výklady mnicha-trapisty, který je vedl a který jen zde v katakombách smí mluvit. Vzpomínal při tom na některé události, jak o nich četl ve „Fabirole“ i v jiných povídkách z prvních dob církve a jak je spatřil kdysi i v divadle: viděl v duchu zahalené postavy křesťanů, jak tudy procházejí za nočních temnot, šeptají modlitby u hrobů svých zesnulých, naslouchají útěšným slovům svého biskupa, posilují se Tělem a Krví Páně, aby snad již za několik hodin vykrváceli hrdinsky v Koloseu.

Ostatky těchto většinou neznámých hrdinů nejsou již v katakombách, ale v křesťanských chrámech: zůstaly tu jen prázdné výklenky, náhrobky, kamenné i mramorové desky s nápisy a malbami i s různými vyrytými znameními. Prostá slova, prostinké kresby, ale z každé mluví hluboká víra a pevná naděje křesťanská.

Petříka zaujaly zvláště druhé blízké katakomby, které ještě navštívili — u chrámu sv. Šebestiána. Zaujaly jej zvláště tím, že tu byli dočasně v dobách pronásledování pochováni sv. apoštolé Petr a Pavel, než jejich těla mohla býti uložena ve vlastních chrámech římských. Byl dojat, když sestoupili do starého římského domu, vykopaného teprve před několika lety pod základy chrámu: viděl tam asi 15 m pod zemí lesknoucí se studánku, v níž sv. Petr a Pavel křtili obrácené pohany, a nahlédl do krásně zachované hrobky, objevené r. 1919 i s nádobkami na olej a jinými drobnostmi. A v blízké nízké

Koloseum v Římě.

místnosti četl na stěně množství starých nápisů, v nichž jsou sv. apoštolé vzývání o pomoc.

Cestou vroubenou cypřiši vysvětlil mu pan farář veliký význam těchto nových objevů: jimi nadevši pochybnost potvrzeno, čemu každý katolík ovšem věřil, ale co nepřátelé tak často popírali — že skutečně sv. Petr byl v Římě, tam zemřel a byl pochován.

Sotva dokončil svůj výklad, přijeli k místu, které jim znovu připomnělo sv. Petra: jeli po proslulé silnici Via Apia a zastavili se na chvíli u kostelíka zvaného „Domine, quo vadis?“ Tam podle staré legendy sv. Petr, když na prosby křesťanů opouštěl Řím, aby ušel smrti, spatřil božského Spasitele s křížem na ramenou. „Pane, kam jdeš?“ ptal se udiveně. A dostal odpověď: „Jdu do Říma, abych se dal znovu ukřižovati!“ I pochopil, že Pán chce, aby vzal na sebe také kříž. Vrátil se, aby se nechal sputat okovy

Také tyto okovy svého patrona spatřil Petřík: už skoro za šera navštívili chrám postavený na místě, kde oba uvěznění apoštolé byli v okovech souzeni od městského prefekta — nazývá se proto také

„Sv. Petr v okovech“ Viděl je uschovány v pěkném bronzovém relikviáři a koupil si na památku také jejich prostý obrázek.

Ě Aničku zato více zajímalo proslavené umělecké dílo, které chová tento chrám: socha M o j ž í š e, vytvořená Michelangelem pro náhrobek papeže Julia II. Stála před ním dlouho jako v zanícení a koupila pak sobě i Petříkovi věrnou jeho fotografii.

Tento obrázek má právě Petřík před sebou: sedí za lednového večera ve svém pokojíku, kde se před chvílí mořil překladem válečných Pamětí Caesarových, pozoruje mohutnou postavu slavného vůdce Izraele a vzpomíná, jak nadšeně hovořila o ní Anička ještě cestou ze zašerelého chrámu. Dívá se i na ostatní obrázky, které si přinesl, a prožívá v duchu znovu ty dva dny, kdy procházel střídavě starým a novým, pohanským i křesťanským Římem.

Nyní tedy obojí kryje sníh: mrtvou slávu takového Julia Caesara stejně jako skrovné místo, pod nímž kdysi hluboko v zemi odpočívala těla sv. Petra a Pavla, sv. Cecilie i statečného hošíka Tarsicia. A na římském Foru, kde zněly hlasy slavných řečníků a hřměly vítězné vozy pyšných císařů, mezi kusy povalených sloupů klouzají se asi římsští hoši a kulují se rozměkklým sněhem . . .

Ten bělostný sníh je jim jistě vzácnější a milejší než všechny ty staré kameny, pro které tam jezdí každý rok tolik cizinců z celého světa. Však i tato jejich radost bude krátká, kratičká!

Edv. Elpl:

J a r n í

Zaťukal posel sluníčka
na spící matičku zemi,
a již se jaro vrací k nám
se všemi nadějemi.

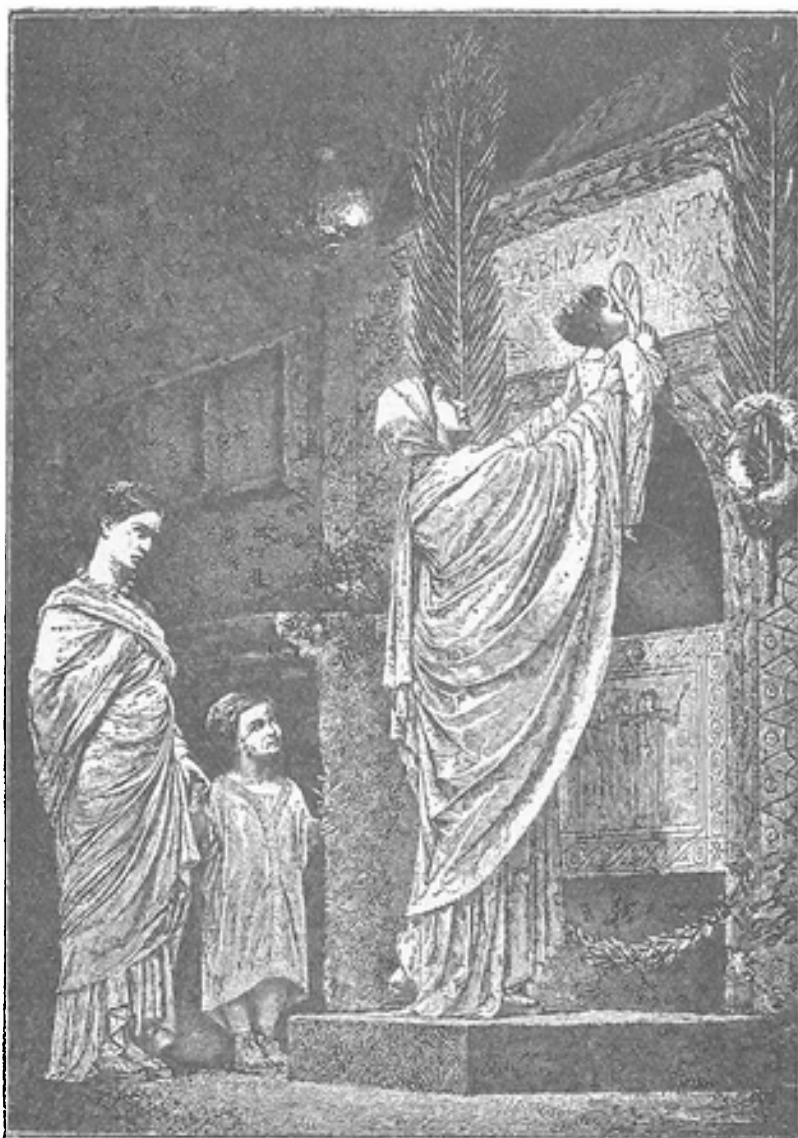
Skřivánci vzlétli k obloze,
písničkou stříbrnou zvoní,
a černá půda na poli
svěžestí jarní voní.

Les šumí blahou nadějí
na vzácné těše se hosty,
brzy na mezi zakvete
chudobky kvítek prostý.

Lísky a vrby na odív
ranné své staví květy,
a z šedých chatek bledoučké
na slunko kvapí děti.

Celý svět jak by omládl,
jaro když do kraje vkročí,
na koho jenom pohlédneš,
jaro mu hledí z očí.

Vdova a sirotci u hrobu otce mučedníka v katakombách.

Jiří Sáhula:

Prozrazené šibalství.

evítiletý Emilek Rájkův byl dosti dobrý hoch. Bylo však velikou chybou, že často na své spolužáky žárlil; leckdy se tvářil mrzutě, kysele, jestliže obdrželi něco jiní, čeho sám postrádal. Aby zakryl různé své nedostatky, rád se chlubíval — někdy tak pošeltile, až stržil posměch.

‘Jednou odpoledne mu paní Rájková strčila na

chodbě do jedné ruky velikou láhev a do druhé dvě koruny. Poroučela: „Koupíš petroleje za jednu korunu sedmdesát haléřů. Ta láhev bude plná. Třicet haléřů přineseš zpět. Nes opatrně, aby z láhve nebyly střepiny!“

Emilek vyběhl rychle. Po ulici kráčet již zvolna. Lelkoval po výkladních skříních. Na náměstí, kde se prodávala různá zelenina, utkvěl delším pohledem na opálce černých třešní. Hm — to by bylo pochutnání, myslel si. Ovoce tak vábně voní! Věru škoda, že ty peníze v ruce jsou právě určeny pro koupi odporně páchnoucího petroleje! Hlavou mu kmitla svůdná, hříšná myšlenka. Petrolej jest bezbarvý jako voda; což kdyby ho tedy koupil jen za korunu a dolil láhev vodou? Sotva by kdo podvod poznal. Nu — a zbyly by peníze na třešně. Fokušení bylo silné, ale Emilek se přemohl a hnul se o několik kroků dále.

Leč znovu se chlapci naskytl obraz velice svůdný, připoutávající pozornost ještě více! Několik dětí stálo u nůše naplněné do polovice třešněmi velkými, červenými, lákavě lesklými. Vašík Borek držel v levici veliký kornout a labužnický chroupal. Po jeho boku se olizoval po poslední třešni Jarka Doskočilův.

„Tak sladkých třešní jsem se ještě nenajedl,“ liboval ji před Rájkem Doskočil. „Kup si taky, nebudeš litovat. Odpoledne si pochutnám znovu.“

Na tvářičce Emilkově zračily se rozpaky. „Hm — teď právě ne-koupím,“ odmítl. „Zdržel bych se. Musím spěchati. Pochutnám si až za hodinu.“

„Che, che,“ smál se škodolibě Borek. „Za hodinu bude již ta nůše rozebrána. Nechceš se přiznat, že nemáš ani desetihalére. Pořád se chlubiš, co si všechno můžeš dovolit a jak velké peníze dostáváš — a zatím by z tebe nevytřásl nikdo padesátihaléř ani v neděli.“

„Já že nemám?“ vzplanul hněvivě Emil. Otevřel dlaň se slovy: „Jen se dobře podívej!“

„Kdo ví, nač ty dvě koruny máš,“ jízlivě se Borek. „Jdeš s tou lahví koupit něco pro domácnost.“

„Já si mohu všechno utratit,“ vypjal se hrdě Emilek, „a pak ještě od tatínka dostanu.“

„Leda na hlavu,“ rozšklebil se tentokrát i Doskočil.

Emil byl podrážděn do nejvyšší míry, třeba že bodavé poznámky spolužáků nebyly daleko od pravdy. Ješitný chlapec rozhodl se učiniti přítrž posměchům praktickým činem. „Třešně nejsou mým zvláštním potěšením,“ vykládal neupřímně, „já raději čokoládu. Ale koupit si mohu, co mi libo.“ Hned pak od prodavačky žádal, aby mu prodala třešně za šedesát haléřů.

Sokové Emilkovi nyní zmlkli. Hoch na další cestě ke kupci lačně pojídal sladké plody. Neuvážil, že radost nepoctivě získaná chutnává jako puškvorec: napřed sladce — a pak trpce, péprně.

Když se Emil vracel z krámu, nesl ovšem láhev naplněnou petrolejem sotva do dvou třetin jejího objemu. Ale nerozčilovalo ho to; však u pumpy se doplní ta kapalina vodou až po zátku.

Když přišel domů, kárala paní Rájková: „To je doba, než něco

Pohřeb v katakombách.

doneš! Vždycky na cestě zevlujš na všechny strany! — Podívám se teď proti světlu, není-li petrolej trochu kalný.“

Emilek se trochu bázní zachvěl, ale uklidnil se myšlenkou, že dolil vodou tak křišťálovou, až průsvitnost petroleje ještě zdokonalil. Ale jako by ho jehla byla do srdce bodla, když se na něho matka přísně podívala hned, jakmile obsah láhve prohlédla.

„Tu jsou dvě tekutiny,“ odhadla hlasem rozčileným. „Nahoře jest lehčí petrolej, dole jiná tekutina a těžší. Kdo ti to naléval?“

„Inu — pan Vokřál,“ koktal Emilek zapýřený až po uši. „Ale lil to jen z jedné nádoby.“

„A kdo doléval z nádoby jiné?“ uhodila matka na synka přísně.

„To já — já nevím, nesl jsem to jak mi to —“ zakoktával se šibal v největších rozpacích.

„Dýchni na mne!“ přikazovala matka, sklonivši se k chlapci. Když Emilek vydechl, bylo paní Rájkové hned všecko jasno. „Ty sis koupil za část peněz třešní a láhev jsi doplnil vodou — vidíš? Honem se přiznej, jinak s tebou bude moc zle!“

Emil štkavým hlasem vypověděl celý průběh svého provinění. Ujišťoval, že tohle byl jeho podvod první a opravdu již poslední. Jelikož prosil úpěnlivě za odpuštění, matka nepotrestala ho příliš přísně. Uložila mu domácí vězení na dva dni. „Skřítku bláhový a nezkušený,“ kárala a vysvětlovala, „petrolej se v láhvi ani lampě s vodou nesmísí. I rostlinný olej vyhoupne se nad vodu. Tvá pošetilá ješitnost zaslepila tě tak, že sis ani nevzpomněl, že nelze svítit vodou. Kdyby tvůj kousek neprozradilo sklo láhve, prozradila by její lampa. Knot by prskal a zhasínal. Není hanbou nemít peníze na pamlsky; opravdovou ostudou však jest podvod — a přímo směšnou je pošetilá chlubitost.“

Od toho nešťastného dne se stal Emilek mnohem skromnějším.

J. Veselský:

Skleněna hora.

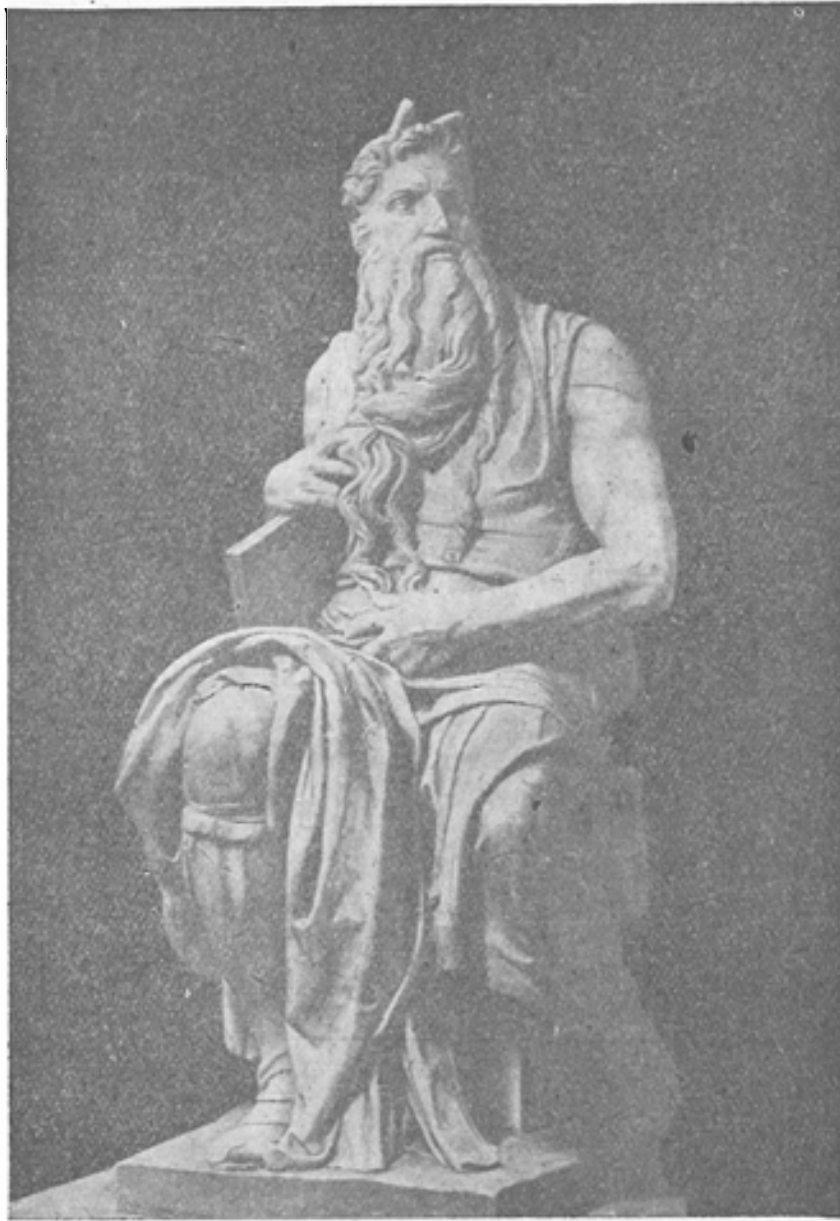
Polská národní pohádka.

a vysoké skleněné hoře stál zámek z ryzího zlata a před zámkem jabloň, na níž rostla zlatá jablka. Kdo utrl zlaté jablko, přišel do zlatého zámku, a tam ve stříbrném pokoji seděla zakletá princezna podivuhodně půvabná a krásná. Měla nesmírné poklady: sklepy byly plny drahokamů a celé skříně nejjemnějšího zlata stály kolem dokola ve všech pokojích.

Již mnoho rytířů přišlo sem zdaleka; ale nadarmo se namáhali vylézt na horu. Mnohý na ostře okovaných koních vyšplhal se kus, ale pak s hladkého příkrého kopce spadl. Jeden si zlomil ruku, jiný nohu a mnohý docela i vaz.

Krásná princezna dívala se ze svého okna, jak tolik statných rytířů nadarmo se namáhalo vystoupiti na bujných koních do výše. Pohled na princeznu dodával jim vždy nové odvahy. Přicházeli se všech čtyř stran

Mojžiš.

(Socha Michelangelova ve chrámě sv. Petra v okovech v Římě.)

světových, a přece ubohá dcera královská nadarmo čekala již leta na svého osvoboditele.

Mnoho mrtvých rytířů i koní leželo kolem dokola hory. Mnoho umírajících stenalo smutně, neboť se nemohli se svými zlomenými údy odtud odplížiti. Celá krajina vypadala jako hřbitov.

Za tři dny měl skončiti již sedmý rok, když přijel ke skleněné hoře na statném oři rytíř ve zlatém brnění.

Rozjel se nejprve se svým koněm, k úžasu všech dospěl až do poloviny kopce a šťastně se zase vrátil. Druhého dne, poněvadž se mu

zkouška podařila, hnal svého koně opět na horu. Kůň pádil po skle jako po rovné zemi a jiskry odletovaly od jeho kopyt. Všichni rytíři kolem hleděli udiveně — již byl zcela blízko vrcholu. A za okamžik stál již vedle jabloně.

Tu zdvihl se mocný sokol, zašuměl svými křídly a zasáhl tím i oči koňovy. Kůň se zalekl, otevřel široce nosní chřípě a zatřásl hustou hřívou, načež se rozehnal do výše. Ale tu zadní nohy uklouzly a kůň i s jezdcem řítil se po příkrém kopci dolů

Jenom jeden den ještě zbýval do sedmého roku . . . Tu přišel žák, veselý hoch, švarný, silný a veselý mladík. Viděl, kolik rytířů nadarmo zlámalo tu krky. Proto začal lézt po hladkém kopci bez koně.

Již před rokem, když byl ještě doma u svých rodičů, slyšel mnoho o princezně, která sídlí ve zlatém zámku na vrcholku skleněné hory. Šel tedy do lesa, zabil rysa a připevnil si jeho dlouhé a ostré drápy na ruce a na nohy.

Opatřen těmito zbraněmi lezl směle na skleněnou horu. Slunce zapadalo, an mladík zůstal státi v polovici své cesty. Sotva dýchal únavou. Žízeň vysušila docela jeho ústa.

Černý mrak letěl nad ním, ale nadarmo jej prosil a zapřísahal, aby propustil aspoň kapku vody. Nadarmo otevřel ústa: černý mrak přeletěl, a ani krůpěj rosy nezvlhčila jeho vyprahlých rtů. Jeho nohy krvácely z přecetných ran, takže se držel jen za ruce.

Den zašel, a mladík pohleděl vzhůru, aby uviděl ještě vrcholek hory. Ale při tom musil hlavu vysoko pozdvihnouti, takže mu čepice spadla.

Potom pohleděl dolů — o nebesa, jaká propast! Tam čeká ho jistá, neodvratná smrt! Napolo zpráchnivělé mrtvoly lidí a koní otravovaly čistý vzduch. Byly to zbytky odvážných jinochů, kteří právě tak jako on pokusili se dostat nahoru.

Byl již soumrak, hvězdy osvětlovaly jen skleněný vrch, a mladík visel jako přikován na svých zkrvácených rukou. Výše nemohl, neboť vyčerpал již všechny své síly. Nevěděl si rady, a tak rozpjat očekával jistou smrt.

Náhle přišla na něho dřímota. Zapomněl na své nebezpečné postavení a usínal. Měl ostré drápy tak hluboko zaryty do skla, že až do půlnoci zcela klidně spal a nespádl.

Zlatou jabloň hlídal sokol, který svrhl onoho rytíře s koněm. Jako bdělý strážce obletoval vždycky v noci skleněný vrch. A tu, sotva se měsíc prodral z mraků, zakroužil ve vzduchu a spatřil mladíka.

Byl si jist, že je to čerstvá mrtvola, a proto se spustil hned dolů a postavil se vedle. Ale mladík již nespádl. Spatřil ptáka a ihned si umínil, že s jeho pomocí se zachrání s hory.

Sokol zabodl své ostré drápy do těla jinochova. Ale statečný hoch snesl trpělivě bolest a chytil se nchou ptákových. Tento uleknut vznesl se do výše a začal s ním kroužiti kolem zámecké věže. Mladík držel se ho stále pevně a hleděl při tom do vysokých oken. Na balkonu uviděl se děti krásnou princeznu, ponořenou do smutných myšlenek.

Jakmile se přiblížil ke zlaté jabloni, vytáhl hoch z opasku malý

kapesní nůž a uřízl sokolu obě nohy. Pták bolestí vylétl do výšky a zmizel v oblacích, a jinoch padl na široké větve jabloně.

Tu vytáhl sokolí nohy, jež s drápy zůstaly v jeho těle, na ránu položil zlaté jablko, a hned bylo všecko zahojeno. Pak natrhal si plné kapsy takových zlatých jablek a šel směle do zlatého zámku. U brány zadržel ho veliký drak. Ale sotva naň hodil jedno jablko, skočil drak do jámy a zmizel.

Ihned se otevřela veliká brána. Spatřil nádvoří plné krásných květin a stromů, a na balkoně seděla krásná zakletá princezna se svou družinou.

Jakmile uviděla jinocha, běžela mu naproti a pozdravila ho jako svého pána a manžela. Odevzdala mu všechny poklady, a bývalý mladý žák stal se mocným a bohatým pánem.

Ale na zemi se již nevrátil, neboť veliký sokol, jenž byl strážcem zámku a princezny, mohl na svých křídlech snést k zemi nesmírné poklady. Poněvadž však sokol ztratil své nohy, vykrvácel a našli potom v blízkém lese na skleněném vrchu jeho mrtvolu.

Když jednou šel mladý pán se svou chotí na procházku, pohleděl dolů a viděl ke svému úžasu, jak se dole shromáždilo veliké množství lidí. Zapískl na svou stříbrnou píšťalku a hned přiletěla vlaštovka, která ve zlatém zámku konala službu poselkyně.

„Zaleť dolů a zeptej se, co se tam stalo!“ poručil malému ptáčku. Vlaštovka rychle odlétla a když se za okamžik vrátila, vypravovala:

„Krev sokola oživila dole opět mrtvoly. Všichni, kteří pod tímto vrchem zahynuli, dnes se probouzejí jako ze spánku. Sedají na své oře a všechen lid pln úžasu hledí na neslýchaný div!“

J. Milota:

Špendlík a jehla.

Pohádka.

etkaly se spolu špendlík a jehla. Špendlík se blýskal svojí lesklou hlavičkou, jehla se honosila svým zlatým ouškem. Oba seděly na měkké podušce a bavily se.

Jehla pravila: „To jsem ráda, že už je večer! Však jsem se dosti napíchlala po celý den, div jsem o rozum nepřišla.“

„Nevím, jak bys mohla přijíti o rozum, když ani hlavičky nemáš,“ podotkl špendlík.

„U čeho pak mám tedy své zlaté ouško, ne-li u hlavičky?“ smála se jehla.

„Džbán a hrnec mají také ucho, a není u hlavy,“ řekl špendlík.

„Já však nejsem džbán ani hrnec, namítala jehla.

„Ale jsi křehká jako ony,“ mínil špendlík, „můžeš se zlomiti.“

„A ty ohnouti,“ odvětila jehla a doložila. „Ale s tebou je špatná zábava — půjdu raději na procházku!“

„Půjdu taky,“ pravil špendlík a šly.

Každý se podívoval, jak pěkně jim to slušelo. Oba byly tak útlý a štíhly a tak krásně se leskly. Nemálo si na tom zakládaly a zpyšněly tak, že nedaly ani pozor na cestu a spadly oba do hluboké skulině mezi dvěma dlažicemi, kde dosud snad leží rezem pokryty.

L. Grossmannová - Brodská:

Poučná kapitolka.

aše čiperné čtenáře i čtenářky jistě bude zajímáti výzkum učenců i badatelů, kteří stanovili po dlouhém badání ony látky, z nichž sestává průměrný člověk. Nuž čtěte, je to zábavné i poučné. Tisíc slepičích vajec obsahuje přibližně veškery ony látky, z nichž sestává tělo průměrného člověka. Ono množství dusíku a kyslíku zde se nalezající stačilo by k nosnosti balonu, který by pohodlně jednoho člověka unesl. Uhlíku nalezá se zde ve váze desíti kilogramů. Pozměněno v tuhu, vydalo by toto množství váhy 65 veletuctů psacích tužek. Ze železa v červených krvinkách dalo by se zhotoviti sedm prostředně velkých hřebíků podkováků; množství síry by stačilo na zhotovení hlaviček v počtu 800.000 kousků sirek a postačilo by na otravu 500 lidí. Z tuku lidského těla by bylo možno zhotoviti 60 svíček a soli je v lidském těle na 20 kávových lžiček. Nejvíce v lidském těle převládá voda, jíž jest 40 kg, tudíž přibližně 53% celé váhy lidského těla.

Hle, toť jsou látky, z nichž sestává schránka nesmrtelné duše. Víme, že ve zdravém těle je zdravý duch a máme si vážiti zdraví, které je skutečně největším pokladem člověkovým. Nad perly, drahé kameny a nad zlato veškerého světa je zdraví. Vždyť pracovitý, zdravý chudás může si poctivou prací jedenkrát v životě získati jmění, ale sebe větší boháč za veškeré poklady světa nemůže si koupiti zdraví, které snad sám lehkomylně zničil.

Budme si vědomi důstojnosti lidské, važme si toho, že stvoření k obrazu Božímu ukryváme ve své schránce tělesné nesmrtelnou duši. Obohacujme své srdce ctnostmi a snažice se býti stále dokonalejšími plňme úkol člověku Bohem daný, abychom byli sobě a jiným ke štěstí. Jedině v tom tkví kořen dobra a příští spokojená budoucnost jak každého jednotlivce, tak i celého národa.

Z našeho mladého světa.

Honzíkův dobrý nápad.

(Skutečná událost).

U Filů měli kozu. Dobrá koza je pro chudobnou rodinu pravý poklad, neboť krávu by bylo těžko uživit, ale pro kozičku propachtuje si chudobná žena kousek obecní meze a úvozu a tou travičkou již kozu užíví a i něco na zimu usuší. Tak to bylo též u Filů. Muž chodil k Brnu na „štreku“ a žena pomáhala u sedláku a večer skočila nakosit trochu trávy pro kozu, anebo i selka některá pamatovala: „Tam si vemte trochu jetele pro tu vaši kozu,“ no a Filka se nedala dvakrát pobízet, vzala si, vždyť ušetřila svého. Též dítky musely někdy něco pro kozu sehnat, obzvláště včas prázdnin, když matka byla u sedláku zaměstnána.

Kozu dojívala vždy jen matka, též jinou obsluhu nesvěřila žádnému; jen v nutných případech hodil Honzík koze kousek něčeho, takže koza byla jen matce nejvíce zvyklá. — Jednou však musela matka odejít na celý den a tu celé hospodářství odevzdala Honzíkovi.

„Ale děti, to vám povídám, ať něco nevyvedete, ať vám sem někdo nevleze! Dejte pozor na všecko a ty, Honzíku, na poledne musíš i kozu nějak podojit, do večera by to nevydržela; trávy a vody má při sobě nachystané dost, ale jen to dojení! Však, Honzíčku, to nějak spravíš, kozečka je hodná, dá se ti podojit nějak.“

„Buďte bez starosti, maminko, a jděte s Pánem Bohem, však budeme hodní a všechno spravíme.“

Matka šla tedy vypravit si svoje záležitosti do města. Doma vše šlo v pořádku. Honzík byl hodný chlapec, pilný, čistotný, nehledal rozpustilých kamarádů, zvláště

dnes dal na sobě záležet, aby matka, až přijde domů, byla s dětmi spokojena. Dvorek poklidil, pozametal, do kuchyně nanosil s děvčaty dřevo, do síňky nanosily sestřičky vody do putének, aby matka nemusela snášet, ale aby si mohla po cestě odpočinouti. Horší však bylo, když odzvonilo poledne.

Honzík šel se setřičkami do chléva podojit kozečku, vždyť Honzíčkovi bylo již 12 let a to se mohl do dojení pustit. Avšak, jak se lekli, když Honzík sedl na stoličku, hrotek postavil pod kozu, chytil za vemeno a milá koza hop, vyhodila zadními nohama a hrotek letěl až do dveří a Honza celý vyjevený válel se ve slámě. Sebral se, otřepal se od slámy a po poradě se sestřičkami chtěl se dáti zase do díla. Terežka že bude kozečku hladit, že tak bude stát. Ale koza, jakmile Honzík s Terežkou sek ní blížili, rohama proti nim házela tak, že milé dětičky, chtějí nechtějí, musely kozu nechat na pokoji. Avšak tu zableskl v hlavě Honzíkovo dobrý nápad, jak by kozu obelstil.

„Přines,“ praví k Terežce, „maminčinu sukni, kazajku a šátek na hlavu!“

Terežka vše přinesla a Honzík jal se oblékati. Oblekl se za mamičku, třebaže mu to málo slušelo, sedl na stoličku ke koze, koza očenichala šaty, mléko spustila a Honzík dožil.

Terežka udiveně koukala na sólový výstup bratříčkův a když podojil, pravila mu: „Ty jsi přece vtipná hlavička,“ a hladila bratříčka po vlasech.

Když pak večer maminka přišla, vykládala jí tento Honzíkův kousek a jizba se smíchem až třásla.

Jakub Cechmajstr, Mělnany.

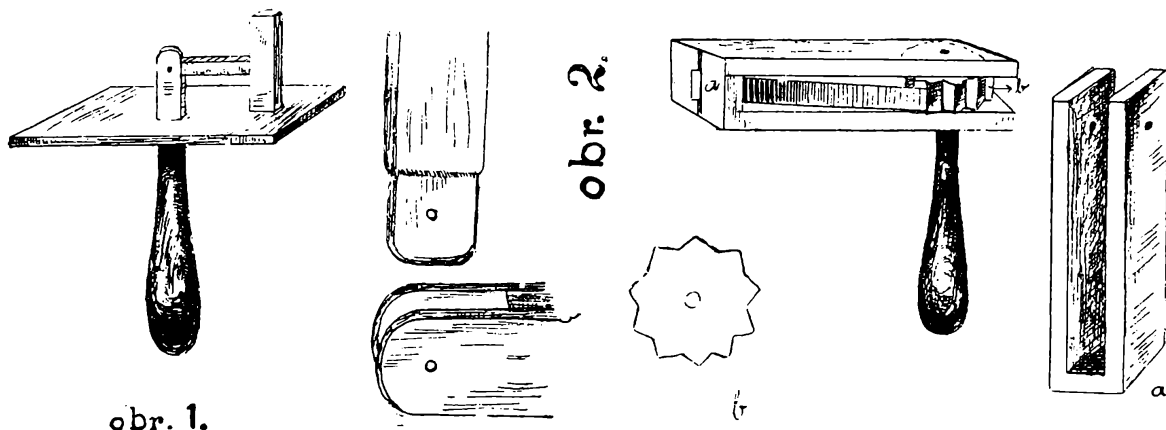
Koutek pro ruční práce.

Milé dětičky! Připomínám si, že koncem března připadá svatý týden. Víte, že v tom týdnu na Zelený čtvrtek umlknou zvony ve chrámech a ozvou se opět teprve při mši sv. na Bílou sobotu. A v té době, kdy neznějí zvony, užívá se klapáček nebo řehtaček. Vzpomínám, že v ty dny klepávali a hrkávali jsme „poledne“ a „klekání“ u kostela chlapi z celého městečka, a co tu bývalo starostí, aby každý měl nástroj řádný a důkladný. Zvyk tento jest dosud v mnohých místech a starosti, které my jsme mívali, mají i hoši dnešní. Proto jsem se rozhodl, že pomohu vám dnes udělati klapáčku a řehtačku.

Klpačka.

Skládá se ze tří částí, rukověti, kladívka a deštičky. (Viz obr. 1.) Ke zhotovení použijeme dřeva tvrdého. Rozměry zde neudávám, neboť každý může si udělati velikost dle libosti. Deštičku uprostřed provrtáme, abychom mohli prostrčiti rukověť. V horní části rukověti uděláme zářez, do něhož zapadne opět rukověť kladívka; spojíme hřebíkem, který na druhé straně volně zahneme. (Viz obr. 2.) Ostatně vám vše poví obrázek.

obr. 1.

Řehtačka.

Obrázek již ukazuje, že výroba řehtačky je těžší a složitější. Nejdříve musíme proříznout hranol z tvrdého dřeva, jak nám ukazuje obrázek a). Pak musíme vyřezati zuby (obr. b) na kolečku, které nesmí býti vyšší než výřez hranolu, neboť se do výřezu vkládá a tam se pohybuje. Nato vydlabeme v připraveném hranolu šterbinu (na hlavním obrázku poznačena písmenou c), do níž vložíme pružnou štepínu, aby se tenší částí svou opírala o zuby kolečka; to uděláme však až naposledy. Napřed upevníme ve výřezu hranolu ozubené kolečko: vyvrtáme v kolečku i v obou deskách hranolu otvor, kterým prostrčíme horní část rukověti. Upozorňuji, že kolečko musí sedět na rukověti nepchyblivě, kdežto hranol se bude na rukověti pohybovati. Pružná štepína bude při točení hranolem sjížděti po zubech kolečka, čímž vznikne zvuk zvaný „řehtání“.

Tak můžete si, milé děti, zhotoviti samy nástroje pro „klepání“ a „hrkání“ na Zelený čtvrtek a Velký pátek. A budete-li „klepat“ a „hrkat“, konejte to důstojně; pamatujte, že i to je služba boží!

Veselé svátky velikonoční vám všem přeje

strýc Vojtěch.

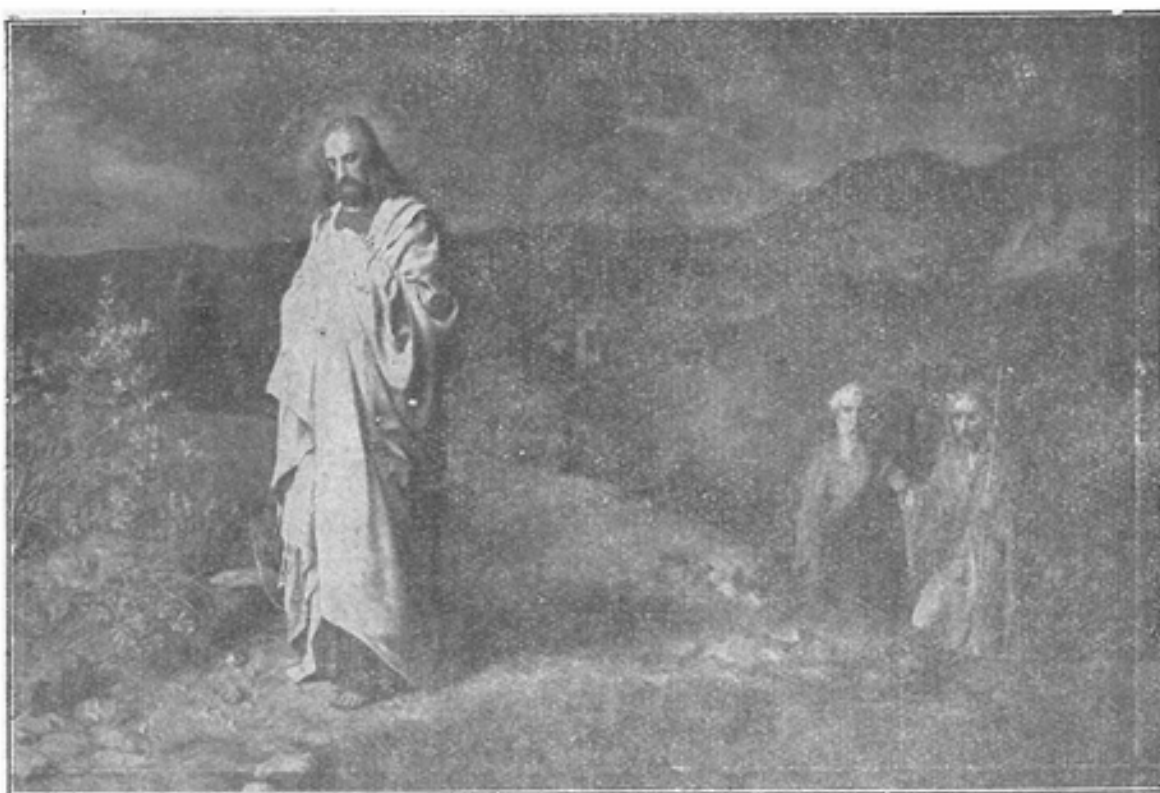

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 45.

1925—26.

ČÍSLO 8.

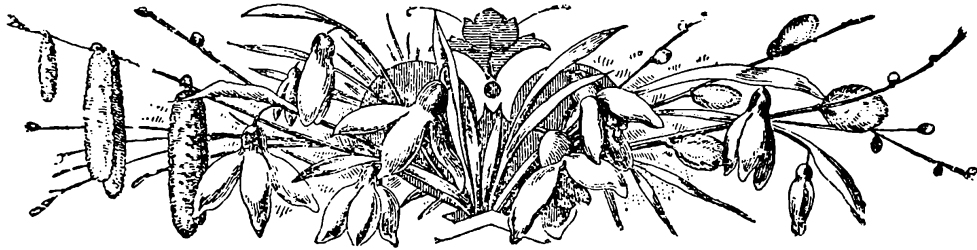

Z „Pašiji“

*Tedy Ježíš přišel s nimi na popluží, které slove Gtsemany, a řekl učeníkům svým:
„Posedzte tuto, až odejda tamto se pomodl m.“ A pojev Petra a dva syny Zebedeovy,
počal se rmoutiti a tesliv býti*

*Tu řekl jim : „Smutná jest duše má až k smrti ! Pozůstaňte tuto a bděte se mnou !“
A popošed maličko padl na tvář a modlil se řka : „Otče můj, je-li možno, af odejde
kalich tento ode mne, ale ne jak já chci, nýb ž jak ty.“*

Jan Valoušek

O mrskutě.

a velkonoční červené pondělí rozběhli se chlapci, kteří hrkali v pašijové dny, po vesnici za mrskutem. Jejich veselé říkání u dveří statků i chat proráží jasný ranní vzduch daleko do polí.

„Dávej vaječ, kázal tkadlec, abys dala dvě vajíčka, jedno bílý, dvě červený, však vám slípka snese jiný — na vrbovém proutku — ten proutek se ohýbá — kohout na něm kokyryhá — ky-ky-ry-ký.“

Ve statku, kde říkají u Příznivých, panímáma běduje a nařiká: „Hospodáři, letos buď slepice málo nesou vajíček, či nějaký neznámý škůdce vajíčka odnáší, aniž bych mohla rozluštití záhadu. Však moje slepice nebudou vinny, sypu jim čistou pšenici. Neustále kdákají a to je nezvratné znamení, že vajíčka snášejí.“

„Kam se tedy poděly?“ řekl hospodář rozzlobeně.

„Mám obavy, že letos na mrskut nebudu míti vajíček, abych podělila hodné hochy z dědiny, kteří tak vytrvale na Velký pátek hrkali,“ dodala selka žalostivě.

Minulo Vzkříšení, Božíhodová neděle a dnes nejradostnější den mládeže — mrskút.

Panímáma odhání kluky od vrat bez mrskútu a nadílky. Kluci se nedůvěřivě a potměšile zubí, úkosem hledí na selku a váhavým krokem opouštějí statek, kde se jim vždy dostalo malovaného vajíčka. Smutné pohledy kluků jakoby bodaly do selčina srdce, nevyšla již přede dveře.

Koledníci zvyšovali zpěvy:

„Abys dala dvě vajíčka, jedno bílý, dvě červený,
šak vám slípka snese jiný.“

Hospodář popuzen vyšel na seník, aby na vlastní oči spatřil, je-li selčino tvrzení pravdivé. A nastojte! K svému úžasu spatřil na slepičím hníždě, kde slepice vajíčka kladou, několik skořápek a cosi sebou střelhitě kmitlo a zmizelo v trámoví.

„Aha, už vím,“ řekl sedlák. Seběhl se seníku, zavola synka Jarouše a domácího psa Pucíka odvázal z řetězu. Hoši, chodící po mrskutě, přiběhli dobrovolně.

Seník byl obstoupen, každý shání hůl a pomsta se slibuje tomu, který sbírá na seníku vajíčka, aniž by k tomu měl povolení.

*Pilát ukazuje P. Ježiše židům:
„Ejhle, člověk!“*

Sedlák vešel po druhé na seník a rozkazuje Jaroušovi, aby dobře hlídal a poučil Pucíka. Pucík moudře poslouchá, oči obrací k seníku, ba i vyskočí občas na zeď a radostně zašteká.

V tom však otec Jaroušův zvolal: „Pozor!“

Jarouš napřáhl sukovici a Pucík opatrně zalezl do boudy. Jarouš však byl neohrožený. Cosi jako kočka prodírá se pod samou střechou a míří skočiti na protější ohradu. Jarouš postřehl škůdce a jeho úmysl. Jako strelou udeřil zvířátko po čumáku. Rána byla jistá. Zrovna pod nohy skulil se dobře vypasený tchoř, a to jistě z vajíček určených chlapcům na mrskút.

Kluci se seběhli, Pucík vylezl z boudy, bojácně očichává podivného krvácejícího tvora a spokojeně vrtí ocasem a tulí se k Jaroušovi.

Všichni byli uspokojeni, že se dostalo zaslouženého trestu tomu, jenž chlapcům pokazil mrskút a selce způsobil hořkou chvíli.

Jos. Vévoda:

Čenstochovský obraz Panny Marie.

ím je Moravanům Hostýn, tím a mnohem více je Polákům Jasná Hora v Čenstochově s památným obrazem Panny Marie.

Však také není jemu rovného na celém světě. Malovalť ho sám evangelista svatý Lukáš, jenž Matku Boží viděl a s ní mluvil. Maloval ho na dřevě tvrdém, cypřišovém, aby přetrval věky.

Ale dlouho nemohl obrazu domalovati, poněvadž za dne obracel pohany na víru křesťanskou a také nemocné léčil, neboť byl zároveň lékařem. Stalo se často, že potom i nocí nadstavoval k práci.

Jednou také pozdě na noc maloval a únavou při tom zdříml. A co se zatím nestalo?

„Matka Boží přistúpila,
obraz svatý malovala.
Svoje líčka přiložila,
hned obrázek ozdobila.“

Takové cti nedostalo se jistě žádnému jinému obrazu, aby Panna Maria sama byla pomohla jej malovati a ozdobiti. Tento vzácný obraz měl nyní býti zavezen na takové místo, kde by byl náležitě uctíván. A mělo to býti na kopci, proti jasnému slunci, aby široko daleko bylo to místo viděti a tisíce lidu mohlo sem putovati.

Naložili obraz na pěkný vůz, šest párů volů zapřáhli do něho a jeli. Cesta byla daleká i nebezpečná, ale pacholek se nebál a práskal vesele bičem.

Přijeli k velikému lesu. Pacholek zapráskal znovu a pustil se směle do lesa. Když dojeli doprostřed, kde se vzali, tu se vzali, tři zbůjníci zastoupili jim cestu. Pacholek však se jich nelekl a začal švihati bičem.

„Stůjte, stůjte, nešmihajte,
co vezete, to nám dajte!“

rozkazovali zbůjníci.

„Vezem obraz Svaté Panny,
Čenstochovu zasvěcený,“

zněla odpověď s vozu.

„A my vám ho porubáme,
a my vám ho posekáme,“

pravili zpupně zbůjníci.

„Nerúbajte, nesekejte,
zkameňáte, zdřevěňáte!“

varovali zbůjníky průvodčí obrazu, ale nadarmo. Zbůjníci jali se sekat do obrazu.

„Jeden zařal, hned zkameňal,
druhý zařal, hned zdřevěňal.
A ten třetí Boha chválil,
že obrazu neporanil.“

Tak vyvázli z nebezpečství ti, co provázeli zázračný obraz Matky Boží.

Když přijeli do Čenstochovy a vyjeli na kopec, Jasnou Horou zvaný, voli sami od sebe se zastavili a nemohli s místa. To bylo znamením, že zde má býti obraz složen a uctíván.

Byl tam dřevěný kostelík, i zavezli do něho obraz a zavěsili nad oltářem.

Teprv později zbudován na místě tom veliký a krásný chrám pro zázračný obraz, a k jeho ochraně povoláni z Uher mniši Pauláni, pro něž založen vedle chrámu klášter. A Jasná Hora v Čenstochově stala se nejproslulejším poutním místem slovanských zemí, navštěvovaným ročně až dvěma stotisíci poutníků, nejvíce ovšem zbožných Poláků.

Edv. Elpl:

K o l e d a

Přicházíme, hospodáři,
na koledu k vám;
po vajíčku, po červeném
podarujte nám.

Vežmem také koláče
s makem, i tvaroháče
našim dětičkám.

Za to vám Pán Bůh nadělí
všeho ve dvoře,
na poli dá snopů hojnost,
plno v komoře.

Slepícím dá kuřátka,
husám žlutá housátka,
relat, hříbat a selátek,
bílá kůzlátka.

Hrušek, jablek a ořechů
ošatky plné,
počasí na vaše pole
vždy pohodlné.

Když nám koledu dáte,
všeho pak se dočkáte,
že jste něco darovali,
to nepoznáte.

Budte s Bohem, hospodáři,
loučíme se již,
všeho jsme vám nepobrali,
máte plnou špíz.

Půjdem zase dál o dům,
k milým vašim sousedům,
by nám dali též pár vajec,
bílý mazanec.

L. Grossmannová - Brodská:

Zimní růže.

Pohádka.

právcovic Bohunka milovala velice květiny, zvláště růže; v den jejího narození v měsíci dubnu zasadil její otec, pan správce Svoboda, ve své veliké krásné zahradě ušlechtilý a vzácný stromek růžový.

Jedenácte jar již od té doby uplynulo, a každého léta měl ten milý „stromek Bohunčin“ hojně sličných bohatých květů. A jakou radost měla dívka ze svých růží, takovou radost měli její rodiče ze své jediné zdárné dcerušky. Hodná Bohunka poslouchala na slovo, i v učení byla velmi pilná, její nejmilejší zábavou bylo, mohla-li za letního podvečera po vykonání všech svých povinností usednouti s knihou v ruce anebo s nějakou prací před svůj oblíbený růžový stromek.

Zhusta zadívalo se při tom děvčátko ve vonné kalíšky růží a v její mladé hlavince rojily se pěkné představy z pohádek, které ona tak ráda četla. Však to bývalo pro Bohunku nejmilejším dárkem, kdykoli obdržela pohádkovou knížku s obrázky.

Ačkoli v zahradě páně správcově rostly ve skleníku květiny zvláštní, cizokrajné, Bohunka přece měla nejraději své růže, říkávajíc často: „Jako ta prostá píseň národní je mně milejší, protože jest česká, nežli sebelahodnější cizinecké zvuky, tak též miluji růžinky vyrostlé z rodné půdy.“

A červené jablíčko bývalo dívence mnohem milejší nežli pomeranče a kaštiny odjinud dovážené z daleka.

Kdysi za krásného podvečera červencového opět seděla Bohunka na svém oblíbeném místěčku s knihou v ruce; den předchozí byl velmi parný a vzduch přesycený vůní květin působil na smysly jako sladká ukolébavka.

Bohunka mdle klonila hlavičku a hodlajíc se ubrániti dřímotě, upřeně se zadívala v růžové poupě již již pukající. Náhle sebou trhla, zdálo se jí, že poupátko pomalu roste, rozvíjí se, nabývajíc tvaru jakési brány nádherně utvořené, v níž stálo líbezně krásné dítě ve zlatém pláštíčku a kývalo malou ručkou na Bohunku.

„Pojď se mnou,“ znělo lahodně z jeho rtíků, „pojď se mnou, dívkenko, do říše růží, ukáži ti divy Boží lásky.“

Mimovolně podala Bohunka svou ruku té roztomilé postavičce a lehce vyhoupla se přes práh brány, vedoucí do neznámé, záhadné tajemné říše.

A co nyní Bohunka uzřela, to stálo skutečně za podívanou! Nalézala se náhle v ohromně veliké síni podepřené bělostnými sloupy mramorovými, po nichž se vinuly čarokrásné květy růžové, plné ros-
ných krůpějí, v nichž jakoby pestrou, čarokrásnou duhou odrážely se

P. Ježíš nesen ke hrobu.

paprsky slunečka. Uprostřed stál zlatý trůn zářící drahými kameny a Bohunce až dech se zatajil, když pozvedla sklopený zrak a pohlédla do tváře vznešené paní na zlatém trůně sedící.

Byla to velebná krásná postava, černých, volně splývajících vlasů, na nichž se třpytilo na tisíce něžných sněhových hvězdiček, zelené její roucho zářilo barvami všech květin a u nohou vznešené paní jakoby dary celé země ležely snopky obilí, hrozny vína, kupky

rozmanitého ovoce, zvíře různé a ryb. Pokynula Bohunce rukou, a když dívka nesměle přistoupila blíže, děla velebná paní lahodným hlasem:

„Nestrachuj se ničeho, dívkeno. Jsi mně vítanou! Jsem Příroda, dcera Boha Otce, a z jeho vůle vládkyně světa i země. Vím, že jsi dobrá, miluješ květiny a laskavě se díváš na počínání mých tvorů tam na zemi. Mne nic, pranic tajno není, a byť to byl jen pouhý, jediný a nepatrný mraveneček, vím o něm. Seznámím tě se svými dětmi, uvidíš při tom mnoho pěkného a zajímavého.“

Máti Příroda po těchto slovech pokynula rukou a do síně vešlo smavé, růžolíčí děvčátko. Mělo na hlavince věneček z petrklíčů a ve klínku zelené sukénky neslo si množství vonných fialek. Paní pravila:

„Zde jest mé nejmladší dítě — Jaro. Když nastane doba jeho panování, rozsévá ty fialky a petrklíče v doubravách a pod stinné keře tam u vás na zemi. Chudé dívky je trhají, vážou v malé kytice a donášejí z vísek do města na prodej. Odkoupí-li jim je dobří lidé, tu drobní chudáčkové blahorečí mému drahému dítěti — Jaru.“

Líbezný Jaro přívětivě pohlíželo na Bohunku a tulilo se důvěrně k laskavé matce Přírodě. Ona opět pokynula rukou a přišlo Léto. Roucho mělo růžové, a neslo na ruce košíček plný rudých jahod, třešní a vonných růží.

„Hleď, toť jsou dary Léta, mluvila vznešená paní, „den co den je nyní mé dítě sype na zemi, aby lidé byli Bohu vděční za veškerou jeho lásku. Nyní právě panuje toto moje dítě.“ Objala a pocalovala štědré Léto. „Nyní odejdi, dívkeno, nahlédnout do říše mého syna Podzimu a dcerky mojí Zimy. Spatříš tam, čeho nelze na jaře a v létě uviděti.“

Bůžek ve zlatém pláštíčku, který Bohunku přivedl, šel napřed a vedl ji do jiné síně. Proháněl se tam Podzimem. Šatečky měl šedé, jakoby utkané z lehké průhledné mlhy, hlavinku měl otočenou věnečkem z révového listí; měl toulec a šípy a počínal si jako malý, udatný a veselý lovec.

„Vítám tě, Bohunko, pravil; „až se ukončí vláda Léta, potom spatříš, co já všecko zemi nadělím krásné ovoce, hrozny, zvěř, neboť štědrá i hodná jest naše matička Příroda, která nám na Bohu vždy vyprosí darů pro lidstvo.“

„A což — k Zimě nepůjdeš?“ zatahal bůžek ve zlatém pláštíčku Bohunku za šatečky; bylať se úplně zabrala v pozorování čiperného veselého Podzimka.

Šly. — Vzkročivši do síně třetí, Bohunka velice se podivila; zde vládla Zima, nikoli však tak krutě jako někdy na zemi. Vzduch byl jasný, vlažný a čistý; na ledových stěnách ve všech duhových barvách hrály lepotvárné mrazové květy. Vše lesklo se, třpytilo a bělelo, po samém hebkém sněhu kráčela dívka a její průvodce ve zlatém pláštíčku.

Zima jim vyšla vstříc. Byla smutná, ale krásná. Měla bělostný kožíšek a na dlouhých zlatých vlasech třpytnou jinovatku.

„Dívkeno,“ řekla Bohunce, „snad se ti nelíbím jako moji druzi mladší sourozenci Jaro, Léto a Podzimem? Mně však předobrá naše

„Vstalť jest této chvíle!“

matka Příroda udělila poklad vzácný, poklad drahocenný, jemuž nikde rovno není.“

Se zatajeným dechem naslouchala Bohunka. Tu krásná a smutná Zima uchopila ji za ruku a uvedla dívku do prostřed skvostné sněh. A hle! Na čistém bílém sněhu rostl zde svěží zelený keř, na němž skvěly se dvě divukrásné růže červené. Svěží zeleň listí a červená barva květů na bílém sněhu činily zvláštní, ku podivu milokrásný dojem.

Tu pravila Zima, a její hlas zněl jakoby čarovnou hudbou: „Slyš, co tyto růže znamenají. Když narodil se Spasitel světa, byl čas mé vlády, byla zima. Chudá matička Božského Děťátka v betlemské stáji obalila své útlé nemluvnátko v chatrné plenky a pěstoun jeho za hřival je dechem svým. Tu na líčkách božského pacholíčka vykvetly dvě růže, nejkrásnější růže světa.

Avšak Božskému Dítku bylo mnoho trpěti, byloť chudičké. Někteří lidé ho pronásledovali, matička musila s ním prchat před zlobou jejich a tu již utrápenému Děťátku pobledly tváře a růže s nich zmizely. Že však jsem to byla já, kteráž jsem Božské Dítko na svět uvítala, daroval mně Bůh Otec růžičky s líček svého synáčka! Zde

jsou a já pečlivě je pěstuji, aby byly stále svěží a krásné a ony jsou též nejmilejší květinou matky Ježíškovy!“

Domluvila krásná smutná Zima, a úsměv jako zářivý paprsek sluneční ozářil její bílou tvář. Kolem zavládlo ticho a Bohunka s posvátnou láskou a touhou pohlížela na krásné růžičky.

„Ach, pouze jeden, jediný lísteček kdybych si směla vzít na památku,“ vřele zatoužila.

Usmála se bílá Zima.

„Vím, žes hodná dívenka, pravila pak. „Proto daruji ti jeden lupínek těch růží. Ty zajisté budeš si toho vážit.“

Pozorně vytrhla jeden růžový lupen. Bohunka dychtivě a vděčně po něm sáhla a chtěla ho políbiti; sotva však na jemný a lehký růžový lupínek dýchla, proměnil se v lehounký obláček, který se počal zvolna s Bohunkou na zemi snášeti.

A bůžek ve zlatém pláštíčku volal na ni s hůry:

„S Bohem! Pozdravuj ode mne krásný svět!“

Bohunka octla se na zemi; obláček zmizel. Ohlédla se kolem, seděla pod keřem svých růží, na lavičce a před ní houpalo se polorozvité poupě, kolébané vánkem večerním. Vzhlédla k nebi, zářila tam jasná večernice; Bohunce zdálo se, že právě odtamtud se byla snesla.

Svobodova Bohunka jest nyní již větší dívkou, ale něžná, spanilá mysl krásí ji dosud. Miluje květiny, zvláště růže, a je milému Bohu vděčna za všechny ty krásné dary, kterými zdobí její krásnou rodnou zem skrze štědrú matku Přírodu, na jejíž čtyři děti ráda se rozpomíná.

F. Háj:

Kájův Štědrý den.

ak otevřeli dveře, když chtěli jít na půlnoční, celá závěj sněhu se proti nim zdvihla a až do síňky zalehla.

„Nic platno, řekl hajný. „Kája musí na záda, zapad’ by“

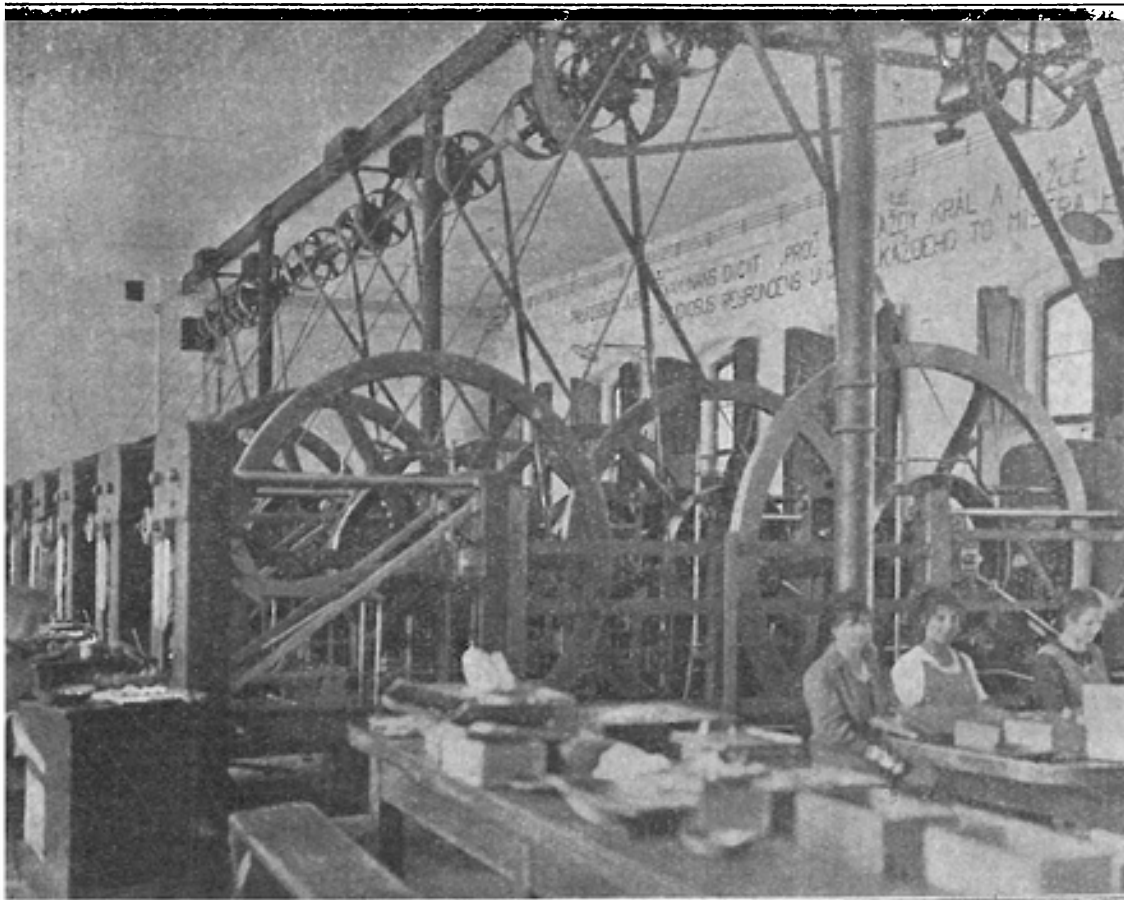
V Kájovi srdíčko poskočila radostí: „To budu dělat pána!“

A jak už byl na tatínkových zádech, pomyslíl si: „Nikdo na světě nemá tak hodného tatínka jako já. Jiný by řekl: „Zůstaneš doma!“ Ale jeho tatínek ho nese.“

Zatoužil nahlas: „Tatínku, to by bylo hezký, kdybyste mne nosil každý den do školy!“

„Ani bych o to nestál, řekl otec. „Už vážíš pěkných pár kilo.

V kostele bylo tak krásně, že zatahal Kája maminku za sukni a

Jak se razi naše kovové peníze v kremnické mincovně.

řekl: „Moc hezky mi bylo, když mne tatínek nesl, ale tohle je ještě lepší.“

Co tam bylo světel a lidí! A jak na kruchtě zpívali a hráli! Po kněžských hodinkách tu starodávnou spustili: „Co to znamená,“ ale jen zpěváci na kruchtě. Kájova ústka se otvírala zároveň se zpěváky, ale maminka mu řekla: „Ne, abys zpíval! Zpívají jen velcí!“

Kája se vrtěl v lavici a vydržel poslouchati tiše jen k tomu andělskému sólu: „Sem, sem, sem, pastýři, sem do Betlema brzy!“

Začal zároveň se solistkami, a jeho jasný, čistý hlásek rozběhl se kostelem jako sluneční paprsek. Marně ho maminka napomínala, aby mičel, marně mu rukou pusy zakrýt chtěla. Ze zadních lavic nad svíčky a sloupky nahýbali se lidé pátrající po nepoznaném zpěváku. Usmívali se na něj kolem Káji sedící a zašeptli: „To ten hajnejch, Kája, krásně to umí.“

A hajné řekla paní kupcová, co vedle ní seděla: „Jen ho nechte, ten zpěvu nekazí!“

Tak Kája zpíval až do konce koledy.

Jak by pan řídící nepoznal hlásek svého nejlepšího zpěváčka! „Ten už nepovolí,“ řekl si v duchu. „Jen aby při druhém pastýřském sólu nezačal dřív. Jsou tam dva takty mezihry.“

Ale Kája dával pozor a vpadl dobře: Připadlo mu, že nikde jinde nemůže být krásněji jako tady.

Jezulátko v jesličkách takové růžové se zlatým obroučkem kolem hlavy jakby se usmívalo. Kája dobře viděl, vždyť seděl v první lavici. A když začali zpěváci „Kyrie“, sepjal ručky, hlavičkou kýval a po Kyrie zatáhl maminku za rukáv: „Maminko, takhle asi zpívají andělé v nebi.“

Ale maminka řekla přísně: „Mlč a modli se!“

Rád by byl poslechl, ale jak jen mohl se modlit, když na kruchtě zpívali čím dál, tím krásněji! Rozuměl každému slovu a říkal si v duchu:

„Zpěv je také jako modlení. Ježíšku, odpusť mi to, ale já mám dnes takovou velikou radost, že bych ani jeden „Otčenášek“ nevyříkal. Musím poslouchat.“

Nejvíc mu bylo divné, že to sólo po pozdvihování zpívala slečna řídících. Poznal hned její hlas, a jak přezpívala, odprosil ji v duchu:

„Když nás někdy učíte, nic vás nemám rád, protože to tak neumíte jako pan řídící, ale zpívat umíte. Za to vás mám rád a už víckrát nebudu zlobit, až zas někdy přijdete zastávat svého tatínka.“

Slavná půlnoční byla skončena. Maminka mu pohrozila: „Počkej, tatínek ti dá, že jsi pletl se do toho zpěvu!“

Ale v tom už se hrnuli zpěváci z kůru, a pan řídící volal: „Kájo, Kájo!“

V Kájovi hrklo. Teď to dostane! Tatínek s maminkou ho postrčili před sebou, a už u nich stál pan řídící; usmíval se, pohladil ho a řekl:

„Mám radost, Kájo, a mrzí mne, že jsem tě nevzal na kruchtu. Dá-li Pán Bůh, napřesrok už nějaké sólo odzpíváš.“ Potřásl rukou rodičů, sklonila se k němu slečna řídících, pohladila ho něžně po tvářičkách a řekla: „Až půjdeš zítra z kostela, zastav se ve škole!“

Kája zas už byl na tatínkových zádech. Svět zdál se mu rájem. Všichni byli na něj tak hodní!

„Tatínku,“ řekl po chvíli, kdy už za město zašli, „slečna voněla, no, jako anděl.“

Zkrátka, Kájovi dnes všechno bylo andělské a nebeské. A tatínek pověděl:

„Raduješ se, já vím. Radujeme se dnes všichni. Ale pamatuj si: Kdybys měl dušičku obtíženou nějakou vinou, nemohla by tvoje radost být tak velká. Jen lidé čistého srdce mohou se dnes radovat. My se také radujeme. Víš, že před týdnem byli jsme s maminkou u správy Boží, a ty nikdy nezapomeň, až budeš větší, před příchodem Spasitelovým zbavit se hříchů!“

Jedno za druhým pohasínalo světlo v rozjásané dušičce Kájově. Nerozuměl sice dost dobře tomu, co tatínek povídal, ale přece si pamatoval, „obtížený vinou“ Zmlkl. Před očima netyčily se mu vysoké černé stromy, ale z malých hrozinek rostly velké, už byly jako pecny chleba, už byly jako kolba u vozu, sjížděly se k němu se všech stran.

*Slévání
stříbra*

*v kremnické
mincovně.*

„Tatínku, co to je „obtížený vinou“?

„No, kdybys lhal, něco zapřel, zlobil, neposlouchal, to všechno je vina, hřích.“

Hrozinky vyrostlé ve vozová kola hrozily dotknout se už prokřehlých ruček Kájových.

„Tatínku, prosím vás, nezlobte se! Já jsem ty hrozinky na polo vyjedl, a teta z fary mi dala jiné, ale řekla, abych se přiznal, a já jsem to neudělal. Tatínku, prosím vás, odpusťte mi, já už to víckrát neudělám!“

A hojné slzy Kájovy padaly za tatínkův límec.

„Děkuj Bohu, Kájo, že tě do toho sněhu nemohu položit. Potrestán být musíš! Mamince to bylo hned divné, že je těch hrozeček moc, a ono tedy takhle? Bít tě nebudu v takových svatých dnech, ale pro výstrahu hned teď uklidím harmoniku a panáka, a dostaneš to až za tři dny.“

„A maminko, tatínku, už se nezlobíte?“

Maminka odpověděla: „Už ne, ale víckrát ničeho nezapři! Když se přiznáš, máš polovinu viny odpuštěno.“

Kája ztichl. Po hodně chvíli úporného přemýšlení vyhrkl: „Tak harmoniku by mi mohl tatínek nechat a jen panáka na tři dny zavřít, když jsem se přiznal, a maminka řekla, že je to na polovic.“

Tatínek se ozval: „To bys, brachu, musil se přiznat hned.

Kája jen vzdychl. Ale světýlka v duši zase už se mu rozsvěcovala. Přiznal se, je mu odpuštěno. Radostně zavýskl. Co pak tři dni. To je jako nic. Ale protože pořád byl na štíru s časovými rozměry, zeptal se pro jistotu: „Tatínku, tři dni, to je jako nic, vidíte?“

„To je třikrát 24 hodin,“ řekl otec krátce.

Z toho si Kája teprve ničeho nevybral, jen to slovo „hodina“. Ale každá je jinak dlouhá. To ví ze školy. Když mají psaní, tak je ta hodina jako den. Když mají náboženství nebo čtení, to je jako nic. Pokusil se o dorozumění zřetelnější.

„Tatínku, to je asi jako rok?“

„A jak myslíš, že je dlouhý rok?“

„No, než budou zrát maliny!“

„Rok je 365 dní,“ zněla odpověď.

Kája už ani nedutl. Jen si myslel: „Ti velcí lidé nic neumějí říct pořádně. Kdyby řekl tatínek: Tři dni, ty jsou tak dlouhé jak tři dešťovky, už by věděl, že je to jako nic. Kdyby řekl: jako tři užovky, to už by byly dlouhé. A kdyby řekl: jako tři stromy, to už by věděl, že to bude moc dlouho trvat než harmoniku a panáka dostane.

„Ale tatínek řekne zrovna tak, jakoby mu poručil: „Doběhni mi pro tabák“ — „tři dni“ to je jako třikrát — už ani neví, kolik těch hodin.

Hodina! Co je to hodina? Nekřičí to, nezpívá to, neleze to, vidět to není, sáhnout na to nemůže. Ono to asi bude tak, že velcí, když se chtějí malých zbavit, počítají na hodiny.

Jako mu řekla jednou milostpaní „pánová“: „Kájo, doběhni mi pro koření do města! Do jedenácti tu můžeš být zpátky.“

On to vzal „trapem“, a byl tu za chvíli. Milostpaní pánová se podívala někam po zdi, spráskla ruce a řekla: „To ani není možné, abys už tu byl! Vždyť je teprv čtvrt na jedenáct! To já ti musím dát od cesty.“

Sáhla do kapsy, tam to zazvonilo drobnými, ale on si vzpomněl, co mu nařizovala maminka: „Ne, abys něco vzal od cesty! Tobě záleží na pár krocích! Pěkně řekni: „Rádo se stalo, milostpaní,“ a běž!“

Učinil tak a cestou domů si myslel: „Co bych s penězi dělal? Tatínek říká:

„Jíst, zaplat Pán Bůh, máme co. A pít? O jé! V naší studánce je vody, že ji do smrti nevypijem. A peníze? Kdo jich má moc, darmo má strach, aby ho někdo neokradl.“

Je to pravda. Kdyby byl vzal od cesty, mohl ho někdo přepadnout, ale on neměl nic. A kdyby na něj vyrazil loupežník — jeje, babička uměla krásné pohádky o nich — on by řekl: „Pěkně vítám, pane loupežník, ale já nic nemám.“

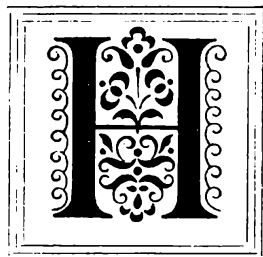
V těchto myšlenkách donesl tatínek Káju domů. Už se mu oči zavíraly, a sotva dolehl, usnul.

J. M. Dědinský:

Pomoc v nouzi.

1.

loušek Jan byl typografem a již dlouhá léta byl zaměstnán v tiskárně. Vedlo se mu dobře, dokud se válkou poměry nezměnily. Ale když vypukla válka a on musil též na vojnu, a když potom nastala drahota a jeho škrvné úspory se vyčerpaly, ocitl se skoro na mizině. Maje však práci a výdělek, držel se přece nad vodou, ba jeho poměry se pomalu urovnávaly, když tu náhle vypukla stávka.

To byla pro ubožáka těžká rána. Měl rázem po výdělku a strážidlo Bída, jež dosud jen časem nakukovala do oken, teď pojednou se vetřelo do škrvného příbytku dělníkova a usadilo se tu pohodlně za stůl, aby s chudou rodinou jedlo z jedné mísy. Byl to příšerný host, rovněž tak nezvaný a nevítaný, jako obtížný a neodbytný

Ale Jan nezoufal a nesložil nečinně a lhostejně ruce v klín, aniž se spoléhal na cizí pomoc. Jako moudrý muž hleděl si pomoci sám, řídě se příslovím: Pomoz si a Bůh ti pomůže. Nemusil ani mnoho přemýšlet, aby našel prostředek, jenž by ho v oné těžké době uchránil od nejhorší bída.

Prostředek onen byla práce. Kdo chce pracovat, vždycky si práci najde. Také Jan si práci našel.

Znaje se z tiskárny s několika spisovateli, vyžádal si od nich jejich rukopisy k opisování a poněvadž měl pěkné, čitelné písmo a dal si též velmi záležeti na tom, aby opisy byly vždy bez chyby, svěřili mu spisovatelé rádi tuto práci. A tak měl dosti zaměstnání, jež ho chránilo před bídou, dlouhou chvílí a zlými myšlenkami.

Poněvadž se však stávka protahovala a podpurný fond se rychle vyčerpával, přestaly se pomalu podpory vyplácet a nastala opět zlá doba.

Tu byla ovšem dobrá rada drahá. Jan marně si lámal hlavu, tentokrát nemohl na nic připadnouti. A tak zlé starosti tížily jeho hlavu a trapné úzkosti svíraly mu srdce.

Když pak jednoho večera seděl hluboce zamyšlen, nevidě a neslyše, co se kolem něho děje, přistoupila k němu jeho manželka Anna a pravila: „Milý Jene, vidím, že je u nás den ode dne hůře, ba pomalu i hlad na nás doléhá. Věř mi, že nejde o mne, spokojím se s málem, ale jedná se tu o naši Mařenku. To dítě je slabé a bledé — obávám se tedy, že nedostatečná výživa bude pro ni mít osudné následky.“

„Máš pravdu,“ odvětil Jan, „též já jsem na věc tu myslil a velmi mne trápí myšlenka, že naše ubohé dítě musí nevinně trpět nouzí a hlad. Musíme pro ni rozhodně něco učiniti“

Anna se zaradovala, vidouc, že muž s ní souhlasí a pokračovala již směleji dále:

„Nejlépe by bylo, kdybychom ji dali k dědečkovi na venek. Je léto a dobrá strava a pohyb na čerstvém venkovském vzduchu jí velmi prospěje.“

Matka chystala se s Maruškou na cestu.

„Toť právě, čeho potřebuje,“ pravil Jan, „sám jsem na to myslil, ale nechtěl jsem ti to říci.“

„Ale proč?“ podivila se Anna, „vždyť na tom nic není zlého — je to věc tak přirozená.“

„Ovšem,“ usmál se Jan, „ale obával jsem se, abys neřekla, že mi je dítě snad na obtíž.“

„To by mi ani nenapadlo, usmála se matka, „vždyť vím přece, že je máš tak rád, jako já.“

„Zajisté,“ přisvědčil Jan, „to by bylo tedy odbyto. Ale jedná se tu ještě o jinou věc, jež se mi zdá rovněž tak důležitou —“

„Nevím, co vlastně myslíš,“ podotkla matka.

„Co myslím?“, opáčil Jan. „Myslím, že ty rovněž potřebuješ

zotavení na venkově a že ti nebude na škodu, ztrávíš-li tam s dítětem nějaký čas.“

Anna pohlédla překvapeně na Jana a vidouc jeho poctivé, upřímné oči, usmála se šťastně a pravila:

„Děkuji ti, Jene, za tvou starostlivost. Jsi hodný, ale —“

Musil si sám i šatstvo spravovati.

„Jaké pak ale,“ usmál se Jan, „ulehčí se nám všem.“

„Ale nemohu tě přece opustiti,“ namítala manželka, „a tak samotného zde zanechati.“

„Však já se neztratím,“ usmál se opět Jan, „o mne věru nemusíš míti pražádné starosti.“

Tak se chvílku domlouvali, ale konečně se shodli na tom, že matka s dítětem odejde na nějaký čas k dědečkovi do Lučic! . .

Matka tedy druhého dne svázala něco šatstva do uzlu a chystala se s Maruškou na cestu.

Jakkoli se těšila, že zas si pobude nějaký čas v milé rodné chalupě mezi svými, přece zase jen velmi nerada opouštěla svého muže a svoji domácnost.

„No, vždyť to není tak daleko,“ těšil ji Jan, „a v neděli se tam za vámi rozběhnu.“

„Tak tu buď s Pánem Bohem,“ pravila Anna.

„S Pánem Bohem a šťastnou cestu,“ odvětil Jan, „ostatně počkej, ještě vás kousek cesty vyprovodím.“

Tož po chvíli vyšli všichni tři .

Po nějaké chvíli se Jan vrátil a dal se hned znova do práce, při níž zapomínal na svou samotu a své trampoty. Musil se sice sám stravovati, ba někdy i šatstvo spravovati, ale taková práce byla pro něho hračkou při blahém vědomí, že manželce a dceři se zatím daří dobře

2.

Dědeček bydlil v Lučicích na výměnku u svého syna Václava, mladého hospodáře. Při svých pětadesáti letech byl ještě čilý a zdráv jako buk. Ačkoliv se odjakživa dosti napracoval a mnohé svízele a zármutky přestál — posledně, když mu před dvěma roky zemřela žena — přece šťastně vše překonal a přetrpěl, neztrácejí nikdy trpělivosti, oddanosti, důvěry v Boha a chuti i lásky k práci.

Ač byl na výměnku a měl své zabezpečeno, takže nemusil si ničeho všimati, přece mu to nedalo, aby jen tak zbůhdarma zahálel a proto pomáhal synovi dle svých sil v hospodářství, při práci domácí i polní, začož syn Václav zase uznale otci se všemožně odvděčoval. Tak panovala mezi nimi dokonalá shoda a v hospodářství vše se dobře dařilo.

Když jednoho dne objevila se u dědečka dcera Anna s malou vnučkou Mařenkou, dědečka to trochu zarazilo. Lekl se, nestalo-li se u nich něco nemilého. Anna totiž před tím nic dědečkovi nepsala a proto si nyní pospíšila, aby mu podala potřebné vysvětlení. Když pak děd uslyšel, že pouze k vůli zdraví a zotavení chtějí nějaký čas u něho pobýti, rád je přivítal a taky úmysl jejich schválil, řka:

„To jste dobře udělali, že jste přišli. To vnuče vypadá opravdu jako umořené. Však poslední dobou, co vypukla ta nešťastná válka, jsem každodenně a ne bez starosti na vás vzpomínal a věru, kdyby mi nohy jen trochu lépe sloužily, že bych se tam byl pustil.“

„Dobře, že jste to neudělal,“ usmála se Anna, „jste sice zdráv a dobře vypadáte, ale musíte se šetřiti. Ostatně byste nám tím nepomohl. Teď jsme, díky Bohu, tady, jen nebudeme-li překážeti.“

„Co ti napadá!“ zvolal děd. „Komu byste tu překáželi? Mně přece ne a Václavovi tím méně —“

„No, to já vím, že vám ne, ale —“

„Aha, ty myslíš snaše snad,“ přerušil ji děd, „té taky ne, je velmi hodná. Ostatně jsou celé dny skoro na poli a ty jsi u mne na výminku.“

Tím se Anna upokojila.

A skutečně Václav i mladá hospodyně ji přivítali přátelsky a jako milého hosta ji srdečně přijali a vše zdarma jí rádi poskytovali. Anna pak se jim odsluhovala tím, že jim pomáhala při práci polní, což při nedostatku pracovních sil jim bylo zvláště milé, tím spíše, že Anna se v tom dobře vyznala.

Děd pak, osaměv s malou vnučkou doma, měl s ní zábavu a po-

těšení při různé práci, neboť Mařenka se od dědečka téměř nehula a pořád něco švitořila . .

Jednoho odpoledne, když děd více z dlouhé chvíle než z potřeby robil šindele, objevil se náhle na dvorku poštovní posel, odevzdávaje dědovi doporučené psaní.

Objevil se poštovní posel.

Děd byl překvapen a v první chvíli taky rozzechvřen obavou, aby to nebylo něco nemilého. Ale sotva otevřel dopis a nahlédl do něho, obličej jeho víc a více se vyjasňoval.

Psalať mu druhá starší dcera Božena, jež kdysi před lety sloužila v Praze, kde se vdala a dostala do Belgie, psala až z Bruselu, že se jí velmi dobře vede, ale že se jí přece jen zase zastesklo po domově a tak že se s mužem rozhodli podívat se na několik dní na Moravu. Přijedou tak asi v polovici července a přivezou každému nějaký dárek.

„Toť se s návštěvami protrhl pytel,“ usmál se děd, a jakkoli se

obával, že na výměnku ztěží bude mu možno tolik hostí umístiti, nedělal si s tím prozatím velkých starostí, raduje se, že zas po letech uvidí druhou svoji dceru Boženu. Rozumí se, že oznámil věc Anně i Václavovi, a tak se všichni těšili na Boženu a byli zvědaví, jak nyní asi vypadá.

Jednoho nedělního odpoledne, když děd i Anna dleli na výměnku, bylo najednou na dveře zaťukáno, a když Anna zvolala „Dále!“ tyto se otevřely a vešla nějaká neznámá paní.

Děd i Anna se zarazili, co asi ta cizí dáma u nich na výměnku chce. Patrně, myslil si děd, si to asi spletla a chce mluvit s hospodářem. Ale v tom již neznámá, pozorujíc jejich zaraženost a zdrželivost, zvolala:

„Co pak mne už neznáte? Já jsem přece vaše Božena!“

Dědeček hleděl dosud ztrnule, ale Anna již povstala a natahujíc obě ruce, podávala je příchozí sestře vstříc.

Ta však, ač jaksi mimovolně opětovala její pohyby, natahujíc též obě ruce, přece na ni hleděla překvapeně a tázavě, takže se Anna dala do smíchu a zvolala:

„Což mne neznáš, Boženo? Já jsem Anna!“

„Můj Bože!“ zvolala Božena, líbajíc sestru, „jak jsi se změnila za těch pár let — nikdy bych tě nebyla poznala!“

Nyní i děd přistoupil a políbil dceru Boženu na přivítanou. Ta pak mu políbila ruku.

„A kde je tvůj muž?“ pravil děd.

„Přijeli jsme z nádraží autem do zdejšího hostince, kde se asi zdržel, aby vyjednal pro nás byt a stravu.“

„No, to by bylo pěkné, abyste bydleli a stravovali se jinde, když jste mými hosty,“ pravil děd, dosti nemile dotčen, Ale Božena pravila:

„Muž je zde vlastně cizí a nechce tudíž býti někomu na obtíž, já pak musím se podrobiti jeho opatření. Cstatně uvidíme, co se dá dělati —“

V tom již přišel manžel Boženin pan Rubin. Byla s ním však těžká řeč, poněvadž mluvil jen francouzsky, ale přes to se dorozumívali prostřednictvím Boženy dobře. Mladý hospodář Václav pozval je ovšem do velké světnice, kdež brzy rozproudila se při jídle a pití veselá zábava.

Ke všemu objevil se najednou i Jan, omlouvaje se, že měl dopoledne nutnou práci a že nemohl dříve přijíti. Bylo zas nové vítání a Jan usedl ke společnému stolu.

Při hovoru se ukázalo, že pan Rubin je velmi zámožný obchodník, jenž má pěkný, dobře jdoucí závod. Vyslechnuv stesky Janovy, nabídl mu hned výhodné místo ve svém závodě, ale Jan se poděkoval, řka:

„Pravda, nedaří se mi nyní valně, ale doufám, že se to brzy zase zlepší. Snad bych se měl v cizině lépe, ale těžko bych si zvykal a přece by se mi stále stýskalo po domově, neboť všude je dobře, ale doma nejlépe.“

Pan Rubin ho ovšem nemínil přemlouvati, ani nutiti, ale udělal pro něho, co na ten čas bylo možno. Opatřil mu místo písaře ve známém závodě v místě a tím bylo mu pomoženo aspoň do té doby, než bude skončena stávka a v tiskárnách se opět začne pracovati.

VLASTA PITTNEROVÁ,

známá oblíbená lidová spisovatelka, která přispívala ráda také do „Anděla Strážného“, zemřela dne 8. března v Praze ve věku 68 l. t. Vedle nespočetných povídek a románů ze žďárských hor a z maloměstského života vydala také pěknou knihu povídek a pohádek pro mládež pod názvem „Miláčkům“.

Em. Masák:

Petřík putuje do Říma.

XII. U svatého Otce.

o celý život jistě nezapomene Petřík na den, kdy uviděl nejvyšší hlavu katolické církve, nástupce apoštola Petra — svatého Otce. Byl to vrchol pouti. A třebaš byl právě pátek, na všech tvářích českých poutníků bylo pozorovati již od časného rána jakousi povznesenou slavnostní náladu i neobyčejné vzrušení.

Neubráníl se mu ani Petřík, když vystupoval po širokých schodech, nesen skoro proudy cizích, neznámých lidí, do papežské kaple. Kaple se to jmenuje, ale jest to vlastně veliký chrám, kde se 500 našich poutníků skoro ztrácelo ve spoustě ostatních.

A přece se neztratili. Po chvíli se objevil, provázen svým průvodem, svatý Otec. Posvátné ticho zavládlo v naplněné kapli. Všichni klekají a všechny oči hledají milou, otcovsky se usmívající tvář náměstka Kristova: přes své stáří jde papež mladistvě pružným krokem středem poutníků, žehná jim — a již v mnohém oku leskne se slza. A sotva přistoupil k oltáři, zavzní pojednou chrámem česká píseň: „Ejhle, oltář Hospodinův září“. V ní se zase našli naši poutníci, zpívají nadšeně za pozornosti tolika jiných národů, a sotva skončí první sloku, začínají svou píseň Francouzi, pak Němci, Poláci, Španělé, Bulhaři a zase střídavě Češi „Tisíckrát pozdravujeme Tebe,“ „Svatý Václave“, „Hospodine, pomiluj ny“, „Máti Páně přesvatá“, „Vzpomeň, o Královno milá“ a na konec papežskou hymnu

Zde teprve Petřík jasně pochopil, proč se nazývá naše církev „katolickou“ — „obecnou“: tolik různých národů spojuje tu v jednom chrámě jedna víra, srdce všech planou stejnou láskou a úctou k jedné nejvyšší hlavě

Řekli si to také s tetou Aničkou, když se sešli po bohoslužbách u chrámu sv. Petra. Připadala dnes Petříkovi jaksi mnohem vážnější než jindy: jako všechny ostatní poutnice byla dnes v černých šatech, i vlasy měla zahaleny černým závojem. Byla tak již připravena na audienci u sv. Otce, určenou na polední dobu.

Zbývající tři hodiny použili oba k prohlídce proslulých vatikánských sbírek a obrazáren. A ani nestačily: bylo by potřeba několika dnů, aby si s užitkem prohlédli všechny ty nesmírné umělecké poklady a nescíslné památky z křesťanských i pohanských dob, které tu papežové shromáždili a často zachránili od zkázy. Petříka potěšilo, když tu našel řadu obrazů a soch, které znal z pohlednic a z knížek: teď je tu viděl tak, jak vyšly z rukou slavných malířů a sochařů Raffaela, Michelangela, Murilla, Reniho atd.

Tři hodiny uplynuly jako krásný sen. Aničce se nechtělo z obra-

Sv. Otec Pius XI.

záren, ale Petřík byl již unaven množstvím dojmů, podobně jako včera, když celé odpoledne prohlíželi misionářskou výstavu s tisícerými zajímavými a nejvýš poučnými předměty ze všech i nejvzdálenějších a nejmenších koutů světa: nakonec už jen procházeli prostrannými sály a podívovali se v duchu té neúmorné a obětavé činnosti, jakou konají katoličtí misionáři pro ubohé pohanské národy.

Únava Petříkova však zmizela, když se po chvíli octli v prostorném, krásnými nástěnnými malbami vyzdobeném sále, aby tam čekali na sv

Otce. Přišel brzy prostě a skromně, provázen malým průvodem, v bílém rouchu, usměvavý a milý, jak ho viděl Petřík ráno. Přistoupil ke každému, podal k políbení prsten na své ruce a pak dal každému na památku pěknou plaketu se svou podobiznou.

Petříkovi se zdálo, že se naň sv. Otec zvláště laskavě podíval a usmál se vlídněji než na ostatní: všiml si jistě, že je Benjaminkem, nejmladším z poutníků. Zarděl se radostným vzrušením a byl by sotva dovedl souvisle odpovědět, kdyby ho byl v té chvíli sv. Otec oslovil — třeba i česky

Nestalo se tak ovšem, ale slyšel ho brzy. Když papež všechny obešel, posadil se na vyvýšeném křesle ve druhém ještě větším sále a mluvil svěžím lahodným hlasem skoro půl hodiny k českým poutníkům. Mluvil latinsky, Petřík se svými terciánskými vědomostmi nerozuměl ještě mnohým větám, ale pochopil přece dříve ještě, než vůdce pouti tlumočil řeč česky, že sv. Otec vzpomíná s láskou našich národních světců sv. Cyrila a Metoděje, sv. Václava, sv. Jana Nepomuckého, bl. Anežky, že pozdravuje krásné město Prahu, kterou sám před válkou navštívil a tam bydlil, že žehná poutníkům i jejich rodinám a přátelům celé české vlasti.

Mnozí a mnozí slzeli za řeči sv. Otce. Všichni pak dojata vážnou chvílí volali nadšeně: „Ať žije sv. Otec! Evviva Papa!“ a s celým srdcem pěli papežskou hymnu „Tam, kde strmí cirkve týmě“. A po ní hned „Kde domov můj“ a „Nad Tatrou“. Sv. Otec byl již na odchodu, ale jak zaslechl velebné zvuky národní hymny, zastavil se a naslouchal pozorně až do konce, kdy se jeho vyslanec rozloučil s poutníky česky proneseným pozdravem: „Ať žije republika československá!“

Ne, Petřík nezapomene po celý život na tento památný pátek a nenechá si nikým namluviti, že by „Řím“ byl — nepřítelem českého národa.

Z našeho mladého světa.

Ukřižovanému

Několik jen hledů stačí
na Tebe, můj Spasiteli,
by mé srdce rozechvěly,
abych dojat byl až k pláči!

Lítost velkou budí ve mně
obličej Tvůj utýraný,
těla Tvého hrozné rány,
jež v Ně vbilo lidské plémě!

Pro Své svaté rány, Kriste,
odpuť mně mé hříchy, pády,
do sídla Své božské vlády
duši moji uveď jistě! —

A. V. Mil., Rad. Svr.

Jarní.

Skřivan vzlétá výš a výše
vzduchem, jenž již jarem dýše,
třepotá se pod nebem.

Pěje, šveholí a jásá,
hlučné trylky dolů střásá,
až se chvěje celá zem.
Paprsek kde hřejný, vlídný

padal na zem ve kout klidný,
fialka tam vzpučela.
Za lístkem se něžně kloní,
a jak skřivan k jaru zvoní,
otvírá svůj květ a voní,
skromná, tichá, veselá.

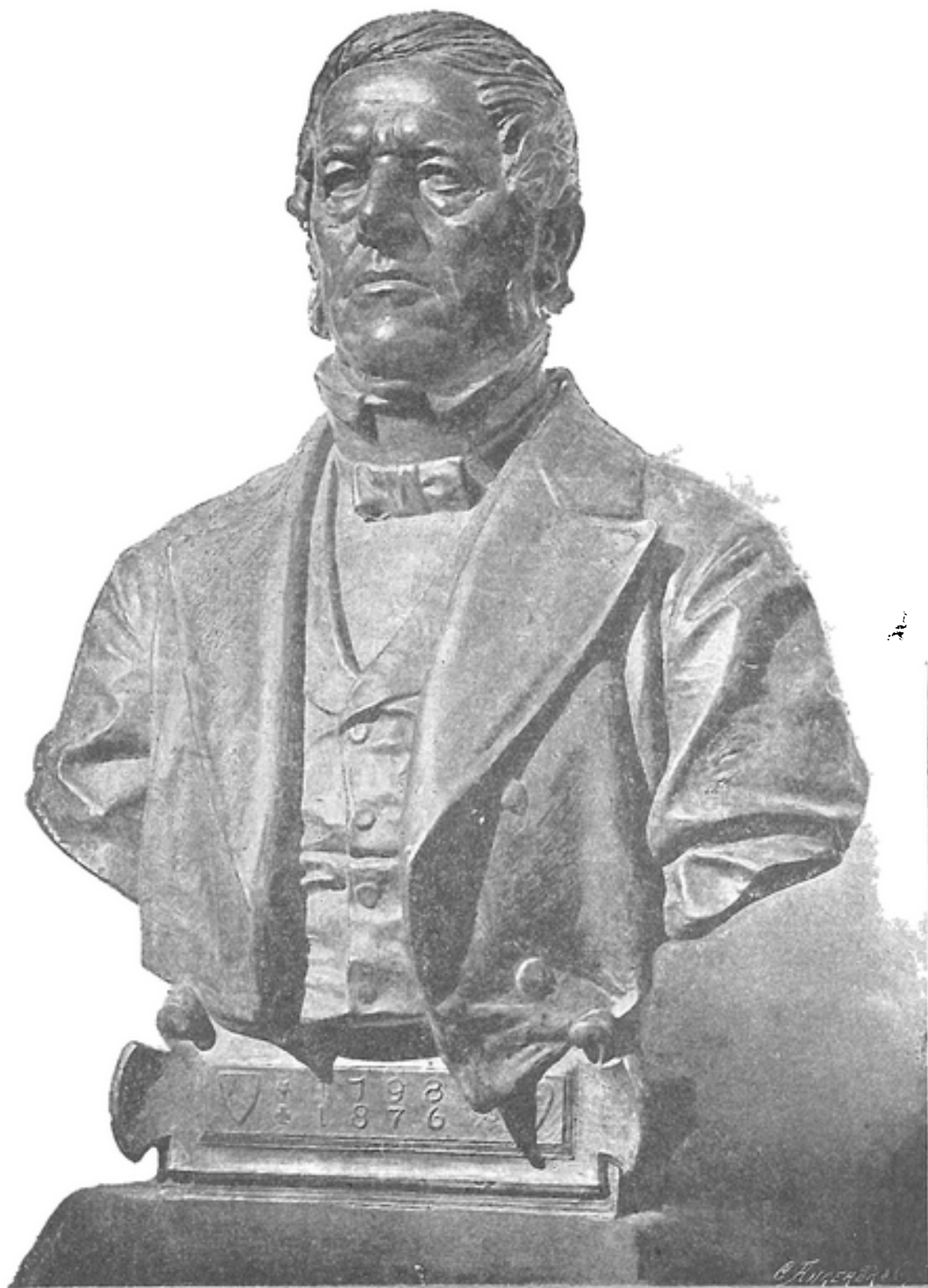
J. D., stud. reál. v N. M.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 45.

1925—26.

ČÍSLO 9.

FRANTIŠEK PALACKÝ.

František Palacký.

etos slaví náš národ významné jubileum: dne 26. května bude tomu 50 let, co zemřel slavný buditel a vůdce českého lidu František Palacký, když právě měsíc před tím dokončil své veliké životní dílo „Dějiny národu českého“

Kolébka Palackého stála u nás na Moravě — v chudé horské vsi valašské Hodslavicích, kde se narodil dne 14. června 1798. Otec jeho byl evangelickým učitelem. František již od útlého mládí rád četl, — sám vypravuje ve svém životopise, že už jako pětiletý chlapec přečetl celou Bibli. A také později na studiích a v povolání, které si vyvolil, vynikal nejen neobyčejným nadáním, ale i vytrvalou pílí, neúmornou pracovitostí a pevnou vůlí prospěti probouzejícímu se národu.

Jen takovým způsobem stal se z chudého hochy malé moravské dědiny největší Čech minulého století, který si dobyl čestného názvu „Otec vlasti“ a pro svou učenost došel uznání i daleko za hranicemi. Když byl dne 31. května 1876 pochován, doprovázel jej celý národ bez rozdílu stran: byl to pohřeb, jakého Praha nikdy neviděla a jakého neměl jistě žádný král.

Krátce před smrtí rozloučil se Palacký se svým národem veřejným projevem. Pronesl mimo jiné tato významná slova: „Národ náš je v nebezpečnosti velikém, všude obklopen nepřáteli, já však nezoufám a doufám, že národ dovede odolat všem, bude-li totiž chtít. Minulost má za sebou skvělou. Teď potřebí, abychom se vzdělávali a dle vzdělaného rozumu jednali. To jest jediná závěť, kterou bych národu svému takorčka umíraje odkázal: a by všichni synové pracovali ve prospěch vlasti rozšířením vědy a osvěty!“

I vy, děti, oslavíte nejlépe jubileum Palackého, zapíšete-li si tato slova do svých srdcí a uskutečníte je také svým životem. Národu ani sobě neprospějete křiklounstvím a prázdnými hesly, ani hrubou kopanou a nerozumným závoděním o ceny, nýbrž jen tichou a účelnou prací! To jest jediná cesta, jež vede z malých Hodslavic k velké Praze!

E. M.

Rodný domek Fr. Polického v Hodslavicích.

Alois Dostál:

Na laních.

Dějepisná črta.

ejednou prosila paní Žofie svého chotě Koldu, aby se mírnil, aby nepřátelsky proti sousedním rytířům nevystupoval a lidu poddaného nesužoval. Ač žila s dcerou Jitkou na Liberku jako v ústraní, přece mnoho se dostalo ke sluchu jejímu z toho, co Jan Kolda provádí na Hradecku, ano až ve Slezsku.

Ale pán na Náchodě a Žampachu jenom se pohrdně usmál a hlavou pohodil:

„Jest viděti, že otec tvůj více polí než meče si hleděl a tak tě vychoval. Jsem rytíř a musím krev rozpěnit. Zbrojnoši by mně zlenivěli, kdybych jim nepopřál příležitosti k nějaké šarvátce.“

„Život v pokoji by ti měl býti milejší než přepadání sousedů a boje pod hradbami.“

„Tomu ty nerozumíš,“ utrl se Kolda. „Až sestarám, usednu u krbu a budu se ohřívati.“

„Žaloby na tebe se množí a budeš prohlášen záškodníkem země,“ předpovídala paní.

„To jistě přinesl zbrojnoš Damas z Hradce a tak tě pobouřil. Ten se o podobné věci stará,“ předvídal Kolda.

„Nezapírám, Damas oznámil mně, co se všeobecně mluví nejenom v Hradci, ale i v Rychnově, Náchodě a jinde —“

„Mne záškodníkem prohlásiti! Jenom ať si pan hejtman Jetřich nezahrává, abych mu neukázal svoji sílu,“ vyhrožoval Kolda.

„A nepozoruješ, jak se nám slušní lidé vyhýbají? Jenom tvoji spojenci občas na bránu zabuší, jiní ustali nás navštěvovati.“

Tu se rytíř zarazil. I jemu bylo pojednou nápadné, že ho dřívější přátelé opustili, ale nechtěl se k tomu před chotí přiznati.

„Však přijedou, až moji moc poznají, až mne budou potřebovati.“

Kolda z Náchoda a na Žampachu rozvínoval svůj plán, jak chce vliv svůj na východě Čech uplatniti, aby se ho zemané i lid poddaný báli, aby ho poslouchali. Chce tu býti jako vládcem a vyžadovati ode všech poplatky, aby mohl hodně zbrojnošů vydržovati, hrady opevňovati, zboží své rozšiřovati. A když nechtějí dávati dobrovolně, vezme si třeba násilím, přepadne kupce na silnici, odžene dobytek, zajme lidi a vyžadovati bude vysoké výkupné.

Neposlechl mírumilovnou choť a dále znepokojoval kraj. Však se také málo zdržel v Liberku v podhoří, kde trávila Žofie dospělou dcerou Jitkou. Tato se ve všem podobala mateři, která ji vychovala. Zde na hradě si obě libovaly, tady žily tiše, leda že vycházely do okolních lesů, plných vysoké zvěře, kterou krmily.

Zbrojnoš Damas byl jejich vůdcem a důvěrníkem. K úrazu přišel kdysi na Žampachu a proto už nedoprovázel rytíře na jeho dobrodružných výpravách. Také si oblíbil samotu a jenom zřídka vyjížděl do okolí. Byl ke službám paní a rytířovy dcery, kastelánem učiněn na Liberku. Jitku choval ještě jako dítě a jak mohl, radost jí učinil. Když povyrostla, vodil ji do lesa na jahody, přinášel do hradu konvalinky a sděloval, kde se srnci a srnky scházejí k nápoji.

Jaké potěšení způsobil Jitce, když jí přivedl laňku, kterou chytil a s ní stanul na nádvoří

„Tu ochočíme,“ navrhovala panna.

„Zkusíme to,“ přisvědčil Damas a laňku dovedl do ohražené zahrady. Sám se přičiňoval, aby k potěše domácí dcery zvíře tak zkrotil, aby na něm mohla jezdit.

Laňce se s počátku v zajetí nelíbilo, ale časem přivykla a zdomácněla. Zcela spokojena byla, když sem strážce lesa za čas dodal laňku druhou, která potřebovala ošetření. Teď zde byly dvě a Jitka se dobře jimi bavila. Na zavolání přiběhly, z ruky braly potravu, daly se pohladiti, hleděly upřímně, že hříchem by bylo jim ublížiti.

S dcerou vcházela do zahrady i paní Žofie a také se laňkami zabývala a jejich přítulností se bavila. Zde zapomínala, že manžel její s posádkou někde se honí za dobrodružstvím, že přepadá kupce a jiné

Ko lůžka Františka Palackého.

pocestné, zajímá na poli dobytek, pokouší hlídače té oné tvrze až kdesi u Hradce nebo na hranicích slezských.

A když se vrátil, když mu dceř vypravovala o laňkách, jenom hlavou pohodil.

„Libo-li, dám schytati jelenů, srnců a jiné zvěře do tuctů,“ nabízel rozmarně.

Paní Žofii a Jitce dvě laňky stačily, po větším počtu netoužily.

„A kdy dostaneme jejich kýty na hodovní stůl?“ usmál se rytíř, aby dceru poškádlil.

„Nikdy!“ prohodila tato s důrazem a se vší rozhodností.

Ochočené laňky rostly, sílily a dobře se jím vedlo v ohradě.

„Zdaž by se mohlo na nich také jezdit?“ tázala se kdysi Jitka.

„Proč ne?“ odpovídal zbrojnoš. „Ovšem bylo by dříve nutno je v tom cvičiti.“

Máti Žofie nebyla pro to, ale dceř měla touhu po takové projížďce. Slyšela o takových kratochvílích od rytířů, kteří se před ní hovorem bavili, a dobře si to zapamatovala.

Přání Jitčino bylo Damasovi jako rozkazem, hned konal přípravy a zvykal laně nésti menší těžší břemena. Zvířatům se to s počátku nelíbilo, ale časem nesla, co na ně bylo vloženo.

„Tak bychom to mohli zkusiti,“ pravil posléze zbrojnoš.

„Já se bojím,“ odpírala Jitka.

„Budu laň držeti,“ sliboval Damas.

Vešli do ohrady a Jitka nejdříve laň popleskala, pochoutky jí podala a posléze na ni vyskočila. Zvíře se vzpíralo, ale slyšíc známý hlas a cítíc hladění na hřbetě, poslušně neslo dívku. Zbrojnoš ovšem držel ji pevně. Jitka byla uvyklá jezdit na koni, ale přece měla strach.

Zkouška se vydařila a příštího dne se pokračovalo v jízdě o několik kroků delší. Laň už tak neodporovala. Jenom když se jí dostalo polichocení a pochoutky.

„Půjde to,“ radoval se Damas. „Za krátko bude lze vyjet do lesa.“

„Jenom aby laň se mnou nepádila do houštin a neshodila mne někde se skály,“ měla Jitka starost.

I tato zkouška dopadla dobře.

Po lese rozestavení byli lidé z hradu, aby případně laň chytili a zadrželi, když větřila. Skutečně na svobodě se zarazila, potom chtěla se dát v běh, ale Jitka držela ji pevnou rukou a skrotila ji laskavým slovem.

Projely se a zase navrátily se do ohrady.

Zbrojnoš zatím cvičil laň druhou. Šlo to snadněji, tato brzo následovala svoji družku.

„Teď můžeš je střídati,“ mínila paní.

„Tato druhá bude, máti, pro tebe,“ usoudila dceř.

„Co tě napadá,“ bránila se paní Žofie. „Mně stačí kuň, chci-li se časem projeti.“

„Ale zkusíš to i na lani,“ naléhala Jitka a nepolevila, až paní máti usedla na laň. Bylo to v ohradě, Damas byl přítomen.

I tato zkouška dopadla ke spokojenosti a paní se jízda na lani zalíbila. Za krátko vyjely obě do lesa a už nebylo třeba tolik lidí. Laně byly krotké a jely, jak si jezdkyň přály. Stačilo je pohladit, na ně zavolat. Vždy byly odměněny.

Rytíř nebyl právě na Liberku, ale toulal se kdesi až ve Slezsku, kde také provozoval nekalé řemeslo a vyhledával dobrodružství.

Pojednou přijel rozmrzelý na hrad a branný hned poznal, že v jeho průvodu schází několik zbrojnošů. Buď mu utekli nebo v některé šarvátce padli. Toto bude pravděpodobnější.

„Kde jest paní?“ tázal se rytíř služebné děvy, vida komnatu prázdnou.

„Vyjela se slečnou na laních do lesa,“ odpověděla dívka.

„Na čem, povídáš? Snad na koních.“

„Nikoliv; na laních. Zatím, co urozený pán mimo domov prodléval, zbrojnoš Damas učil dámy jezdit na laních.“

„Bláznovství!“ zamumlal Kolda pro sebe a poněkud se rozveselil. „A kolikrát laně jezdkyň shodily?“ ještě se ptal.

„Nevím,“ pokrčila dívka rameny, „nedoprovázím jich do lesů. To jenom Damas —“

„Pošetilec!“ zabručel rytíř a přistoupiv k oknu hleděl k bráně. Snad uvidí podivnou jízdu. A nečekal dlouho. Nejdříve přijel zbrojnoš na koni, za ním paní Žofie, dále Jitka, skutečně obě na laních. Ani nemohl uvěřit, že ta zvířata tolik skrotla a dají se tak poslušně řídit.

Už laně šly téměř krokem k bráně, v lese však jistě daly se v cval. Nebojí se koně, trpělivě nesou na sobě obě jezdkyně.

Nejdříve se dal do srdečného smíchu nad tím nezvyklým divadlem, potom probudila se v něm jezdecká vášeň. Jej by jistě laň neunesla a na hřbetě nestrpěla. A co to dalo píce, co práce, než laně se podvolily, než překonaly svoji plachost, než přemohly takřka svoji přirozenost.

Sestoupil po schodech a šel naproti ženě a dceři.

„Divnou máte zábavu. Co vás napadlo jezdit na laních, když máte koně po ruce.“

„Tak nás to těší. Snad to není nic zlého,“ odvětila paní, majíc strach, jak manžel bude o tom souditi.

„Nechci vám kaziti zábavu, ale mohlo by to s vámi špatně také dopadnouti,“ varoval rytíř.

Za jeho přítomnosti laně klidně v ohradě se pohybovaly, nikdo jich neznepokojoval. Jenom Jitka je krmila a hladila.

Žofie tázala se na některé zbrojnoše, proč s rytířem nepřijeli, zůstali-li snad v Náchodě nebo Žampachu, ale Kolda nerad o nich slyšel.

„Přej jim odpcčnutí. Byli hlupáci, že se lépe nedrželi.“

„Zase jsi svedl nějakou bitku? Opět jsi někoho přepadl?“ lekala se paní Žofie.

„Neptej se a do těch záležitostí se nemíchej. Víš, že nerad o nich hovořím a aspoň v Liberku chci míti pokoj.“

Paní Žofie tušila, že se muži něco remilého přihodilo. Vyzvěděl to Damas od zbrojnošů a potom sděloval, že Kolda učinil útok na kterýsi hrad na hranicích slezských, ale byl poražen a musil dnem i nocí utíkat. Při nezdařeném obléhání padli někteří z jeho lidí.

Proto ani choť nepospíchala se zprávou, kterou tu zanechal muž pocestný, jenž se na Liberku zastavil. Teprve po několika dnech varovala:

„Něco se chystá, měj se, Jene, na pozoru. Zanech nekalého řemesla. Hejtman hradecký zle proti tobě mluvil a prý ti činnost rázem přetrhne.“

Kolda se zasmál a zahučel: „Franc se nebojím. Na mne si nepřijdou a než se v Hradci rozhoupají, já už čekám při cestě nebo se uzavřu v některém hradě.“

Ale paní opět napomenula chotě, ovšem, jak obyčejně marně.

„Hleď si laní a nepleť se do mých záležitostí. Své nepřátele musím ve strachu udržovati.“

Kolda nyní věnoval se na čas lovu, nedbaje výstrahy. V tu dobu ani paní Žofie s dcerou revyjížděly, bojíce se o laně. Rytíři by dělalo radost, kdyby některou laň postřelil, a potom se domácím vysmál.

Posud nikdy se Jan Kolda tak dlouho nezdržel na hradě, jakoby něco tušil a bál se opustiti toto pevné místo, chráněné přírodou a blízkými hlubokými lesy. Přecházel po hradbách, prohlížel a uvažoval o jejich pevnosti. Divoce se zasmál a sám k sobě mluvil:

„Jenom ať přijdou, však uvidí. O valy hlavy si rozbijí.“

Také se ptal, jaké jsou zásoby v komorách a snažil se postříleti nodně zvěře, aby byla na delší dobu.

Na hrad přijel jezdec a hned chtěl mluvit s Koldou.

„No, co jest?“ tázal se tento známého zbrojnoše.

„Dubeneč zbořen, Černikovice spáleny,“ jedním dechem vypovídá! posel.

„Co díš? Moje tvrze? A kdo se opovážil?“ vyjel Kolda s hněvem.

„Hejtman z Hradce, Jetřich z Miletínka sebral vojsko a táhne proti tobě. Máš být učiněn neškodným.“

Kolda se zasmál pohrdavě.

„Jenom ať přijde, uvidí, že levně kůži neprodám a ještě se bránití dovedu.“

Rytíř hned konal přípravy k obraně. Oddaného posla vypravil k panu Beneši z Mokrovous, aby ho uvědomil o nebezpečí a žádal o pomoc. Svolal své žoldnéře a oznámil, co se chystá. Věděl, že mu zůstanou věrnými a budou s ním statečně ochraňovati tvrz. Přímo hořeli dychtivostí utkati se s vojskem hejtmanovým. Zapomněli brzo na rány, z kterých se sotva vyléčili. Sháněli pomocníky v okolí a mladé lidi přímo donucovali na hrad.

Teprve naposledy řekl Kolda ženě a dceři, co se chystá, když se dotazovaly, k čemu jsou ony přípravy.

„Nebude to pro vás nic milého. Přitrhne sem hradecký hejtman s vojskem. Chce mne do své moci dostat.“

„Tušila jsem to,“ pravila Žofie. „Už dávno jsem na to poukazovala.“

„Jenom žádné napomínání a kárání. Jest pozdě. Nyní něco jiného musíme mít na starosti,“ zarazil řeč ženinu rytíř.

„Nejlépe uděláte, když odtud co nejrychleji prchnete.“

„A ty, Jene?“ tázala se paní.

„O mne se nestarej, já musím vytrvati na místě. Jenom zachraň sebe a dceru Jitku.“

Paní Žofie hned neposlechla, až když se rozlilo vojsko kolem hradeb. Tu pak se nedostala ke stájím pro koně

„Do zahrady,“ radil Damas, který k jejich ochraně byl ustanoven, neboť k bojování už byl sláb. „Ujedete na laních.“

Obě, matka i dcera se zarazily. Tato rada jim připadala tak podivnou a zvláštní. Ale nebyl jiný možný východ z hradu. Ještě chvíli váhaly, potom vešly do zahrady. Obě laně přiběhly k nim a lísaly se. Jitka je pohládila.

„Rychle, rychle!“ nutil zbrojnoš, otevíraje posud neobsazená dvířka.

Nejdříve vyskočila na laň Jitka a potom paní Žofie. Damas následoval. Jemu nezáleželo mnoho na životě. Snad se mu podaří ukrýti se v lese.

Podivné jezdkyňe byly zpozorovány, když se ocitly kus cesty za hradem. Oblehatelé udiveně hleděli na laně, nesoucí ženy na hřbetech. Ani hned se nemohli vzpamatovati. Něco podobného posud se jim nezjevilo. Zdálo se jim, že to jsou lesní panny nebo něco podobného.

„Za nimi!“ zněl povel.

Hned několik žoldnéřů vyskočilo na koně.

Jezdkyňe se oddělily. Snad laně samy volily každá jiný směr. Za každou vydalo se několik jezdců, ale koně nestačily laním. Tyto ucítily nebezpečí a prudce letěly. Žofie a Jitka musily se skloniti, aby

Neapolští hoši pochutnávají si na makaronech.

nenarazily na větve. Že chvoj šlehala jim do tváří, nedbaly. Ve zvířatech snad se probudila vrozená divokost. Let jejich byl přímo šílený.

Faň s dcerou nevěděly, co se děje v Liberku, jak hrad obléhán, jak bojováno na hradbách, jak se úporně brání obležení vojsku, jež čítalo tisíc jezdců, dva tisíce pěších a mělo s sebou tři praky.

Jitka ujížděla na lani do hor, kam ji Damas následoval a posléze nalezl živou a zdravou. Zde uchýlily se do chatrče dřevorubcovy a čekali, až nebezpečí mine.

Laň s paní Žofií hnala se lesem i polem, přeletěla řeku Kněžnu a vjela jako střela do města Rychnova, kde na rynku klesla únavou.

Měšťané se nemohli ani hned vzpamatovati, jak byli udiveni. Takový jezdec posud neprojel branou. Na koních tu byli mnozí, ale na jelenu, na lani posud nikdo. Seběhli se a hned poznali jezdkyňi.

„Paní Žofie z Liberka! Choť Jana Koldy, pověstného rytíře!“ letělo od úst k ústům.

„Ano, jsem jí a hledám u vás útočiště,“ děla Žofie.

„Což není dosti bezpečno na Liberku?“ divili se sousedé.

„Liberk jest obléhán od hejtmana hradeckého,“ oznamovala paní.

„Proto Jetřich z Miletínka sháněl zbrojnoše po celém kraji.“

Rychnovští přijali paní Žofii s veškerou uctivostí, třeba její manžel ani v Rychnově nebyl zapsán příznivě. Rodina purkmistrova se jí ujala. Ale laň se nemohla z únavy dlouho vzpamatovati. Vykázáno jí místo na zahradě stranou města. Dospěli i malí chodili se na ni dívat a chlubili se ti, kteří byli tak šťastni, že viděli do Rychnova přijíždět paní na lani.

Zatím, co se bojovalo u Liberka, Jitka i Žofie byly v bezpečí. Později obdarována štědře rodina dřevorubcova, že poskytla přístřeší jezdkyni na lani. Rychnovu pak dáno za touže příčinou právo vařiti pivo. Město od těch dob má ve znaku pannu na lani a předměstí na stráni obdrželo jméno Na lani, jak se podnes jmenuje.

Em. Masák:

Petřík putuje do Říma.

XIII. V pohřbeném městě.

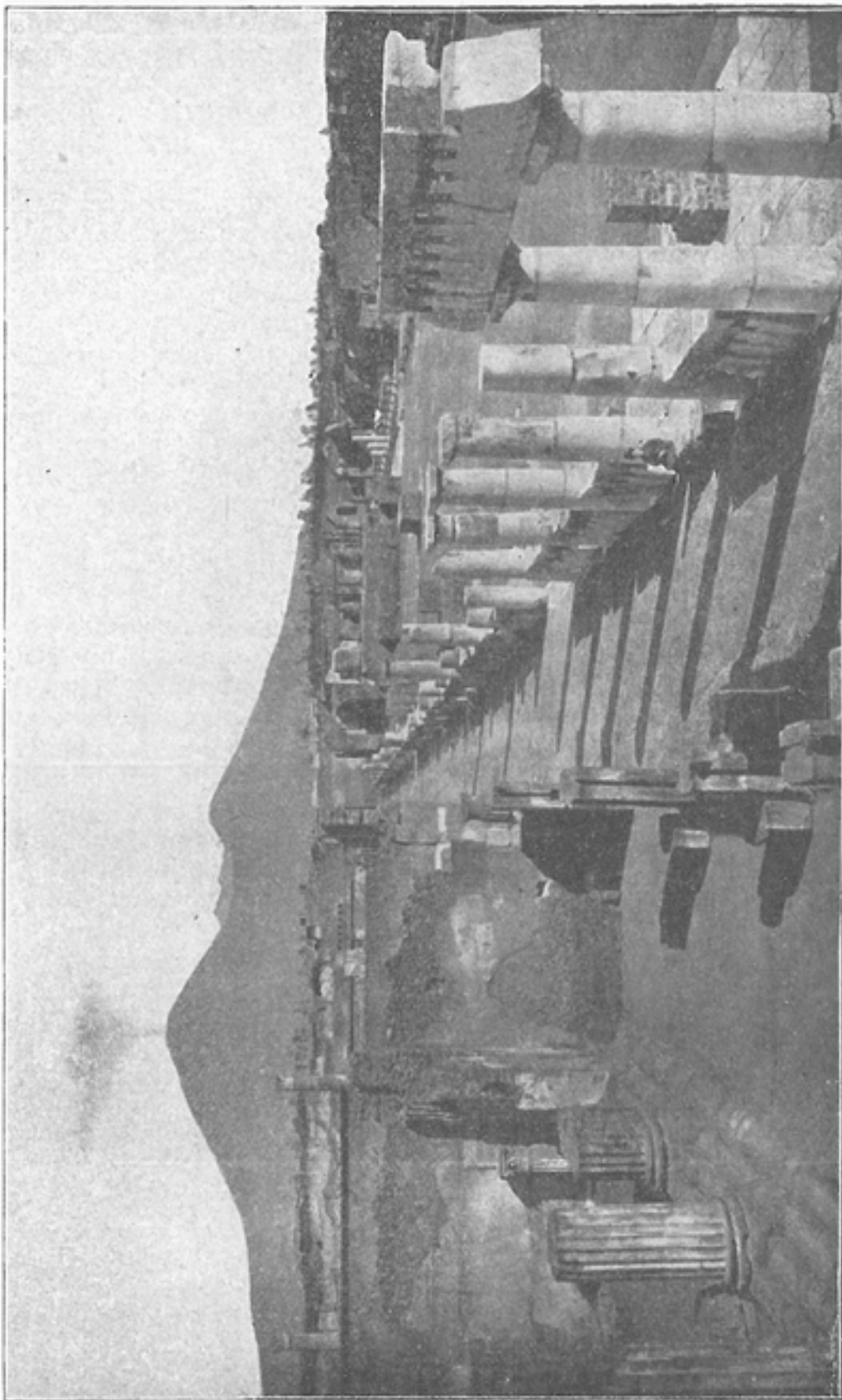

epatřilo to sice již k pouti, ale jako většina poutníků neodolali ani Petřík s Aničkou touze uviděti město, o kterém se od pradávna říká: Vedi Neapoli e poi muori. „Komu bylo přáno Neapol uzříti, ten rád může potom blaženě zemříti!“ Petříka nelákala ani tak Neapol sama, jako spíše sopka Vesuv a věčná památka její hrozné činnosti: po 17 století pohřbené a teprve v novém věku vykopané město — Pompeje.

„Každá podívaná něco stojí“ — slýchal už doma od maminky a vzpomněl si na to několikrát i při zájezdu z Říma do Neapole: stál dvě noci cesty vlakem, kdy skoro ani oka nezamhouřil. A den mezi nimi byl nejpálčivější, jaký v Itálii prožili, a také nejrušnější: nebyla to již pout, ale výlet plný shonu, aby se za 12 hodin uvidělo všechno, co jest možno viděti.

Ano, každá podívaná něco stojí.

A tak dlouhá cesta z Říma do Neapole byla odměněna již za prvního ranního úsvitu pohledem na Vesuv. Petřík poznal jej zdaleka podle sloupku dýmu vystupujícího z jícnu a pak jej sledoval zrakem snad celou hodinu, pokud jeli vlakem: hora rostla, bylo již dobře rozeznati, jak nestejně oddychuje její věčně hořící nitro a jak se ten

Zříceniny Pompéji s Vesuvem v pozadí.

zhuštěný dech nad jejími rozevřenými ústy mění stále v sálajících již paprscích jižního slunce.

Ale již tu bylo také modré moře, v něm vysoko se vypínající skalnaté ostrovy a za nimi v nádherně stavěném polokruhu řada měst — v jejich čele Neapoli.

V Petříkovi zatajil se skoro dech při pohledu na tu vzdálenou krásu, jak se tu zjevila za časného červencového jitra. Tak se mu zdálo, že se to tam vznáší obrovský nějaký skvost ze slonoviny a hledí s rozkoší na svůj obraz v modravém zrcadle hlubokých vod.

Ale schladl, když se po snídání na nádraží rozběhli na chvíli do města. Zašli s Aničkou do dvou či tří nejbližších kostelů, ale hned pak se dostali do uzounkých, příkrých uliček, plných ještě špíny a nečistoty, křiku a hluku, dětí a žen, koz i krav.

Ano, i koz a krav! Oba dva se překvapeně na sebe podívali, když po prvé narazili na stádo koz: ubírají se klidně stinnou uličkou, zastavují se chvílemi a z domů vybíhají dívky i ženy s nádobami, přisedají ke kozám a zručně — dojí .

„To je praktické zařízení!“ zasmála se vesele Anička. „Aspoň mají jistotu, že dostanou mléko nerozředěné a nefalšované“

„Přímo od čepu!“

Viděli ještě leccos zajímavého a u nás nezvyklého: řemeslníky, kteří pracují klidně na ulici před svými krámkami, písaře, který tam obstarává u svého stolku všelijaké dopisy lidem málo zběhlým v písmě, nahoře přes celou ulici rozvěšené bílé i strakaté prádlo, lísky s velkými svazky makaronů sušených na vzduchu, neapolské chlapce, kteří se s patrnou rozkoší krmí touto národní italskou lahůdkou. Pozorovali chvíli ten rušný ranní život, ale brzy zápach i horko vyhnaly je z uliček blíže k moři, kde vyrostla nová Neapol: město hrdých paláců a bohatých vil

Spatřili je znovu v celé nádheře, když vyjeli o 8. hod. vlakem k Pompejím. Blížili se k Vesuvu, jenž tu nyní čněl k jasnému, úplně již rozžhavenému nebi jako obr z pohádky: nad jeho hlavou vlál stále zřetelněji ten bílý a šedý, chvílemi až rudě zbarvený chochol . .

Petřík vzpomínal, co četl o zkáze měst ležících pod sopkou, a představoval si v duchu hrozný obraz, jaký by se rozvinul, kdyby tak začala znovu doopravdy chrlit ze sebe místo kouře horkou lávu. . . V tom pan lékárník obrátil se k němu a k Aničce s otázkou: „Jaký je rozdíl mezi Vesuvem a naším českým zedníkem?“

Usmíval se, když oba marně přemýšleli a hádali.

„Když Vesuv kouří, říká se, že — pracuje. Když náš zedník kouří, vytýkají mu lidé, že — zahálí!“

Vlak již zastavil. A za chvíli vystupoval Petřík zvolna se zástupy poutníků i cizích cestovatelů do města, jež bylo dne 4. srpna r. 79 po Kr. výbuchem zasypáno a jehož trosky hovoří ještě po tolika staletích svým mrtvým klidem o bývalém rušném životě.

Viděl jeho stopy nejprve v museu v četných sádrových odlitcích a otiscích lidí i zvířat, překvapených onou hroznou katastrofou, trvající tři dny a noci: vedle nesčetných předmětů a památek zachráněných z trosek viděl i skrčené a znetvořené postavy těch, kteří zhylnuli na

útěku, zasypání deštěm kamení a popela nebo udušení sirnatým zápachem ve sklepích a domech, bránící se zoufale a křečovitě smrti . .

Pak procházeli městem, kde tito mrtví žili: pravidelnými širokými ulicemi a náměstími, domy a nádvořími, divadly i chrámy, hostinci a obchody, lázněmi i knihovnami, zahradami i hřbitovy. Prohlíželi

Dům v Pompejích.

malby s živými dosud barvami, oltářiky se soškami bůžků, pece pekařů a dílny řemeslníků. Všimli si vyschlých kašen, vodopádů a vodotrysků, jež kdysi bavily rozmařilé obyvatelstvo těchto měst, zastavili se u studny teprve před válkou objevené a ozdobené drahocennými freskami 12 olympických božstev a kněží obětujících lárům. A jinde u studny povšiml si Petřík zábradlí, jež mu připomnělo zábradlí u jejich studny doma ve mlýně: i zde je silně opotřebováno a uhlazeno sty a snad tisíci rukou, které se o ně opíraly, když čerpaly vody . .

Skoró dvě hodiny chodili po tomto obrovském hrobě bohatých kdysi měst, tak smutném i teď, když se vyhřívá na prudkém dopoledním slunci. A právě to slunce je vyhnalo dříve než bylo třeba z rozžhavených kamenných i mramorových trosek, z ulic a náměstí dlážděných tvrdou lávou.

Ale už se toho dne slunce nezbavili. Pronásledovalo je nemilosrdně i odpoledne, když se hned po obědě a po krátké návštěvě chrámu památného krví sv. Januaria rozjeli k prohlídce Neapole.

Byla to divoká, chvílemi skoro šílená jízda, jaká je možná snad jen v Itálii. Sto automobilů, jež obsadili naši poutníci, způsobilo v ně-

kterých úzkých ulicích neapolských přímo zácpu povozů a elektrické dráhy, takže nebylo možno dlouhou dobu vůbec se pohnouti s místa. A když se konečně uvolnila cesta, pořádali šoféři pravé závody, kdo z nich bude dříve u cíle — na nejvyšším místě Neapole, odkud možno přehlédnouti celé podivuhodné okolí.

Petříkovi, jenž v tom návalu byl odtržen od Aničky a dostal se do auta s cizími poutníky, se to s počátku líbilo a sám skoro cítil jakousi hrдост, když jejich mladý odvážný šofér předjel celou řadu jiných a byl skoro první na místě. Ale pýcha předchází pád. Na zpáteční cestě uletěl jeho sousedu klobouk, takže se jejich auto musilo zastaviti, a když se znovu rozjeli plnou silou, přišlo druhé neštěstí: u kola jim praskla guma.

Skoro půl hodiny to trvalo, než si šofér, všecek také zahanbený, kolo spravil — a Petřík musil hledět, jak kolem nich uhánějí nové a nové desítky automobilů a v nich mnohé známé tváře — i Aničku poznal — hledí na ně zvědavě a snad i trochu škodolibě. Cizí šoféři se svému nešťastnému druhu vysmívali hlasitě. Za nimi zdvihaly se celé mraky prachu zvířeného prudkou jízdou, usazovaly se na obličej, štípaly v očích a pokryly šedou vrstvou klobouk i tmavé šaty. . .

Přijel na neapolské nádraží se svými třemi druhy poslední. A měl sotva tolik času, aby si umyl trochu obličej a oprášil kabát, kdežto mnozí šťastnější mohli se ještě vykoupati v moři.

Dobrá Anička hleděla ho potěšiti myšlenkou, že měl vlastně — štěstí! Což kdyby se bylo auto rozbilo, vrazilo do domu nebo je vyhodilo po příkrém svahu, kde se právě zastavili — byl by teď snad v neapolské nemocnici a snad by se vyplnilo to chlubné italské přísloví: „Spatři Neapol a zemři!“ — Hu, škoda na to myslet a raději děkovati Bohu za záchranu!

Uznal, že má pravdu, jako vždycky. A souhlasil s ní také, že by byli lépe učinili, kdyby si byli místo té divoké jízdy zašli, jak to Anička původně navrhovala, pěšky k moři a pokochali se odtud pěkně v klidu pohledem na město, jehož snad už nikdy v životě neuvidí. . .

„Také mě už sem nic netáhne,“ přiznal se Petřík tetě, když usedli do vlaku a zahleděli se k dýmajícímu Vesuvu. „Ale do Říma se jistě podívám později ještě jednou! Tolik jsme toho tam ještě neviděli, a zítra ráno již odjíždíme!“

„Domů!“ usmála se Anička. „K našim chladným, milým horám! A k mamince! Jen se přiznej, že se ti už také stýská po domově!“

A Petřík nemohl než sklonit hlavu. Jak mu ta Anička vidí až do srdce!

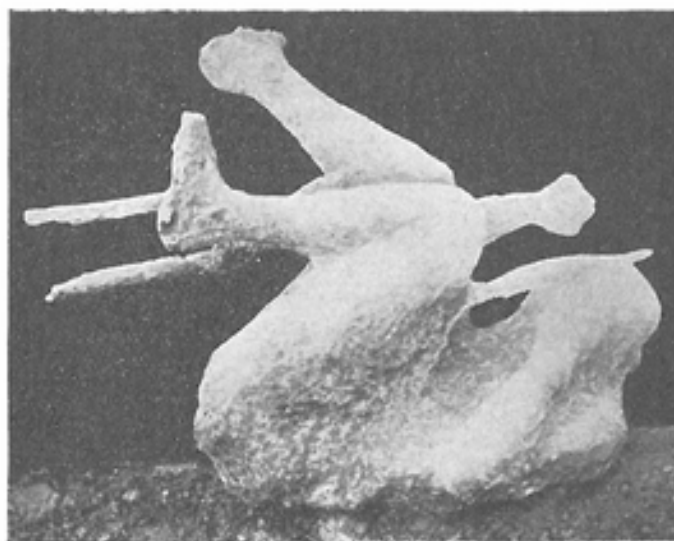
Bohumil Štastný:

Pod hvězdami

Vy milé, drobné hvězdičky,
jak rád se na vás dívám,
když v podvečer tak sám a sám,
tam v šeru lesa dlívám!

Mé oči k vám se zvedají,
vy tichá, Boží světla,
a duše peruť rozpíná,
by k vám, tam vzhůru, vzlétla!

Zkamenělé tělo člověka v Pompejích, který se chtěl zachránit útekem na strom.

Jos. Vévoda:

Malíř Matky Boží.

jednom klášteře žil před dávnými časy zbožný mnich Renát. Vyučil se již za mlada malířskému umění, v němž se tak svědomitě zdokonaloval, že byl brzy po celém kraji vyhlášován za mistra v malířství. Však také nebylo divu. Všecky volné chvíle, které mu zbývaly, když vykonal napřed věrně své povinnosti řeholní, věnoval svému oblíbenému zaměstnání.

Klášterní chrám, síně a chodby byly vyzdobeny jeho malbami. Řada kostelů a kaplí po celém blízkém i dalekém okolí honosila se výtvary jeho mistrného štětce. Ale uznání nebo pochvaly za své krásné malby skromný mnich nikdy nehledal. Jemu stačilo, že mohl svým uměním šířiti čest a slávu Boží.

Tak žil mnich Renát spokojen a šťasten v klášterním zátiší, milován a vážen ode všech, když najednou začal jaksi věšeti hlavu a stával se zamyšleným. Bylo viděti, že se pro něco tajně trápí.

A skutečně, jen že zprvu nikdo nevěděl, proč. Pouze opatovi, byv tázán po příčině své zamlklosti, svěřil se z poslušnosti se vším.

Měť jedné krásné noci zvláštní sen. Zdálo se mu, že se octl na onom světě u rajske brány, která byla právě té chvíle otevřena. Nahlédl dovnitř a uzřel uprostřed ráje zlatý trůn, na němž seděla Královna nebeská s Ježíškem na klíně a kolem nich stály nepřehledné zástupy andělů a svatých a světic Božích.

Téměř oslněn tou jasností rajskou, nemohl a nemohl nijak odtrhnouti zraků od tváře Panny Marie a Ježíškovy, tak byly nevýslovně krásné, že ani zdaleka jim podobných jaktěživ dosud neviděl.

Sladkostí, jaké nikdy ještě nezakusil, zalilo se mu srdce při tom pohledu, a nepřál si té chvíle nic jiného, jenom aby tu mohl zůstat na věky. Tak se tu cítil blaženým na prahu ráje.

Ale v té se probudil a čarovný sen zmizel. Darma zavíral oči, aby usnul znovu, že by se snad ten krásný sen mohl zase vrátiti. Již neusnul. Co teď? Hlavou mu šlehla šťastná myšlenka. Zachytiti na obraze toto nebeské vidění, aby každý, kdo by ten obraz spatřil, byl unesen, jako on, nevidanou krásou Matičky Boží s Děťátkem.

Vstal okamžitě, rozsvítil svíce, oblékl se a pomodlil, na stojan napjal veliké plátno malířské a chopil se štětce s paletou. Ještě nikdy nepočal svou práci s takovou vroucností, s takovým posvátným nadšením, jako tentokráte.

Svíce dohořely, oknem nahlížely do cely probuzené ranní červánky a spatřily, jak bratr Renát smutně sedí před započatým obrazem, hlavu sehnutou, ruce skleslé, štětec a paleta s barvami na podstavci vedle něho.

Základní rysy celého obrazu bylo již na plátně viděti, ale tváře Rodičky Boží a jejího Synáčka byly jen slabounce načrtnuty. Bratr Renát zvedá po chvílce hlavu, zadívá se na náčrtek a pohřžívá se znovu do sebe. Ne, to není ani stín té krásy nevýslovné, kterou viděl ve snách.

V té zazněl ranní zvonek, zvoucí bratry k modlitbám. Bratr Renát vstal a šel dnes po prvé s jakousi tíhou na srdci do kůru se modliti a Bohu vděčně chvály pěti.

Od toho dne sedával celé hodiny před započatým obrazem, opravoval, měnil, doplňoval na něm neustále něco, za nocí vstával a dával se znovu do práce, ale pokaždé zase od ní ustával. To pořád ještě nebyly ty pravé obrysy těch neskonale krásných tváří, jak je tenkrát viděl.

Postava bratra Renáta se sehnula, vrásky objevily se mu ve tvářích, vlasy prokvétaly jíním, ubohý mistr cítil, že už dnů jeho pozemských je namále, a jeho poslední dílo, na němž mu tolik záleželo, zůstane nedokončeno.

Hořká lítost rozlila se mu v srdci. Vždyť nehledal své slávy snad, chtěl jen přispěti tímto obrazem ke zvýšení cti a slávy Rodičky Boží, chtěl ji zobraziti v její nebeské kráse, slávě a moci, aby každý, pohlédnuv na ni, byl dojat a uchvácen, před ní poklekal na kolena a sem se utíkal ve všech svých starostech a žalostech, k této Panně a Matce bez poskvrny, kterou velebí sami andělé a svatí a kterou Bůh sám povznesl na svůj trůn.

Tak rozjímal jednou večer sám u sebe a trochu se uklidniv, poklekl před nedokončeným obrazem a modlil se vroucně: „Matičko dobrá, ty víš, co mne rmoutí. Zjev se mi ještě jednou, abych mohl věrně tě vyobraziti s tvým božským Synem, lidem na památku, aby měli v tomto slzavém údolí kam se utíkati.“

Ještě klečel a jeho cela zazářila náhle nebeským jasem. V kráse

*Studně
v
Pompejích*

*s draho-
cennými
freskami*

a velebnosti, jak ji viděl tenkrát ve snách, stála před ním Rodička Boží s^rDěťátkem v loktech.

„Vstaň a maluj!“ pravila vlídně, sladce se usmívajíc.

Bratr Renát, nevěda, bděl-li či sní, vstal, chopil se štětce a dal se do práce.

Když ráno ostatní bratři s opatem sešli se v kůru k ranním modlitbám, místo bratra Renáta zůstalo prázdné. Opat, divným tušením jat, poslal nejmladšího bratra se podívati, proč bratr Renát nepřichází. V několika okamžicích posel vrátil se letem.

„Bratr Renát klečí mrtvý před svým posledním obrazem!“ Všichni kvapí do cely zesnulého, viděti na své oči, co se to s ním stalo.

Zraky Renátovy pootevřeny a upřeny na obraz, na tváři blažený úsměv, ruce na prsou skříženy — tak klečí již bezduchý před hotovým obrazem.

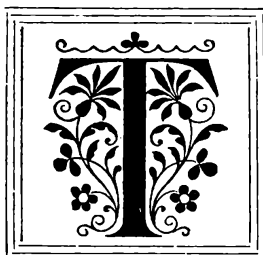
Žasnoucím pohledem utkvívají všichni na posledním mistrovském výtvoru bratrově. Nadpozemská krása a nevystihlé kouzlo dýše z tváří nebeské Kněžny a jejího Synáčka, že všichni zbožně dojati klesají na kolena.

Obraz divem dokončený umístěn nad hlavním oltářem a statisíce poutníků hledalo a nacházelo zde od těch dob pomoci a útěchy.

F. Háj:

Kájův „vembloud“.

ři dny nebyly ani 3 dešťovky, ani 3 užovky, ani tři stromy, ale právě jen tři dny. A když maminka konečně dala Kájovi panáka i harmoniku, řekl s radostným povzdechem: „Tak už se mi po tom stýskalo, až bych byl plakal.“

Přibyla k tomu ještě jedna hračka: Slon, kterého dostal o Božím Hodě ve škole od slečny. Jak mu zmáčkl hrud', zabručel.

Když tam přišel, hned ve dveřích se poklonil a chtěl říci, co mu maminka nařídila. Ale protože z kuchyně byly otevřeny dveře do pokoje, v němž stála vysoká jedle, ověšená přerozmanitými věcmi třpytnými i vábnými, zajíkl se a vyhrkl tak, jak byl zvyklý doma, když někdo přišel: „Pěkně vítám!“

A oči maje obrácené na vánoční stromek pokračoval: „Tatínek s maminkou pozdravujou a posílají trochu lesního medu, a teta, smím se jít podívat na tu krásu?“ obrátil se k paní řídící.

Ta už se smála upřímně, protože věděla z fary o hrozkách i o tetě a řekla: „Jen jdi, Kájo, Milka tam pro tebe něco má.“

Kája postavil nádobku s medem na stůl a poskočil k pokoji: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus! Teta, to je krása!“

Slečna řídících přitiskla jeho hlavičku k sobě a on se usmál: „Teta, nebo, já jsem zapomněl, slečno, vy voníte jako anděl.“

A ona odpověděla: „Ty také voníš, Kájo, lesem a zdravím. Mám tu něco pro tebe. Podívej se!“ Dala mu toho slona, zmáčkla a on jakoby vykřikl.

Kája s očima rozzářenýma se díval: „A cože to je?“

„Slon, Kájo!“

„Tady u nás neběhá, že ne? Tatínek takové zvíře ještě nikdy domů nepřinesl.“

„Tady nežije, Kájo. To je zvíře, žijící v cizích krajinách. Ve skutečnosti je vyšší než vaše hájovna.“

„To ne, slečno“, zavrtěl hlavou. „To by o tom tatínek něco věděl a ničeho ještě neříkal!“

„Už ano,“ řekla slečna.

„A kouše?“

„Kdybys mu dal něco dobrého, skouše to. Ale musil bys dáti pozor, aby tě nenabral na kly.“

„Na kly? Co to je, slečno?“

„Tyhle zuby, vidíš? Těmi by nabral tebe i mne, i maminku, i tatínka, a hodil by jedním po druhém jako hračkou!“

„Náš tatínek by se nedal. Ten má flintu. Maminku by možná na-

bral, protože ta se flinty bojí, a tatínek dává ji vysoko nad dveře a říká: „Jakživ to, Kájo, do ruky neber!“ — A já, já bych utekl.“

„Podívej se, Kájo, tohle, co ti dávám, je věrnou podobou obrovského zvířete. Tisíce takových daly by se zhotovit z jeho skutečné velikosti. A teď si prohlédni stromek!“

Srdíčka, kolečka, kominíčkové, Mikuláši, čerti, taštičky, veverky, zajíci, jeleni, žáby, kvočna s kuřaty, a kdož ví, co všechno ještě z „čokolády“ na stromku neviselo. Hříby, muchomůrky, prasátka, hadi, a slečna celý veliký sáček naplnila těmi krásnými věcmi a se slonem mu dala.

Přešťastný Kája točil se mezi dveřmi, ukláněl se na všechny strany, ale zase si to rozloučení popletl a jen opakoval, co doma slyšel, když někdo odcházel: „Tak opatruj vás Pán Bůh a zas brzo přijďte!“

Když doma vyložil všechny ty roztodivné věci a zmáčkl slonovi hrud, který zabručel, i maminka se trochu lekla a řekla: „To jsou vy-moženosti na tom světě! A ty, Kájo, jestli nebudeš hodný, všechno ti to schovám.“

O těchto vánocích nebylo hodnějšího dítěte nad Káju. Ani jednou nezaběhl k městečku na klouzačku, ani jednou neusnul při modlitbě

Jen s Péťou, honícím psem, měl nedorozumění. Ukázal mu slona, Péťa zdvihl čumec a podíval se na Káju, jako by chtěl říci: „To nic není.“ Když slona zmáčkl, jak se ozval, Péťa ani nemrkl. Ale když mu ukázal Kája čokoládového jelena, než se nadál, udělal Péťa — „chlamst“, dvakrát polkl slinu a bylo po jelenu.

Péťa zavrtěl ještě ocasem, olízl se z široka, jako by chtěl říci, že to bylo tuze dobré, a v psím svém mozečku nemohl pochopit, že Kája zvedl ruku a uhodil ho po zadečku. Nebolelo ho to ani dost málo. To spíš Kája, jak pleskl, strčil ruku do kapsičky, jak páčila. Péťa však přece jen se urazil. Stáhl ocas mezi nohy a s hlasitým zívnutím šel si lehnout pod píčku.

Mžikal a mrkal tam odtud na Káju, který hlasitě huboval: „Takový krásný jelínek čikuládový, a hloupý Péťa ho spolkne!“ A honem uklízel svůj krám do krabice, kterou mu maminka přinesla od pana Štulce.

Byla to ale krabice! Víko měla pomalované uvnitř i zevně, a Kája, když si od maminky dal vysvětlit, jak se jmenují ta hrbatá zvířata a všechno ostatní, povídal o tom večer pohádku: „Tak byli jednou dva vembloudi.“

„Velbloudi se říká, Kájo,“ opravovala ho maminka.

„Mně se ale lepší říká „vembloudi“, a nepleťte mne, maminko!“

Maminka seděla u kamen a zašívala Kájovy punčochy. Protože poznala, že Kája je dnes velice přístupný, podotkla:

„Prosím tě, Kájo, kde ty punčochy tak trháš? To je hrůza! Budu musít poprosit strýčka kováře, aby ti na kolínka přibil plech.“

Kája pustil z hlavy „vembloudy“ a ptal se: „Bolelo by to, maminko? Kdyby ne, že bych si tam sám došel. Až bych klekl v kostele, to by to vždycky cvaklo jako podkovky.“ Ale hned už byl zase u pohádky: „A ty vembloudi měli zlého tatínka a machocu.“ (Kája často

přehodil slova. Chtěl říci „macechu“.) „Mami, mají vembloudi tatínka a maminku?“ zeptal se pro jistotu.

„Asi mají, když říkáš, že byli na ně zlí.“

„Tak oni šli do světa a přišli až k panu Štulcovi. Poklonili se a řekli: „Pěkně vítám, pane Štule. My jsme doma moc bití, tak jsme k vám přišli, abyste si nás tu nechal.“

Tak pan Štule řekl: „Prosím, rádo se stalo.“ Vzal hůlčičku a začaroval, vembloudi se zmenšili a přilípli se na víčko téhle krabičky, a je jim tady moc dobře. Pořád se dívají na ty čikuládové hvězdičky a kominíčky a kolečka a hříbečky a všechny ty věci a říkají si v noci, když všichni spíme: „V hajnovně u Maříků je to lepší, než doma bylo.“ No, když měli machocu, ani se nedivím, že se jim tam nelíbilo. Vy, mami, neumřete nikdá, vidíte? Ani tatínek. Já bych taky potom umřel. To už by nebylo na světě nic. Péta by taky umřel.“

„O zvířeti se, Kájo, říká, ne že umře. To zcepení.“

„Zcepení? — Ba ne, maminko, to nevím, co je, ale umřít, to je, že už pořád a pořád leží a nikdá už nemůže jíst rozpíčky. Kdy je zas budete dělat?“ obrátil myšlenky na věci světské.

Maminka poznala, že Kája má svou dobrou hodinu, ve které bylo by vhodno vyrukovat s napomenutím. Proto odložila práci a pověděla:

„Říkal jsi, Kájo, že neumřeme, tatínek ani já. Ale to všecko je v rukou Božích. Tatínek je pořád v nebezpečnosti v lese v noci i ve dne. A já — kdybys zlobil, špatně se učil, neposlouchal, utrápila bych se nad tebou a umřela bych jistě brzo.“

Ve světnici zapraskala smolná louč. Kája položil hlavu do maminka klína a sliboval:

„Budu poslouchat, maminko, jen abyste neumřela, ale víte, ono to někdy nejde. Já bych moc rád hned přiběhl, když někdy voláte, ale když mám někdy moc starostí a práce v lese.“

Edv. Elpl:

M á j .

Brzy ráno z okénka
povykukla pomněnka
a dí družce svojí:
„Krásný máj se ve kraj snes,
proto slavnost velká dnes,
kde kdo tam se strojí.“

Všude ruch a shon a chvat,
budíček již slyšet hrát,
palouk květ je zlatý.
Trávník plný sedmikrás,
všechny chmury s čela strás'
sluncem rozehřátý.

Sad i háj je samý zpěv,
květin pestrých milý zjev
všude na tě hledí.
Včelky již se rozlétly,
sedly v kvítek rozkvetlý
i motýlci bledí.

Všecko dnes se raduje,
každé ptáče notuje
písničku si sladkou.
Všude jást, radost zas,
nejkrasší zavítal čas,
máj se svou pohádkou.

*Jiří Sahula:**Dobrý strážce.*

zátočině na jaře prudký potok narážel na vysoký kamenitý břeh. Zlostně se pěnil, bublal a syčel. „Ustup, žalárníku bezcitný“ ječel prchlivě, „popřej mi přímého toku, aby se nerozrážely mé hebké vlnky o tvrdá skaliska! To bolí!“

Břeh odpověděl: „Buď rád, že krotím tvou svévoli. Narážíš-li na pevné stěny, stejně pěny roztrášené kousek dále splynou s ladným proudem. Tato zátočina právě proto jest tak často od lidí navštěvována, jako místo čarokrásné, že roztřepené, čisté vlnky tvé hrají barvami žhavými, kouzelnými. Diváci se zároveň podivují tvé mladistvé síle, kterou by těžko poznali, kdyby tvůj tok byl přímý a klidný. Ustoupím-li tvé nerozvážené zvůli, vpluješ do páchnoucího bahna a rezaté louže, kterou ti zastírám. Splyneš s odporným močálem — a veta bude po tvém jarém životě.“

Není nepřítelem a tyranem ten, kdo zbraňuje lehkovážné a bujné bezuzdnosti.

*L. Grossmannová-Brodská:**Jakého věku dosáhnou různá zvířata.*

ouze málo lidí ví a zná, jakého věku zvířata dosahují; pro ty, kdož o tom nemají ponětí, uvádíme tyto zajímavé údaje.

Tak hned náš věrný domácí přítel, pes, ve 20 až 25 letech jest již tak sláb a nemožný, že sotva se vleče.

Prasátko ve dvacátém roce by bylo úplně vysíleno; totéž platí o volu v 25 letech. Kočka ve svých 15 letech přestává býti postrachem ptáčků a myší.

Mnozí z našich milých opěvených pěvců, kteří bezstarostně žijí a v listnatém loubí stromů hnízdečka si staví, dosahují 20—25 let, což platí také o vrabci.

Kůň dosahuje stáří 25—27 let. Za to hodně dlouhému věku těšívají se želvy, z nichž některé druhy dosahují věku 100 až 400 roků. Také obyčejné ropuchy velice dlouho žijí.

Orelivrána mohou se dočkati až i 100 let, což bylo již mnohokrát vědecky dokázáno.

Rovněž vysokému stáří se těší slon, z nichž mnohý dožije 100 až

350 roků. K němu se druží v e l r y b a se stáří o málo kratším, kdežto v e l b l o u d se obvykle dožije 75 roků.

Král zvířat, silný l e v, žije po 40 letech a t y g r bývá u konce svého života za 25 roků.

Z této zajímavé ukázky lze seznati, jak by to na světě dopadalo, kdyby v přírodě, řízené moudrými zákony Tvůrcovými, nepanovala rovnováha ve všech směrech. Zvířata dána člověku k jeho prospěchu a užitku, stávají se během doby věrnými přáteli svých pánů, kteří by s nimi vždycky měli zacházet šetrně a lidsky.

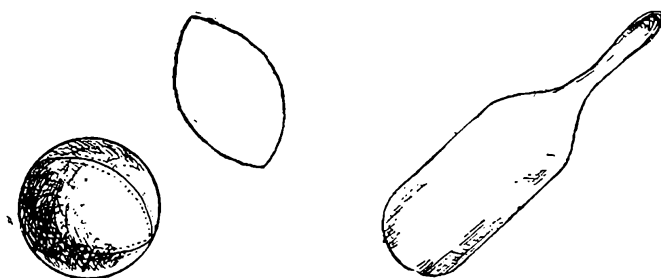
Koutek pro ruční práce.

Milé děti! „Jaro je tady!“ tak musel jsem zvolati, třebaže „zubaté“ ještě slunko nutilo zapnouti zimník na všechny knoflíky; viděl jsem před školou chlapce „šprtati“ kuličky. A to jest neklamnou známkou jara, tato první jarní hra. Brzy však ustoupí jiným hrám. A tu vzpomínám: když jsem byl tak malým jako vy — však už je to moc roků, vždyt vidíte na mně, že jsem už starý! — také jsem se těšil na jaro a jeho hry. Rád se dívám na hrající si děti, ale — bohužel — nenacházím už ty hry, které my jsme si hrávali. A řeknu vám upřímně, že ty dnešní hry se mi tak nelíbí jak ty naše staré. A proto chci vám dnes ukázat dvě hry, jak jsme je hrávali. K tomu potřebujeme však náčiní a, to si nyní urobíme. Nejdříve si uděláme

pálku

nebo, jako někde říkají, palestru. Tady máme vhodné prkénko: 10 cm široké, 35 cm dlouhé a 1 cm silné. Na jedné straně asi 15 cm od konce je zařídíme a zaoblíme v držadlo, druhý konec trochu zakulatíme, také postranní hrany poněkud zaoblíme a páлка je hotova (obr. 1.).

Nyní potřebujeme ještě

míč.

I ten si uděláme sami. Jest několik druhů míčů a zhotovují se různým způsobem a z různé látky. Tak můžeme si zhotoviti m í č k o ž e n ý: ze starých již nepotřebných kožených rukavic vystihneme čtyři pásy čoučkovitého tvaru (obr. 2.), které pevnou nití sešijeme (na rubu); když jsme přišli již čtvrtý díl na jedné straně, převrátíme celý míč, takže máme nyní rub správně uvnitř, a nacpeme dovnitř piliny. Nato přišíváme čtvrtý díl k prvnímu, při čemž pilinami stále doplňujeme (obr. 3.). Podobně můžeme si zhotoviti m í č s o u k e n n ý. Vyběříme-li si sukna různých barev a při sešívání dílků vhodné barvy střídáme, bude míč vypadati velice pěkně. Místo pilin můžeme použiti soukenných hadříků (cucků). H a d r o v ý m í č povstane, když v kuličku smačkaný hadřík obalíme jiným hadříkem a ten zase dalším až docílíme potřebné velikosti. Poslední hadřík se sešije a silnou přízí prošíje neb obháčkuje:

K našim hrám uděláme si míč b a v l n ě n ý nebo v l n ě n ý. Poprosíme maminku, aby nám dala starou punčochu neb ponožku (raději dvě!) a ty rozpáeme. Jako podklad, na který budeme vlnu neb bavlnu navíjet, použijeme kousek kaučuku (kolomastyky) nebo měkké pryže (gumy, které užíváte v kreslení) zabalené v papíru. Na tento podklad navíjíme pak vlnu neb bavlnu (také by to mohly být nitě, příze neb teňoučkový provaz) získanou z rozpárané punčochy až docílíme žádané velikosti míče. Nato míč (klubíčko) na povrchu mnohonásobně prošíjeme a sestříčka nám ho pevně obháčkujeme. Míč pro naše hry jest hotov: guma uvnitř učiní jej dosti těžkým a dosti pružným.

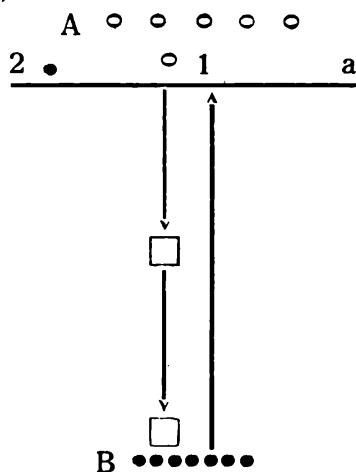
A nyní, Lojzíku, vezmi pálků, já ponesu míč a hajdy ven, na pastvisko. Nejprve vám ukáži, jak se hraje

pasák.

Je nás dvanáct; rozlosujme se na dvě strany po šesti. Nás šest je nahoře a vy ostatní jste dole. Zde nahoře uděláme čáru, to jest cíl od čáry, dolů na dvanáct až patnáct kroků položíme kámen, to je meta. My nahoře budeme míč odpalovat jeden po druhém; chytne-li někdo z vás odpálený míč do rukou, musí ten, kdo odpálil, k vám a chytá s vámi. Nechytne-li míč, musí ten, kdo odpálil, běžeti k metě, třikrát na ní udeřiti pálkou, a běžeti zpět do cíle. Trefíte-li jej míčem spíše než doběhne za čáru do cíle, musí také k vám. Až chytne nebo trefíte posledního, začneme znova, ale vyměníme si úlohy: co byli dole, půjdou nahoru a naopak. Rozuměli jste tomu? Tedy pozor, začínám!

Velký pasák

nebo velká palestra. Tato hra je složitější. Zase se rozdělíme na dvě strany, čtyři. (A, B). Zase uděláme čáru (a), která naznačuje cíl a od cíle na vzdálenost 10–15 kroků první metu (I) a od této na tutéž vzdálenost druhou metu (II). Při této hře však nenadhazuje si míč sám odpalující hráč (1), nýbrž nadhazuje mu hráč z druhé strany, čtyři (2). (Viz obr. 4)

obr. 4.

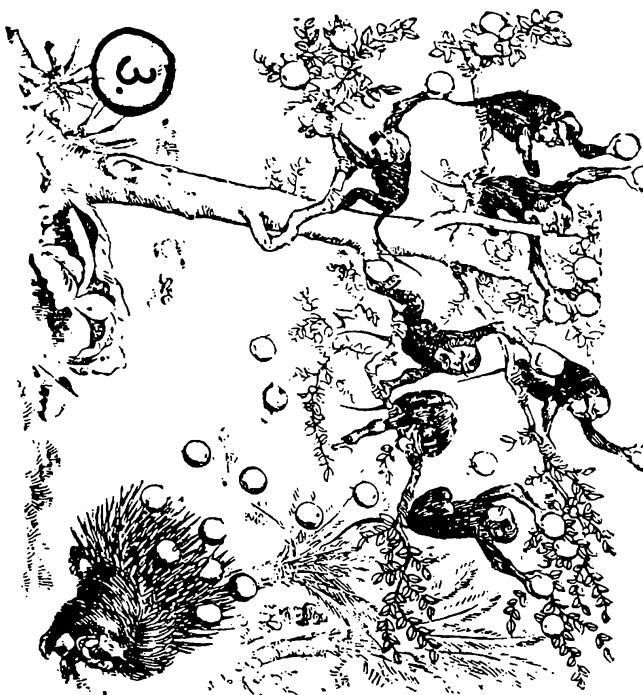
Z čtyř A nastoupí první hráč k odpalování míče, který mu nadhazuje některý hráč z čtyř B; netrefí-li míč hned poprvé, může třikrát opakovat; netrefí-li ani po třetí, odstoupí a nastupuje hráč druhý. Chytí-li strana B odpálený míč do ruky, je po hře t. j. strana A prohrála a jde dolů (strany si vymění úlohy). Jakmile hráč odpálí míč, odhodí pálkou a běží k metě I. a II. a zpět do cíle. Hráči ze strany B snaží se jej po cestě trefiti míčem; je-li trefen, pak strana A prohrála; udeření na metě neplatí. Proto pozoruje-li utíkající hráč, že by mohl být trefen (třeba má míč hráč blízko něho), zůstane stát na metě a míč se hodí do cíle nadhazovači. Odpaluje druhý a běží; odpálil-li dosti daleko, použije toho i hráč první, aby dokončil svou cestu do cíle. Ale stane se někdy, že již všichni hráči z horní strany až na posledního jsou na metách. Tu jest úloha tohoto hráče odpáliti tak daleko, aby aspoň některé hráče vysvobodil, aby mohli dospěti do cíle; neboť kdyby žádný nebyl již v cíli k odpalování, bylo by prohráno. Z toho patrno, že na konec nechává se hráč, který nejlépe odpaluje. Hráč zadržovaný na metě může pokračovat na své cestě k cíli i tehdy, má-li míč v ruce nadhazovač, ale musí být opatrný, neboť i nadhazovač

má právo udeřit, trefit, nebo může míř přihodit jinému blízkému hráči, který pak může trefit. Nadhazovač může udeřit i hráče, který neopatrně překročí čáru cílovou, a strana tím prohrává. Tak a nyní to zkusíme. Na svá místa! Pozor! Začínám!

Byl bych potěšen, kdyby se vám tyto hry zalíbily a vy je častěji hráli. Přišel bych si zase někdy s vámi zahrát, neb člověk při tom omládne. Jen mne pozvete!

Zdraví vás strýc

Vojtěch.

ANDĚL STRÁŽNÝ

ROČNÍK 45.

1925—26.

ČÍSLO 10.

Pomník Pavla Křížkovského ve špilberských sadech.

Bohumil Štastný:

Pavel Křížkovský.

naší „stověžaté“ matičce Praze je známo, že vyniká nejen četnými památnými kostely a památkami dějepisnými či historickými, ale i četnými pomníky mužů, o vlast a národ zasloužilých. Kdo z vás, malí čtenáři, neslyšel o nádherném pomníku „otce národa“ Františka Palackého? Kdoby neznal z obrázků pomník našeho pěvce „Večerních písní“ Vítězslava Háška, aneb Karla Hynka Máchy, Jul. Zeyera, Svat. Čecha a j.?

Jenom naše české Brno, nedávno teprve osvobozené z nadvlády německé, nemůže se pochlubit podobnými památkami a okrasami, jako jsou pomníky slavných mužů, kteří si takové veřejné pocty zasloužili.

Avšak roku letošního učiněn šťastný počátek, a každého upřímného Čecha musí potěšiti zpráva, že první takový veřejný pomník byl v měsíci květnu odhalen slavnému hudebnímu skladateli našemu, P. Pavlu Křížkovskému, v sadech na Špilberku.

Kdo to byl? Čím se proslavil, že mu české Brno staví první pomník?

Byl to slavný, avšak ve své slávě skromný vlastenec a kněz řádu sv. Augustina v klášteře na Starém Brně, který první ukázal, jaké vzácné krásy skrývají v sobě naše národní písně, drahý odkaz našich předků, o němž nezdráhal se náš zakladatel a tvůrce české hudby, Bedřich Smetana, vysloviti tato významná slova: „Teprve, když jsem slyšel sbory Křížkovského, poznal jsem, co jest to česká hudba.“

Pavel Křížkovský, křestním jménem Karel, byl rodem Slezan, z horské víscky Holasic, kde se narodil 9. ledna 1820 z chudobných rodičů. Byl velmi nadaný hošík a ve škole zpíval tak čistě a pěkně, že tehdejší jeho učitel Aleš Urbánek přiučoval jej zvláště zpěvu a hře na klavír i v kostele na varhany.

Malý Karel miloval hudbu a zpěv náruživě, což se nelíbilo jeho otci, který chtěl míti z něho řádného řemeslníka, a proto poslal ho ke strýci svému do Neplachovic na vychování. Místo do kostela místního utekl Karel několikrát až do Opavy, aby v kostele poslechl krásný zpěv a hudbu, začež býval vždy řádně potrestán.

Ale štěstí mu přálo. Jedenkrát stál smuten u dveří kůrových a pozoroval zpěváky a hudebníky, jak se scházejí přede mší sv. na kůr. Na vyzvání jednoho osmělil se jíti na kůr a směl se postavit mezi hochy zpěváky, ale nesměl zpívat. Ale jaké bylo překvapení ředitele kůru,

když ozval se znenadání zvučný, příjemný hlásek, aby vynahradil zpěváka, který uvázl a nemohl s místa!

To bylo příčinou, že byl ihned přijat mezi zpěváky či fundatisty při kostele Panny Marie, a tak se dostal na studie. Studoval s velmi dobrým prospěchem, ale studií musil nechat pro nedostatek. Dal se na učitelství a učil v Jamnici (ve Slezsku) a v Opavě u jeptišek. Při tom oddal se celou duší hudbě; ale dávná touha, stát se knězem, na konec zvítězila. Již r. 1843 dokončil studia gymnasiální v Brně, načež vstoupil do bohosloví (alumnátu), kde jeho učitelem stal se výborný kněz a učenec Fr. Sušil, nadšený milovník národních našich písní, které sám po vlasti sbíral.

Tento vlastenecký kněz byl prvním, kdo v Křížkovském probudil národní vědomí a porozumění pro českou píseň. Tím položil v něm základ k jeho dalšímu hudebnímu tvoření a Křížkovský jako dokonalý umělec upravoval (harmonisoval) z našich národních písní překrásné čtverozpěvy, jimiž stal se proslulým i za hranicemi vlasti. Jsou to na př. „Převozníček“, „Dívča“, „Prosba odvedeného“, „Zahrada Boží“, „Pastýř a poutníci“ a j.

Když pak r. 1845 vstoupil do kláštera na Starém Brně, svěřen mu zpěv kostelní a hudba, a úřad ředitele kůru zastával až do své smrti. Pověst o jeho znamenitém umění roznesla se brzy po celé Moravě, tak že na přání p. arcibiskupa olomouckého byl povolán do Olomouce, kde ho r. 1883 ranila mrtvice.

Těžce churav navrátil se do Brna, kde brzy na to r. 1888 zemřel. Bylo to v roce, kdy známá jeho píseň „Ejhle, oltář Hospodinův září“ byla nadšeně zpívána v každém venkovském kostele.

Kromě této písně získala mu velkou úctu dojmavá píseň „Sv. Cyril a Metoděj“ (Hvězdy dvě se z východu) a z národních písní cituplná „Utonulá“. Křížkovský vychoval i řadu znamenitých hudebních skladatelů, mezi nimiž proslavil se Leoš Janáček jako svérázný skladatel moravský.

Postavením důstojného pomníku splácí Morava velký dluh svému velikánu, a proto pomník tento má připomínati všem, kdož kolem půjdou, nesmrtelnou památku muže, který položil základ české hudbě a ukázal cestu našim ostatním hudebním skladatelům.

J. Milota:

Z á h a d a

Kliky-háky, čiry-čáry,
hlava z toho rozbolí —
napsala to naše Máry,
co už chodí do školy.

Kolečko tu, tam zas čárka,
husa, šavle, dítě, srp —
to zas napsal ten náš Jarka,
jenom že to trochu zdrb.

Kreslím koně, vozy, krávu,
ale tohle — co to je?
Darmo si s tím lámat hlavu,
dejte mi s tím pokoje.

Smažu jim to, jaký fraky,
hlava z toho rozbolí —
však se naučím to taky,
až jen půjdu do školy.

Jos. Vévoda:

Svatý Antonín káže rybám.

Horní Itálii na pobřeží moře Jaderského leží starobylé město Rimini. Pro svůj veliký a krásný přístav bylo již odedávna městem obchodním. Zvláště ve středověku dařilo se zde obchodu znamenitě a lodí s různým zbožím dojížděly sem se všech stran. Lidu domácího i cizího bylo zde tedy hojně, a není divu, že v té pestré směsici našlo se i dost takových, kteří svých křesťanských povinností nic nedbali.

To seznal také svatý Antonín, kněz z řádu Menších bratří, když sem jednou zavítal. I umínil sobě, že se pokusí je napravit. Právě když jednoho dne shromáždily se na nábřeží četné davy lidu, očekávající příjezdu cizích lodí, vystoupil světec z tlačence u přístavu na vyvýšenou hráz u moře, obrátil se k davům, a požehnav se svatým křížem, zvolal hlasem velikým:

„Bratří a sestry v Kristu! Slyšte slova spásy, která k vám hodlá promluvití nehodný Kristův služebník Antonín!“

Divoký smích a řev přehlušil další jeho slova. A když po chvíli smích a hluk zástupů se trochu utišil, vykřikl kdosi z davu posměšně: „My tvého kázání nepotřebujeme. Obráť se raději k moři a kaž rybám!“

„Ano, ať káže rybám!“ křičely rozpustile davy lidu a nový smích a řev otrásal nábřežím mořským.

S podivuhodným klidem ve tváři odvrátil se světec od povykujícího lidu, a obrátiv se k moři, zvolal:

„Ryby, sestry moje, slyšte vy mne, když lid tento zatvrzelý pohrdá slovem Božím!“

I počalo se moře ihned čeřiti a podél břehu hemžilo se najednou veliké množství ryb všeho druhu, velkých i malých, vynořujících hlavy nad vodu, aby dobře slyšely slova kazatelova.

A světec mluvil dále: „Chvalte Hospodina, vy obyvatelky tajemných mořských hlubin, neboť dobrotivý jest ke všem svým tvorům a také vás svým dobrodiním zahrnuje.

Nesmírné prostory vodní vykázal vám za obydlí, kde se volně můžete pohybovati na všechny strany.

Dal vám tělo tak mrštné a hladké, že se střelbitě můžete proháněti vlnami.

Roucho vaše leskne se stříbrem a v záři sluneční plane všemi barvami duhy na nebesích.

Když všechno tvorstvo pro hříchy lidstva při potopě světa zahynulo, vyjma Noema s jeho rodinou a s malým hloučkem zvířat, která vzal s sebou do korábu, vy jediné unikly jste zkáze!

A kolikrát vás Hospodin vyznamenal mezi všemi ostatními zvířaty! Proroka Jonáše jedna vaše obrovská sestra ukrývala po tři dny

ve svém nitru, a stala se tak předobrazem onoho požehnaného hrobu ve skále, v němž rovněž po tři dny odpočíval Spasitel světa.

Žluč jedné vaší družky na radu archanděla Rafaela uzdravila bohabojného starého Tobiáše od slepoty.

V ústech jedné vaší sestry nalezl svatý Petr dle přípovědi Spasitelovy stříbrný peníz, jímž zaplatil daň chrámovou za svého Mistra i za sebe.

A když Spasitel náš na poušti dvakráté zázračně rozmnožil něco málo chlebů, aby nasýtil pět tisíc mužů, žen a dítek nepočítaje, a jindy opět čtyři tisíce, přidal ku chlebům i masa z několika rybiček, i jedli všichni a byli nasyceni.

Aby odměnil poslušnost, jejíž nejkrásnější příklad sám nám zanechal, an poslušným byl až k potupné smrti kříže, dal Pán Ježíš Petrovi zahrnouti do sítě, kterou rozestřel na jeho rozkaz, tak veliké množství ryb, že naplněny byly jimi dvě lodičky, jeho i ta, která patřila bratřím Jakubovi a Janovi, že se až potopovaly.

A vyšed z hrobu jako vítěz nad smrtí a nad ďáblem a zjeviv se po prvé apoštolům, pojedl Spasitel náš chleba s medem a část pečené ryby před obličejem jejich, aby je přesvědčil, že není to duch, co vidí před sebou, nýbrž skutečné jeho tělo.

A brzy potom požehnal znovu jejich rybolovu na jezeře Genezaretském, že vrhnuvše síť na pravou stranu loďky podle jeho rozkazu, zajali sto a padesát velikých ryb, načež pojedl s nimi po druhé chleba a pečené ryby, aby již ni v nejmenším nepochybovali o jeho zmrtvýchvstání a rozhlašovali je s radostí a bez bázně spolu s jeho učením po veškerém světě.

Hle, milé sestry, ryby, tak a tolikrát vyznamenal váš rod Ctec náš nebeský a Syn jeho jednorozený, jenž jest: Ježíš Kristus. Proto chvalte Hospodina a dobrořečte jemu a s vámi všichni tvorové jeho po všechny dny až na věky věkův!“

„Amen!“ ozvalo se z úst set a tisíců ryb, jichžto ústa, jindy nemá, v tom okamžiku divem promluvila — ponejprv a naposled!

I požehnal je světec znamením kříže a vděčné posluchačky nořily se zvolna pod hladinu mořskou, až zmizely všechny.

A světec obrací se, aby sestoupil dolů, ale co vidí?

Zástupy lidu, jenž se mu ještě před chvílí posmíval, klečí před ním, bijíce se v prsa, někteří vstávají a tlačí se k němu, líbajíce lem hrubého jeho hábitu řeholního, všechno propuká v pláč, sta a sta rukou vzpíná se k němu s úpěnlivou prosbou: „Odpusť, otče svatý, čím jsme se proti tobě prohřešili! A kaž nyní i nám, jako jsi kázal rybám!“

Viděli a slyšeli všichni, co se právě přihodilo, a jala je posvátná hrůza.

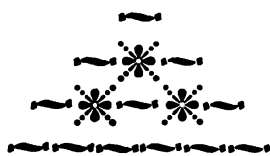
I žehná světec kajícím, jako před tím rybám, otevírá výmluvná ústa a slova spásy řinou se z nich jako blahodárny jarní deštík na vyprahlý úhor. A sítě slova Božího padá do srdcí, zavlažených slzami lítosti, takže se ujme, vzroste a vydá užitek stonásobný!

Dávno již nekázal světec Antonín s takovým úspěchem a požehnaním, jako tenkrát na břehu mořském v Rimini.

* * *

Svatý Antonín narodil se v hlavním městě Portugalska, v Lisabonu r. 1195. Na křtu sv. dostal jméno Ferdinand. Vstoupil zprvu do řádu Augustiniánů, z něhož přešel do přísnějšího řádu Menších bratří sv. Františka čili Minoritů, a že v kapli sv. Antonína, poustevníka, přijal roucho této nové řehole, přijal též dle něho jméno Antonín. — Zemřel v Padově v horní Itálii dne 13. června r. 1231, kdež také je pochován v nádherném gotickém chrámu, jemu na počest zbudovaném.

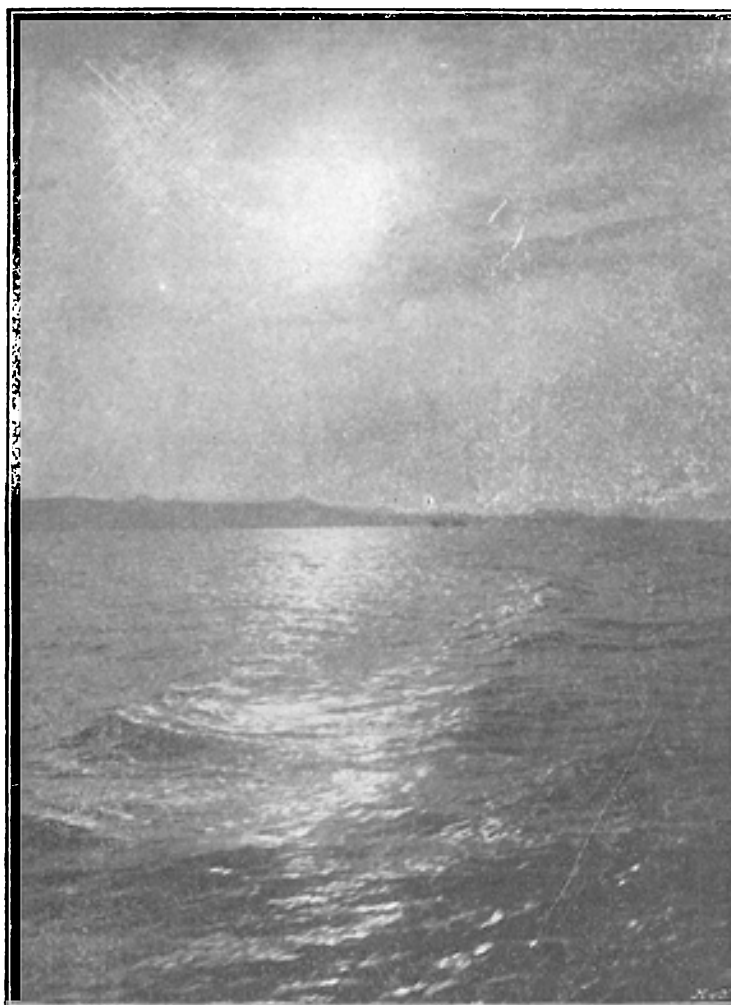
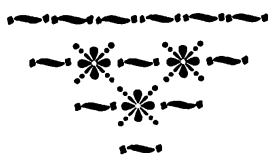

Západ slunce

na

moři.

Držel na nich ruku a trhaně ze spaní se probouzel. Maminka už spala, tatínek u stolu něco psal. Kája si tichounko sedl na postýlku a sáhal do kapsičky na bundě, která ležela na židli vedle postýlky. Vytáhl motouz, ovázal si jím ruku a přivázal k sáňkám. „Kdyby někdo chtěl je ukrást, probudím se.“

A klidněji zavřel oči. Za chvíli však křičel ze sna, škubal rukou, a tatínek k němu přišel, ruku mu odvázal, aniž se Kája probudil. Pak teprve usnul klidně.

Druhý den odpoledne zkusil saně. Jezdilo se znamenitě. Zdenička si libovala. Tvářičky jí zčervenaly, a Kája na ni dával velký pozor, aby nevypadla. Až do lesovny ji dovedl, a ona už ve dveřích křičela, že má hlad. Vzácná paní dala Kájovi dobrou svačinu a celý balík všelijakých dobrot a pošeptala mu do ucha:

„To za to, že's donesl Zdeně sněženky a to ostatní.“

Ano, Kája stal se důležitým činitelem v životě choulostivé Zdenky, která k němu přilnula celým dětským srdíčkem.

Řekl-li pan lesní: „Povoluje to. Zítra asi už nebudete sáňkovat,“ řekla Zdeňka: „To až co řekne Kája!“

Em. Masák:

Petřík putuje do Říma.

XIV. Domů!

a shledanou, krásné město, na shledanou!“ loučí se Petřík druhého dne s Římem, vyhlížeje oknem z vlaku a kývaje na pozdrav kupoli sv. Petra a celé té bílé spoustě domů, paláců, chrámů a pomníků. Jak jinak teď na ni hledí než před týdnem, kdy se mu po prve zjevila v letním soumraku! Jak je mu teď všechno důvěrně blízké a přátelské! Nenapil se nadarmo z fontány Trevi: ví už, že nezapomene nikdy na Řím a že ho tam něco potáhne vždy znovu .

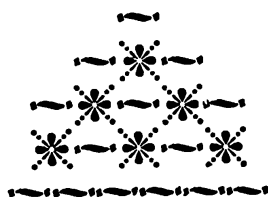
Teď ovšem táhne ho srdce domů. A není sám: snad na všechny spolupoutníky, jak se tu zase sešli po týdnu ve svém voze, padlo neodolatelně kouzlo domova. Někteří dostali odtud zprávy do Říma — teď se o nich živě hovoří, vzpomíná se, jak asi pokročily žně, co se přihodilo ve veřejném životě . . . Mnozí se těší, jiní v zamyšlení sklánějí hlavy — a zatím vlak, „náš“ československý vlak uhání divoce vyprahlou římskou rovinou k severu, jako by si chtěl nahraditi týdenní odpočinek na nádraží a jako by věděl, že musí uraziti tak dalekou cestu, proplésti se sterými údolími a přešplhati se přes tolik mohutných horstev .

Jen jeden delší oddech byl na této cestě: v L o r e t ě, v památném poutním místě, kam byl dle legendy přenesen z Nazaretu domek Panny Marie.

Již okolí Lorety osvěžilo poutníky znavené dlouhou jízdou za parného dne: jeli nyní těsně podél moře, dýchali s rozkoší čerstvý vzduch a pozorovali s radostným údivem, jak žhavá sluneční koule na dalekém obzoru blíží se zvolna k hladině mořské, zbarvuje ji do ruda a pak náhle mizí, jako by se ponořila do rozčeřených zlatých vln. Jako drobní motýlkové s bílými křídly třepetají se na moři plachetní lodice: zdá se, že všechny obracejí se nyní jedním směrem, aby ještě za šera dostihly bezpečného přístavu — památné a krásné A n k o n y, rozložené skoro v polokruhu kolem veliké zátoky a opírající se po stranách o dva příkré vrchy.

Již za tmy dopravily povozy a auta naše poutníky z Ankony nahoru do Lorety, značně vzrušené tak velkým počtem cizinců.

Teprve ráno mohli si Petřík s Aničkou prohlédnouti neveliké město, plné obchodů s poutními památkami, a zvláště slavný chrám, vybudovaný nad oním domnělým domečkem z Nazaretu. Pomodlili se také v této prosté, čtverhranné, z cihel postavené chýši, okrášlené zevnitř bílým mramorem a uměleckými řezbami. Petřík nemohl při tom nevzpoměti místa tak dobře známého všem brněnským hochům a studentům — Loretské kaple při minoritském kostele: nyní viděl její původní vzor

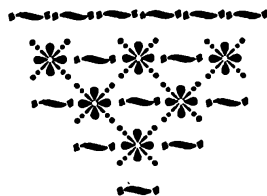

Mladý Slovák.

(K básniče

na straně

227.)

„Húúúú!“ zavzdychala hyena, „mám bolení břicha, nevěděl bys rady, Bradáči?“

„Jaké to máš hezké dětičky; věru, že si jako matka zasloužíš, aby ti ochotně bylo pomoženo; má se ti dostati léku. Poslyš, Bílá, rozběhni se domů a dones vodičky, které říkáme ‚N e v r a c e j s e‘“

„Húúúú! Že ta koza ještě nejde!“

„Mécinko, rozběhni se podívat, co je se sestřičkou .“

„Húúúúú! Na to kozí plémě není spolehnutí..

„Strakatá! Ale honem a pospěš si. Opatři co nejdříve vodičku ,Nevracej se‘; vidíš přece jak ubohá matička trpí.“

Konečně byly všechny kozy pryč.

„Paní hyeno, nevím věru, co naši dělají. Musím se jít sám podívat, vždyť je ti tak nutně potřeba léku.“

„Dobře, ale zrychla! Chtěl-li bys i ty se nevrátiti, podívej se, nežli odejdeš, na moje zuby! Víš, že žertu nesnesu.“

Několika skoky byl kozel z kamení venku a oddychl si spokojeně. Doma pak spočítal, jsou-li všichni pohromadě, načež spěchal za svým pánem na pole.

„Tak a tak se nám dařilo,“ mu zvěstoval. „Dnes večer nás jistě navštíví hyena. Chcete-li mě poslechnouti, počkejte si na ni se svými motykami a utlučte ji.“

Večer se plížila hyena ke dvorci.

„Nevarovala jsem tě, ty lháři jeden? Teď mi to zaplatíš, s celou svojí čeládkou!“

„Milostivá paní hyeno! Jak poroučíš. Dovol mi ještě prosbu a potom mne můžeš zničit. Muž nechá napřed zazníti svůj válečný pokřik a potom umírá rád. Tak začni napřed sama a potom já vpadnu umíraje ve tvůj pokřik.“

„Má se ti stát po vůli, darebáku: Húúúúúúúú! Húúúúúúúú! — Měééééééé, měééééééé, měééééééé!“

Domáci se vyhrnuli s motykami: „Ty bídná obludo, hyeno!“ A mlátili do ní co mohli.

„Húúúú,“ vzdychala nadarmo, „mé děti pomstí moji krev na kozách.“ Potom vydechla naposledy.

* * *

S těžkým nákladem dvou kusů masa se přivlekla hyena.

Domáci pes, s utrženou smyčkou na krku, jí vběhl do cesty: „Nazdar, paní hyeno! Máte tak naspěch? Nechtěla byste se mnou měnit? Dám vám svoji prosnou kaši a vy mi dáte svého masa.“

„Nu; chudáku, tvůj návrh se mi zamlouvá. Tu máš jeden kus masa.“

„Nebude-li vám, milostivá paní, obtížno se večer namáhati k naší kuchyni, dostane se vám náhrady.“

„Nu, to se dá dělat! Nebude-li mi ale tvoje psí kuchyně chutnati, pak se podívej na moje zuby a na svoji olezlou kožišinu!“ Při tom ycenila lesklý chrup.

Mistr Hafhaf chňapl maso a přinesl je svému pánu, jemuž vše vyprávěl, při čemž hned ukut plán.

Večer plápolal u domu velký oheň a v něm se zahřívaly břichaté křemele. Sešeřilo se; bylo pozorovati, jak se kdosi opatrně plíží a tlu-meně volá „hu“.

„Jste to vy, dobrotivá paní hyeno?“

„Ano.“

„Pojďte jen dále ke vratům.. Tak, a teď si lehněte a roze-vřete tlamu co nejvíce, neboť naše knedlíky se musejí jísti čerstvě vařené.“

Hyena zavřela oči a ležela s žádostivě otevřenou tlamou. Pes jí tam vrazil plný hrnec křemel, který měl pro ni připravený.

„Húúúúúúúú,“ naříkala, majíc popálené vnitřnosti a s hasnoucím zrakem. „Moje děti budou nepřátely psů!“

Na Egyptské poušti blízko Palestiny.

Bouře zavála pískem všechny cesty a cestující nevědí, kudy se mají dát.

J. Miřota:

Mladý Slovák

Kráčí Slovák do světa,
věru, že má spěchy,
rád by přece uviděl,
poznal bratry Čechy.
Slyšel o nich, ve válce
jak se statně bili,
a že drahé Slovače
pouta rozdrtili.
Z tisícleté poroby
zdvihli kraje rodné,
chtěl by vděčně obejmout
tyto bratry hoďné.
A tak prošel Moravou
až ke zlaté Praze,

všude bratru Slovák
bylo u nás blaze.
Všude rád a srdečně
vítal brat ho milý,
všude vlál mu v ústrety
prapor rudobílý.
Vstříc mu zvoní sladká řeč,
jako slovenčina —
věru, že mu lhali přec,
že to řeč je jiná!
Spěchal domů radostně
v pevném přesvědčení,
že Čech Slovák je brat,
nad nějž v světě není.

F. Háj:

Kája a Zdeňa.

I.

o Vánocích uhodilo špatné počasí. Pršelo, lehaly mlhy, v městečku lidé stonali na chřipku. Koncem nezdravě teplého ledna rozstonala se Zdeňa „pánovic“

Hajný Mařík přišel domů a pověděl: „Chudák Zdenička! Kdož ví, jestli to vydrží, je taková slaboučká! Spálu má! „Pánovic“ jsou tolik smutní. Už tu měla dva lékaře.“

Hajná si hned utírala oči cípkem čisté zástěry: „Chudinka malá; je jako kvíteček útlá a něžná!“

Kája raději viděl, když se maminka zlobila, než když plakala. Ty její slzy pálily ho v srdečku. Pohladil ji po ruce a řekl:

„Nic neplačte, maminko! Raději něco dobrého připravte, já natrhám kytičky, sněženky jistě najdu ve stráni, a donesu jí to, chudince.“

„Co by tě napadlo, Kájo, řekl tatínek, „spála je velice zlá, nakažlivá nemoc. Pán mi přísně nakázal, abych ani se vzkazem tě tam neposílal. Leží prý Zdenička rozpálená a několikrát už na tebe volala.“

Kájovi zvlhlo v očkách. Byl sice přesvědčen, že holky všechny jsou hloupé, protože se bojí šťovek a brouků, a vzpomněl si, jak tenkrát naložil brouky Zdeničce do klína, a ona tolik křičela, až utekl, že potom milostpaní „pánová“ mu vyhubovala, proč Zdeňu děsí, ale ona se zas udobřila, a když k nim přišel, vždycky mu dala nějaký pamlsek.

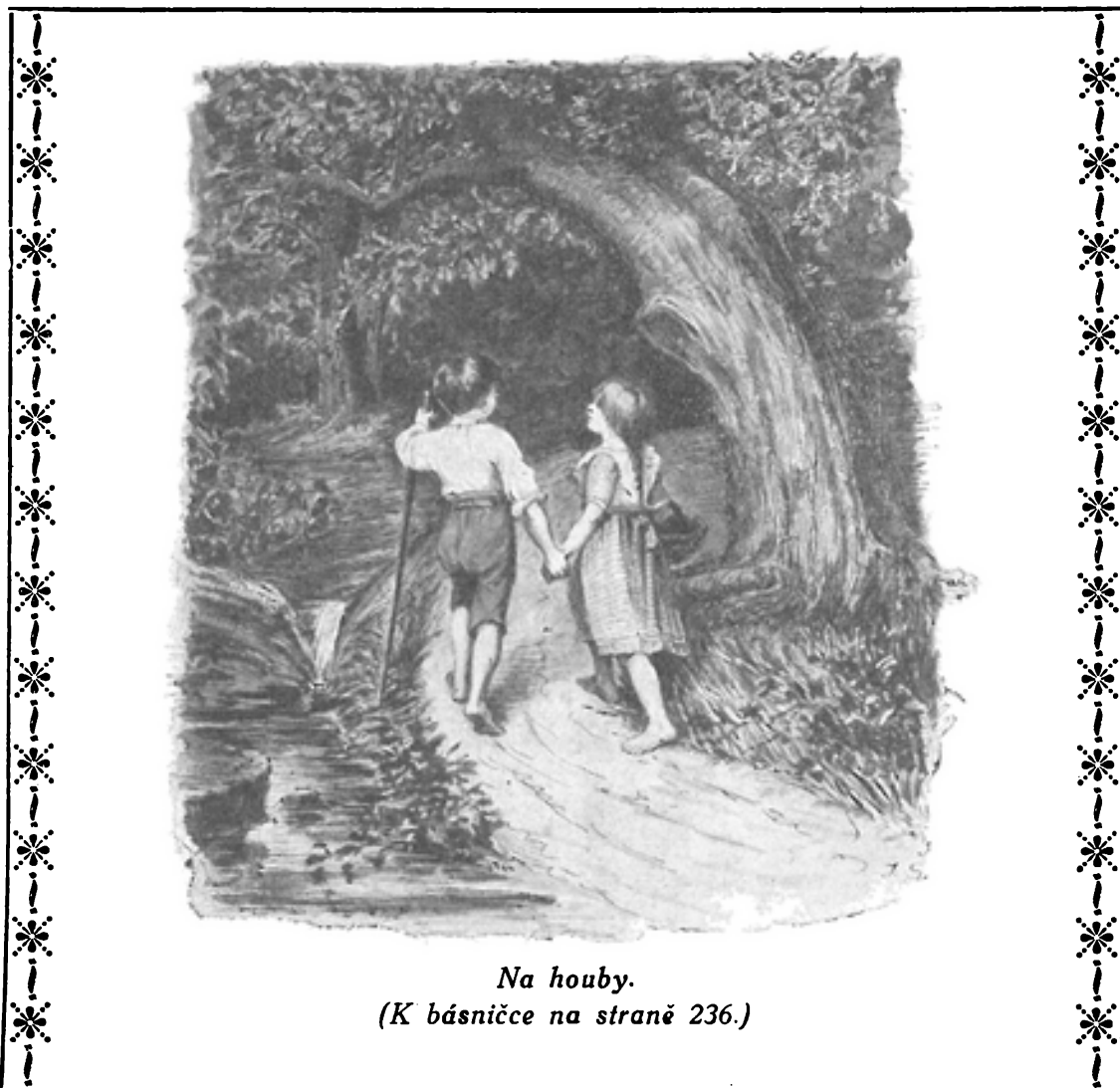
„Je to sice jen holka, uvažoval v duchu, „ale teď chudinka stůně a volá ho.“ Kája si utřel slzičky.

Co to řekl tatínek? Že je to nakažlivá nemoc. Lary-fáry! Pan řídící ve škole také povídal, aby nechodili nikam, kde je tahle nemoc, ale hlavní, aby se nebáli. Čím víc kdo nákazy se bojí, tím spíš se rozstůně. Kája se nic nebojí, a proto se mu nic stát nemůže. A na Zdeňu se musí podívat.

Vyběhl do vlhkého, ale teplého podvečera, jímž nezdravota zrovna čišela, a rovnou ke stráni. Studené, zimomřivé a přece rozkošné sněženky hledal. Našel několik kvítků. Schoval je v sínce pod štoudev, do hrnečku s vodou je tam postavil, a když věděl, že tatínek je už zase v lese a maminka loupá brambory k večeři, otevřel zticha dveře do přístěnku a zase tak tiše zavřel za sebou.

Z prádelníku vyndal svou zamilovanou krabici. Otevřev ji zadíval se láskyplně na její obsah. Vybere z toho něco nemocné Zdeničce. Jistě bude mít radost.

Ale co? Toho kominíčka z čikulády? Toho má moc rád. Hvězdičku? Hříbečka? Muchomůrku? Nebo tu žabičku — rosničku — také

*Na houby.
(K básničce na straně 236.)*

jistě z čikulády, ale celou obalenou zeleným, třpytným papírem? To všecko má tak rád. Což toho Mikuláška? Nebo čertíka? Nebo tu taštičku, v níž třpytí se skoro jako dukáty?

Hromádka věcí, jež odkládal stranou, protože je má tuze rád, rostla. Dobral do dna. Rozpačitě se zadíval na hromádku. V tom mu napadlo, že maminka říká:

„Když chce člověk někomu udělat radost, nesmí mu dát to, co se mu už nelíbí. Takový dárek za nic by nestál.“

On chce udělat Zdeně radost. Rozhodl se rychle. Vybral z hromádky kominíčka, žabku, taštičku, Mikuláše s čertíkem, rozložil to po kapsičkách, tiše vyklouzl z přístěnku, sehnul se pod štoudev pro sněženky a vyběhl z hajnovny.

Vzal to postranní stezkou a rozběhl se. Za chvíli byl u domu. Zná to tu dokonale. Musí vyčíhat chvílku, až nikdo nebude v pokoji, a vklouznout tam.

Postavil se v dlouhé chodbě za skříň a čekal. Netrvalo ani čtvrt hodiny, otevřely se dveře, a milostpaní „pánová“ celá uplakaná vyšla tamodtud.

„Spí,“ řekla tiše služce, která vycházela na dvůr.

Kájovi zatlouklo srdíčko jako zvoneček prudce. Jako šipka byl u dveří pokoje, stiskl kliku a už byl uvnitř. V pokoji mdle svítila lampa. Po špičkách došel k bílé postýlce. Zdeňka nespala. Měla oči otevřené, a jak ho viděla, usmála se. Podal jí kytičku sněženek, kterou ona hned k rtíkům přitiskla, a na bílou peřinku kladl obsah svých kapsiček.

„To jsem ti přinesl, Zdeničko, a moc budu rád, až zas už budeš běhat. Už nikdá ti nebudu nosit brouky, aby ses nebála.“

Zdenička všechna oživila. Brala do ruček jeden kousek po druhém, Kája jí o každém něco pověděl, a ona pořád říkala:

„Jsi hodný, Kájo, hodný. Podívej, vezmi si tady se stolku náky a koláčky! Jen maličký kousek jsem snědla. Nic mi nechutná, ale ty si vezmi!“

Kája dojedl náky z talířku, do kapsiček dal si pár koláčků a potom řekl:

„Už musím jít. Tak s Pánem Bohem a brzo buď zdráva!“

Vyklouzl tak tiše jak přišel a zpáteční cestou si povídal: „Ubohá Zdeňka! Už ani není taková, jako byla. Docela jinak vypadá. Ale snad se přece uzdraví. Kája přidá večer „Otčenášek“ za její uzdravení.“

Tatínek se ještě z lesa nevrátil, ale maminku už slyšel volat: „Kájo, kde zas vězíš? Pospěš nosit vodu!“

O této návštěvě Kájově dozvěděli se v myslivně až za několik dní, když Zdeňka už zdravější ze zásuvky vylovila to, co jí Kája donesl, i ukázala zvadlá už kvítka sněženek.

Paní zbledla jako plátno, pán chytl klobouk a letěl do hajnovny.

„Co je s Kájou?“ vykřikl mezi dveřmi poděšeně.

„Co by bylo, vzácný pane?“ řekl hajný. „Ve škole je.“

„A zdrav?“

„Jako buk.“

Pan lesní zhluboka oddechl.

„Považte, lidičky, on byl navštívit Zdeňku a přinesl jí sněženky a nějaké čokoládové drobnosti. Vždyť se mohl nakazit! Paní jen chvíli odešla z pokoje, a to tam přišel Kája. Dobré srdce má, ale strachu nám nahnal dost. Dobře to řekl ve škole, že má dva anděle strážné. Každé jiné dítě krutě by to odneslo. No, souček z dobrého pařízku. Zaplať Pán Bůh, že to takhle dopadlo. Až bude Zdeňka zdravá, pošlu pro něj. Buďte s Bohem!“

Kája se vracel domů ze školy. Zpíval si na plno.

Zdeničce je prý už skoro dobře, říkal včera tatínek. Pan řídící dnes řekl: „Kájo, mám z tebe radost.“

Pan farář dal mu obrázek, protože nejlépe uměl.

Kája si sedl na pařez, opatrně rozevřel slabikář a nakoukl dovnitř. Blaženě se usmál. Je tam obrázek, je! Anděl Strážný je na něm namalován. Je celý bílý, jen křídla má jako pozlacená a jde za dvěma hošíky, kteří s taškami na zádech šli zasněženou krajinou. Jeho ruka byla natažena v před, to ukazovala, kudy mají jít, aby nezbloudili. Jeden ten chlapeček měl modrou bundičku, ale bez kapsiček, ten druhý

*Rodná chaloupka.
(K básničce na straně 237.)*

hnědou. A ten Anděl strážný měl takové krásné oči, jaké Kája už někde viděl, ale nemůže si honem vzpomenout, kde.

Zavřel slabikář a přestal zpívat.

„Kdo má takové oči?“

Zavýskl, čepici do výšky vyhodil: „Inu, maminka! Maminka má zrovna takové oči.“

Doběhl domů a volal už od pěšiny: „Maminko, maminko! Zrovna takové oči má jako vy!“

A sotva pozdravil, už povídal. Obrázek ukázal a maminku po ramenu hladil. Asi víc přitiskl, protože maminka řekla: „Co to děláš, Kájo?“

„Chci vědět, jestli máte také křídla, maminko.“

Tatínek stál u kamen, nějak dlouho se rozkašlal a řekl: „To ani nechtěj, Kájo, to by nám potom maminka mohla odletět, a takovou už bychom nenašli na celém světě.“

Ale Kája přece usínal v přesvědčení, že mamince asi brzy křídla narostou. Vždyť hladil cosi tvrdého pod jejími rameny.

Ano, hladil lopatky pomalu vystupující lety a těžkou prací. Nebot jeho maminka byla dobrou kamarádkou s těžkou prací a už se trošičku v ramenech nalomovala.

II.

V únoru ulehl ztuhá sníh. Byl lepší než ten prosincový. Za městem byly klouzačky, jen se na ně srdce smálo. Kája vždycky „jen chvilíčku“ říkal, ale když se rozběhl lesklou plochou dolů, utíkal do vršku jako o závod, jen aby mohl ještě se klouzat.

Kovářovic Ferdík si přitáhl sáně. Takové masivní, těžké, železem

pobité. Kája je prohlédl, potěžkal a potom rozhodl: „Na tomhle vás musí sedět aspoň osm, aby se to rozjelo. A já už musím domů.“

Šel, ale hlavu i duši měl plnou smutku. U nich na dvorku tolik dřeva. Ale kdyby poprosil:

„Tatínku, dejte mi udělat sáňky!“ Anebo ani by je nemusil dát dělat, to stojí moc peněz, ale jistě by je tatínek zrobil. Vždyť umí všecko. Tatínek by řekl:

„Pro tvou rostopáč, ne? Abys někde nohu zlámal!“

Přišel domů. Tiše a bez pobízení vykonal obvyklé práce. Potom zahájil vyjednávání: „Maminko, já vás mám rád!“

„Já tebe taky, Kájo, zvláště když jsi tak hodný jako dnes.

„Já, maminko, vás radši.“

„Myslíš? A co vlastně chceš?“

(„Vida“ myslil si Kája, „už je to venku. Zas už maminka uhodla, že něco chci.“)

„Já bych, maminko — víte — Ferdík má krásné sáně. Na osm.

„Hm,“ řekla maminka krátce. „A ty bys chtěl taky, ne? Kdybys nebyl takový divoch! Vždyť bys si nohy polámal! Co pak Ferdík! Ten bude jistě jezdit pomalu.“

Kája zahryzl bílé zoubky do černého chleba, na který mu ukáply dvě slzičky. Podíval se po mamince a zeptal se: „Vy jste, maminko, nikdá nejezdila na sáňkách?“

„To ne, Kájo, kdepak!“

„Proto,“ řekl Kája. „Jinak byste věděla, že po sáňkách se nemůže jezdit jinak než rychle.“

Hajný se vracel z lesa.

„Kájo, máš jít se mnou k pánovům, a hned!“

Kája si jen otřel pusou, a vyšli.

Pan lesní ho pohladil po hlavě a řekl hajnému:

„Není nic platno! Pan doktor poručil, aby Zdeňa hodně se pohybovala; aby sáňkovala, hrudovala, a tož si myslím, že by s Kájou mohli zkusit sáňkování na malém vršku u městečka.

Vím, že na ni dá Kája pozor, ale musí mi slíbit, že nikam jinam s ní nepůjde než právě tam. Podívej, Kájo, co říkáš těmhle sáňkám?“

Otevřel komoru a vynesl tamodtud rohačky.

Kájovo srdíčko hlasitě klepalo. To byly sáňky! Hlazené, ohýbané dřevo, sedátko jako „štofové“, proplétané sem tam vzorem jako maminčin nedělní salup; lehké — vždyť je vzácný pán jako pírkó pozdvihl.

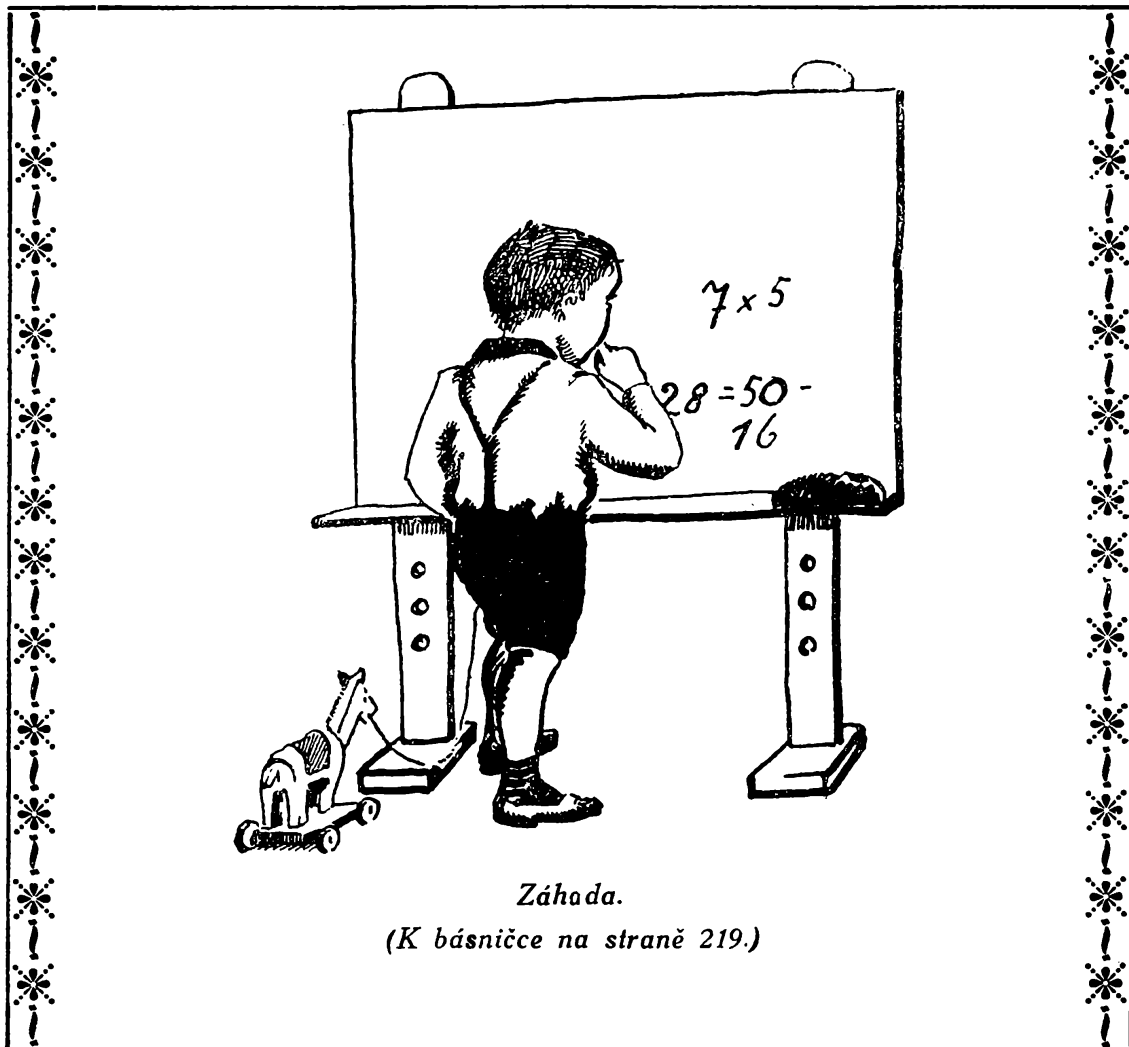
„Já myslím, vzácný pane, že by se nám na nich moc pěkně jezdilo. ale musil bych je dřív vyzkoušet.“

„Tož vezmi si je domů! Zítřka máte odpůldne prázdno, vyzkoušej je a pak přijď pro Zdeňu! Služka s vámi půjde k městečku. A dobrou noc!“ —

Táhl Kája sáňky, o nebi se mu zdálo. Tatínek je chtěl nechat v sínce, ale Kája tolik prosil, až dovolili, že si je smí postavit k postýlce. Sotva se pomodlil a dolehl, vyskočil. Sepjal ručky a drmolil ještě „Otčenášek“,

„Za koho pak ještě, Kájo?“ ptala se maminka.

„Aby někdo ty sáňky neukradl!“

Záhada.

(K básničce na straně 219.)

Fr. Vsetečka:

Jak se zneprátelila hyena s opicí, kozou a psem.

Pohádka od pramenů Nilu dle zpráv misionářů.

achurabvengové a Badachurubvengové pásli pokojně svá stáda; za poledne je zavedli k napajedlu. Jedna z ovčí Badachurubvengů se opozdila a našla dole ve studni hyenu.

„Zakalíš nám napajedlo svými skoky, nešťastná hyeno! Přijdou pastýři Bachurabvengů a povede se ti zle.“

„Ach, milá ovečko, darmo se namahám; pomoz mi z rokle.“

„Jak se mi odměníš?“

„Královsky.“

„Chop se tedy mého ocasu, ale nezakousni se do něho příliš svými špičatými zuby!“

Hyena se vyšvihla do výše.

„Nuže, co mi bude odměnou?“

Hyena se zatřepala, aby vypudila z kožišiny vodu.

„Počkej, napřed se osuším a potom tě sežeru.“

Ovce se ulekla.

„Neslušelo by se, paní hyeno, abych tak neslavně skončila. Dovol, abychom se dříve pro ukřácení chvíle pobavily. Já přeskočím rokli, ty skočíš za mnou a sežereš mne na druhé straně.“

„Budiž; dovolím ti tak učiniti za to, žes mne osvobodila.“

Hop, a ovečka byla na druhé straně. Hyena skočila nemotorně za ní a — bác — ležela zase ve vodě.

„Měj se dobře, paní hyeno, Badachurubvengové tě naučí, co to je, hubit jim ovce.“

A ovečka radostně odkvapila.

Bláznivými skoky se přiblížila opička.

„Co pak děláš tam dole, matičko? Vždyť zakalíš celou vodu! Co pak tomu říkají Bachurabvengové?“

„Smiluj se nade mnou, vzácný panáčku, jinak jsem ztracena.“

„Co mi za to dáš?“

„Královsky se ti odměním.“

„Chop se tedy mého ocasu; ale nezakousni se do něho příliš, ať mi svými špičatými zuby nepoškodíš kožišiny!“

V okamžiku byla hyena nahoře a jala se otřepávat.

„Napřed se musím osušiti a potom, až budu suchá, tě sežeru.“

„Nu, mrtvý se nemůže přítí s hrobařem; ale víš co, aspoň mě polkni najednou.“

„Budiž, jak si přeješ, však mi škručí od včerejška v prázdném žaludku.“

„Otevři tlamu co nejvíce a jedním skokem v ní budu i s ocasem.“

Hyena zavřela oči a otevřela tlamu dokořán. Skok — a opička je na stromě na druhé straně rokliny. Hněvem zaslepená hyena honem za ní a — bác — leží zase v kalužině.

„To ostatní už obstarají Bachurabvengové,“ směje se jí opička.

Veselé výskání. Bachurabvengové sem ženou svoje stáda. „Budiž mi Pán milostiv,“ volá jeden z nich, „tamto v napajedlu sebou hází divoká mpyissi a zakalila již celou vodu.“

„Také mě, vaši intama, chtěl ten netvor sežrati, když jsem mu pomohla ven,“ žalovala ovečka z pastvy na kopci.

„Tak se dělo i mně,“ zaječela rozezlená opice.

V okamžiku se vrhli pastýři hyeně na kožich klacky.

„Húúúú!“ vzdychala tato; „však moje děti pomstí smrt mou na ovci i opici.“

Hyena měla mladé a ošetřovala je ve svém doupěti ve skále. Nahoře pásł kozel svoje kozy. Dalo se do deště. „Pojďte, moje drahé,“ pravil kozel, „ukryjeme se tamto ve skalní rozsedlině. — Ó běda,“ zašeptal pak do ucha staré koze, „jsme ztraceni, neboť jsme upadli do pelechu hyeny.“

Petříkovi rodičové očekávají před mlýnem svého poutníčka.

Prohlédli si také četné poklady chrámové, církevní a umělecké památky i museum se vzácnými obrazy a gobelíny, pokochali se skvostným rozhledem po širém okolním kraji, posetém městy, hrady a vinicemi a ověčeném modrým mořem, a než se nadáli, seděli již zase ve vlaku.

„Toto bude nejpernější kus celé pouti,“ strachoval se pan lékárník. „Skoro 40 hodin pojedeme vlakem a slezeme až v Praze .“

„A já ještě 7 hodin za Prahou,“ dodal Petřík s povzdechem.

„Kdo vydržel statečně 12 dní v největších vedrech, snese i ty dva!“ těšil ho pan farář. „A zvláště když jedeme k severu, do hor“

„A domů!“ zasmála se Anička.

Ano, domů! Petřík si brzy přiznal, že ho už skoro přestává těšiti pozorování krajů, jimiž projížděli. S počátku kochal se ještě pohledem na moře, podle něhož jeli až za Rimini, naslouchal, jak Anička u města Ravenny vzpomíná na velkého křesťanského básníka Danta, jenž tam trávil poslední léta svého života a je tam i pochován, ale pak již ochabl, skrčil se do svého koutku a podřimoval.

V noci probudil ho po tolika parných dnech po prvé chlad: projížděli horskými údolími severní Italie. A časně ráno rozloučili se za Trbiží s Italií již docela

Cestu přes Alpy, kterou před 14 dny konali v noci, konají nyní ve dne, ale zdá se, že vlak, který se tehdy řítí noční tmou přes dravé vody a propasti, tunely a mosty, podle jezer a ledovců, samot i měst, že

se nyní loudá jaksí příliš pomalu a leze do hor jako hlemýžď. Celý den to trvá, než projedou Korutany, Štýrsko a Rakousy. Teprve za tmy překročí hranice a vítají vlast hymnou „Kde domov můj.“ A za chvíli nastává loučení s těmi, kteří vystupují na prvních jihočeských stanicích.

Mezi nimi byla i Anička: zůstane hned na své Šumavě.

Petřík stavěl se dlouho statečným. Usmíval se, když přicházeli velmi četní spolupoutníci stisknout ještě naposled ruku dobré jeho tetičce, které snad již nikdy v životě nespátří. Ale v posledním okamžiku, když jí chtěl poděkovati za všechnu její starostlivou péči po celou cestu a uviděl slzy v jejích očích, uplavala i jeho statečnost . . .

Smutek zaplašily teprve starosti o další jízdu z Prahy. A když se mu druhého dne objevil před zraky bílý mlýn prosvítající v zeleni olší a jabloní, sestřásl se sebe i všechnu únavu úmorné jízdy a rozběhl se skoro se silnice k řece. V půli cesty vyběhl mu naproti Ořech, zaštěkal radostně, nechal se pohladit a hned zase uháněl ke mlýnu zvěstovat ostatním novinu . . .

Než došel Petřík na dvůr, usmívala se na něho již před okny milá tvář mamínčina i tatínkova.

Byl doma.

A když večer spokojeně uléhal ve své světničce, zdálo se mu, že jen tento nevelký mlýn v horském údolí se svým hukotem strojů a věčným šuměním vody, s nachýlenou postavou otcovou a dobrýma očima matčinýma — jest jedinou a pravou skutečností. A to, co viděl a zkusil v dalekém světě, že byl toliko — sen.

Krásný sen.

J. M. Orebský:

Na houby

Známá cesta za vesnicí
zatáčí se v tichý bor,
při ní potok bublající
do údolí spěchá s hor.

Větve stromů nad cestičkou
tvoří stinné podloubí —
půjdeme tam se sestřičkou,
půjdeme tam na houby.

V letě rostou houby všude
jako z vody po dešti,
šťěstí-li nám přátel bude,
dost jich můžem nalézt.

Neleká nás hukot vlny,
lesa šer a divný šum,
až bude náš košík plný,
vrátíme se k rodičům.

Houbičky si na pánvici
usmažíme k večeři;
jak jsou dobré, těžko říci,
kdo to neví, nevěří.

J. Sázkavský:

Písek a kámen.

Veliký kámen pohrdal drobným pískem řka: „Jak jsi nepatrný! Tvá jednotlivá zrnka sotvaže oko rozezná! Voda tě lehce odplaví, větrík odvěje. Dobře, že lidé po tobě šlapou, — k jinému se nehodíš!“

„Uvidíme!“ usmál se písek, „možná, že i ty mne budeš jednou potřebovati.“

„Nevěděl bych, k čemu, leda za měkkou podložku,“ odpověděl kámen.

Ale brzy se přesvědčil o jiném.

Hospodář vystavěl kolem své zahrady zídku, do níž mimo jiné dal i onen veliký kámen. Ale že stavba nebyla na maltu, sesouval se těžký kámen pomalu, ale neustále, až ze zídky vypadl, a to zrovna na písek, jenž pravil:

„Vidíš? Nyní ses mohl rozbítí na kousky! Ostatně, kdybych tě byl já držel ve zdi, ani bys byl nevypadl!“

„Jaká to domýšlivost!“ zvolal kámen. „Kdo jaktěživ slyšel, aby komár udržel velblouda?!“

„Však se i o tom přesvědčíš,“ podotkl písek, a tak se také stalo.

Po čase vypadly i jiné kameny ze zídky a hospodář musil zavolati zedníka.

Velký kámen se domníval, že se mu bude zedník obdivovati, ale ten se hned ohlížel po písku a pravil: „Hle, jaký to výborný písek, drobounký a čistý! Ten se mi tuze dobře hodí!“

A hned z písku a vápna udělal maltu. Pomocí té pak vystavěl zeď, jež vzdorovala všem nepohodám i nárazům. Velký kámen se v ní ani nehnul, a jednoho dne pravil:

„Věru, nikdy jsem tak pevně neseděl jako nyní. Nikdo mnou ani nepohne. A za to děkuji jen drobounkému písku, jenž mne drží. Nyní teprv poznávám, že nemáme nikoho podceňovati.“

J. M. Dědinský:

Rodná chaloupka

Rok od roku, dnes i včera,
chodím světem za prací,
srdce mé však za večera
vždy se domů navrací.

Za večera, kdy se zdlouha
měsíc vznáší nad stín lip,
proletí vždy bolná touha
srdce moje jako šíp.

Dál a dál mě nese, mámí
sladký sen a vzpomínka,
tam, kde v chatě pod horami
otec dlí a maminka.

Za horami malá chata,
kol se potok batolí,
tam má duše v touze chvátá,
srdečko mě zabolí

Věru, však se brzy vrátím,
drahá místa, zase k vám —
modliti se budu zatím,
by vás chránil Pán Bůh sám.

Jiří Šahula:

Kohout a ježek.

Tázel se kohout škodolibě ježka: „Kdy začneš konečně svými jehlami šítí?“

Ježek odpověděl: „Čekám, až ty svými ostruhami pobídneš koně do cvalu.“

Osel a vos.

Vysmíval se osel vosám-papírníci: „Papíru hrubého vyrobíte každý rok dosti, ale nikdy se neučíte na něm psátí.“

Odvětila jedna z vos: „Nepíšeme proto, že máme s tebou útrpnost. Naše rydla jsou na psaní příliš břítká, takže by tenký papír silně protrhala. Potřebovaly bychom tedy místo vetchého papíru silné oslí kůže.“

J. Z. Uhde:

Večer

Na ztichlý kraj se tichý večer snes'.
Již slunce zašlo v moři červánků
a po kraji se rozlil lunny svit.
Jen větřík ševelil a listy chvěl
a les svou dumnou, tklivou píseň pěl,
nad krajem rozhostil se mrtvý klid.
Tu pták se vzbudil někde ze spánku,
se skřekem vyletěl a zapad' kdes.

Jak na perutích snášela se tichá noc
a v temno zahalila celý kraj.
Naň vlhká rosa padla. Trávník zvlh'
a mlha snášela se stále níž',
nic nerušilo tmavou noci tiš.
Jen světla bleskla v dáli z hustých mlh,
jak bludičky. Usínal luh i háj.
Na kraj se snesla noci čaromoc.

L. Grossmannová - Brodská:

Pojedeme na cesty

Běž, koníčku, běž můj drabý,
nes mě hbitě až do Prahy,
v město krásné, stověžaté,
do matičky Prahy zlaté!

Přes Prahu jed' do Paříže,
běž ku cíli blíž a blíže;
kdo byl často v cizím kraji,
toho lidé v úctě mají.

My dnes oba rychlým letem
projedeme celým světem,
nesnází se nebojíme,
čestně při tom obстоjíme.

Projedeme jako bleskem,
nedáme se zmoci steskem,
že již nejsme v Čechách více,
až přelétnem přes hranice.

Hle, před námi země širá,
za příkladem Horymíra
překážky já zdolám v mžiku
na svém oři — na Šemíku!

Oři můj, vez ptačím letem
svého pána širým světem,
projeti se na sluníčku
zdrávo jezdcí i koníčku.

Až se vrátím z té ciziny
do náruče maminčiny,
v naši tichou, českou vísku,
hojnost dostaneš ovísku!

Edv. Elpl:

Prázdniny

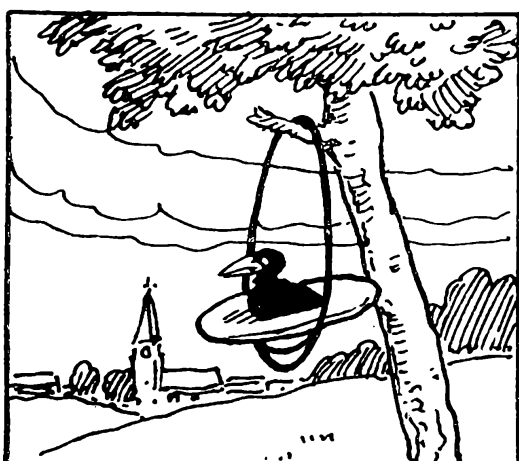
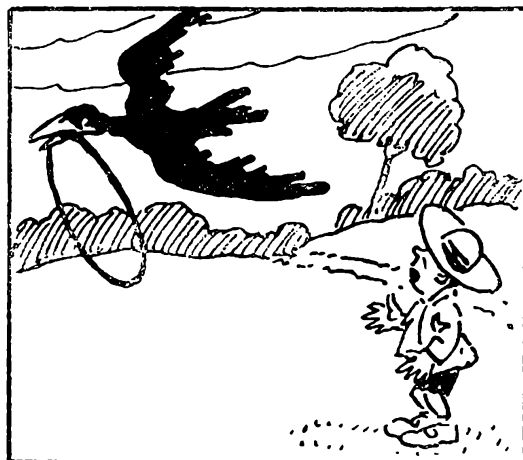
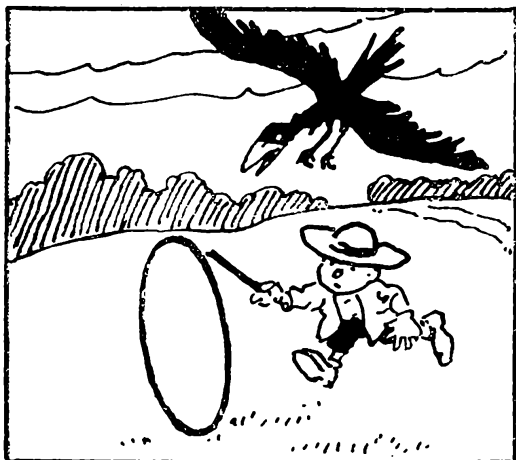
Prázdniny jsou přede dveřmi,
bude zase veselo.
Komu by se po práci zas
odpočinout nechtělo!

Les nás přijme v náruč svoji,
potok koupel přichystá;
osvěžíme, občerstvíme
nervy svoje dojista.

Práce v sadě i na poli
svaly naše posílí.
Ať z nás mají potěšení
rodičové rozmilí.

Prázdniny jsou přede dveřmi,
školou zvoní zpěv a smích,
všecko kolem plesá s námi,
květ i ptáče ve větvích.

Opovážlivá vrána.**ÚLOHA NA PRAZDNINY**

Vypravujte stručně tuto žertovnou příhodu. Tři nejzdařilejší práce, zaslané do 15. července budou odměněny knihami a otištěny v budoucím ročníku.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák — Vydává svým tiskem a nákladem
Občanská tiskárna v Brně.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, jednotlivá čísla Kč 1-30.

Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Výsledek prázdninové soutěže.

Genou bylo poctěno pět prací, jež zaslali: 1. Ant. Jero, Brno-Židenice. 2. Lad. Novotný, Nebovidy. 3. Jaroslav Viktorin, Šitbořice. 4. Ant. Sečka, Vracov. 5. Václav Šmid, Pelhřimov.

Pěkné práce dále zaslali : 6. Františka Zálešáková, Erie Str. Racine Wisc., U. S. A. (Amerika). 7. Vlad. Vlácil, Bohuňovice. 8. Vlad. Klement, Brno-Král. Pole. 9. Jos. Bednářík, Břestek (dvě práce). 10. Jan Zapletal, Čehovice. 11. Emilie Pospíšilová, Dolní Dubňany. 12. Frant. Hanák, Frenštát p. R. 13. Marie Kratochvílová, Velké Hostěrádky. 14. Fr. Sobotka, Jablonec. 15. Drah. Vaňková, Juliánov. 16. Marie Kostýlková, Kojátky. 17. Jak. Zechmeistr, Mělčany. 18. F. Obdržálek, Napajedla. 19. Marie Polcarová, Nebovidy. 20. Ant. Nedoma, Kovářová. 21. Ant. Dvořák, Ochoz. 22. Aloisie Palečková, Plzeň. 23. Jos. Dítě, Praha-Bubeneč (dvě práce). 24. Marie Maňáková, Prostějov. 25. Ter. Matějková, Prosté. 26. Met. Vrtělka, Radkovy. 27. Rich. Neumann, Radoškov. 28. Fr. Ducháčková, Sebranice. 29. Lad. Katolický, Škrínáňov. 30. Petr Chvátal, Střebeňnice. 31. Vilém Otoupalík, Troubsko. 32. Josef Kubík, Újezdec u Luhačovic. 33. M. Jarošová, Veselí n. M. 34. M. Nejezchlebová, Veselí n. M. 35. Ondřej Luža, Věteřov. 36. Ludvík Emil, Znojmo. 37. Kar. Himmer, Brno-Židenice.

Milí hádankáři!

Předně přijměte můj srdečný hádankářský pozdrav!

Je Vám snad známo, že svého času žádali někteří hádankáři na redakci „Anděla Strážného“ o vydávání zvláštní hádankářské přílohy. Pan redaktor t. l., poněvadž plně chápe význam české hádanky, věc úplně schvaloval. Vypsal proto v posledním čísle XLII. ročníku výzvu a čekal na přihlášky. Přihlásilo se jich asi 5 (pět.) To je nic! Mnozí, jak jsem slyšel, říkali: „Až vyjde, tak ji taky budu odebírat.“ Ale přihlášku, aby se stanovil přibližný náklad, nezaslal. Proto s vydáváním přílohy sešlo.

Abychom my, katoličtí hádankáři, nebyli na žádném závislí, rozhodli jsme se s přítelem Vl. Sklenářem, pořadatelem hádanek v „Selce“, vydávati svůj časopis, zvaný: „Katolický Hádankář“. Vycházeti bude dvanáctkrát ročně za nepatrné předplatné **5.— Kč ročně.** Za tak malý peníz budete po celý rok dostávat pěkná čísla svého časopisu. **Každý musí býti alespoň jednou za rok odměněn.** — **Již první číslo přináší překvapující obsah.** Vyjde asi v září. Kdo by se chtěl státí odběratelem „Katolického Hádankáře“, přihlas se co nejdříve u pořadatele hádanek t. l.

S pozdravem

Vladimír Sklenář,
vydavatel.

Václav Mahovský,
redaktor.

Svůj k svému! Spolupráce vítána!

Listárna hádanek. Všem zasílatelům hádankářských návrhů (ne rozluštění): **Pište každou hádanku na zvláštní lístek a na každý se podepište.** Řiďte se dle následujícího vzoru:

Záhadný dopis.

V. Charvátové — „Nosislavský pokušitel“.

Rak nadá! Hyk.

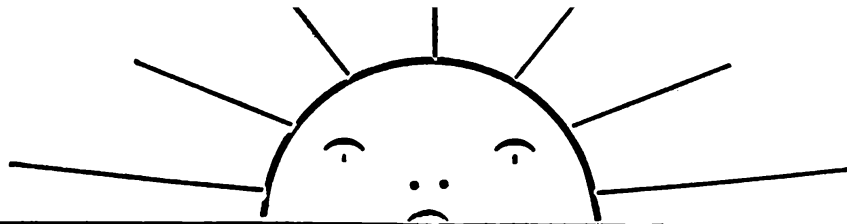
Cil

Ota K.

Vzor tento je zároveň hádankou. Dva vylosovaní obdrží odměnou „Kytici“ od J. Erbena. Rozlušt. na adr. pořadatele do **20. září.**

Všem přátelům „Anděla Strážného“ v novém ročníku mnoho štěstí přeje

Váš pořadatel.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

1. Záhada.

B mol.

Daj!?! V Blny? marš!

2. Záměnka-háčekovka.

Dp. Š. ve Znorovách — Fr. Jestiebský.

S háčkem a čárkou
zná každý Slovák,
bez háčku, bez čárky
je město v Uhrách.

3. Číselka.

M. Stránský, Petrov.

Naše 12345 nesla †
ve dřbánu vodu
která ji z něho 12345. †

4. Záhadný nápis.

Em. Vrbata, Vel. Meziříčí

Onde la l za mol se mer...

5. Záhada.

Medlickým hádankářkám — pořadatel.

S	a	d	d	č	o	ý
v	r	r	e	z	n	p

6. Hádanka.

Žactvu telnického Orla — V. S.

Co jest větší, než největší
bochník chleba ?

7. Přesmyčka.

Šobora Vojt.

ě—š

Našel trn -? žádný

š—ě

8. Vsuvka.

L. Katolický, Křenářov.

Do města když hlásku dáme — ten pokrm doma jistě máme.

9. Záměnka.

Vojt. Mazurovi — Fr. Jordán.

Jméno ženy s hláskou jinou,
upálí Tě svou lavinou.

10. Rebus.

Fr. Vlček, Opava.

S ní ní ní
ní ní ní
§

11. Dělenka.

Fr. Řehák.

V prvním mnoho zboží,
v druhém zpětném stará váha,
třetí plná jedu bylina.
Celek řady mučedníků množí,
srpen jemu svátkem slouží.

12. Rebus.

Markýzu d'Abelovi — Fr. Jordán.

Ny 1000 50 J

13. Rebus popisný.

V. Charvátová, Hradec Králové.

Miřtnost, město.

14. Rebus ráčkový.

V. Charvátová, Hradec Králové.

!
pátek
úterý

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 1.—3. čísla do 15. listopadu 1925 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otištěn ve 4. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: **Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.**

O B S A H

Rudolf Stupavský: Matce. — Jos. Vévoda: Pan Tvardovský, čaroděj. — Em. Masák: Petřík putuje do Říma. — Vlasta Javořícká: Zoubek. — Jan Jelenský: Micka mazlíček. — Bohumil Štastný: První den ve škole. — Edv. Elpl: Zajíc. — J. M. Dědinský: O Kulháčkovi, — Z našeho mladého světa. — Koutek pro ruční práce. — Zábavný koutek.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Předplatné na *Anděla Strážného* celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk nádavkem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasílají se redakci do Brna. Starobrněnská ulice čis. 19-21.

První soutěž

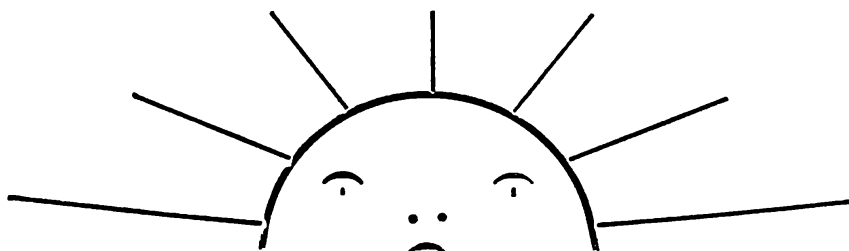
pro odběratele „Anděla Strážného“.

Mnozí starší lidé často naříkají, že dnešní mládež málo a nerada čte. Někde je to skutečně pravda. Ale doufáme, že všichni naši odběratelé jsou zároveň horlivými čtenáři, a to ne takovými, kteří knihy jen hltají, nýbrž o nich také přemýšlejí a činí si o nich poznámky.

Abychom se o tom přesvědčili a zároveň povzbudili i ty, kteří tak dosud nečinili, vypisujeme tuto první soutěž o otázce:

Která kniha se mi nejvíce líbila a proč?

Nevypisujte dlouze obsah knihy, ale odpovězte jen zcela stručně (na jedné straně papíru) a zašlete to nejdéle do 31. října t. r. redakci *Anděla Strážného* v Brně, Starobrněnská ul. 19-21. Nejlepší odpovědi odměníme cennými knihami a výsledek oznámíme.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

15. Záhada.

Skrytému V. Charvátová, Hradec Král.

Nosí Sláva ski? P. okusit jel!

16. Záměnka.

Fr. Řehák.

S „s“ je město, řeka ruská,
s „č“ zas zdoba šatů jistá.

17. Výpustka.

Fr. Teuchner, Drnovice.

Ze zábavy vypusť hlásku,
chodiváš s ním na procházku.

18. Rebusy.

Z Myslibořic.

1. Č $\frac{R}{60 \text{ min'}}$ k

2. S NNNN I
NNNN

19. Doplnovačka s tajemkou.

Hádkářům březovským — Fr: Vlček.

×			s	
	×		l	
		×	b	
		d	×	
			z	×
			s	×

věda

žertovný výstup

vědec

řemeslník

měsíc

slezský vlastenec

20. Záměnka.

M Stránský, Petrov.

S „h“ červeným se v žáru ukáže,
s „z“ kdo je trpěliv, jej rozváže.

21. Výpustka.

Fr. Řehák.

S „g“ je řeka ve Francii,
bez „g“ pozdrav Marii.

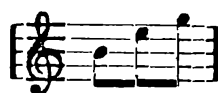
22. Doplnovačka s tajemkou.

Panu pořadateli hádankářky z Medlíc.

	×	e		Jméno muž.
	×	k		mnohý z vás je
	×			?
1/2	×	i	7	Město české
	×	k		ve vodě žije
	×			?
ě	×			člen národa
	×	k		knošení se běře
	×			?
i	×			kov
	×	ě		číslo
	×			?
+	o	×		město v Uhrách
	b	×		zvíře

23. Rebus.

Kolářik, Břest.

(šaráda
otec
jabloň)

24. Permutovka.

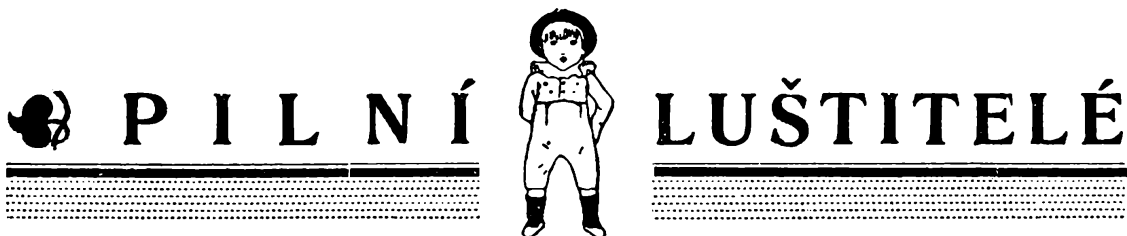
I. Janovský, Břest.

1234 — tíží mysl mnohého,
2143 — jméno muže ruského
zase tobě věstí,
1234 — ve Francii pěstí.

25. Roháček.

L. Ratolický, Skřínářov.

a	a	a	a	g	spisovatel
k	k	l	l		valašský hoch
o	o	r			potřebastolaře
r	r				míra
r					hláska

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 1.—3. čísla do 15. listopadu 1925 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otištěn ve 4. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

OBSAH

J. M. Orebský: Strýček podzimek. — Jan Valoušek: O dvou bratřích. — Edv. Elpl: Padá listí. — Em. Masák: Petřík putuje do Říma. J. M. Dědinský: O Kulháčkovi. — Jan Milota: Kúzlátko. — Z našeho mladého světa. — Koutek pro ruční práce. — Zábavný koutek. — Skrývačka.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis **Anděl Strážný**.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk nádavkem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čís. 19-21.

Seznam luštitelů záhadného dopisu z 1. čísla.

Blížkovice. M. Bodanská. **Brno.** J. Jančík, St. Němečková. **Břest.** Ig. Janovský. **Čebín.** J. Malášek. **Dobelice.** J. Sobotka. **Drážkov.** Fr. Vácha. **Frenštát p. R.** V. Drozd. **Hranice.** R. Heider. **Jablonec.** Fr. Sobotka*. **Jaroměřice.** J. Mrňa. **Jevíčko.** Fr. Keprt. **Kozí-Hory.** V. Cabálek. **Kroměříž.** L. Hula. **Křelov.** L. Soušek. **Letovice.** J. Strnišťová. **Nosislav.** V. Hotový, J. Rézl. **Olešnice.** Al. Horáček. **Opava.** Fr. Vlček. **Petrov.** Jan Krša, M. Stránský. **Podbrěžice.** Fr. Konůpka. **Police.** L. Hlavatý. **Rebešovice.** J. Němec. **Smolkov.** Al. Blažej. **Stavěšice.** A. Špandr. **St. Ves.** Zd. Ryšavík. **Šlapanice.** Fr. Musil, M. Fišerová. **Třebíč.** St. Čecháček. **Tuřany.** J. Bárta*, J. Střecha. **Uh. Ostroh.** K. Kříž. **Velký Újezd.** J. Koš. **Zarazice.** M. Studničková. **Znojmo.** J. Šmíd. **Lukovany.** J. Brázda.

Listárna hádanek. Ryšavík Zd.: Rozluštění jsem nedostal. Janovský: „Nosislavským Pokuš.“ není F. F., jak si myslíš. Fr. Vlček: Zašlete, prosím, příspěvky. Žertovná čtvercovka se velice líbila. Kolářík: Zašlete něco na „sk'ad“.

Všem. Opakuji ještě jednou, že neuveřejním hádanek odjinud opsaných a těch, které nejsou psány na oddělených lístcích. (Ne několik hádanek na jednom papíře).
Pořadatel.

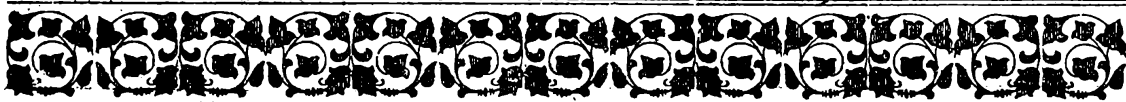
Až v Americe

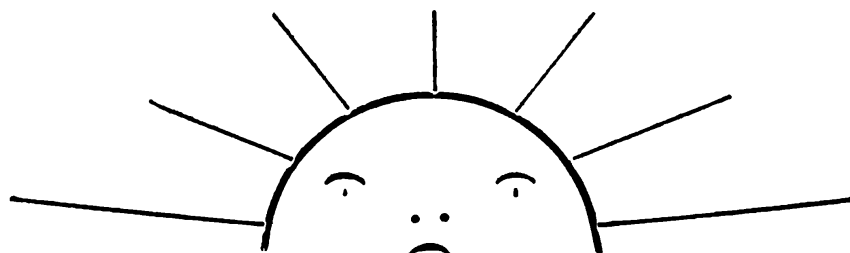
čtou české děti „Anděla Strážného“. Jedna z našich zámožských čtenářek zúčastnila se také prázdninové soutěže. Otiskujeme její práci, abychom jí udělali radost a ukázali našim čtenářům, že české děti ani v Americe nezapomínají na rodnou řeč a svou vlast. Posíláme jí z ní srdečný pozdrav.

Malý nezbeda.

Na strom vylez' malý nezbeda —
nevěděl, že brzy zvolá: „Ach, běda!“
Neb chtě vybrat hnízdo
s nezdarem se potkal;
však starý pták za smělost
hotově jej ztrestal.
Fanouš leza po stromě
nemá ani tušení,
že ke hnízdu nedoleze,
ale sleze stlučený.
Než se Fanouš nadál, čapka s hlavy padá,
zobe pták jej po hlavě, drápy škrabe záda.
Fanouš se dá do křiku, běduje a pláče,
Ke hnízdu se nedostal, raduje se ptáče.
Poškrabán a poklovaný
běží Fanouš domů,
táta mu na přivítání
přidal holí k tomu.
Naučení z toho berte, nezbedové mladí,
ptáčátek nevybírejte, ni v mém rodném kraji!

Františka Zálešáková 1662 Erie Str. Racine Wisc. U. S. A.

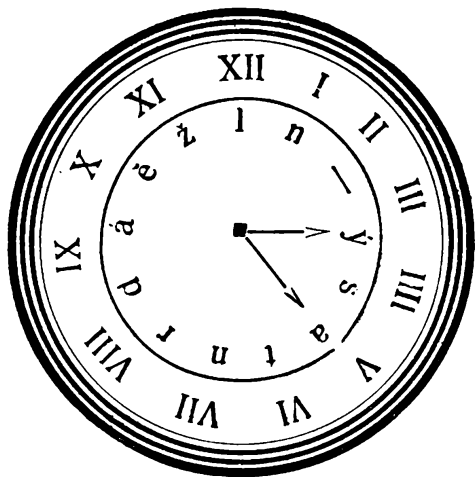

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

26. Záhadné hodiny.
Vláda Sklenář, Telnice.

27. Záhada.
Markýz D'Abel.

Ha!

tančí Vandě lustr

a sněm.

28. Záhadný nápis.
Věra Charvátová, Hradec Králové.

C

Hle bas! máz — lem a
SYRAKUSY EDO BRAV ece — re

29. Čtvercovka.

Vojt. Mazurovi — Fr. Jordán.

Prvou zbraň v každé době,
druhý znám z bible Tobě,
třetí králem byl věz to,
čtvrtá je ruské město.

30. Záměnka.

—ečk—

S „v“ v domě při svícení,
při pohřbu znáš,
s „B“ město na Moravě
určitě máš.

31. Rebus.

„Nosislavskému Pokušiteli“ — Kolařík.

S S S Božena Němcová R Ž

32. Záhadný nápis.

Fr. Strádal, Podivín.

A. N. tělo - zeř rázný - květ - e - podpírej - a c -
 Dyje - j - č - e - lis vede.

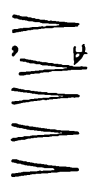
33. Čtvercovka.

Vdp Jos. Pálkovskému — „Dobroděj“

a	a	a	a	a	povstává ze sporu
a	a	á	á	á	biblické jméno
b	d	d	d	h	dopravní vymoženost
h	h	k	k	m	dává světlo
m	n	n	r	r	jméno křesťní

34. Rebus popisný.

Markýz D'Abel.

 krutostí svou proslul smutně
 ve kuchyni potřebujem nutně
 plazí ze ve slunce záři
 vesská dívka s hezkou tváří
 písmena nám konec tvoří.
 Celek s radostnou tváří
 vytají dnes naši hádankáři.

35. Rebus.

Ig. Janovský, Břest.

mu mu
 mu mu

P I L N Í

LUŠTITELÉ

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 1.—3. čísla do 15. listopadu 1925 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otištěn ve 4. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

L. Grossmannová-Brodská: O chytrém a statečném zajíčkovi. — Em. Masák: Petřík putuje do Říma. — J. M. Dědinský: O Kulháčkovi, — Bohumil Šťastný: Opička. — Ignát Zháněl: Dva hovory. — Edv. Elpl: Bubák, — Z našeho mladého světa. — Koutek pro ruční práce. — Zábavný koutek. — Skrývačka.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/VI. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis **Anděl Strážný**.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk nádvakem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Rozluštění hádanek z čísla 1.—3.

Bilovice V. J. Běloch* (27). **Bohumín Nový.** J. Nedvěd (21), Lyd. a Ferd. Píro* (34), A. Satrapová (24), J. Stach* (25), M. Šafářová (23), J. Šjrincl (23), Fr. Pavelka (23), J. Baránek (20), J. Stýblo (20), E. Zgut (20). **Bohuňovice.** Vl. Vlácil* (25). **Boskovice.** K. Bretšnajdt (12), A. Kučera (10). **Brno.** M. Hos (20), J. Čermák (9), Fr. Zdráhal (10), Al. Kameník* (25), Engelb. Nedopil (9), J. Kolouch (13), M. Jímanová* (26), M. Tronerová (1), J. Jero* (24), A. Jamberová (7), M. Coufalová (1), J. Petržela (23), Zd. Snášel (15), G. Kosík (24), A. Mikulík (11), V. Pištělkova (25). **Brodek.** V. Bureš (17). **Cvrčovice.** T. Vejvodová* (30). **Čavísově.** J. Vůjtek (2). **Čechy pod K.** Ad. Šťastný* (26). **Čejrov.** K. Vacek (9). **Frenštát p. R.** J. Blažková, P. Materová, V. Mühlberger, V. Parmoví, M. Klečková, J. Šrubař, B. Sládečková, M. Závodná (všichni po 16), St. Lichnovský* (20), V. Drozd (20). **Heršpice H. K.** Krohath (21). **Hodolany-Ol.** Fr. Novák (1). **Hodonín.** Fr. Jordán* (33). **Hodějice.** Fr. Máca* (27). **Hovorany.** J. Nečas (7). **Hradec Král.** V. Charvátová* (29), A. Hrubý (22). **Hranice.** R. Heider (20), **Hrotovice.** M. Matoušková* (28). **Ivančice.** J. Netopil* (27). **Jaroměřice.** L. Lundquist (4). **Jevíčko.** Fr. Nedělka (7). **Kladná.** H. Boráňová (20). **Knínice.** J. Král (3), J. Trnka (1), Fr. Rosenberg (1), G. Ludřigová (5), J. Komárek (1), B. Koutná (5), Fr. Ševčík (3). **Kobylnice.** M. Poláčková (20). **Kovářová.** A. Nedoma* (28). **Krásná Hora.** A. Košťálová* (24), A. Votlučka (15). **Křelov.** I. Soušek (19). **Kunčice.** A. Horáček (22), J. Jurek* (29). **Kyjov.** A. Sečka* (30). **Lanštorf.** H. Morávková (22). **Letovice.** J. Pochopová (26), J. Strnišřová* (22). **Lipník.** J. Mrňa (10), J. Kopeček (13), A. Kouřil (9). **Líšeň.** A. Mazlová (15), M. Butorová (17). **Lověšice.** Frgalová (10). **Lukov.** H. Seilernová* (22). **Maloměřice.** V. Mikulášek* (25). **Markvarec.** J. Ille* (24). **Mouřinov.** L. Buriánová* (25). **Nahašovice.** Frant. Zmeřkal* (26). **Němčice.** St. Zdražil (20). **Nosislav.** V. Hotový (15), J. Jinek (22), „N. P.“* (30), J. Rézl (25). **Obory.** Fr. Hořinský (16). **Olomouc.** Nepodepsaný (10). **Ostrava.** G. Srokova (6), E. Valošřkova (2). **Ostrovařice.** K. Veverka (10). **Petrov.** J. Krša* (28), M. Stránský (17). **Podbřeřice.** Fr. Konůpřka (14), Kl. Florián (20), J. Kučera (13). **Podolí u B.** A. Drlik (15). **Podolí u P.** J. Mikeš* (21). **Podivín.** Fr. Strádal (18). **Ponětovice.** V. Chlup (14). **Poruba.** M. Palička (5). **Praha.** J. Červinka (20), J. Muřka (14). **Prstná.** J. Mareol* (22). **Předkláštěř.** J. Šmarda (6). **Prerov.** V. Robiček (1), Fr. Kech (9). **Přistřpo.** M. Kruřžiková (17). **Přivoz.** L. Duda* (24). **Radeř.** **Svratka.** A. Chroušřt* (29). **Radňovice.** Fr. Padalík (20). **Raduň.** Fr. Kurřka (19). **Rebeřovice.** J. Němec (19). **Řiše St.** V. Florian (10). **Skřinářov.** I. Katolický* (22). **Smolkov.** A. Blažej* (22). **Stareč.** A. Lapešř* (27). **Stavěšice.** S. Kolářřik (18). **Svinov.** A. Svoboda (3). **Svitávřka.** G. Hynřkova (17). **Sukdol.** K. Polák (18). **Šebetov.** L. Dobešř, J. Hrdýř, J. Dvořák, O. Krenar, A. Lůřřka (po 1), B. Hrazdřirovř (4). **Tikovice.** J. Peřřka (9), J. Peřřka (11). **Tišnov.** V. Borkovcovř (31), A. Dvořák (29). **M. Svoboda*** (31), Nepodepsaný (22). **Topolná.** Fr. Lapěřřik (4). **Trojanovice.** J. Hrachovř, J. Vojřkůvřka, J. Holub, V. Fridrich, M. Malř, A. Holubovř, A. Horčěřkova, B. Zlavřitelovř (po 16). **Tuřřany.** R. Dostřalovř (23), J. Břarta* (26). **Třebič.** Fr. Svoboda* (27), J. Skorkovřský (20). St. Čecháčřek (27). **Újezd V.:** L. Šteigerle (15). **Vážany.** A. Sedlák (1). **Vicenice:** A. Sobotřkova (4). **Voděrady.** H. Bilkovř (22). **Vrbice.** K. Tyrolřt (20). **Vracov.** M. Gasnřárek (16). J. Mezihořřák* (20). **Vranovice.** A. Vřaclavřik (14). **Vratimov.** K. Zřaruba (14). **Vyřřkov.** S. Hepp (15). **Zborovice.** A. Vlasatřik (10). **Zhorec Fr.** L. Chaloupřka (13), **Zhoř.** V. Paul (5). **Ždřanice.** R. Pinterovř (5).

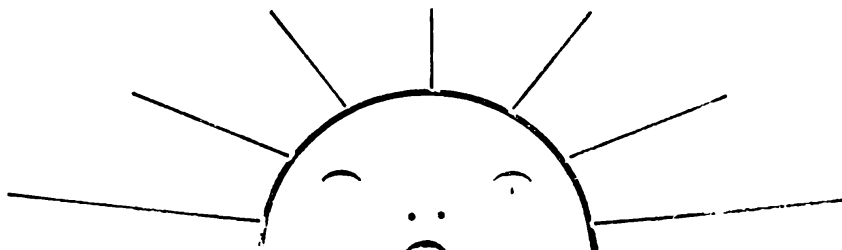
Listřřrna hřřdanek. Z d. F.: Je mřř lřřto, řře i Tebe musřřm pranřřřřovat. Hřřd. „Leřř, řře Třřnsřřkřř kov ařř z Čech“ je dořřlovně opsřřana z „Kvřřtřř Mlřřdí“. Anřř tam nenřř přřvodnřř. — Krřřa, Petrov: Mřřžeřř. V. Charvřřatovřř Dřřk za hřřdanky. Tvořře zřřhady jsou oblřřbeny. Pozdrav! — „A Dur“: Mřřžeřř. Vlastnřř rřřd přřjmu. — Ille Markvarec: Zashřřlřřm! — **Kařřdovřř hřřdanku na zvlřřstnřř lřřstek. Jeřřtřř jednou přřpomřřnřřm: Hřřdanky (nřřvrhy k otisknutřř) zasřřlějte na oddělenyřřch lřřstěřřch.** — Vřřsem přřřatelřřm ? a „Anděla Strřřžněho“ veselě Vřřnoce a mnoho dřřrkřř od Jeřřřřřka přřře pořřadatel.

Vřřsledek soutěřře z 2. řřisla

bude oznřřmen v řřisle 5. a nejlepřř přřace otřřřřřeny. Kdo by se chtěl jeřřtřř zřřčastnřřti soutěřře, mřřže zasřřlatřř odpovřřěřř do 5. prosince.

Nový naučný slovník.

Nakladatelství „České Ročenky“ v Plzni hlásí se opět novým velkorysým podnikem. Je jím „Příruční ilustrovaný naučný slovník „České Ročenky“, který svým 1. sešitem slibuje státi se opravdovým českým Larousseem, jež předčí mimo jiné úplným místopisem ČSR. Hesla jsou ku podivu četná a při tom tak výstižná, že in formují přesně každého ve všech ohledech. Úprava je velmi sličná, formát skutečně vhodný a ilustrační výzdoba předstihuje podobná díla cizí. Vychází v měsíčních svazcích po 160 stranách za pecuhých Kč 13.20, předplacení poskytuje zvláštních výhod. Pro velmi četné přednosti doporučujeme tento slovník upřímně všem dospělejším čtenářům, kteří se chtějí rychle a stručně poučiti v nejrůznějších oborech. Možno objednat i také prostřednictvím knihkupectví Občanské tiskárny v Brně.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188

1. Záhadný nápis.

J Janovský — Pořadatel.

Stál vám o oční mundur v máji!

2. Tajenka.

Kolařík.

dědinka je malá, tichá
patří do skupiny tonů
králem zvířat nazývá se
mezi spojky též se míchá
úvodem jest vždy hlas zvonů
v hudbě ovšem nalézá se.

3. Vsuvka.

Fr. Kolaříkovi — Kříž Karel, Uh. Ostroh.

Hudebníkům jistě známá,
k ukončení bývá hrána,
když v ní ale patu ztratí
to, co dětem chvíli krátí
v zimní dobu: z úst se hlásí
ve Svatvečer všech i chasy.

4. Přesmyčka.

Kříž Karel, Uh. Ostroh.

b = d Která doba již? — Ž. k. t = o

5. Rebus.

L. Katolickému — Fr. Jordán.

5 50 g klad 100

6. Přesmyčka.

Hádankářkám z Medlic — Fr. Jordán.

TEN DÁ V kostele dar
pro blaho národa,
kdo cítí v srdci žár,
ďáblu se neprodá.

7. Rebus.

Pořadatelé — Fr. Řehák, Hradčovice.

Dendenden, denden, den,
noc, nocnoc, nocnocnoc.

8. Skládačka s tajem.

Fr. Strádalovi — Fr. Jordán.

K	a	r	e	l
p	r	a	s	e
o	d	v	o	d
p	l	e	v	a
k	a	n	á	r
A	l	i	c	a

jméno muže.

zvíře tu že.

strom tu zase.

jístl dá se.

pláka znáie.

děvu máie.

9. Tajenka.

Fr. Teuchnerovi — Fr. Jordán.

K obilí se řadí,
město zříme rádi,
dobrý byl on malíř,
chutný, když ho talíř,
na poli zas bývá,
kyselinu skrývá.
Hlavy, paty dolů dej,
v celku se pak dobře měj.

P I L N Í

LUŠTITELÉ

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 4.—6. čísla do 15. února 1926 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otištěn v 7. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

E. M.: Jindřich Šimon Baar. — Jos. Vévoda: Kovářova dceruška u jeslíček.
— J. Milota: První půlnoční. — Edv. Elpl: Vánoce. — Em. Masák: Petřík putuje do Říma. — J. M. Orebský: Proč zajíci chodí bosí. — Fr. Háj: Vzpomínka na roráty. — Jan Valoušek: Psaní Ježíškovi. — Koutek pro ruční práce. — Skrývačka.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma července a srpna.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/VI. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis Anđel Strážný.

Předplatné na *Anděla Strážného* celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk nádavkem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Listárna redakce.

Jar. V., Šitbořice. Báseň nemohu ještě otisknouti a také na dále mám velkou zásobu. Rukopisy se nevracejí. Kniha ti byla zaslána jako 3. cena prázdninové soutěže. Což jsi si ani nepovšiml oznámení v 1. čísle letošního ročníku? — **Iljuška.** Otisknu, jakmile se uvolní trochu místa. — **J. Z., Olom.** Pohádku musím ještě odložit. — **Jos. M., Lipník.** Dostal jsem všechny tvé básničky, ale dosud se nehodí k otisknutí. Cvič se ještě!

Která kniha se mi nejvíce líbila.

Nejvíce účastníků soutěže z 2. čísla vyslovilo se pro knihu „*R o b i n s o n*“ a časopis „*A n d ě l S t r á ž n ý*“. Byli to: Ant. Bohuslav, * Brno-Židenice; G. Kosík, Brno; Jar. Heger, Milenov; Vlasta Zavadilová, Bohuňovice; Jar. Konečný, Ždánice; Ign. Janovský, Břest; Jos. Bárta, Brno-Tuřany. — Po jednom hlase dostaly tyto knihy: „*Jan Cimburá*“ od J. Š. Baara (Fr. Červinka, * Praha-Bubeneč). — „*Zapadlí vlastenci*“ od K. V. Raisa (Ant. Sečka, * Kyjov). — „*Srdce*“ od Edm. de Amicis (Ferd. Drtil, Brno). — „*Psohlavci*“ od Al. Jiráská (Vojt. Bureš, Brodek). — „*Kytice*“ od K. J. Erbena (Jos. Mrňa, Lipník). — „*Babička*“ od B. Němcové (Jos. Kvapil, Brno). — „*Druh s kříže*“ od Fl. M. Kingsleyovy (Drahom. Vaňková, Brno-Juliánov). — „*Myslivec Anton*“ od Václ. Kosmáka (Emil Kozina, M. Ořechov). — „*Obětovaná*“ od Al. Dostála (Mar. Spalová, Přestavilky). — „*Škola mé štěstí*“ od K. Světlé (Lud. Omasotová, Přestavilky). — „*Jindra*“ od J. Kliepery (Ant. Vlasatík, Zborovice). — „*František Pometlář a bratr jeho Petřík*“ od Fr. Pravdy (Jos. Šoustal, Sovadina). — „*Sirotek Indiana*“ (Engelb. Nedopil, Brno). — „*Malá trpitelka*“ od Išky Posnerové (Antonín Kosík, Třebíč). — „*Čítanka*“ (Marie Bodanská, Blížkovice). — „*Královna Dagmar*“ od V. Beneše-Třebízského (Fr. Jančík, Brno-Juliánov). — „*Pohorská vesnice*“ od B. Němcové. (Fr. Jančík, Brno-Juliánov). — „*Nejmladší syn*“ od Ž. Podlipské (týž). — „*Kříž u potoka*“ od K. Světlé (Anna Hunčová, Koryčany).

Další ukázky odpovědí.

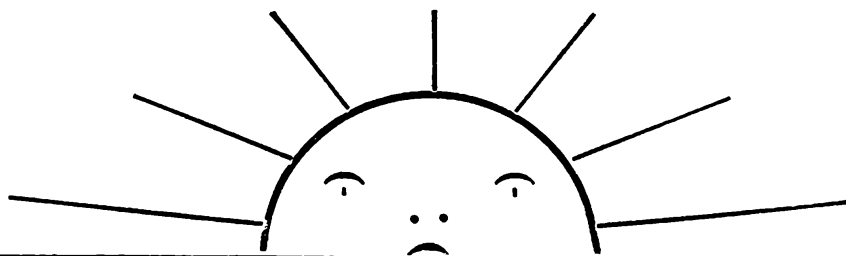
VII.

Z mé malé zásoby nejvíce líbila se mi kniha od V. K o s m á k a „*Myslivec Anton*“. Spisovatel seznamuje nás zde s myslivcem, jenž stal se obětí omylu. Na lesní pochůzce najde mrtvolu, již v prsou trčí vražedný nůž, jím před nějakým časem ztracený, čehož on si nepovšimne. Vytáhne jej, aby se přesvědčil, zdali raněný ještě žije a vida, že ne, vrazí jej znova do prsou mrtvolu, vzpomněv si, že v takovém případě má se nález ponechat, jak byl shledán. V tom však je zahlédnut hlídačem. Odsouzen na 20 let; teprve po 18 letech na smrtelné posteli přízná se sousední mlynář, jeho sok, že pocestného toho sám doma zavraždil a na místo zavekl. Kniha tato líbila se mi nejen pro svou pouťavost a vážné vypravování spisovatelovo, jenž nedráždí zbytečně obrazotvornost, ale zvláště proto, že byla mi milou osobou darována. — Kozina Emil, Malý Ořechov.

VIII.

Nejvíce se mně líbila kniha „*Druh s kříže*“, a to proto, že přišel do ráje ubohý židáček. Bylo to hrozné pro Annu Kaifášovu, že ztratila svého hezounkého synáčka, ale malý židáček též mnoho zkusil mezi zbojníky. Jeho pravá máti byla hodná a zbožná i chůva jeho byla hodná, ale za to otec Kaifáš byl tyran a takový byl i ten otec nepravý. Jednoho dne Pán Ježíš uzdravil hodného Štěpána. Lidé dobří již tenkrát Ježíše milovali a proto když jej svatého vedli na smrt, bylo jim hořko. Synáček Anny Kaifášové měl v sobě ohýnek víry, když pak byl blízko Boha ukřižovaného, tu jeho srdce volalo: O smiluj se, o smiluj se, jsem ubohý hříšný žid. A tentokrát mu byl domov vrácen. — Drahomíra Vaňková, 1. tř. měst., Brno-Juliánov.

P o z n. r e d a k c e : Povídka „*Myslivec Anton*“ vyšla v Sebraných spisech V. Kosmáka, díl XI. Vydala ji Občanská tiskárna v Brně. Podobně povídku „*Druh s kříže*“.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

10. Rebus.

J. Kršovi — Stránský.

S A OOL

11. Záhadný telegram.

Fr. Vlček, Opava.

Host a Rus.

Děs.

Divno.

Benro Kemno

12. Souzvučka.

V. Charvátová, Hradec Králové.

I cizinci obdivují
našeho Moravského

13. Rebus.

Markýzi D'Abel — Fr. Jordán.

Z mládě

14. Přesmyčka.

L. Hlavatý.

Mich. »Helenka kárá!«

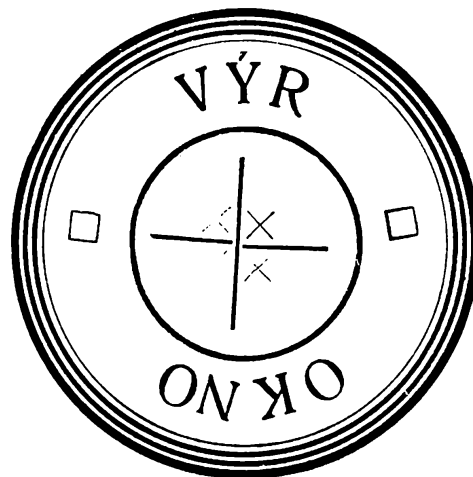
15. Koníček.

Kolářik, Břest.

žal	bě!	jen	dej	bra	bě	hle	od
lho	hle	třím	vso	dí;	nám	ným	vso
Slá	ný	dí.	nost	te	náš	po	smích
Ó	stej	dek	zrak	vě	a	ji	k rod
Kde	ži	ot	ji	a	zas	pad	bě;
ců	me	vy	kách	lém	hro	štít	nen
vot	na	hle	pe	tam	spá	v těch	v za
dá	kcu	zhas	še	kob	ní	není	sa

16. Záhada.

V. Charvátová, Hradec Králové.

17. Čtvercovka.

Fr. Vlček, Opava.

a	a	a	a
á	á	k	k
l	l	r	r
t	t	u	u

pohoří
část těla
strom
?

18. Roháček.

Fr. Teuchnerovi — F. Jordán.

K	o	m	o	r	a
m	o	r	a	k	
K	r		s		
v	o	r			
s	v				
t					

krásné od něho čtení,
díra jakás' k zření,
zlo působí lidu,
nemoc, nese bídu,
míra známá dosti,
slabikář ji hostí.

19. Zrůda.

Fr. Vlček.

Spisovatel jeden v chvatu
(kdosi takto lidu zvoní)
urazil prý sobě patu,
protože ho zrůda honí.

20. Ráček.

Ig. Janovskému Fr Jordán.

Tisíc když biblické osobě dáš
a přečteš to pěkně ráčkem,
titul ženy se Ti zjeví
s pozdviženým svým nosáčkem.

21. Háčkovka.

Všem hádankářům „Anděla
Strážného“ věnuje Fr. Jordán,
Hodonín.

Když městu jen čepičku
dáte,

častokráte i Vy jej máte.

P I L N Í

LUŠTITELÉ

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 4.—6. čísla do 15. února 1926 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otištěn v 7. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

Sedmisté výročí smrti sv. Františka z Assisi. — Fr. Střížovský: Sv. Frantisek z Assisi. — Jos. Vévoda: V chatě loupežníkův. — Fr. Háj Školák Kája Mařík. — Em. Masák: Petřík putuje do Říma. — Frant. Hrubý-Bukovec: Svatý František a ptáci. — Jiří Sahula: Lišáci v pasti. — J. M. Dědinský: O Kulháčkovi. — Z našeho mladého světa. — Jak malíř Drahovzal lacino cestoval.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Pro výnosu Reditelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používání známek novinových pro časopis AnĎel Strážný.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk nádavkem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Listárna redakce.

Jak. Z., M. Otisknu oba příběhy ze života, jak jen bude místo. — **J. H.** Otiskuji jednu Tvou práci, ale sazeč nebude jistě spokojen s Tvým rukopisem. Snaž se psát pečlivěji, aby nemusil luštiti pracně některých Tvých písmen! — **Lud. Š., R.** „Divoženky“. Nehodí se mi obsahem a také forma je často nesprávná. — **Fr. K. V. M.** „Bůh neopouští“, „Večer u rybníka“. Dosud se mi nehodí, třeba sloh povídky je pěkný a prozrazuje nadání. Myslím, že ji ani jiný náš časopis neuveřejní. Pro tisk třeba psát jen po jedné straně papíru! Znamka na odpověď v dopise nebyla. — **Jos. M., L.** „Zima“, „Naše zvony“. Musil bych obě básničky zcela přepracovati, abych je mohl otisknouti. Báseň není jen v pěkných rýmech. Cvič se dále! Za blahopřání díky!

Z našeho mladého světa.

„Zlatá svoboda“.

Bylo to v zimě v sobotu ráno, kdy maminka šla právě do města tři čtvrti hodiny od nás vzdáleného. Kdykoli šla maminka do města a my měli prázdnou (byla sobota tato z těch dnů zimních, kdy se pro nedostatek otopu nemohlo vyučovat a tak byly prázdniny), chodíval jsem s ní ze stavení přes dvůr na ulici ještě jí naposledy připomnět, aby mi z města něco přinesla. Téhož roku napadlo hodně sněhu, takže se měla zvěř velmi zle. Zajáci lezli do zahrad a ohlodávali stromy, koroptve tlačily se až do dvorů nemohouce rozhrabat v poli sních.

Jdu tedy jako jindy před ní a metlou odmetám sních až k dveřím na ulici. Otevru a maně se podívám do kouta. Vidím cosi černého sedět na zemi, zdvihnu to a najednou zvolám: „Maminko, zmrzlá koroptev!“ „Ukaž!“ zvolala též maminka. „Chuděrka, snad není ještě zmrzlá, zanes ji do kuchyně a zabal ji do nějakého hadru, já už musím jít.“ Dal jsem jí s Pánem Bohem a již pádil jsem do kuchyně, jak by mi střecha nad hlavou hořela. Zabalil jsem koroptev do namanuvšího se mi hadru a dal na nejméně vyhráté místo v kuchyni. Odstoupiv jal jsem se pozorovat. Dosud nejevila života, chuděrka malá.

Najednou jsem zajásal. „Žije! Žije! Sláva!“ a skloniv se nad ní pozoroval jsem, že se probírá z mrákot. Za hodnou chvíli pozvedla hlavičku a počala se rozhlížeti po kuchyni a konečně utkvěla svýma malýma, šedýma očkama na mně. Jakoby mi děkovala, i pohládít se nechala, pak se vyhoupla z obalu kolem ní dosud vězíciho. Zamávala křídélky a vyhoupla se na moji ruku, kterou začala zobat. „Aha, máš hlad, počkej, hned ti donesu.“ Položil jsem ji a utíkal na sýpku. Nabrav do hrsti pšenice zase jsem seběhl do kuchyně, kde už jak by vyhlídala, čekala hladová. Rozhodil jsem na stůl pšenici, do níž se hltavě pustila. Z hrsti pšenice zůstalo jen pár zrněk, jak bylo nenasytné její hrdélko. Chtěje ji uchránit před zuby a drápy psů a koček, donesl jsem jí po hrdličce osiřelou klec, do níž jsem ji posadil na bidélko tak, aby se nepoplašila a zavěsil ji na hřebík v kuchyni.

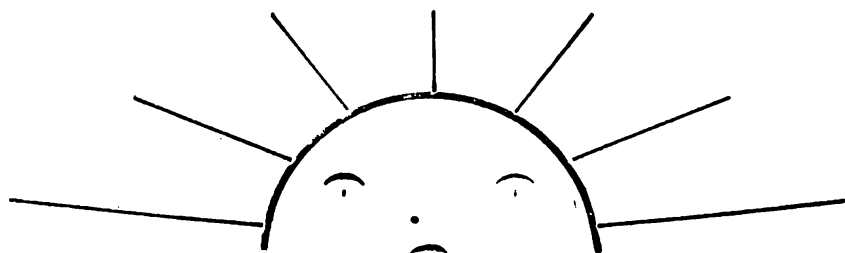
K poledni přišla maminka z města a hned se ptala, zdali je koroptev na živu. Jevila velkou radost, když jsem jí sdělil, že ano. Doložila, že si ji mohu nechat v kleci, budu-li jí řádně krmit. Byl jsem rád, že tak matka ustanovila, měl jsem to přání hned jak odešla do města, leč bál jsem se je vyslovit. Donesl jsem jí hrneček s vodou a do druhého nasypal pšenice. Stojí na židli, zavěšoval jsem hrneček s vodou. Jdu pro hrneček druhý, ale zapomněl jsem zavřít dvířka od klece a poněvadž bylo poledne, v kuchyni se hodně topilo, bylo též hodně páry, proto musely být dveře do kořán otevřeny, než by pára vyšla. Jdu tedy ke stolu pro hrneček druhý a najednou slyším nad hlavou „fi, fi“. Trhl jsem sebou a leknutím hrneček s pšenicí na zem upustil, zíraje do jednoho místa — —, totiž do prázdné klece.

„Jé, mami, koroptev mi ulítla, koroptev jest pryč!“ vzkřikl jsem. Maminka se jen usmála a povídá. „Nechtěla jsem ti kazit radost, ale já jsem to věděla, že to tak dopadne. Bylo jí teskně po svobodě.“

Za to já celý smuten odklízal jsem zase nazpět nedávno přinesenou klec. Pověsiv ji v komoře, utíkal jsem ven do polí, kam její let směřoval, lamentuje celou cestou. „Ubohá — zmrzne — zmrzne!“ Ale nebylo jí nikde, jen kdesi bylo slyšet její veselé „čtířík, čtířík!“ Ráno jsem jí od zmrznutí zachránil a sotva že se ohřála, již je ta tam — — —

Ale to jsem dobře pochopil, co je to kouzlo přírody a zlatá svoboda.

J a n H á j e k, absolvent měšť. šk.

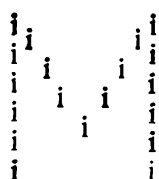

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

22. Rebus.

Boh. Mrázek, Ponětovice.

Prosinec,
leden,
únor,

23. Záměnky.

Multuš z Myslibořic.

S „t“ na mříži bývá,
s „b“ tam věčný klid,
s „ch“ teplý kraj obývá,
s „m“ postraší lid.

24. Zdrobnělka.

Vojt. Mazurovi — Fr. Jordán, Hodonín.

Vzlétá do velké výše,
k oblaku se točí,
rostlinku na horách
oko tvé hned zočí.

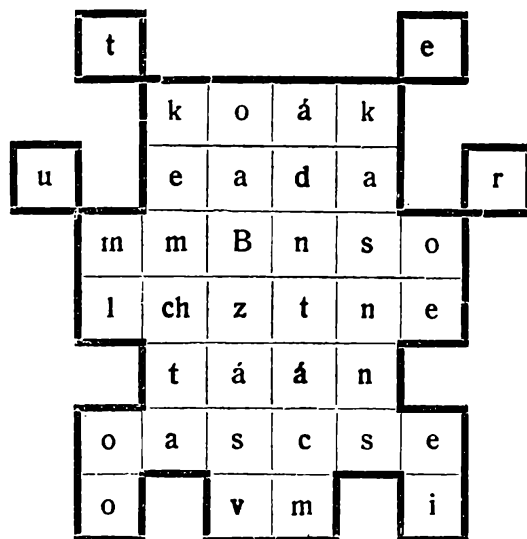
25. Číselka.

Zahradník V., Bílovice.

Všechny děti 1234 mají 3214

26. Koníček.

Vlček František, Opava.

27. Skrývačky.

Mašek Adolf, stud. v Lomnici u Tišnova.

- Obr nosí skály.
- Stařec kouří z dýmky.
- U hry se pobav.
- Ubrus koupila matka.
- Jíra seká dříví.

28. Početní hádanka.

Kolářik Fr. stud., Břest.

Čísla od 1 do 64 sestavte do čtverce, aby všemi směry čtena dala číslo 260.

29. Doplnovačka.

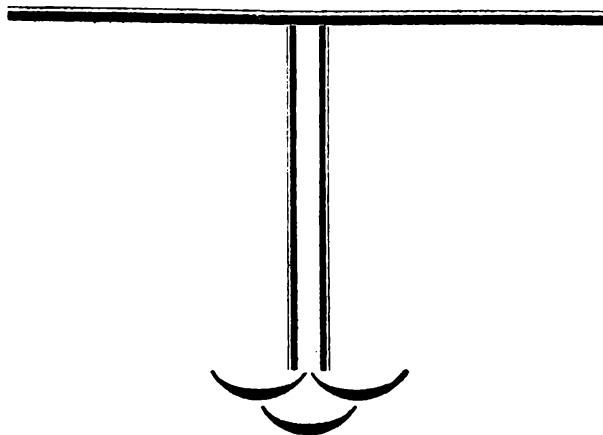
K. Semerádová, Rajhrad.

x	o		hmyz
x	e		biblické jméno
x	r		z řepy dobývá se
x	b		česká řeka
x	d		bibl. jméno
x	n		nápoj
x	l		jedovatá rostlina
x	e		dřevo
x	a		část těla
x	ž		rak. řeka
x	t		rytíři užívali
x	l		zvíře domácí
x	a		z ní cukr se dělá
x	ž		řeka v rep. rakouské
x	o		na jihu zuřivá
x	m		žen. jméno
x	i		roční čas
x	v		pták noční
x	a		hosp. náčiní
x	o		lékařská cizí rostlina

30. Hádanka.

Zahradník V., Bilovice.

Dvojslabičné slovo jsem,
konecku tvrdou mám,
druh pole znamenám.
Háček-li mně uděláš,
ve vodě mne uhlídáš.

P I L N Í

LUŠTITELÉ

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění z 4.—6. čísla do 15. února 1926 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otisknuto v 7. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

Jan Valoušek: Moloděc Miša. — Bohumil Štastný: Legenda. — Jos. Vévoda: Datlová palma — J. Mil. Sázavský: Kocourek. — Em. Masák: Petřík putuje do Říma. — B. Jasnov: Na lyžích. — Fr. Háj Školák Kája Mařík. — Edv. Elpl: Datel. — L. Grossmannová-Brodská: Dvě bajky. — Jiří Sahula: Voda a led. — Koutek pro ruční práce. — Zábavný koutek. — Skryvačka.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Ule výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používat známek novinových pro časopis **Anděl Strážný**.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk nádvkem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasílají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čís. 19-21.

Listárna redakce.

Listárna redakce. Aby toto číslo mohlo vyjíti včas, bylo nutno odložit se z n a m lu štítel ů do čísla 8. — **Z. J. U.** Pro letoší rok stačí zaslané 3 básně. Více bych letos již sotva mohl otisknouti. Podobného druhu kratší básně a snad i drobná prosa bude mně pro nový ročník vítána.

Z našeho mladého světa.

Veselá příhoda s naším psem. Náš pes Nera má barvu černou, jen nohy jeho jsou okrově žluté. Prsa jeho jsou mohutná a ostatní tělo souladné. Slovem zdravě urostlý chlupík. Když jsme ho měli asi rok, šli jsme jednou do rybníka se koupat. Nera se někde potuloval. Potom slyšel patrně od rybníka veselý hláhol, i přiběhl, stanul a udiveně se díval po mně. „Nero, pojď sem!“ zavolal jsem. Poskakoval, poskakoval, ale nešel. Leh jsem si na znak na vodě a plaval. Pojednou mne vyrušil pokřik. Podívám se a vidím: Nera vesluje rybníkem ke mně, ale jaksi ztěžka. Tlamu má obtěžkanou jakýmsi břemenem. Nera totiž našel na břehu moje šaty a boty, posbíral je do zubů a nesl je do vody. Myslel patrně, že jsem to na břehu zapomněl. Jakmile odrazil od břehu, nabrala se mu voda do bot a táhla mu hlavu do vody. Když chtěl nabratí dechu a otevřel čumák, boty se mu ponořily a on začal po nich chňapat. Vyhnal jsem ho z vody, vyhledal boty, promočený kabát, kalhoty a košili rozestřel jsem na břehu a dalším kazáním jsem mu vysvětloval, že je hlupák, veliký hlupák! Smích z toho byl skoro po celém městečku.

K. Prukner, Kamenice.

Brok rozhodl souboj. Vyšívala jsem jednoho nedělního odpoledne v zahradě. Náš pes, jménem Brok, vyhříval se hezky u mne. Bratr, o dvě leta mladší, hrál si se svým spolužákem z první třídy. Avšak při hře se nepohodli a začali se přítí. Došlo na rvačku a pěstě jen se mihaly. Pojednou se dal bratr do pláče a tu jsem zpozorovala, že mu teče z nosu krev. Brok, uslyšev nášek bratrův, spěchal mu na pomoc. Zuřivě se vrhl na odpůrce a roztrhl mu celou nohavici u zánovních kalhot. Hned bylo po souboji a milý vítěz vracel se s pláčem domů. Jednou rukou držel roztrženou nohavici a druhou si nestačil utírat slzy. Bratr, jemuž „červená“ dosud nepřestala téci, smál se radostně. Brok radostně a sebevědomě vrtěl svým vějířovitě stočeným ohonem.

Cíchová Alžběta, žákyně III. třídy měšť. školy, Vochoz u Tišnova.

Náš statečný Barin. Radostí velikou jsme se těšili na prázdniny, obzvláště, jak se budeme chodit koupat. Jednoho dne bylo velice horko. I šel jsem se koupat se svým spolužákem. Vzali jsme našeho psa Barina, abychom ho vykoupali. Můj spolužák vzal si svoji malou sestřičku také okoupat. Hráli jsme si ve vodě, dělali jsme žabky. Na sestřičku jsme docela zapomněli. Ona si tam hrála a potom šla do vody. A co tam tak stojí, zatočila se jí hlava a spadla do vody. Lekli jsme se velice, ale náš Barin se nelek. Skočil za ní a vytáhl ji. Posadili jsme ji na Barina a s radostí táhli jsme domů.

Příkryl Miroslav, žák IV. tř. obecné školy v Napajedlích.

Kabát a strašák.

Poslyšte, co se u nás jednou stalo se strašákem. Mladý sedlák zašil prý si do kabátu papírové peníze. Nevím, kolik prý, asi pět set. V letě odešel na vojenské ovičení. U lesa měl zeli, zajáci zle je tam cuchali. Selka, že tam dá strašáka. Schnali, kdejaký byl už šat k ničemu, vycpali ho slamou a brzy stál u lesa hlídač a cinkal si sklíčky. Ale třetí den ušáci se mu smáli do očí.

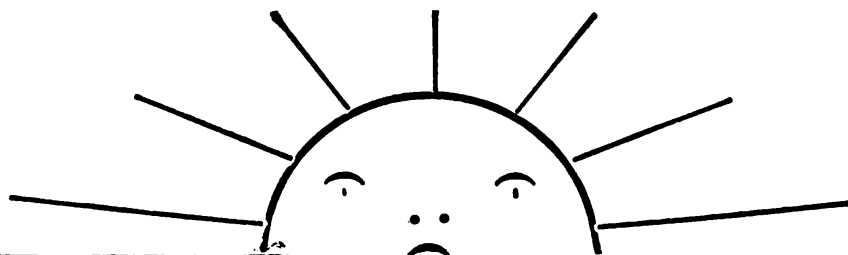
Přede žněmi přijde hospodář z vojny. První jeho bylo, kde že má ten starý kabát. Divědo mdlob nepadl, když se dověděl, kdo se pyšní v jeho kabátě. Běží tam, kabát jiný. Jeho kabát pryč i s penězi. Asi za týden jede sedlák do polí, potká pa-

sáka a co vidí? Pasák si vykračuje v jeho kabátě. Skočí k němu: „Kde jsi ten kabát vzal?“

„No, jdu z lesa a vidím na panákoví obstojný kabát, lepší, než já mám. „To by tak hrálo,“ povídám si, „ty tu v něm strašíš zvěř a já zase v tomhle lidi. No a to jsme si tedy kabáty vyměnili.“

Sedlák nadzvedne levou pŭlku a — tajná kapsa nedotknuta. „Chtěl bys tenhle můj kabát za ten?“ vyhrkne na pasáka.

„I vždyť mám, pantáto, toho dost. To by tak, abych já si ohodil líp než pantáto.“ Ale že sedlák jinak nedal, svlékl kabát a dostal ještě lepší. Pochodil dobře, ale sedlák stokrát lépe... Iljuška.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahoušský v Nosislavi číslo 188.

1. Záhadný nápis.

Skrytému — „Černý rytř“.

Letí . suk . . optik . . . sval . . . si . . . slon ?

2. Záměnka.

Pernica Václav, Ostrov u Macochy,

S „v“ námořník potřebuje,
s „h“ jistá zásada sluje.

3. Přesmyčka.

Fr. Viček, Opava.

Car bude bit. $b = p$

4. Záhada.

Čtenářům „A. S.“ — J. Mikeš.

	sad ² =	dno ² =	zde ² =	pět ² =	zlo ² =	
osm ² =	sto ² =	krk ² =	lon ² =	Mže ² =	dna ² =	hýl ² =

5. Král. procházka se skoky koníčka.

Všem odběratelům — J. Bárta.

		ro	cuk				
		ží,	vé				
stře	jí	ma	le	be	se		
		chy,	le				
		ved	z cuk				
		loup	ru	jak	koš		
	cha	ty	ky,	je	ži.	tel	
ky,	stat	ky	vše	M.	Al.	vě	s

6. Přesmyčka.

Jordánovi — Markýz D'Abel.

Chutné plody.
Jezero plné vody.

7. Záměnka.

P. Řehákoví — Stránský.

S „v“ maso nám poskytuje,
s „p“ v kuchyni se potřebuje.

8. Dvojjáměnka.

Ig. Janovský, Břest u Kroměříže.

S „p“ je část s „ch“,
s „m“ pne se ve s „v“.

9. Roháček.

Fr. Vlček, Opava.

c	c	e	e	e	
e	i	i	p		
o	o	s			
s	v				
v					

bávník

obilí

zbraň

nota

souhláska

10. Souzvučka.

Fr. Vlčkovi — Fr. Jordán.

K lidu naší republiky
 — —; žijte stále ve
 svornosti,
 neb dobrá a pevná ruka
 — — ke blahu a
 mchutnosti.

P I L N Í L U Š T I T E L É

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění ze 7.—9 čísla do 10 května 1926 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otištěn v 10. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

J. M. Dědinský: Jaro běží. — Fr. Háj: Kájův Štědrý den. — J. Z. Uhde: Já nevím... — Jos. Vévoda: Odkud přišly vlaštovičky? — Em. Masák: Petřík putuje do Říma. — Edv. Elpl: Jarní. — Jiří Sahula: Prozrazené šibalství. — J. Veselský: Skleněná hora. — J. Milota: Špendlík a jehla. — L. Grossmannová-Brodská: Poučná kapitola. — Z našeho mladého světa. — Koutek pro ruční práce.

Na besedě,

sbírka dětských povídek od Marie Alfonsy. Četně ilustrací. — Stran 213. — Cena 10 Kč. Objednávky přijímá a vyřizuje každé řádné knihkupectví nebo přímo nakladatelství

Občanské tiskárny
 v Brně, Starobrněnská ulice číslo 19-21.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Dle výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používat známek novinových pro časopis An d ě l S t r á ž n ý.

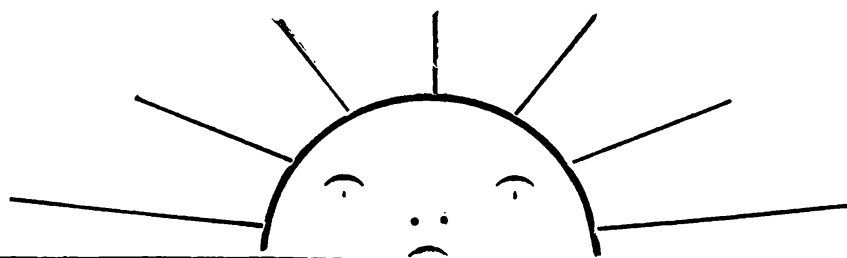
Předplatné na *Anděla Strážného* celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk
nádavkem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasílají se redakci do Brna,
Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Listárna redakce. Jos. M., L. Tvých veršů nemohu otisknouti! Nepošlej mi také své sbírky „Cestou osudu“. Myslím, že je v Tvém věku příliš časně pomýšleti na vydání knihy. Schovej si ji na památku pro sebe. Až se za nějaký rok podíváš na své nynější básničky, dáš mi za pravdu. — **Pořadatel hádanek** žádá zasílatele rozluštění i návrhů na hádanky, aby své dopisy opatřovali řádnou známkou, jinak jich nepřijme.

Rozluštění hádanek z čísla 4—6 zaslali:

Adamov: A. Mazalová (2). **Babice:** S. Kaloud (17). **V. Bílovice:** B. Trnka (2). **Bohuňovice:** V. Čtvrtek (18). **Brno:** Jos. Bárta* (22), Al. Kameník (16), V. Pištělková (21), G. Kosík (16), R. Obdržálek (15), Fr. Bednář (21), J. Kolouch (4), Fr. Sychra (14), Jos. Petržela (18), Fr. Rybář* (25). **Brankovice:** J. Hanák (18), V. Houšť (17). **Brtnička:** T. Špunda* (19). **Bučovice:** M. Palatínová (9). **Bohunice:** A. Rybář (17). **Bohumín N.:** J. Peroutka (9). **Cyrčovice:** Ter. Vejvodová* (26). **Čermná:** M. Pecháček (16). **Černovice N.:** O. Volf (4). **Čechy n. Kos.:** Anna Šťastná* (20). **Doloplazy:** M. Plísková (12). **Dubňany:** M. Němcová (10). **Drnovice:** Fr. Peuchner (15). **Frenštát:** S. Lichnovský (12). **Heršpice:** K. Krobath* (19). **Hodolany:** Ol. Fr. Ott (4). **Hodonín:** Fr. Jordán (23). **Hodějice:** B. Borovička (14), Fr. Máca* (24). **Hradec:** A. Hrubý* (22). **Hrabství:** A. Jestříbková (13). **Hranice:** R. Harder (15), K. Kapler (15). **Hradčovice:** Fr. Řehák* (19). **Ivančice:** S. Zdražil (21), J. Netopil (15). **Juliánov:** Fr. Jančík* (19). **Knínice:** J. Andrlík (6), Fr. Šefčík (7), Fr. Rozemberk (3). **Kobylnice:** R. Vojtová* (23). **Koryčany:** K. Kapele (14). **Kovářová:** A. Nedoma (19). **Krásná Hora:** A. Votlučka* (22). **Křelov:** L. Soušek (17). **Kunčice:** Jar. Káňa (18), A. Horáček* (23). **Kyjov:** A. Sečka (22), Otto Novotný* (24). **Kostelec H.:** Aug. Kozíšník (16). **Lanštorf:** Fr. Čapka* (24), H. Morávková (21). **Letovice:** J. Pochopová (20). **Lipník:** J. Mrňa* (20), J. Kopeček (20). **Lukov:** Fr. Zatloukal (9), H. Seilernová (20). **Lukovany:** J. Brázda* (22). **Lichnov:** V. Pustějovský (16). **Ludeřov:** Fr. Zajíček (11), V. Vytásek (11). **Loučka:** Fr. Dresler (17). **Lískovec St.:** Jos. Morávek (15). **Maloměřice:** V. Mikulášek* (19). **Markvarec:** Ille Jan (17). **Menhartice:** J. Anděl (13). **Mohelnice:** M. Křížová* (22). **Malina:** J. Pajchl (17). **Nosislav:** J. Jínek (22). **Nová Ves Ost.:** Jos. Kárník (21). **Obory:** Fr. Hošínský (14). **Olomouc:** J. Drliková* (24). **Ořehovičky:** V. Janíček (21). **Ostrava:** E. Rábová (7). **Petrov:** Fr. Krša* (21), M. Stránský (15). **Podbrežice:** Fr. Konupka (17), J. Kučera (17). **Podolí:** Fr. Hofírek (9), Jos. Mikeš* (20). **Podivín:** J. Hala* (21). **Poruba:** M. Palička (11). **Prerov:** J. Lahour (4). **Přístpo:** M. Kružíková (20). **Pelhřimov:** V. Řiháček* (18), V. Šmíd (14). **Radňovice:** Fr. Zajíček (17), Fr. Padalík (15). **Řícmanice:** Fr. Rybář (17). **Rychlov:** M. Jereová (1). **Řičany:** Fr. Růžička (13), Karel Voda (15). **Řečkovice:** J. Mídrle (18). **Radoškov:** Fr. Žák* (24). **Rychvald:** Fr. Oršalík (4). **Skřínářov:** P. Burian (17). **Smolkov:** A. Blažej (19). **Stařeč:** A. Lapeš (13). **Stavěšice:** J. Špondrová (2). **Střožol:** J. Kvapil (9). **Sukdol:** K. Polák (18). **Syrovice:** B. Peloušek (2). **Sněhotice:** V. Kovářík (17). **J. Soldán** (16). **Šebetov:** L. Dopeš (6), O. Krenar (7), Fr. Dvořák (6), M. Šebetová (3), M. Marková (3). **Škartice:** Fr. Kalínek (6). **Šlapánice:** A. Poláčková (17), F. Kotulán* (19). **Šumperk:** E. Čermáková (6). **Tišnov:** M. Borkovcová* (25). **Trojany:** L. Kolář* (22). **Třebíč:** S. Čecháček* (23), B. Treterová (17). **Tvrdonice:** J. Darmovzal (16). **Trusovice:** V. Šiška (6), V. Puda (6). **Troubelice:** M. Skoloudová (5). **Tuřany:** J. Straka* (21). **Uhřice:** Fr. Zvejska (18). **Újezd:** V. Štergrle (15), V. Šustek (15). **Voděrady:** H. Bílková (19). **Vracov:** M. Gasnárek (14), J. Mezihorák* (22). **Vyškov:** S. Hepp (8), Fr. Diomysius (4). **Veřovice:** A. Černocho* (23). **Zhoř:** V. Paul (7). **Zín:** G. Štefková (4). **Ždánice:** Z. Pospíšil* (21), J. Mikoloň (9), B. Pinterová (10). **Židlochovice:** O. Karbrová (18). **Police:** L. Hlavatý* (26). **Brno:** Z. Snášel (15). **Dubňany:** M. Jelínková (9). **Jevíčko:** M. Kepřtová* (22).

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahoušský v Nosislavi číslo 188.

11. Záhada.

„Černý rytíř“.

C

lov ... e ... cep

Říp ... čin ... sen a buchy po m růže.

12. Číselka.

Pernica Václav, Ostrov u Macochy.

Moje sestra 123245, viděla
na louce velkého 623245.

13. Dělenka

J. Michálkovi – Fr. Jordán.

Předložka s členem národa,
z dvanácti jednoho Ti dá.

14. Záhadný nápis.

Fr. Pijáčkové – katecheta.

Opili se loni, pili ... br ... ponuré.

15. Čtvercovka.

Jar. Beneš, Nesálovice.

a	a	b	b
e	c	c	l
l	n	n	o
o	r	r	y

pták

živočích

dřevo

provaz

16. Háčkovka.

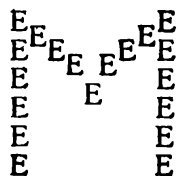
Strádal – P. divín.

S ♡ nepříteli předstírá lest,
šelma však krvelačná jest

bez ♡ keř v lese se rodí,
pochoutku dobrou plodí.

17. Rebus.

„Nosislavskému pokušíti“ Kolářík.

K

MJ
omo J

18. Záhadný nápis.
V. Charvátová, Hradec Kr.

Mlátí lesáci? Sta ryzeb - raci.

19. Výpustka.

Dp. Fr Řehákoví — Fr. Jordán.
S „e“ když kráčel, sobě zpíval,
veselo se na svět díval.
Bez „e“ chodil stále světem,
libezně hrál vždycky dětem.

20. Hádanka.

Bohuš Krasínský.
Z lesa vyletelo ptáče
do pole širého,
usadlo si na rostlinu
květu nádherného.
Srostly spolu dohromady:
Povídkaře máte tady.

21. Doplnovačka s tajenkou.

Fr. Vlček, Opava.

		c		×	místo na Mor.
		l		×	dlvad. kus
		i	×		náš druh
↑	?	×	r		město na Mor.
	×		j		město na Mor.
×			l		země

P I L N Í

LUŠTITELÉ

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění ze 7.-9 čísla do 10 května 1926 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otištěn v 10. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

Z pašijí. — Jan Valoušek : O mrskutě. — Jos. Vévoda : Čenstochovský obraz Panny Marie. — Edv. Elpl : Koleda. — L. Grossmannová-Brodská : Zimní růže. — Fr. Háj Kájův Štědrý den. — J. M. Dědinský : Pomoc v nouzi. — Em. Masák : Petřík putuje do Říma. — Z našeho mladého světa.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma červenec a srpen.

Dle výnosu Ředitelství pošty a telegrafů v Brně čís. 80.069/Vl. ze dne 14. října 1925 je povoleno používat známek novinových pro časopis AnĎel Strážný.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk nádvkem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasilají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Nové dobré knihy.

Jistě s radostí a pohnutím přečtete si knížku, kterou z frančtiny přeložil a vydal J. Rozmahel, farář v Adamově u Brna. Jmenuje se „Duše dítěte“ a vypravuje velmi dojemně ne pohádku, nýbrž skutečný život vloni zemřelého francouzského chlapce Vítka, duše to opravdu andělské a svaté, vynikající zvláště zbožností k nejsv. Svátosti oltářní. Knížka stojí jen 3.50 Kč a dodá Vám ji buď přímo p. překladatel nebo knihkupectví Občanské tiskárny v Brně.

Pohádky hvězdné vily od spisovatelky Annysimerské vydalo nakladatelství V. Kotrby v Praze. Knížka obsahuje 12 pěkných pohádek, které nejen baví, ale i poučují, a jest ozdobena několika obrázky O. Strasserové. Stojí 8 Kč. — Pro děti, které se rády učí básničkám, napsal Vinc. Drbohlav knížku „O vykoupení lidstva“. Vypravuje tu v krátkých básních hlavní události z biblické dějeprawy, zvláště ze života P. Ježíše, apoštolů a církve katolické. Stojí 2.50 Kč. — Tamtéž vyšla sbírka 60 nejznámějších písní k počtě P. Marie pod názvem „Květnice Mariánská“. Sestavil ji Jan Hlucháň a stojí 3.60 Kč.

Z našeho mladého světa.

Hastrmánek. Hladina již spí — jako malé dítě. Tu náhle se cosi pohnulo. Víte, co? Hastrmánek. Děti, když to zpozorovaly, začaly křičeti. Ale nejstarší zatím odběhl pro jiné hochy. Hoši si cestou nasbírali kamení. Mezitím, co nejstarší odběhl, hastrmánek vlezl domů pod lavici. Když tam hoši přišli, začali házet do vody kameny. Když již neměli ani jeden, odebrali se spokojeně domů. Hladina se utišila.

Rud. Kubát, žák IV. tř. ob. šk. v Břeclavi.

Miláček. Náš Barryk je čipera, není moc veliký, ale milý. Kde se něco pohne, hned zašteká. Máme ho všichni rádi. Je černý, jako malý kominář. Nejvíc ho mám rád já. Když přijdu ze školy, uvítá mne radostným štěkáním, jako by mne pozdravoval. Když se naobědvám, jdu ho navštívit. Vykládám mu, čemu jsme se učili ve škole. Když odcházím, zašteká smutně.

Rudolf Kubát, žák IV. tř. obecné školy v Břeclavi.

Potrestaný pokušitel.

(K obrázku v 7. čísle „Anděla Strážného“.)

Hošík na dvůr vyšel,
krocana tam slyšel.
Na bubínek bum, bum, bum,
tady je náš dům!
Krocán zase: Kdo tu pán?
Kdo jiný než já, krocán!
Hošík zase: bum, bum, bum,

tady je náš dům!
Krocán hocha zočil,
proti němu skočil.
Hošík pustil paličky
a utíkal dom plačky.
Nikdy se moc nevypínej,
druhého si nedobírej!

Vláčil Vladimír, žák V. tř. ob. školy v Bohuňovicích.

Malý bubeniček.

(K obrázku v 7. č. „Anděla Strážného“.)

Malý hošík s bubínkem si kráčí,
proti moráku se stáčí.
Má červený kabátek,
měl by jít rač nazpátek;
ale hošík bubnuje,
morák zlostně hudruje.
Peřím široce se ježí,
křídla po zemi mu běží.
Hošík dále bubnuje

a blže přistupuje.
Morák skočil a ho klov,
hošík nenalézá slov.
Čelem v zad se obrátil,
paličky při tom ztratil.
Domů rychle utíká
a bolestně nařiká.
Na dvoře že on je pán,
ukázal mu tak krocán.

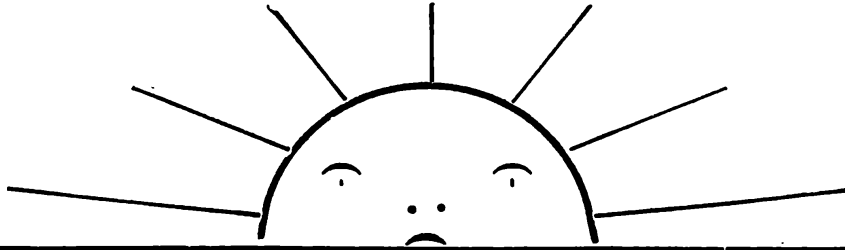
Šiška Vlastimil, žák V. tř. ob. školy v Bohuňovicích.

Ze školy.

I. **Mohli zachovatí Boží prikázání.** Katecheta: „Mohli naši prarodiči v ráji zachovatí prikázání Boží, když směli se všech stromů ovoce požívat, a jen z jednoho ne?“ Ferda (zhurta): „Mohli! My teď nesmíme ani trhat ani rázet se žádného.“

II. Malý Vojtíšek nemohl si nikterak zapamatovati číslice, proto pan učitel se jal vyučovat názorně: „Dej pozor, Vojtíšku, 1 vyhlíží jako šindelák hřebák, 2 jako husa, 3 jako skrčená veverka, 4 jako zlámané vidle, 5 jako srp, 6 jako rohlíček, 7 jako motyka, 8 jako kleště, 9 jako šavle, 10 jako šindelák s kolečkem. Tedy počítej!“ a pan učitel ukázal na číslice 2 a 5. Vojtíšek počítá: Husa a srp dělají do-nromady motyku.

Karel Konečný, Archlebov.

HÁDANKY

Pořádá Václav Mahovský v Nosislavi číslo 188.

22. Čtvercovka.

Fr. Vlček, Opava.

I.	1	a	a	a	a		a	d	d	e	
	2	a	a	a	a		e	ě	i	i	
	3	a	a	a	a	III.	i	i	i	i	
	4	a	a	a	a	I	I	k	k	I	I
							I	I	m	m	
							m	n	n	n	
IV.	1	n	n	n	n	p	p	r	r	r	r
	2	n	o	o	o			r	r	r	š
	3	o	o	o	o			t	u	v	v
	4	o	o	o	o			v	v	z	z

Legenda :

- I. 1. dáma
- 2. ruské město
- 3. hudební značka
- 4. muž. jméno
- II. 1. stav duše
- 2. bibl. jméno
- 3. bývá každý den
- 4. král
- III. 1. Ibsenovo drama
- 2. drahokam
- 3. bývá každý den
- 4. libá mast
- IV. 1. paní v dnešní době
- 2. pták
- 3. žena
- 4. likér
- V. 1. muž. jméno
- 2. hmyz
- 3. pohoří
- 4. z konopí se dělá

23. Dělenka.

Ben Akiba.

„První“ chytrá šelma jest to,
 „druhá“ tvrdší nežli těsto,
 „celek“ velmi slavné město.

24. Zdrobnělka.

Z V., Bílovice.

„Velký“ tituly rozdává,
 „menší“ po zemi běhává.
 „nejmenší“ na větvi sedává.

25. Hádanka početní.

Sic F., stud. v Jevíčku.

Jeník přidal k úsporám 56 K, potom odebral 48 K, když zbytek přepočítal, shledal 120 K. Kolik to měl na počátku?

26. Hádanka.

Z. Pospíšil, Bohonice.

Spoj jméno stromu a jméno ryby
 a dostaneš jméno anglického
 města.

27. Číselka.

Aug. Kožešník, Horní Kostelec.

Náš 1234 šel pro 5627
 a přinesl 12345627.

28. Rebusy.

Václ. Miláček, Rad. Svratka.

1. JOV
2. Bra eeeeee)
Bra eeeeeee u u u u u u
Bra eeeeeee u u u u u u
3. Brm
4. 700
500 NO
300
5. d Ch nost.

29. Sloučenka.

Boh. Mrázkovi — Fr. Jordán.

Tři děvy když růžolící
pevně se tu spojí,
hned před námi žena jiná
s velkým hříchem stojí.

31. Dělenka.

Zahradník Vlad., stud. Bílovice.

„První s třetí“ na nebi zříš,
„druhou s třetí“ jméno země zviš,
v „celek“ spoj,
na venkově je toho hoj.

30. Roháček.

Hádkářům farnosti březovské.

střelec, lovec
víra
jeskynní živočich
ve vodě žije
?
souhláska

P I L N Í

LUŠTITELÉ

hádanek, kteří zašlou svá rozluštění ze 7.—9 čísla do 10. května 1926 a budou vylosováni, obdrží za odměnu pěknou knihu. V seznamu luštitelů, který bude otištěn v 10. čísle, budou označeni hvězdičkou. Rozluštění i návrhy nových hádanek posílejte jen na adresu pořadatele hádanek: Václav Mahovský, Nosislav, Masarykova ulice číslo 188, Morava.

O B S A H

E. M.: František Palacký. — Alois Dostál: Na laních. — Em. Masák: Petřík putuje do Říma. — Bohumil Šťastný: Pod hvězdami. — Jos. Vévoda: Malíř Matky Boží. — Fr. Háj: Kájův „vembloud“. — Edv. Elpl: Máj. — Jiří Sahula: Dobrý strážce. — L. Grossmannová-Brodská: Jakého věku dosáhnou různá zvířata. — Koutek pro ruční práce. — Žertovné obrázky.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna sp. s r. o. v Brně.

Vychází prvního každého měsíce vyjma července a srpna.

Učtění výnosu Ředitelství pošt a telegrafů v Brně čís. 80.069/VI. ze dne 14. října 1925 je povoleno používat známek novinových pro časopis AnĎel Strážný.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně 9 Kč, na každých 10 výt. 1 výtisk nádavkem, nebo 10% sleva. Rukopisy zasilají se redakci do Brna, Starobrněnská ulice čis. 19-21.

Nové dobré knihy. Dne 31. prosince t. r. bude tomu 200 let, kdy byl prohlášen za svatého spolu se sv. Stanislavem Kostkou patron mládeže sv. Alois z Gonzagy. Sám sv. Otec Pius XI. ustanovil, aby toto jubileum bylo po celém světě důstojně oslaveno a přineslo hojný užitek, zvláště aby obnovilo ducha zbožnosti a křesťanské statečnosti v mládeži. Všude konají se již nyní přípravy k těmto oslavám. K nim byl vydán nyní také u nás nový, dle spolehlivých pramenů vypracovaný životopis svět-
cův. Jest to kniha P. J. Č e r n é h o T. J.: **Sv. Alois z Gonzagy**, velmi pěkně vypra-
vená a ozdobená 20 obrazy, zhotovenými dle originálů našeho českého malíře Ignáce
Raaba T. J. Již po této stránce zaslouží kniha plné pozornosti. Při tom jest její cena
velmi levná: stojí 5 Kč a mimo to přidává se při hromadném odebrání na 10 výtisků
jeden zdarma. Zasílá administrace **Věstniku Mariánských družin čsl.**, Praha II., Ječná 2.

Hádanky jsou solí a pepřem všeho učení. Jimi tříbí se soudnost, bystří vtíp,
živí obrazotvornost. I dospělí rádi se pobaví vtipnou hádankou. V knížce „**Kdo to uhodne**“
sneseno je na 800 hádanek lidových i umělých. Cena knížky jest 4.— Kč. Vydal ji
Josef Hladký, Praha-Vinohrady, Havlíčkova 13.

Listárna hádanek.

Milí přátelé! Předně děkuji za milé projevy Vaší lásky k „Andílku“ a těm,
kdož mi přáli k Velikonocím, též srdečně děkuji! Těm, kdož žádali o odpověď na
nějaký dotaz, nemohl jsem všem odpovědět, jelikož se nacházím již od 1. ledna v Jugo-
slavii. Činím tak z menší části nyní, a kdo by si ještě něco přál, ať se na mne ještě
jednou obrátí. Doufám, že je to již naposled, co jsem musil za záležitostmi do SHS.
— Krša, Petrov: Dík za zásyp. Dobré. — Jordán: Milý příteli, Vy pokládáte „A. S.“
za „Č. H.“, „M. H.“ nebo „Taj“. Hádanky jsou velice pěkné, ale podotýkám, že je
to pro naše hádankáře trochu „silné“. Musíme mítí ohled také na malé čtenáře, kteří
teprve chtějí vniknouti do tajů umění hádankářského. Proto budeme v novém roč-
níku otiskovati také snadnější a jednodušší práce vedle složitějších. — O s t a t n í m
z a s í l a t e l ů m: Všechny, pokud jsou způsobilé, budou uveřejněny. Na shledano u
se všemi po prázdninách!

P o ř a d a t e l.

P o z n á m k a: Odměny za rozluštění hádanek z č. 4.—6. byly rozeslány. Kdo
snad neobdržel, reklamuj ji u administrace „Anděla Strážného“, Brno, Starobrněnská
19—21, a udej úplnou adresu, ulici a číslo domu.

Rozluštění hádanek z čísla 7.—9. zaslali:

Archlebov: K. Konečný* 23, **Brtnička:** Tomáš Špunda 24. **Borovec:** V. Knobloch
20. **Vel. Bílovice:** V. Dobiáš 18. **Brodek:** V. Bureš 20. **Bohuňovice:** V. Vlácil* 21. **Blu-
čina:** A. Klimeš* 26. **Brno:** Fr. Jarolím 6, Fr. Rybář 29, G. Kosík* 25, J. Chvojková
15, Jos. Petržela* 23, Al. Kameník 20. **H. Baldov:** M. Zalabová 16. **Čerčín:** B. Ci-
gánková 17. **H. Čepí:** J. Kotlán* 21, **Doubravník:** Fr. Škorpík* 23. **H. Dubňany:** M. Je-
línková 17. **Džbánice:** A. Antošová 19. **Heršpice:** K. Krobath 23. **Hodonín:** Fr. Jor-
dán* 31. **Hrabství:** A. Jestříbková 21, **Hrotovice:** M. Matoušková* 24. **Horký:** J. Němec
15. **Křelov:** L. Soušek 17. **Kunčice:** Jar. Káňa 23. **Kroměříž:** Fr. Kučera* 22. **Knínice:**
A. Sekaninová 23, M. Jelínková* 23. **Krmelín:** A. Doniček 3. **Kovářová:** A. Nedoma* 25,
J. Kinčová 14. **Lanštorf:** H. Morávková* 24. **Líšeň:** D. Bedřich 18, M. Butorová* 25.
Lichnov: V. Pustějovský* 21. **Lipník:** Jos. Mrňa 19. **Lukov:** H. Seilernová 19. **Letovice:**
J. Strnišková 15. **Ludeřov:** Fr. Zajíček 18. **Lhota:** Marie Pijáčková 20. **Markvarec:** Ille
Jan* 21. **Maleny:** J. Pajchl* 22. **Dol. Mokropsy:** A. Tůmová 16. **Miroslav:** Fr. Valina 29.
Na Modré: K. Kuňka 8, **Neslovice:** A. Břinek 12. **Nedvědice:** Fr. Káňa* 28. **Němčice:**
V. Hotový* 30. **Olší:** J. Kulich* 24. **Mor. Ostrava:** R. Opálka 19. **Praha:** M. Valachová 2.
Prerov: J. Žahar 9. **Předklášteří:** Šmarda J. 18. **Petrov:** J. Krša 23, M. Stránský* 25.
Podbřežice: Fr. Konupka* 24, **Prštice:** K. Pokorný 8, **Podolí:** Fr. Hofírek 17. **Radňovice:**
Fr. Zajíček 19, Fr. Padalík* 22. **Radotín:** M. Sedláčková* 22, Fr. Šmídl 21. **Syrovice:**
B. Peloušek 11. **Suchdol:** K. Polák* 22. **Stavěšice:** Fr. Kopeček 4, J. Špandrová 11.
Šebetov: M. Marková 2. **Sněhotice:** V. Kovářík 20. **Svitavy:** G. Hynková 14. **Tvrdonice:**
J. Darmovzal* 20. **Tišnov:** V. Borkovcová 30. **Tuřany:** M. Lerthová 17, A. Bradová 11.
Trusovice: V. Šiška* 21. **Újezdec:** J. Jurča 22, J. Hanák 21. **Vyškov:** St. Hepp 15. **Vo-
hančice:** Jos. Knoflíček* 26. **Veselí n. M.:** A. Jaroš 22. **Voděřady:** H. Bílková* 24.
Židlochovice: O. Karbrová* 24, J. Šelvender 24. **Zhoř:** V. Paul 11. **Jaroměřice:** F.
Beran 20. **Nedvědice:** Fr. Lorenz 24. **Tuřany:** J. Barta 24.

Z našeho mladého světa.

Chudoba cti netratí.

Jaro přišlo se vši mocí. Teplé větry a slunečko půdu vysušily. Rolník vyjíždí do pole, by připravil půdu k setí. Skřivánek, kterému bylo již v cizině smutno, po našich polích, přiletěl a krouží vzduchem a prozpěvuje rolníkovi k práci. Též chocholouš se ztratil ze dvora a odletěl do polí. Ba i dotěrný vrabčák, který se přižívoval mezi drůbeží na dvorku, vyletěl na pole a poskakuje za rolníkem, by nějaké to zrnko ulovil. — Také dítky nevydrží již si hráti ve světnici a hledí se dostat ven. Jen co svoje úlohy si odbudou, hledí se vytrátit na náves, za zahrady nebo někam na pastviště, kde pouštějí draka, hrají s míčem a jiným způsobem se baví.

„Toď, chlapci, dívejte se, ta Markytka je jakási rozcuchaná, víte, já bych s ní nehrál, má takové šaty zalátané, a hleďte, to děcko, co vede s sebou, to je — —“, praví chlapcům na pastvišti mlynářův Jeník.

„Ano, ano, Jeníčku, tak, jen se vysmívej chudobnému děvčeti,“ kárají ho chlapci.

„No, a proč mezi nás chodí?“

„Proč by nešla mezi nás, i ona má právo na zábavu. I ten malý, jen se dívej, jak se směje, když nás vidí běhati za míčem.“

„Já nepotřebuji jeho smichu!“

„Ty nepotřebuješ, ale oni potřebují se též zasmáti a rozveseliti.“

„Já se o ně nestarám, ani je mezi nás nepustím, takové otrhané.“

„Jen, Jeníku, pomalu, nebuď takový pohrdavý, neboť nemůže míti každý rodiče bohaté jako máš ty.“

„Protože mám bohaté rodiče, nepotřebuji těch děcek zde, ať si jdou hrát mezi sobě rovné.“

„Tak pojdte, chlapci a děvčata, pojdte též mezi sobě rovné, naši nemají mlýny jako Jeníkových, pojdte!“ volá hrající si Venda, syn chalupníka Ondříše.

„Však já vás nezaháním, já to povídám na Markétku.“

„No, a co Markétka, ona není žačkou jako ty a jako my, a za to, že je chudobně oblečená, za to by nesměla mezi svoje spolužačky a spolužáky? Musíš si pomyslet, že oni mají jen chalupu s kouskem zahrádky a dva kousky pole. Tatínek její chodí do práce kamsi do lomu a matka pracuje doma a též chodí k sedlákům něco přivydělávat, a dívej se, tam jde právě Markétčina matka, nese z lesa nůši roští. A potom je jich více dětí, tak můžeš si představit, že nemohou chodit tak oblečeny, jako snad ty. A co k tomu ještě chudáci hladu a zimy v zimě vytrpí, a proto přece nejsou k opovrhování! Měl bys raději přimluvit u své matky, bohaté mlynářky, by jim tak někdy nějaké to kilo černé mouky poslala anebo ty měl bys vzít do kapsy nějakou buchtu a darovat ji tomu malému, aspoň bys viděl, jak buchtu ze mlýna chutná. Škoda, že jsi školák a opovrhuješ žačkou ze své třídy, která je chudobná, ale dobrá žačka a má, Jeníku, více velmi dobrých než ty. Tak tedy jako žák jsi chudobnější v učení než Markétka. — A hola, chlapci, kdo jste chudobnější než mlynářův Jeník, pojdte pryč, aby se od chudoby nepokazil,“ a Venda s pravou rukou vzhůru jako velitel vojska se šavlí vykračuje, a celá společnost žáků a žaček ubírá se za ním.

Jeník mlynářův zůstal státi na pastvisku jako vítěz bez vojska, ale bylo mu skoro do pláče. Když viděl, že chlapci doopravdy odešli a nemíní se vrátiti, utíkal domů, kde to bylo domácím divno, že se tak brzo vrací z toulky.

„Což se snad stal zázrak, Jeníku?“ řekla matka, když viděla Jeníka přicházeti, „nebo se ti něco přihodilo?“

„Nic, maminko, jen že mi všichni utekli, a tak jsem šel tedy domů.“

„A proč ti utekli, co jsi jim udělal?“

„Nic, jen že jsem Markétu Bozovu nechťel mezi nás připustit, však je taková chudobná, taková jakási odporná, a Venda Modrových mi tam dělal kázání a pak vybídl všechny, aby mne opustili a já zahanben jsem se musil ztratit, ale . . .“

„Ano, ale to nemáš tak jednat, máš býti se všemi, budou všichni s tebou, žáci mají býti vždy mezi sebou svorni, není to pěkné jeden druhého nenávidět,“ poučuje mlynářka Jeníka. „To není rozumné od tebe, však všichni bohatí nemohou býti, proto ten bohatý nemá chudobným pohrdat, má mu raději býti něčím nápomocen. I my jsme bývali chudobní, ale přičinili jsme se, Pán Bůh nám požehnal, měli jsme, jak se říká, štěstí, a tím jsme to přivedli tam, kde dnes jsme. A protože, Jeníku, pojd se mnou, když jsi se štilil Bozových, půjdeš k nim.“

Mlynářka vzala několik kilo mouky, něco krupice a krup, zavolala děvečku, dala jí vše do uzlíku, Jeníkovi dala pod paždí pecen chleba a pravila: „Tak a zaneste to k Bozovým a přijďte hned domů.“

Jeník pokořen beze slova kráčet s děvečkou a náhodou na návsi potkali Vendo, který si jich ani nepovšiml, ani se neptal, kam jde a co nese. Ale Jeník volá na něho: „Vendo, jdu k Bozovým!“

„Hm, pro mne,“ praví Venda.

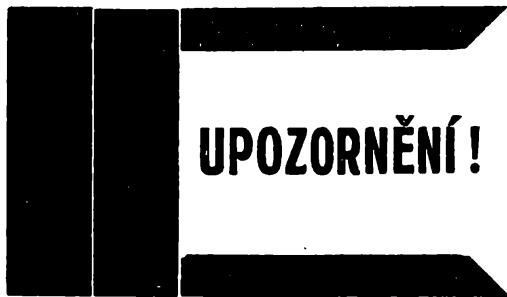
„A toť, co to neseme, maminka nám to naložila a poslala nás tam,“ chlubí se Jeník.

„Taaak, to je pěkné od maminky, že přeje chudobě, a ty také tam jdeš?“

„Ano, — a Vendo, poslouchej, mohu jítí odpoledne mezi vás?“

„No, teď můžeš přijít, zahráme si všichni společně, bohatí i chudobní!“

Jakub Zechmajstr, Měličany.

UPOZORNĚNÍ!

Obálky „Anděla Strážného“

nezahazujte, ale dejte si je

přivázati na konec ročníku!

O B S A H

Bohumil Štastný: Pavel Křížkovský. — J. Milota: Záhada. — Jos. Vévoda: Svatý Antonín káže rybám. — Fr. Vsetečka: Jak se zneprátelela hyena s opicí, kozou a psem. — J. Milota: Mladý Slovák. — Fr. Háj: Kája a Zdeňka. — J. M. Orebský: Na houby. — J. Sázavský: Písek a kámen. — J. M. Dědinský: Rodná chaloupka. — J. J. Sahula: Kohout a ježek. — J. Z. Uhde: Večer. — L. Grossmannova-Brodská: Pojedeme na cesty. — Edv. Elpl: Prázdniny. — Prázdňinová úloha.

Nejvhodnějším dárkem

našim dětem ke všem příležitostem jako k narozeninám, jmeninám, za dobré školní vysvědčení a k ukrácení času a milému pobavení v době prázdnin jest bez odporu

dobrá kniha

Vhodný výběr pro každý věk na přání P. T. rodičů na požádání a okamžitě doda
K N I H K U P E C T V Í

Občanské tiskárny, Brno

Starobrněnská ulice
číslo 19—21.